Protokol fra bestyrelsesmøde den 26. september 2018 kl. 15.00 i Svendborg Forsyning A/S, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S, Ryttermarken 21, 5700 Svendborg.

Deltagere:	Bestyrelsesformand:	Søren Kongegaard
	Bestyrelsesnæstformand:	Arne Knudsen
	Bestyrelsesmedlem:	Niels Christian Nielsen
	Bestyrelsesmedlem:	Birger Jensen
	Bestyrelsesmedlem:	Per Nykjær Jensen
	Bestyrelsesmedlem:	Jesper Kiel
	Bestyrelsesmedlem:	Claus Mogensen
	Bestyrelsesmedlem:	Peer Munk
	Bestyrelsesmedlem:	Hans Jordan Kroman
	Direktion:	Ole Steensberg Øgelund
	Økonomichef:	Michael Jørgensen (punkt 5, 6 og 7)

Dagsorden:

1) Godkendelse af dagsorden
2) Meddelelser fra formanden
3) Forelæggelse og stillingtagen til revisionsprotokollen
4) Beretning fra direktionen om selskabets virksomhed i den forløbne periode
5) Budgetopfølgning
6) Økonomisk overblik
7) Likviditet og negativ rente
8)
9)
10)
11)
12) Grundvandsbeskyttelse
13) Forretningsordner
14) Eventuelt

1) Godkendelse af dagsorden

Det indstilles at:
Dagsordenen godkendes.

Beslutning:
Dagsordenen blev godkendt.

2) Meddelelser fra formanden

3) Forelæggelse og stillingtagen til revisionsprotokollen

Der foreligger ingen revisionsprotokol til bestyrelsesmødet.

Beslutning:
Taget til efterretning, revisionsprotokol medbringes til mødet fremadrettet.

4) Beretning fra direktionen om selskabets virksomhed i den forløbne periode

Beretning fra direktionen er vedlagt som bilag.

Det indstilles at:
Beretningen tages til efterretning.

Beslutning:
Bestyrelsen tog beretningen til efterretning.

5) Budgetopfølgning

Budgetopfølgning for 2. kvartal 2018 for Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S er vedlagt. Økonomichef Michael Jørgensen gennemgår budgetopfølgningen på mødet.

Det indstilles at:
Budgetopfølgningen for 2. kvartal 2018 tages til efterretning.

Beslutning:
Bestyrelsen i Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S tog budgetopfølgningen for 2. kvartal 2018 til efterretning. Estimat for forventninger til året bør indarbejdes i oversigt.

6) Økonomisk overblik

Kort notat med gennemgang af økonomien i VA er udarbejdet og vedhæftet. Økonomichef Michael Jørgensen gennemgår notatet og langtidsprognoser på mødet.

Det indstilles at:
Det økonomiske overblik tages til efterretning

Beslutning:
Bestyrelsen tog gennemgang af det økonomiske overblik til efterretning.

7) Likviditet og negativ rente

Indestående på vores konti forrentes pt med en negativ rente på 0,55 %. Danske Bank har foreslået et alternativ til dette baseret på en omvendt likviditetsmodel, se vedhæftede notat.
Såfremt bestyrelsen ønsker at der skal arbejdes videre med dette, vil Danske Bank på et kommende møde fremlægge mulig gevinst og risici.

Det indstilles at:
Bestyrelsen beslutter om der skal arbejdes videre med muligheder for anbringelse af likviditet.

Beslutning:
Bestyrelsen ønsker at overvejes bankudbud på sigt. Direktionen vender tilbage om senest et ½ år. For nærværende ønskes ikke at der arbejdes med alternativ placering af likviditet.

12) Grundvandsbeskyttelse

Som nævnt i beretningen er der qua seneste fund af DMS i drikkevandsboringer en øget fokus på grundvandsbeskyttelse. Grundvandsbeskyttelse er et indsatsområde, der ligeledes er beskrevet i gældende virksomhedsplan:

"1 Grundvandsbeskyttelse

Der vil i de kommende år være et stigende behov for at sikre vores kildepladser mod forurening fra tidligere og nuværende aktiviteter. Vi skal arbejde for at minimere de risici, der truer det gode liv. Der foreligger en vedtaget politik for *strategi* for grundvandsbeskyttelse, og med statens nye grundvandsmodeller (udmeldt til at komme i 2018), forventes strategi for grundvandsbeskyttelse, som danner grundlaget for opstilling af handleplaner for grundvandsbeskyttelse at være til stede ultimo 2018. Handleplaner med indsatser for grundvandsbeskyttelse udarbejdes herefter"

Staten har nu udmeldt at de nye grundvandsmodeller først vil blive udsendt primo 2019.

Bestyrelsen i Svendborg Vand A/S vedtog den 15.11.2016 vedhæftede politikker omkring grundvandsstrategi. Tidsplanen er rykket især pga. statens forsinkede grundvandsmodeller, der skal konkretisere de indvindings og grundvandsdannende opland.

Resultater fra DMS analyser udtaget den 29. og 30. august er lige modtaget og vedhæftet.

Endvidere er sag og bilag fra Miljø og Naturudvalgets møde den 04.09.2018 om screening af pesticider vedhæftet. Prøver til udvidet screening udtaget den 19.09.2018.

En uformel dialog med lodsejer om muligheder og begrænsninger i relation til grundvandsbeskyttelse er igangværende på initiativ fra lodsejer.

Oplæg, status og opdateret tidsplan på grundvandsbeskyttelse forventes planlagt til kommende bestyrelsesmøde den 13. november.

Det indstilles at:
Bestyrelsen drøfter forhold omkring grundvandsbeskyttelse.

Beslutning:
Bestyrelsen i Svendborg Vand A/S ønsker at der på kommende bestyrelsesmøde fremsættes en opdateret strategi og tidsplan, så snart de statslige grundvandsmodeller er modtaget.

13) Forretningsordner

Nuværende forretningsordner er blevet gennemgået af advokatfirmaet DLA Piper med henblik på om der er behov for ændringer ud fra de nuværende gældende juridiske rammer. Der er kun foretaget sproglige præciseringer i det vedhæftede udkast. Forretningsorden er tænkt enslydende for samtlige selskaber, og eksemplet er for Svendborg Forsyning A/S. Jacob Sparre Christensen, DLA Piper har gjort opmærksom på at 13. 1 er overflødig, dels da proces for takstgodkendelse forefindes i lovgivning og dels da der i dag forefindes en ejerpolitik. Såfremt 13.1 slettes ved det også være enkelt at udarbejde enslydende forretningsordner for alle selskaber.

Det indstilles at:
Bestyrelsen drøfter om de foreslåede ændringer og tager stilling til om 13.1 bør slettes. Reviderede forretningsordner i Svendborg Forsyning A/S, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S medbringes til underskrift på kommende bestyrelsesmøde.

Beslutning:
Bestyrelsen i Svendborg Forsyning A/S, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S godkendte de foreslåede ændringer og sletter punkt 13.1. Forretningsordner medbringes til næste bestyrelsesmøde til underskrift.

14) Eventuelt

Notat med samarbejdsværdier fra intromøde den 21. juni 2018 er vedhæftet

Formandskabet er indkaldt til dialogmøde med Økonomiudvalget den 2. oktober.
Status på IT sikkerhed gennemgås på bestyrelsesmøde primo 2019.
Overordnet servicetjek på takststruktur på affaldsområdet forventes gennemført forud for budget 2020.

Næste møde er den 13. november 2018.

Bestyrelsen vurderer offentliggørelse af protokol fra dagens møde.

Alle punkter undtagen punkterne 8, 9 ,10, 11 og med tilhørende bilag offentliggøres på www.vandogaffald.dk

Ovenstående vedtaget på bestyrelsesmøde i Svendborg Affald A/S 26. september 2018.

Søren Kongegaard	*Arne Knudsen*	*Niels Christian Nielsen*
Birger Jensen	*Per Nykjær Jensen*	*Jesper Kiel*
Claus Mogensen	*Hans Jordan Kroman*	*Peer Munk*

Beretning fra direktionen, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S, Svendborg Forsyningsservice A/S og Svendborg Forsyning A/S, den 26. september 2018

Tværgående udviklingsaktiviteter i den forløbne periode

Der arbejdes med yderligere implementering af de muligheder som Office365 giver, bl.a. projektstyringssite, ESDH (dokumentstyring) muligheder via OneDrive og SharePoint, Power BI mv.

Endvidere arbejdes der på at få klarlagt og struktureret alle brugbare data i VA, så tilgængeligheden bliver nemmere. Helt konkret arbejdes der på at få etableret et Data wareHouse, så al data er samlet ét sted.

I efteråret 2018 vil VA endvidere overgå til telefoni via SKYPE, som betyder, at den stationære telefon udgår. Telefoni vil efter implementering overgå til computertelefoni. Dette giver en række fordele i opsætning og ikke mindst økonomisk.

FAS (Forbrugsafregningssystem) er i dag hostet ved KMD, Easy Energy. Det forventes, at der vil ske et udbud ultimo 2018/primo 2019 på FAS-systemet. Udbuddet er etableret i SamAqua regi og der er 8 forsyninger med. Der er etableret en arbejdsgruppe som arbejder løbende med en kravspecifikation til det nye system. Udbuddet følges tæt af VA.

Risikovurdering af IT-sikkerheden er væsentligt og kortlægning fandt sted i 2017. IT-sikkerhed blev drøftet på bestyrelsesmødet den 7. november 2017 og processen med at optimere IT-sikkerheden er igangsat og forventes at løbe gennem hele 2018 og fremover som en løbende proces. It sikkerhed vil blive taget op som selvstændigt punkt på et kommende bestyrelsesmøde.

Der er indgået et samarbejde med SamAqua omkring håndtering af den nye persondataforordning, som delvis træder i kraft den 25. maj 2018. VA har udarbejdet privatlivspolitikker, databehandleraftaler, oprydning i arkiver mv. og arbejder løbende på at optimere de interne arbejdsprocesser, så vi løbende er ajour med GDPR.

Der har i løbet af foråret været afholdt en række risikoworkshop for spildevandsområdet og affaldsområdet i forbindelse med overgang til de nye ISO standarder. Tilsvarende risikoworkshop for drikkevandsområdet er foretaget tidligere og sker nu løbende i DDS (Dokumenteret Drikkevands Sikkerhed) team.

Certificering af ledelsessystemer har været udbudt af SamAqua og Bureau Veritas har overtaget opgaven fra DNV-GL.

Hovedefterprøvning efter de nye standarder er foretaget af Bureau Veritas i juni med hhv. 3 manddage på Fødevaresikkerhed (ISO 22000:2005) og 9 manddage på kvalitet (ISO 9001: 2015), miljø (ISO 14001:2015) og arbejdsmiljø (ISO 18001:2008). De gennemførte audit

fandt vores ledelsessystem fyldestgørende og vi er indstillet til recertificering, når de rejste afvigelser (6 mindre afvigelser på fødevarer og 13 mindre afvigelser på øvrige områder) er afsluttet tilfredsstillende, hvilket er igangværende.

Auditrapport fra fødevarercertificering er vedhæftet (se resume side 25 og 26). Auditrapport fra øvrige standarder er ligeledes vedhæftet (se resume side 78 og 79).

Ejerkredsen bag SamAqua A/S er blevet udvidet med Sønderborg Forsyning A/S og består nu af 14 ejere. SamAqua A/S blev stiftet i 2012 af Vandcenter Syd, Middelfart Spildevand A/S og Vand og Affald.

Svendborg Kommune har afsluttet revision af ejerpolitik for kommunale selskaber.

Uddrag af artikler og annoncer i perioden er vedhæftet som bilag.

Driftsspecifikke aktiviteter i den forløbne periode

Vand

Der er kommet ny bekendtgørelse vedr. vandkvalitet, som bl.a. betyder, at der i 2018 udtages vandanalyser inde i ejendommes installationer. Der er i samarbejde med Svendborg Kommune udarbejdet prøvetagningsplan, som tager højde for ændringerne

Renovering af højdebeholder på Heldagervej er igangværende efter en forsinket opstart grundet lang byggesagsbehandlingstid. Anlægsarbejdet forventes at være tilendebragt april 2019.

Rekrutteringsproces for ansættelse af projektleder på drikkevandsområdet er igangværende.

Der arbejdes fortsat på strategi for grundvandsbeskyttelse samt grundlag for nye indvindingstilladelser. Der arbejdes pt med kildepladsvurderinger i samarbejde med rådgiver. Projektet er forsinket fordi staten udarbejder ny grundvandsmodel, som skal anvendes som grundlag for arbejdet. Statens model var tidligere udmeldt til medio 2018, men forventes nu først udsendt primo 2019. Den nye grundvandsmodel vil give det bedst mulige grundlag for at kunne konkretisere de grundvandsdannede opland, og dermed præcisere hvor der skal arbejdes med handleplaner for grundvandsbeskyttelse.

Der har i perioden været øget fokus på grundvandsbeskyttelse, da fund af nye pesticider eller nedbrydningsprodukter af samme er blevet fundet i vandboringer landet over. Dette har også været tilfældet i vores boringer, hvor der som tidligere orienteret om er fundet spor af DMS (N,N-dimethylsulfamid) i afgang fra Skovmølleværket, og hvor to boringer blev taget ud af drift pga. værdier over grænseværdien. Efterfølgende er den ene boring igangsat på ny, da nye analyse kun viste spor af stoffet. Tiltag sker i samarbejde med drikkevandsmyndigheden i Svendborg Kommune.

Nyt sæt DMS analyser for alle boringer til Skovmølleværket og afgang værk er udtaget til nye analyser.

Den private Bjerreby vandværk har i deres afgangsværk koncentration af DMS på 9 gange grænseværdien og vores Landet vandværk leverer nu drikkevand til deres forsyningsområde.

Fundene har givet en forøget fokus på alle vandværker i Svendborg Kommune, og Miljø og Natur Udvalget har besluttet, at der skal udtages prøver til en udvidet analyse (419 pesticider eller nedbrydningsproduktioner) i afgang værk fra alle vandværker i Svendborg Kommune. Prøver til denne analyse (XL pakken) udtages på vores vandværker den 19. september.

Nationalt arbejdes der pt fra Danva og Dansk Vandværkforening på at påvirke Miljøministeriet m.fl. til et national aftalegrundlag som kan iværksættes i relation til øget grundvandsbeskyttelse.

På baggrund af, at Svendborg Kommune skal udarbejde en ny vandforsyningsplan i 2018, har der tidligere været afholdt møde med de almene vandforsyninger på Tåsinge om, hvordan fremtidens vandforsyning på Tåsinge kunne se ud. Forskellige scenarier for den fremtidige vandforsyning er foreslået, og der arbejdes i fællesskab videre på at få skitseret de aktuelle forsyningsforhold på Tåsinge, samt på at finde frem til den bedste fremtidige forsyningsstrategi. Processen er forsinket.

I weekenden den 23.-24. juni var vi repræsenteret på Kulinarisk Sydfyn og udleverede ca. 8000 flasker til opfyldning i vores vandbar.

Hovedefterprøvning af vores ledelsessystem i relation til fødevarersikkerhed (ISO 22000:2005) er foretaget i juni 2018 og beskrevet under de tværgående aktiviteter.

Spildevand

Miljøministeriet har den 10. juli 2018 udsendt deres kontrolrapport for forsyningsselskabets renseanlæg i 2017. Alle renseanlæg har overholdt gældende udlederkrav. Eneste bemærkning var en forhøjet pH værdi fra Hørup renseanlæg, der skyldtes en fejl på det anvendte måleudstyr. Kontrolrapport er vedhæftet.

Badevands APP blev lanceret den 19. juni. Badevand APP'en er tilgængelig for alle der gerne vil advares om tvivlsom badevandskvalitet efter et skybrud. APP'en er baseret på strømningsmodel og aktuelle målinger af overløb, hvorved den aktuelle "nedetid" kan reduceres fra de tidligere varslinger om tre døgn til nu under typisk et døgn og kun på udvalgte strande. Modellen bag badevands APP'en giver ligeledes et godt grundlag for at vurdere sammenhæng og tiltag på spildevandssystemet.

Input til den kommende revision af Svendborg Kommunes spildevandsplan er igangværende.

Vi har været inviteret med som rådgiver til Svendborg Kommunes arkitektkonkurrence om den blå kant, og har deltaget i forberedende møder, bedømmelsesmøder og forhandlingsmøder frem mod offentliggørelsen af vinderforslaget. Tiltagene omkring realisering af den blå kant vil få en afsmittende effekt på flere af vores anlæg og kommende løsninger i og omkring havneområdet. Svendborg Kommune arbejder nu frem mod at fastlægge en fase 1, hvor det forventes at løsning omkring skybrudsafhjælpning på havnen langs Jessens Mole kommer til at

indgå. Etablering af ny hovedpumpestation er ligeledes meget aktuel dels pga. den blå kant og dels pga. SIMAC kommende byggeri på Nordre Kajgade. Særskilt punkt om hovedpumpestationen er på dagsordenen.

Risikoworkshop for spildevandsområdet har været afholdt over 5 dage i foråret 2018.

Vi ansøgte og blev udvalgt som et af tre renseanlæg til et Energioptimeringsprojekt i samarbejde med Miljøstyrelsen, Danva og Niras. Opstartsmøde blev afholdt på Egsmade Renseanlæg i 2017. Endelig rapport fra Miljøstyrelsen er nu modtaget og vil indgå i fremtidige overvejelser om energioptimering.

Overvejelser om ændret organisering af rottebekæmpelse er pt. igangværende i samarbejde med Svendborg Kommune.

Affald

Det fælles fynske samarbejde om ressourcer i affald (SYFRE) afholdt den 18. maj fællesmøde med deltagelse af udvalgspolitikere, bestyrelsesmedlemmer og embedsfolk. På mødet blev der gennemgået status for projekterne, eksempler på henteordninger og orienteret om det evt. fælles fynske biopulp anlæg. (Pulp A/S).

Efterfølgende afholdtes den 26. juni styregruppemøde om pulpanlæg om en række ønsker til ændringer af organisering mv, og der foreligger nu et samlet revideret materiale til brug for selskaber og kommuner. Tilsagn om medejerskab af det fælles pulpanlæg skal ske inden årets udgang. Separat punkt om Pulp A/S er på dagsordenen. Odense byråd forventes at tage beslutning den 19. september.

Nærmere undersøgelse af muligheden for at etablere et fælles fynsk eftersorteringsanlæg er planlagt til opstart 1. oktober 2018. Udkast til kommissorium til forprojekt er udarbejdet og opstartsmøde er planlagt her i Svendborg til den 25. september. Udredningen forventes gennemført frem til foråret, hvorefter der skal tages stilling til det evt. videre forløb i de fynske affaldsselskaber og kommuner.

Svendborg Byråd godkendte den 29. maj de nye henteordninger, som skal udrulles primo 2020. Design af de nye henteordninger er baseret på erfaringerne fra det fælles fynske samarbejde om ressourcerne i affald og i øvrigt sammenligning med de besluttede ordninger i Odense. De nye ordninger forventes at øge genanvendelse for husholdningsaffald fra 36% til ca. 55%.

Planlægning af de nye ordninger er igangværende i samarbejde med Svendborg Kommune og med sparring fra andre forsyninger.

Der arbejdes også sammen med Svendborg Kommune om mulighed for at ensarte de indsamlede fraktioner fra kommunale institutioner samtidig med udrulning af de nye ordninger.

Rekruttering af projektleder til omstillingen og videre udvikling af øget genanvendelse er igangsat.

Øget fokus på genanvendelse vil blive gennemført i klimaugen (uge 40), hvor bl.a. ekstra mandskab vil være ved restaffaldscontainere på genbrugsstationen.

Citizen science projekt om øget fokus på genanvendelse og reparationer af elektronik affald forventes gennemført primo november i samarbejde med SDU og TV2Fyn med særlig fokus og aktiviteter på de fynske genbrugsstationer.

Realiserede mål pr. 30. juni 2018

I forbindelse med det integrerede ledelsessystem er de realiserede præstationer for 2. kvartal opgjort. Grafisk oversigt over KPI'er med bemærkninger samt oversigt over mål og målsætninger 2018 er vedhæftet som bilag.

vand og affald

Dashboard: VA målsætninger

Periode: Jun 2018

KPI		Indeværende Periode			Sidste år (Samme periode)		
		Budget / Mål	Aktuel	Afvigelse / Difference		Frekvens	Data
Elforbrug - Vand	-13%	543.500 kWh	472.350 kWh	-71.150 kWh	543.500 kWh	Måned	ÅTD
Filterskyllevand	-3%	10.000 m^3	9.690 m^3	-310 m3	8.877 m3	Måned	ÅTD
Vandkvalitet - Akk.analyseoverskridelse	0%	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	Måned	ÅTD
Antal egenkontroller	-21%	1.000 %	789 %	-211,1 %	772 %	Måned	ÅTD
Ledningsbrud - Vand	-28%	7	5,0	-2,0	3,9	Måned	ÅTD
Vandtabs-%	44%	7 %	12,5 %	5,5 %	11,1 %	År	2017
Kundetilfredshed - Vand	5%	95 %	100,0 %	5,0 %	95,5 %	Halvår	2018
Elforbrug - Rens (kWh/m^3)	-7%	0,3723 kWh/m^3	0,3995 kWh/m^3	0,0272 kWh/m^3	0,3771 kWh/m^3	Måned	ÅTD
Rensekvalitet			Se anlægsgrafer			Måned	Måned
Elforbrug - Transport	-12%	1.687.980 kWh	1.492.944 kWh	-195.036 kWh	1.689.192 kWh	År	2017
Driftsstop - Transport	-60%	20	8	-12	9	Måned	ÅTD
Kundetilfredshed - Transport	5%	95 %	100,0 %	5,0 %	100,0 %	Halvår	2018
Genbrugs-% - Affald	-2%	60 %	58,6 %	-1,4 %	58,0 %	Måned	ÅTD
Storskrald - uafhentet	42%	0,50 ‰	0,87 ‰	0,37 ‰	0,38 ‰	Måned	ÅTD
Dagrenovation - uafhentet	2%	1,50 ‰	1,47 ‰	0,0 ‰	1,82 ‰	Måned	ÅTD
Sygefravær	18%	3,00 %	3,53 %	0,53 %	3,42 %	Kvartal	ÅTD
Nærved hændelser	-93%	30	2,0	-28,0	1,0	Måned	ÅTD

Vand - Målsætninger - KPI

Elforbrug

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1. Der mangler data fra Sørupværket, som har været i drift det meste af kvartalet.
Det er derfor ikke muligt at konkludere på det samlede elforbrug.
Lunde vandværk er faldet i energieffektivitet. Det skyldes, at værket forsyner flere zoner i.f.m frakobling og renovering af Heldager højdebeholder.

Q.2
Det er stadig ikke muligt at konkludere på det samlede elforbrug. Sørup værket er taget i drift, og Hovedværket er i perioden taget ud af drift.

Graf

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Drejø	453	522	626	377	216	127	127	127				
Skarø	39	35	39	88	127	59	59	59				
Stenodden	660	607	675	704	897	962	1.471	1.016				
Landet	2.547	2.272	2.562	2.402	2.344	2.339	2.500	3.251				
Lunde	16.165	6.899	6.365	6.077	9.999	15.898	6.904	5.825				
Skovmøllen	22.415	22.888	22.216	27.376	22.572	23.840	27.503	22.673				
Grubemøllen	12.437	16.963	17.860	19.527	17.978	8.444	8.116	8.603				
Sørupværket	56.810	49.897	71.264	50.594	75.719	88.553	98.319	81.280				
Hovedværk	9.244	5.765	1.493	379	2.063	1.099	-	-				
Sidste år kWh - ÅTD	84.606	159.642	242.141	323.835	410.803	487.010	555.216	625.733	693.924	763.893	830.461	903.793
kWh ÅTD	72.042	170.090	236.232	306.443	388.088	472.350	554.467	626.312				

Filterskyllevand

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Filterskyllevand er fortsat faldende.

Q2: Filterskylle vand følger som i Q1 en fortsat faldende tendens.

Graf

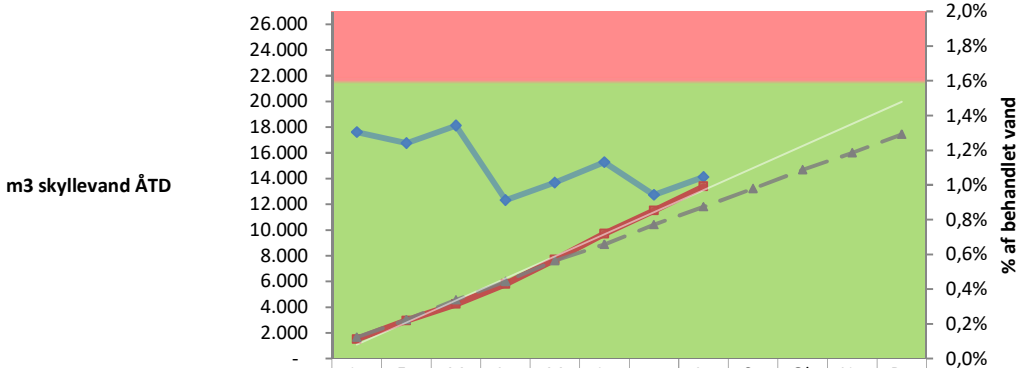

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Filterskyllevands-% pr. md.	1,3%	1,2%	1,3%	0,9%	1,0%	1,1%	0,9%	1,0%				
Filterskyllevand ÅTD [m3]	1.50	2.93	4.24	5.79	7.70	9.69	11.5	13.3				
Sidste år - ÅTD	1.65	3.02	4.54	5.99	7.59	8.87	10.4	11.8	13.2	14.6	16.0	17.4

Klager og afvigelser

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Der har ikke været afvigelser på smag og urent vand

Q2: Der har ikke været afvigelser på smag og urent vand

Graf

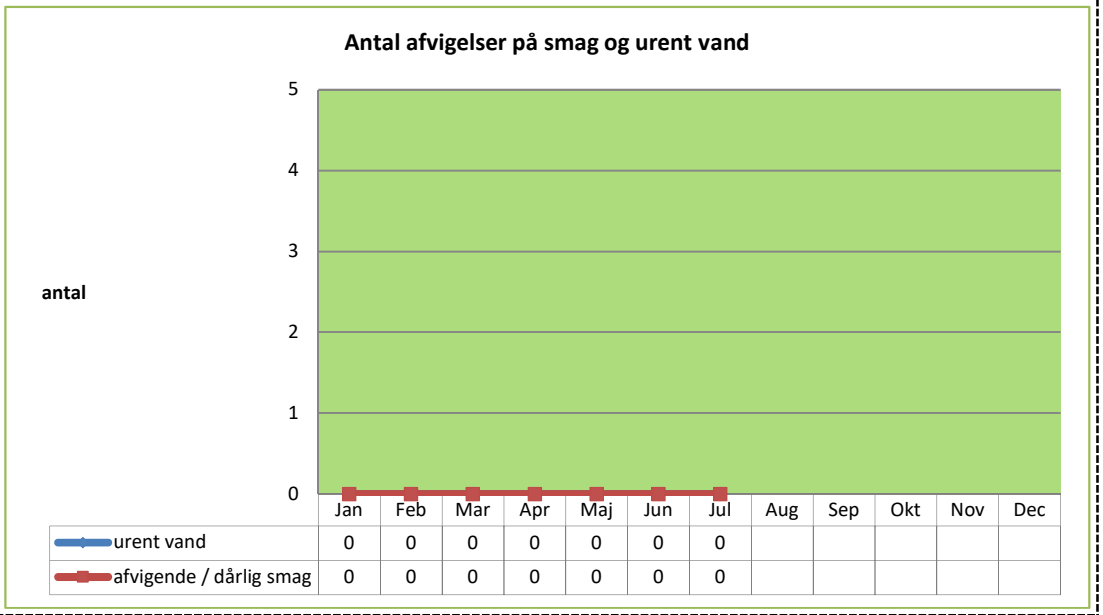

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
urent vand	0	0	0	0	0	0	0					
afvigende / dårlig smag	0	0	0	0	0	0	0					

Kundetilfredshed

Årsag og Aktiviteter ift mål

Det er grundet det meget få antal var på kundetilfredshedsmålinger ikke muligt at konkludere om der er tilfredshed med ydelserne

Graf

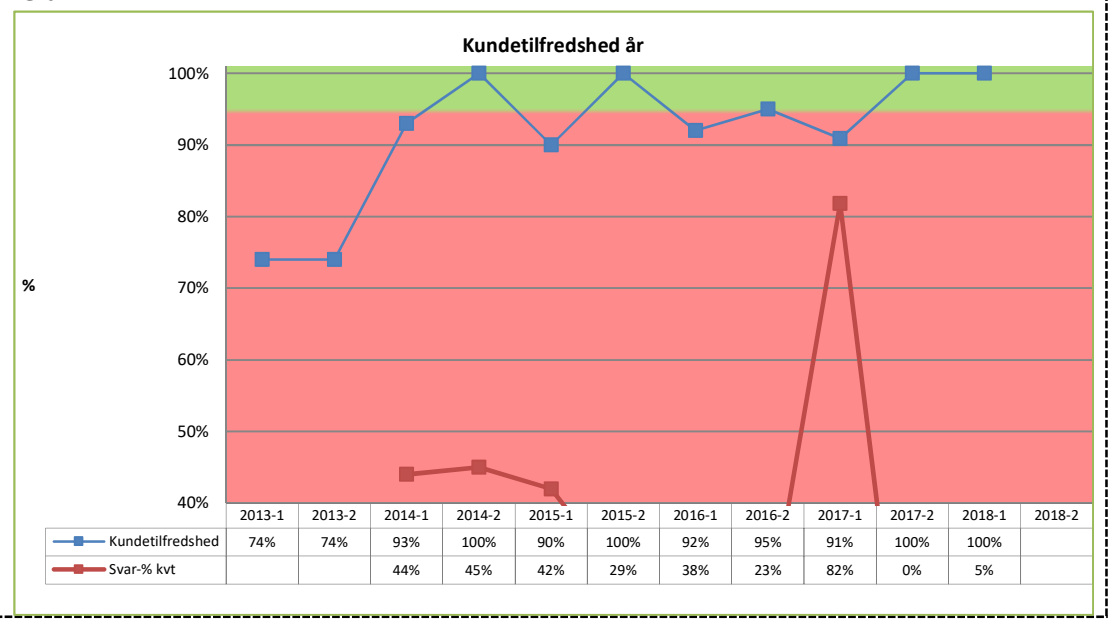

	2013-1	2013-2	2014-1	2014-2	2015-1	2015-2	2016-1	2016-2	2017-1	2017-2	2018-1	2018-2
Kundetilfredshed	74%	74%	93%	100%	90%	100%	92%	95%	91%	100%	100%	
Svar-% kvt			44%	45%	42%	29%	38%	23%	82%	0%	5%	

Vand - Målsætninger - KPI

Vandkvalitet

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1:Der har været to overskridelser i perioden hvor omprøve ikke viste overskridelser

Q2: Der har været en overskridelser i perioden hvor omprøve ikke viste overskridelse

Graf

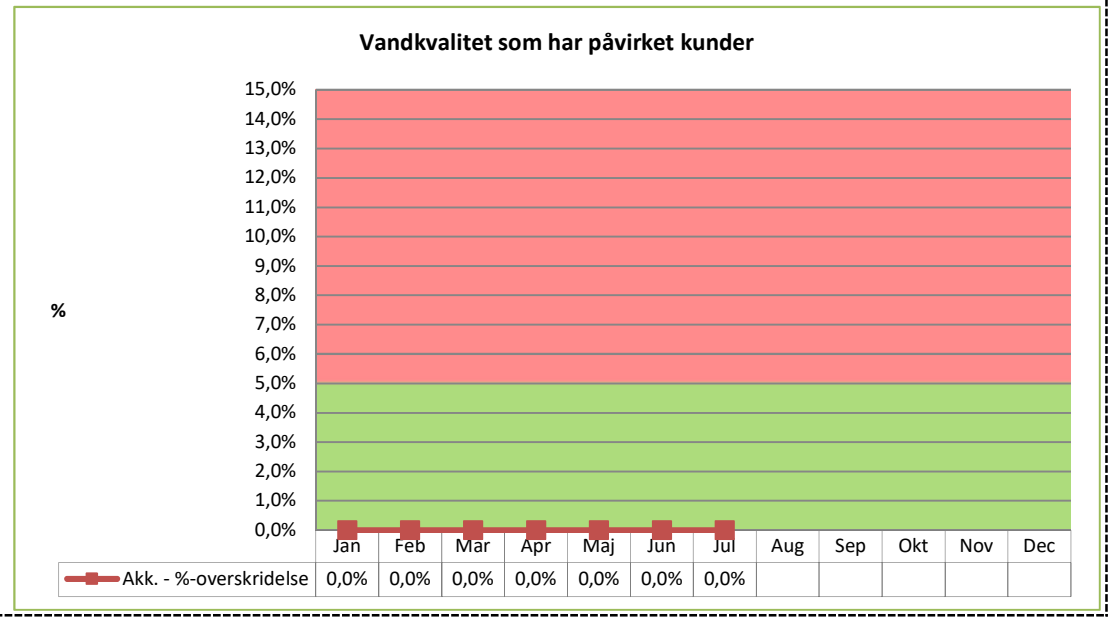

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Akk. - %-overskridelse	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%					

Vandkvalitet - antal prøver

Årsag og Aktiviteter ift mål

Antal prøver ligger fortsat under mål

Graf

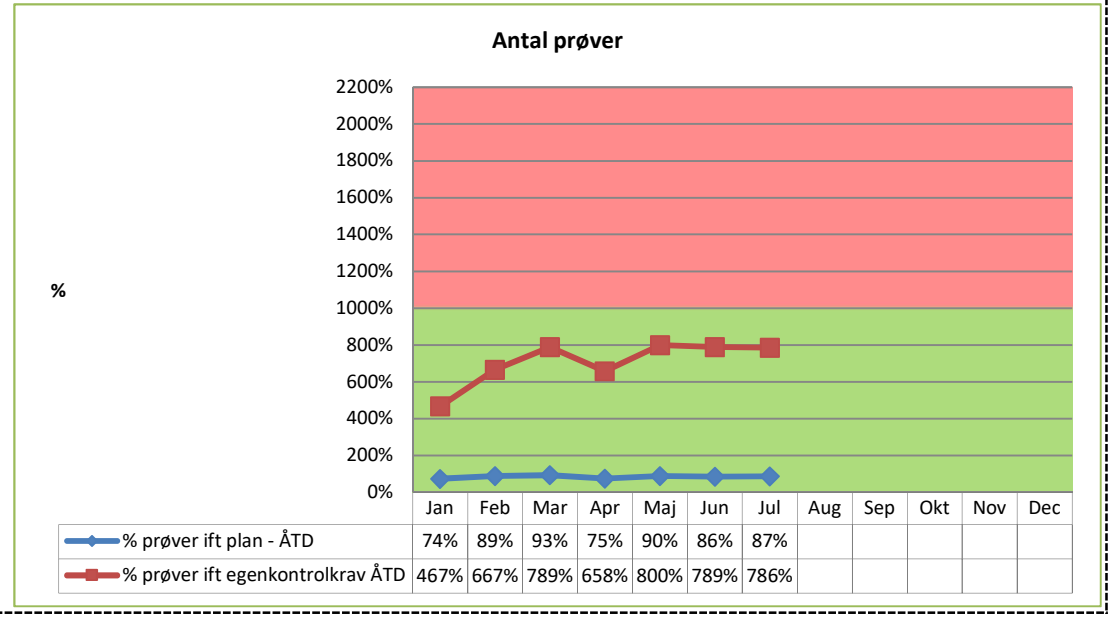

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
% prøver ift plan - ÅTD	74%	89%	93%	75%	90%	86%	87%					
% prøver ift egenkontrolkrav ÅTD	467%	667%	789%	658%	800%	789%	786%					

Ledningsbrud

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Antallet af brud ligger under målet (19 mod 21)
Der har dog i februar måned været uforholdsmæssigt mange. 15 styk.
Februar 2018 har været noget koldere end i de forgangne år, hvorfor en del ledningsbrudene må tilskrives den lave temperatur (23,3 frostdøgn)

Q2: Brud pr, 1oo km ledninger ligger akkumuleret over sidste år. Dette skyldes de mange brud i februar. I Q2 har der været to brud.

Graf

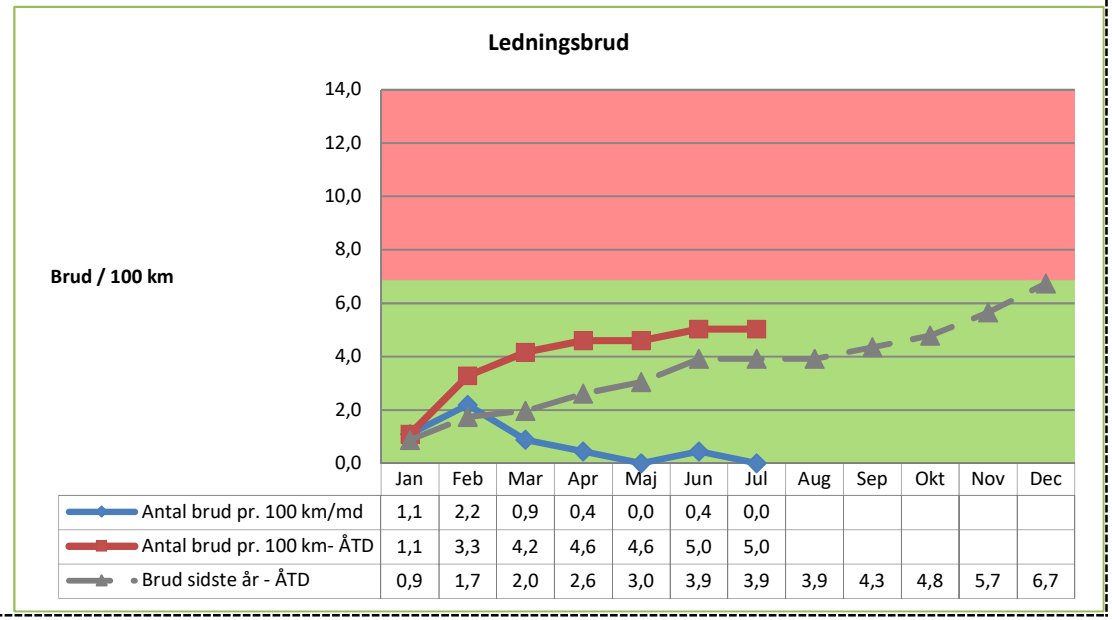

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Antal brud pr. 100 km/md	1,1	2,2	0,9	0,4	0,0	0,4	0,0					
Antal brud pr. 100 km- ÅTD	1,1	3,3	4,2	4,6	4,6	5,0	5,0					
Brud sidste år - ÅTD	0,9	1,7	2,0	2,6	3,0	3,9	3,9	3,9	4,3	4,8	5,7	6,7

Vandtabs-%

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Vandtabsprocenten Blev i 2017 opgjort til 12,5% hvilket er noget højere en i 2016.
Der er efterfølgende fundet to lækager, der samlet set udgør 3 procentpoint.
Der er igangsat lækagesøgningsaktiviteter. Første sektion med lækagesøgning er Thurø.

Q2: Læakgesøgningsarbejdet er afsluttet på Thurø og fortsat i den sektion, der hedder galgebakken.

Graf

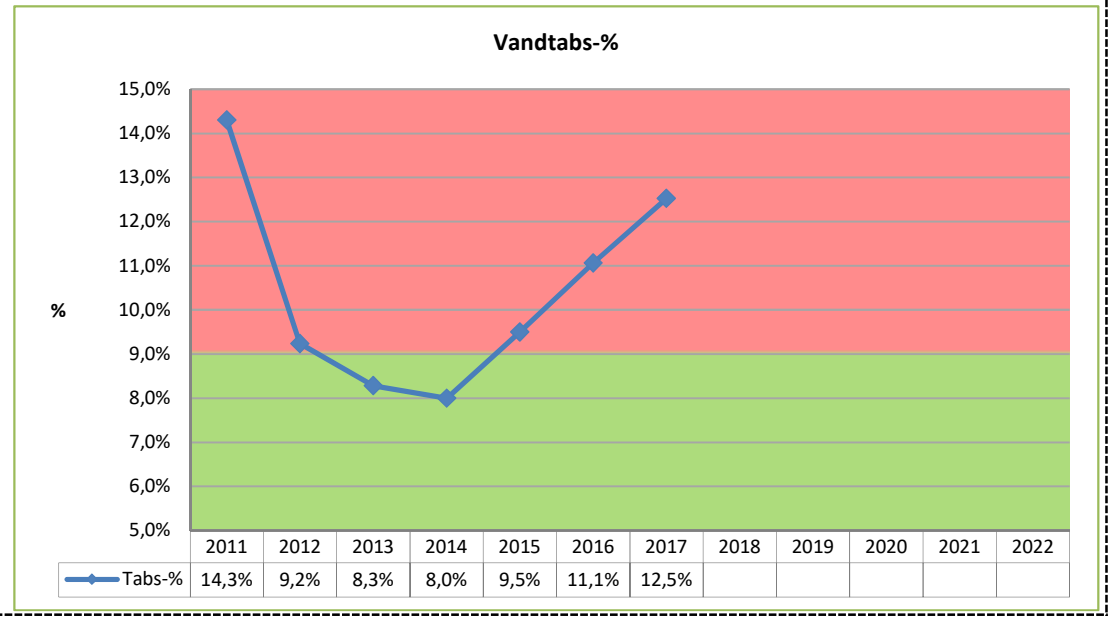

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tabs-%	14,3%	9,2%	8,3%	8,0%	9,5%	11,1%	12,5%					

Udpumpet vandmængde

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Udpumpet vandmængde ligger fortsat på et højt niveau

Q2: Udpumpet mængde i ligger i perioden over tidligere år, hvilket må tilskrives den manglende nedbør

Graf

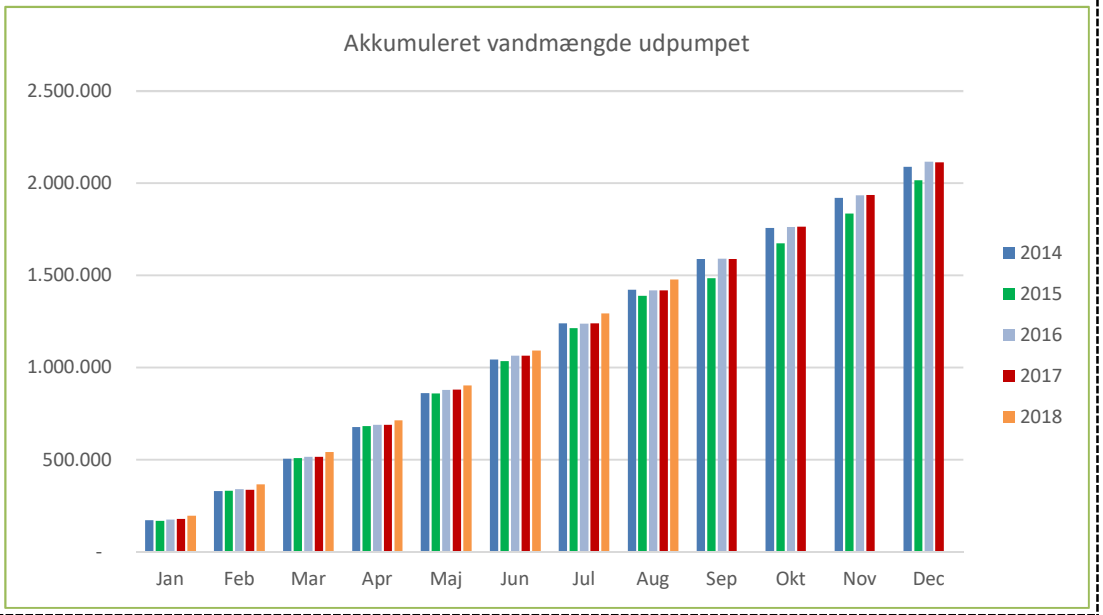

Transport - Målsætninger - KPI

Elforbrug

Årsag og Aktiviteter ift mål

Opgøres årligt

Graf

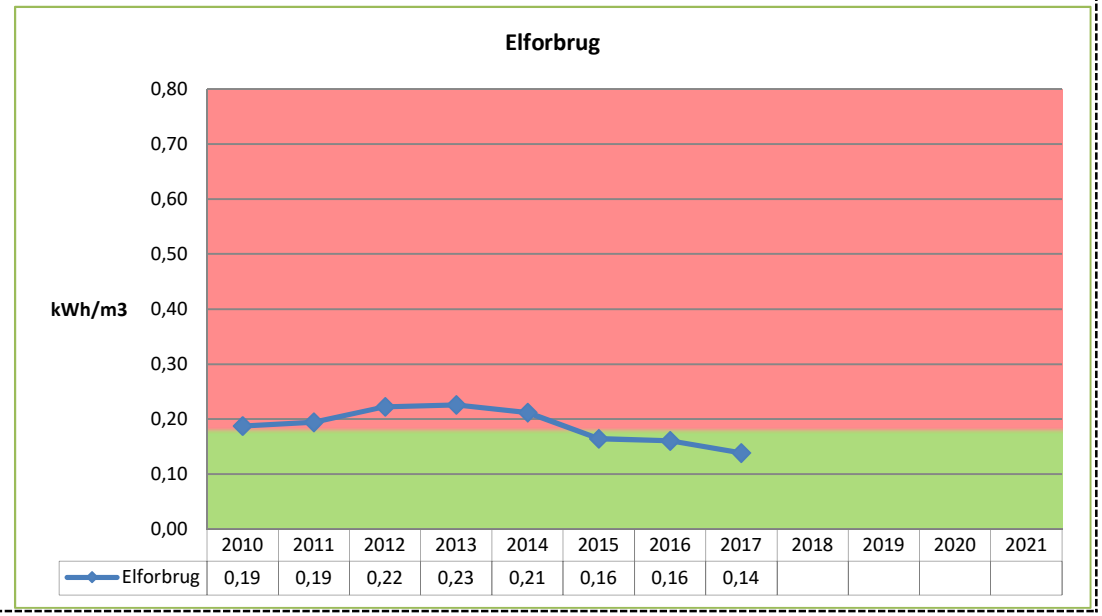

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Elforbrug	0,19	0,19	0,22	0,23	0,21	0,16	0,16	0,14				

Kundetilfredshed

Årsag og Aktiviteter ift mål

Det er grundet det meget få antal var på kundetilfredshedsmålinger ikke muligt at konkludere om der er tilfredshed med ydelserne

Graf

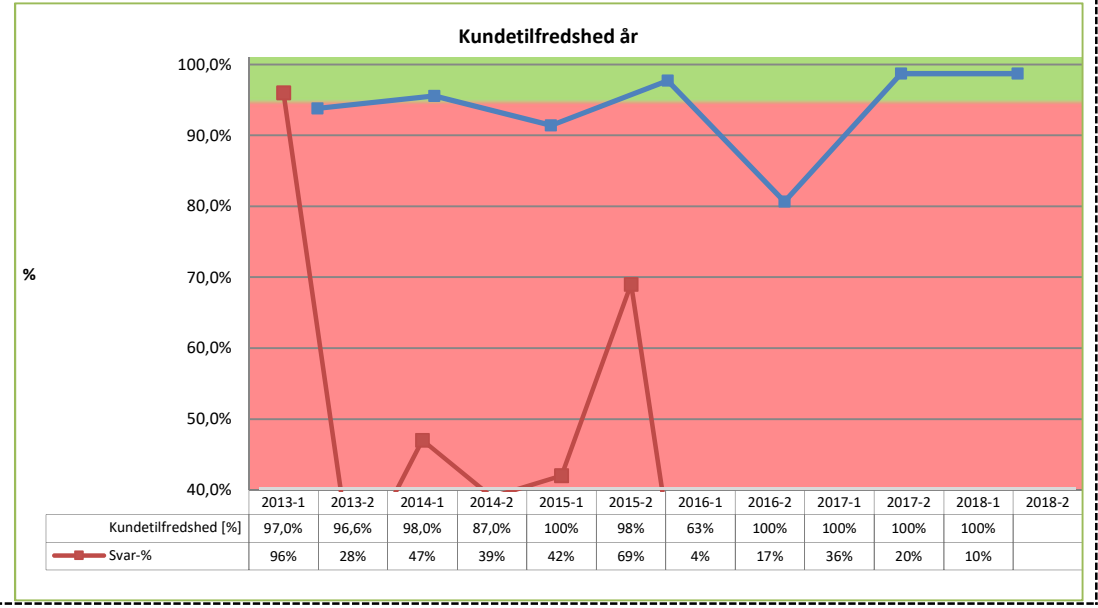

	2013-1	2013-2	2014-1	2014-2	2015-1	2015-2	2016-1	2016-2	2017-1	2017-2	2018-1	2018-2
Kundetilfredshed [%]	97,0%	96,6%	98,0%	87,0%	100%	98%	63%	100%	100%	100%	100%	
Svar-%	96%	28%	47%	39%	42%	69%	4%	17%	36%	20%	10%	

Driftsstop

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Der har været 6 driftsstop, hvilket er et lavere end året før. Der er et fortsat fokus at holde driftsstop på et lavt niveau. Dette ved hjælp forebyggende vedligehold på pumper og spuling af pumpesumpe.

Q2: Der har i perioden været to driftsstop. Samlet set ligger niveauet under sidste år.

Graf

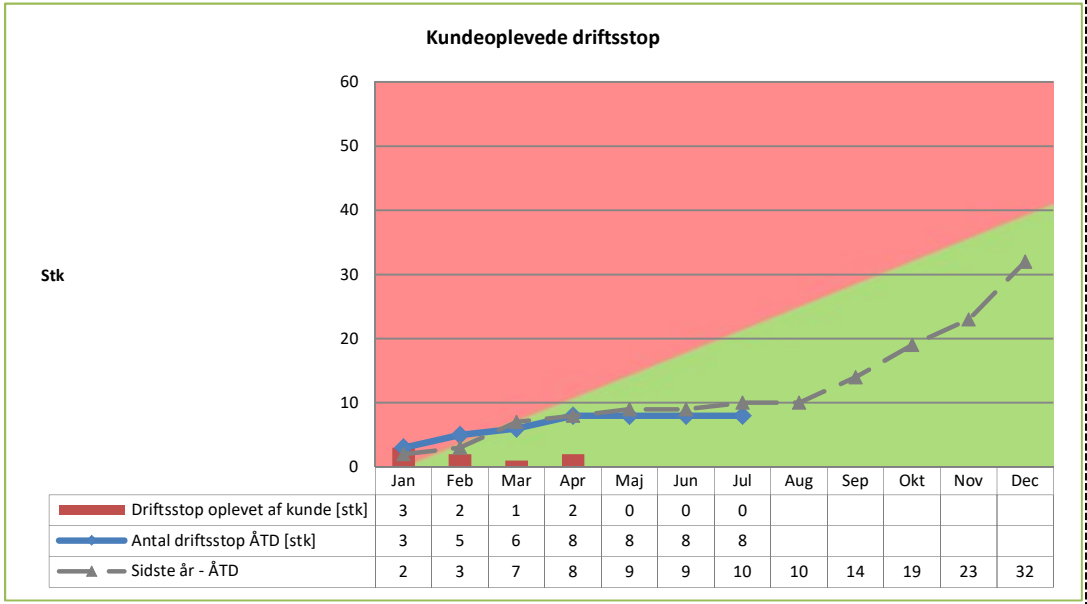

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Driftsstop oplevet af kunde [stk]	3	2	1	2	0	0	0					
Antal driftsstop ÅTD [stk]	3	5	6	8	8	8	8					
Sidste år - ÅTD	2	3	7	8	9	9	10	10	14	19	23	32

Rens - Målsætninger - KPI

Elforbrug

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Der en fortsat opadgående tendens i energieffektiviteten (kWh/m3 renset spildevand) 0,36 kWh/m3 indeværende periode mod 0,43 samme periode sidste år.
Egebjerg Syd har i februar været procesmæssigt udfordret, hvorfor der er renset væsentligt mindre vand i forhold til elforbruget (1,3 kWh/m3)

Q2: Der har i andet kvartal været et højere elforbrug/m3 renset spildevand. Dette skyldes den mindre mængde regnvand, som er kommet ind på anlæggene.
Så det samlede energiforbrug har i perioden været mindre. Men den enkelte m3 spildevand har været mere energikrævende at rense.

Graf

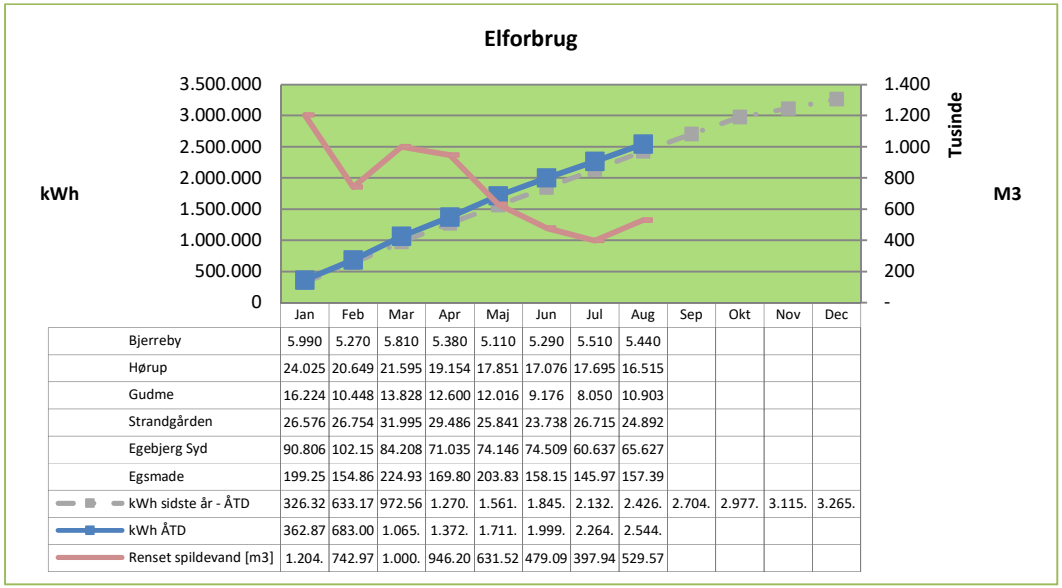

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Bjerreby	5.990	5.270	5.810	5.380	5.110	5.290	5.510	5.440				
Hørup	24.025	20.649	21.595	19.154	17.851	17.076	17.695	16.515				
Gudme	16.224	10.448	13.828	12.600	12.016	9.176	8.050	10.903				
Strandgården	26.576	26.754	31.995	29.486	25.841	23.738	26.715	24.892				
Egebjerg Syd	90.806	102.15	84.208	71.035	74.146	74.509	60.637	65.627				
Egsmade	199.25	154.86	224.93	169.80	203.83	158.15	145.97	157.39				
kWh sidste år - ÅTD	326.32	633.17	972.56	1.270.	1.561.	1.845.	2.132.	2.426.	2.704.	2.977.	3.115.	3.265.
kWh ÅTD	362.87	683.00	1.065.	1.372.	1.711.	1.999.	2.264.	2.544.				
Renset spildevand [m3]	1.204.	742.97	1.000.	946.20	631.52	479.09	397.94	529.57				

Rensekvalitet

Årsag og Aktiviteter ift mål

Der har ikke været udfordringer med rensekvaliteten

Graf

Rensekvalitet

Udløbskvalitet for renseanlæg 2018

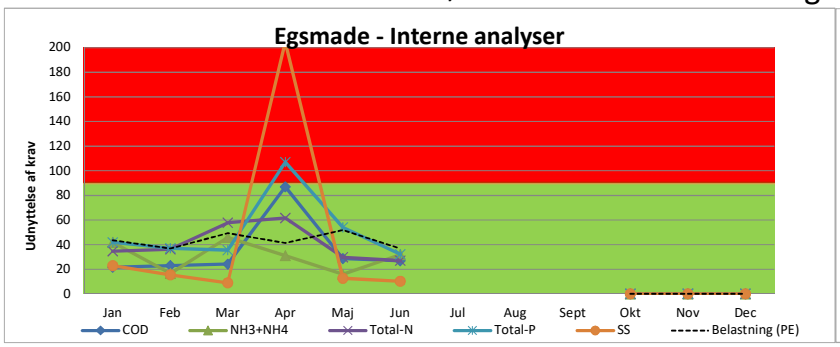

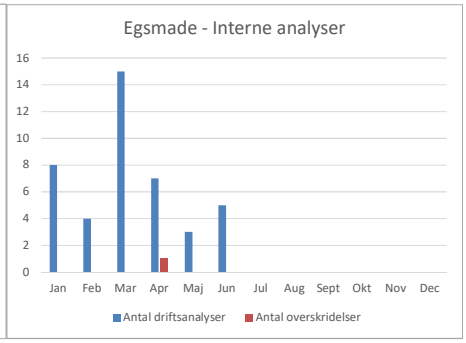

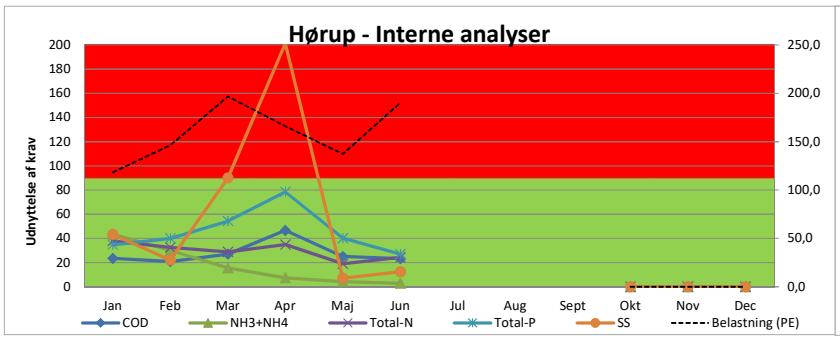

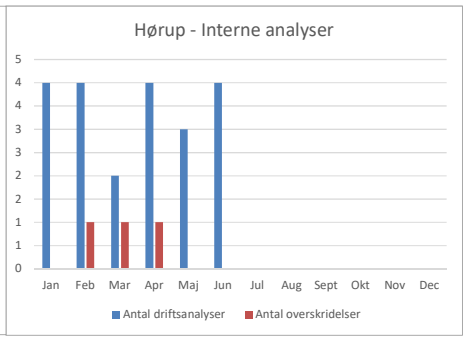

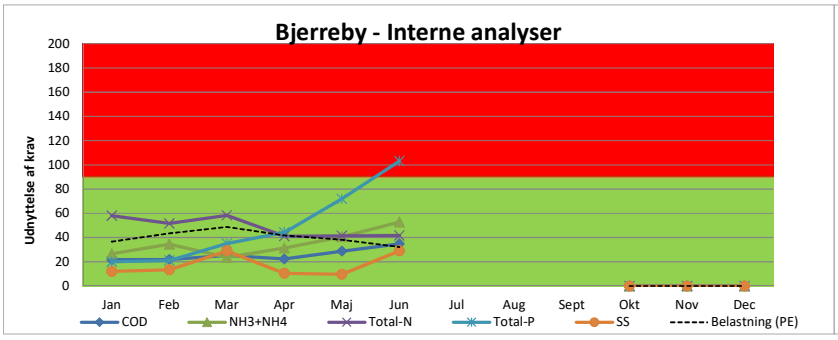

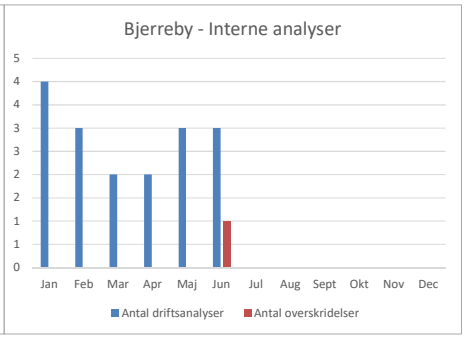

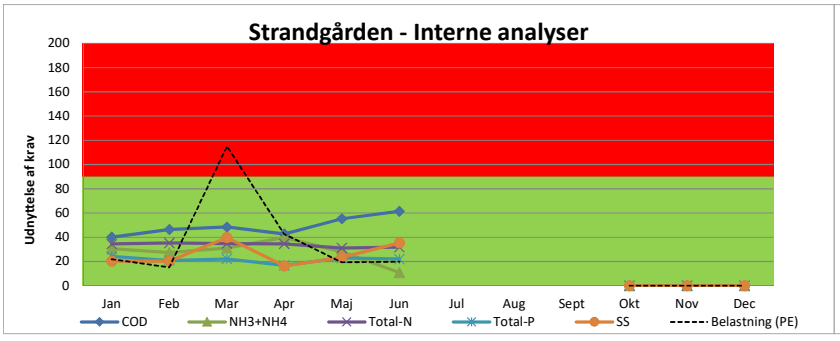

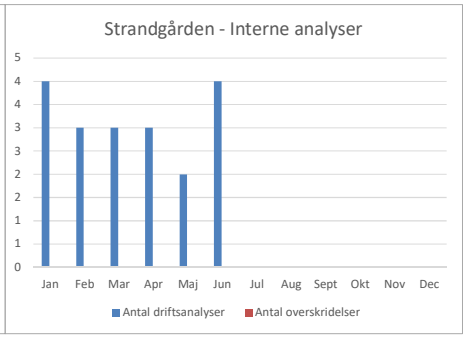

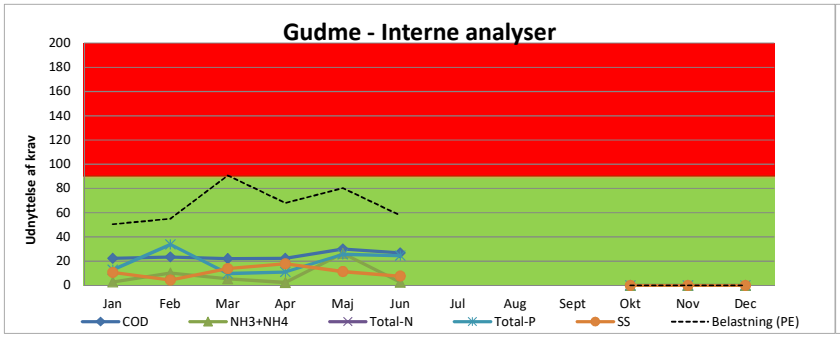

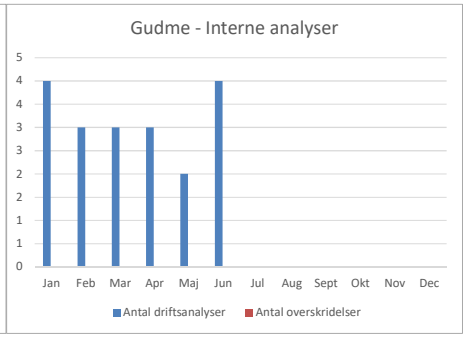

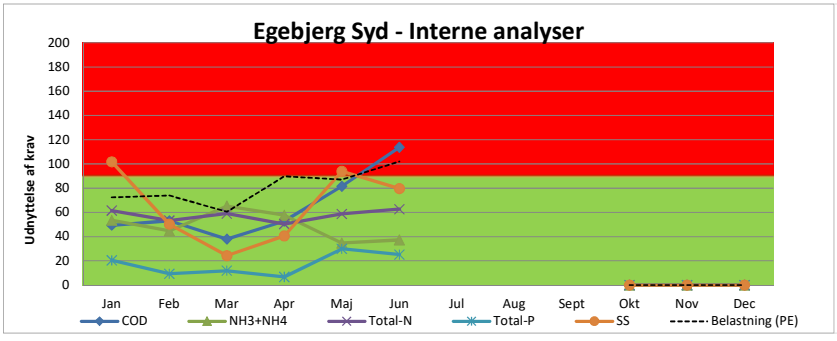

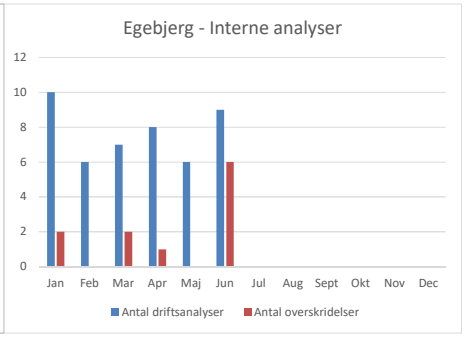

Affald - Målsætninger - KPI

Afvigelser Dagrenovation

Årsag og Aktiviteter ift mål

1. kvt. Resultatet for januar skyldes at kunderne overfylder deres skraldespand og mange sætter ekstra juleaffald ved siden af men uden ekstra mærker. Der er registreret 71 overfyldte beholdere og 47 har sat ekstraaffald uden mærke i januar. 2.kvt. Resultaterne for april og maj som målet mens resultat for juni afspejler at ugetømningen er påbegyndt, og dermed falder især antallet af overfyldte beholdere med en halvvering af antallet af uafhentede beholdere.

Graf

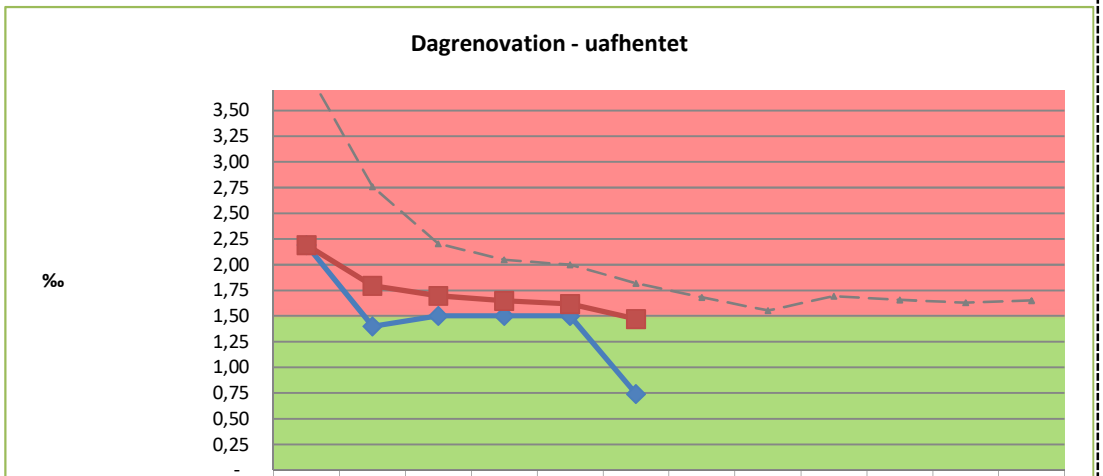

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Resultat måned	2,19	1,40	1,50	1,50	1,50	0,74						
Resultat ÅTD	2,19	1,80	1,70	1,65	1,62	1,47						
Sidste år - ÅTD	3,90	2,76	2,20	2,05	2,00	1,82	1,68	1,55	1,69	1,66	1,63	1,65

Afvigelser Storskraldsordning

Årsag og Aktiviteter ift mål

1 kvt. 27% af uafhentede er registreret som klager og heraf er en del affald som er sat for sent ud. 73% skyldes at affaldet ikke er sorteret korrekt eller ikke omfattet af ordningen. 2. kvt. I perioden er indkommet i alt 22 klager over manglende afhentning og heraf er 9 efterfølgende afhentet. 60 adresser har oplevet af deres storskrald ikke er medtaget fordi reglerne ikke er overholdt, d.v.s. at affaldet enten har været blandet sammen eller at affaldet ikke har været omfattet af ordningen.

Graf

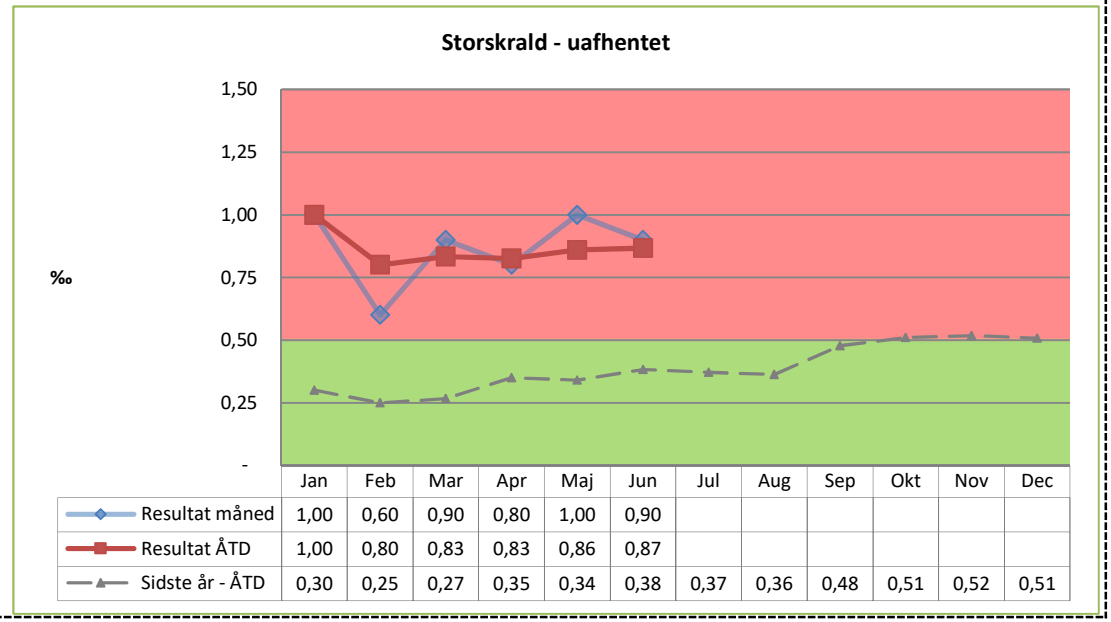

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Resultat måned	1,00	0,60	0,90	0,80	1,00	0,90						
Resultat ÅTD	1,00	0,80	0,83	0,83	0,86	0,87						
Sidste år - ÅTD	0,30	0,25	0,27	0,35	0,34	0,38	0,37	0,36	0,48	0,51	0,52	0,51

Affald - Målsætninger - KPI

Genbrugs-%

Årsag og Aktiviteter ift mål

Den lavere genbrugsprocent skyldes til dels at malet træ sendes til forbrænding. For 1. kvt. udgjorde fraktionen "Polstrede møbler" 1,91% mod 0,71% i 2017.

Graf

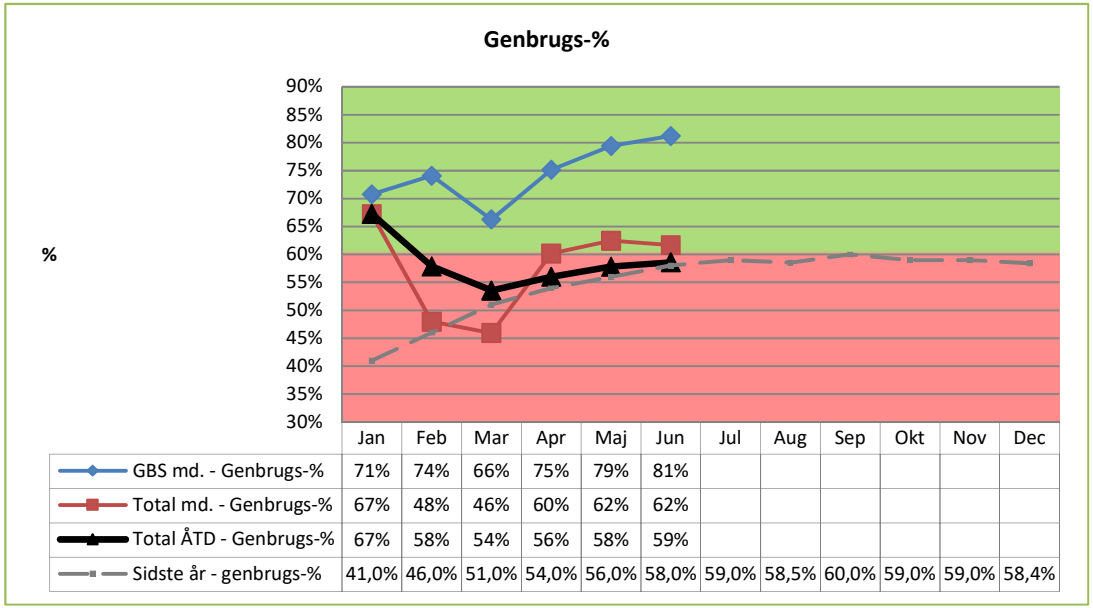

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
GBS md. - Genbrugs-%	71%	74%	66%	75%	79%	81%						
Total md. - Genbrugs-%	67%	48%	46%	60%	62%	62%						
Total ÅTD - Genbrugs-%	67%	58%	54%	56%	58%	59%						
Sidste år - genbrugs-%	41,0%	46,0%	51,0%	54,0%	56,0%	58,0%	59,0%	58,5%	60,0%	59,0%	59,0%	58,4%

Word Online Mål og målsætninger 2018 Gemt Tabelværktøjer Ole Sørensberg Øgelund
Filer Hjem Indsæt Sidelayout Gennemse Vis Design Layout Del Kommentarer
Fortæl, hvad du vil gøre Klip Kopiér Sæt ind Formatpensel Rediger i Word Morgan 18
Fortryd Udklipsholder Skrifttype Afsnit

Kvalitet, Miljø, Arbejdsmiljø- og energimålsætni

Nr.	Påvirkninger	Afdeling	Mængde 2017	Lovkrav	Målsætn
1	Elforbrug	Alle	6261 MWh	Nej	Vi vil red
		Ryttermarken	96 MWh		
		Affald	74 MWh		
		Spildevand	4998 MWh		
		Vand	1087 MWh		
2	Filterskyllevand	Vand	17.430 m^3	Nej	Vi vil beg
3	Klager og afvigelser	Affald	Dagrenovation 1,7 ‰ uafhentet Storskraldsindsamlingen 0,51 ‰		Vi vil red
		Spildevand	100 % kundetilfredshed	Nej	Vi vil sikr
		Vand	91 % kundetilfredshed	Nej	Vi vil sikr

Arbejder...
Side 1 af 2 360 ord Dansk 100% Hjælp med at forbedre Office

Auditrapport

Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

10435688

BV Certification Denmark

Hovedefterprøvning / ISO 22000:2005

enne rapport er fortrolig og distribution er begrænset til auditteamet, virksomheden og Bureau Veritas Certification.

Indeks

1 Generel information

1.1 Virksomhedsinformation

1.2 Kontaktinformation

2 Audit information

2.1 Auditstandarder

2.2 Certificeringens gyldighedsområde

2.3 Auditorinformation

3 Auditproces

3.1 Auditornoter

3.2 Auditresumé pr. standard

3.3 Afvigelsesrapport

4 Oversigt over afvigelser

5 Overordnet resumé

5.1 Auditkonklusioner

5.2 Oversigt over auditresultater

5.3 Ledelsessystemets effektivitet

5.4 Best practice

5.5 Forbedringsmuligheder

5.6 Observationer

5.7 Uløste punkter på divergerende holdninger

6 Team leaders anbefalinger

7 Plan for overvågningsaudit

8 Audit program

9 Program for næste audit

10 Bilag

11 Certifikate information

Generel information

1.1 Virksomhedsinformation

Virksomhedsnavn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)
Adresse	Ryttermarken 21 EAN-nr. 5798006929948
By	Svendborg
Postnr.	5700
Amt	-
Land	Denmark
Telefonnr.	4563215520
FAX nr.	
Kontrakt nr.:	10435688

1.2 Kontaktinformation

Kontaktperson	Finn Kallehauge		
Email	fka@vandogaffald.dk	Telefonnr.	4563215520

Audit information

2.1 Auditstandarder

Auditstandard(er)	ISO 22000:2005

2.2 Certificeringens gyldighedsområde

Sprog	Standard	Site navn	Hovedkontor	Gyldighedsområde
Engelsk	ISO 22000:2005	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		Production of drinking water based on extraction of ground water which is aerated and filtrated at six water works and finally distributed via pipelines and underground service reservoirs

Antal sites	9
Antal medarbejdere	13
Hovedkontor	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

Hvis dette er en "multi-site" audit vil der til auditrapporten være vedhæftet en liste over alle de relevante sites

Audit type	Hovedefterprøvning				
Audit fra dato	20-06-2018	Audit til dato	25-06-2018	Varighed (number) manddage	1,5

2.3 Auditorinformation

Ledende auditor	Initialer	Auditor	Initialer
Jan Hedemand	JEH		

3 Auditproces

3.1 Auditornoter

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	20-06-2018	Kvalitetsfunktion	ISO 22000:2005	Gry Tully

Noter

Auditeret risikoanalyse, HACCP og OPRP planer samt drøftet indhold, struktur, fremgangsmåde og krav i henhold til standarden (se afvigelse).

Set produktkarakteristika for drikkevand fra 4-4-2013 (se forbedringsmulighed).

Drøftet intern audit, som planlægges for en 5 års periode (2013 – 2018) og som styres af Finn på alle standarder. Det interne auditor korps bestående af 5 medlemmer, som alle har gennemgået kursus .

DDS-Teamet er beskrevet i håndbog for ledelsessystem i KEMS systemet med repræsentanter for hvert område.

Gennemgået DDS-Team referat fra 9-5-2017 som er kortfattet og præcist.

Set auditplan for 2018 hvori indgår audit af krav i relation til ISO22000 vand i Q2 2018.

Set afvigelseshåndtering som betegnes VØN (Vi øger nytten) og håndteres i Office-pakken Planner. Indeholder 5 sektioner (herunder en for vand).

Alle registrerede afvigelser er afsluttede. Der har været 2 i 2018, den ene var en overskridelse på BQ for en egenkontrol prøve fra Heldagervej beholder 2 fra 5-3-2018. Beholderen er nu lukket og ståltanke indsættes og alt bliver totalrenoveret. Den anden er manglende vedrørende afsavning af et påsvejset trækhoved (april 2017). Dette var en fejl fra entreprenørens side, som efterfølgende er blevet indskærpet og håndteret meget fint.

Auditeret beredskabsplan og gennemgået dokument 4.9 Trusler/mistanke om sabotage eller terror og risikovurdering nr. 33

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	20-06-2018	Vandkvalitet og analyser	ISO 22000:2005	Stina Nedergaard Petersen Poul Erik Hald Jensen

Noter

Analyseplan ligger under dokumenteret drikkevanssikkerhed i ledelsessystemet. Set plan for egenkontroller og plan for akkrediterede analyser for 2018.06.27

Planen er opdelt i et skema for Rentvandsprøver og et for Boringskontrol, som er fint opdaterede og med detailoplysninger om særanalyser, analysepakker, tungmetaller m.v.. Flot.

Drøftet udtagning af prøver i henhold til den nye bekendtgørelse, som er i høring, og hvor der skal udtages vandprøver i installationer fra de 10 ledningsnet.

Planen godkendes af myndighederne og de udvalgte installationer for hele ledningsnettet i VA er godkendt. De udvalgt er mest fra skoler, institutioner, lægehuse og virksomheder. Overskridelsen på 44 coliforme hos den private – som dog var en fejl – har myndighederne overtaget (se afvigelse).

Gennemgået plan for særlige analyser af nyeste opdagede pesticider, herunder BK, 1,2,4-Triazol og DMS og de første resultater, som alle har været fine.

Drøftet målemetoder og analyser, som ud over BQ og Tecta analyserne udføres af AgroLab og set analyserapporterne 1900496-456520 og 190517-458015 (se observationer).

Drøftet træning, uddannelse, erfaring og kompetencer, og at Poul Erik, som udfører prøveudtagning og analyser med BQ og Tecta, har gennemgået laboratoriekursus hos Carl Bro.

Set en del af udførelsen af BQ og Tecta analyserne fra dagens indsamling af prøver samt de registreringer der udføres bl.a. i Sweco og herunder drøftet kalibrering og set for standardværdi på BQ med 612 fra 23-12-2009. Meget fint orden og omhyggelighed i alt arbejdet. Flot.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	20-06-2018	Projekter og anlægsarbejder	ISO 22000:2005	Mona Wulf Nielsen

Noter

Set Opgavetjekliste ledningsprojekter 2018 med beskrivelse af opgave pr. sted og markeret med farver afhængig af hvem der er tilknyttet opgaven. Fint.

Drøftet tjek af forurenet jord så der skal bruges anden rørtype og set områder med jordforurening på miljøportalen på kommunens hjemmeside.

Set beskrivelse og registreringer på anlægsarbejde i Vestergade i Svendborg, som udføres i samarbejde med afdelingerne for kloak, el og Cowi. Pga. jordforurening skal der relines med diffusionstætte rør med ekstra stål/alu kappe.

I ovenstående sammenhæng drøftet kommunikation om et ubenyttet stik og om midlertidig afbrydelse i forbindelse med arbejdet.

Set beskrivelse og registreringer på anlægsarbejde på Struebjerg med fine rene forhold, som det er dokumenteret på de registrerede fotos.

Set Gant kort over 12 vandprojekter, som mest omfatter renovering men også lidt nyanlæg, nye boringer og nye råvandsledninger.

Drøftet leverandører, hvor der overvejende anvendes to entreprenører: J. Clausen ApS til grave og relinings arbejder og ETS (Tommy Sørensen, Årslev) til arbejder som kræver styret eller cracker boringer.

Gennemgået anlægsplan for 2017 i project på s-drevet.

Gennemgået opmåling af Struebjerg med visning af anboringer med xyz koordinater i Microstation programmet, som ligger i Kortviser som Lifa laver.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	21-06-2018	Ledelse	ISO 22000:2005	Ole Steensberg Øgelund

Noter

Drøftet strategiplan for 2017 (med skibet), som nu er afløst af en ny VA strategi 2018 "Vores liv – Vores fælled". Fokus er på, at bevare sundhed og det gode liv. Og derfor er der fokus på både det rene vand og bortskaffelse af brugt vand og affald. Herunder også Livsbevarelse og genbrug.

Drøftet overfladevand og at enkelte større virksomheder kan udnytte eget overfladevand hvis afløbsenheder adskilles.

Drøftet personale og ressourcer og at der er ansat en kommunikationsmedarbejder (tidligere journalist).

Drøftet kommunikation med kunder og herunder interessenter og workshop afholdt i ledelsesregi, som er kørt i 2016/2017 i relation til strategiproces, som kørte i august 2017 med bestyrelsen. Derefter medarbejder workshop januar 2018 og endelig godkendelse af hele planen i maj 2018.

Set tekst til strategiplan 2013 på 6 sider med bl.a. beskrivelse af baggrund og ramme, vision og mission, strategiske pejlemærker, klima og ressourcer, fællesskaber og samarbejde, socialt ansvarlig virksomhed, økonomisk ansvarlig virksomhed og fra strategi til handling.

Drøftet kvalitet og fødevaresikkerhed og herunder, grundvandsbeskyttelse ved indgåelse af bl.a. dyrkningsaftaler (f.eks. med Hvidkilde).

Drøftet output fra strategiplanen omsat til konkrete aktiviteter, handlingsplaner og mål.

Strategien har 5 pejlemærker. Set Strategisk målopfyldelse 2018: Strategi -> strategimål -> Forbedringsopgave -> forbedringsmål/årsmål 2018 fra 20-4-2018.

Set ejer politik for VA, som er 100% ejet af Svendborg kommune og drøftet fødevaresikkerhedspolitik (se afvigelse)..

Drøftet risikovurdering og herunder afholdelse af workshop. (DAS Dokumenteret Affalds Sikkerhed). DSS dokumenteret

Gennemgået ledelsesevaluering fra 1. kvartal 2018 og heri status for Team vand i relation til vandkvalitet, ledningsbrud, kundetilfredshed m.v. samt leverandørevaluering foretaget af SamAqua: med bl.a. Ingen ny lovgivning (se afvigelse).

Drøftet værdier og set skilt med 3 VA Værdier: vær ærlig og skab tillid, vær nysgerrig og udvis respekt samt tag ansvar for dig selv og for fællesskabet.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	21-06-2018	Økonomi, administration, salg og kundecenter	ISO 22000:2005	Michael Jørgensen Lene Rechnagel

Noter

Drøftet organisation og ansvarsområder, og at Team administration er delt i 4 teams (Kommunikation & forretningsudvikling; Bogholderi; Afregning; Reception/kundeteam/lønbogholderi).

Der er ikke en egentlig HR funktion, men opgaver i relation hertil udføres af Team administration.

Drøftet kompetencer som er registreret i ERP systemet AX2012 og i AMU systemet.

Drøftet kommunikation med kunder og skemaer som benyttes efter udførelse af anlægsarbejder. Alle henvendelser fra kunder registreres i Drive.

Set for Ørkildsdage 61 vedrørende huller i vej oprettet 2. marts 2017, som er afsluttet 6. marts 2017. I alt 53 henvendelser på adressen.

Auditeret reklamationer vedrørende salg, som registreres i KMD Easy systemet. Overordnet status er, at der er tilfredse kunder. Der foretages en vurdering af hvordan aflæsningerne foretages (elektronisk, papir, fremmøde).

Drøftet kundehenvendelser og de særlig kritiske forbrugere og dem der er utilfredse med priserne, som ikke registreres.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	21-06-2018	Indkøb af varer, udstyr og tjenesteydelser	ISO 22000:2005	Michael Jørgensen Dorte Dolleris (SamAqua, Odense pr. tlf.) Peer Wichmann

Noter

Auditeret proces for indkøb, som foretages via SamAqua i Odense og baseres på udbudsopgaver med krav i relation til miljø og egnethed.

Evaluering af varer, tjenesteydelser og kontrakter oprettes i kontrolstyringsmodulet, og der foretages løbende opfølgning hver 3. måned.

Indkøbsaftaler ligger i RAKAT. Set for Nordisk Wavin A/S i Hammel.

Drøftet afvigelser og set registreringer for 3 ordrer som er modtaget.

Auditeret indkøbte varer og set specifikation for Wavin PE 80 Vandtrykrør, spolede rør fra februar 2012 samt erklæring på DK-VAND godkendte produkter fra Wavin fra 21-4-2016 og kravspecifikation for ledningsmateriel på 9 sider, med bl.a. krav om migrationstest for vand.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	25-06-2018	Vandværk med tilhørende boringer	ISO 22000:2005	Per Hansen Gry Tully Erik Pryds Henning Veber

Noter

Generelt:
Auditeret procedurer og processer og herunder drøftet hvad der er de kritiske forhold at overvåge, herunder gennemgået SRO anlægget og set kontrol af højdebeholdere og alarmlog.

Drøftet maxflow og trykalarmer og at der skelnes mellem A og B alarmer (se observation)

Gennemgået detaljer vedrørende A alarm for vand på gulvareal i sektionsbrønd på Skårupøre Strandvej 25-6-2018, som er registreret kl. 7.00 og kvitteret for kl. 10.46.

Drøftet vedligeholdelse af SRO anlægget, som foretages af Frontmatic og set udfald på telefonforbindelser til nogle af øerne, som der p.t. arbejdes på en bedre etablering af.

Drøftet ressourcer og herunder, at der kan registreres både antal målere og antal forbrugere på hver målerbrønd.

Auditeret afvigelser og herunder drøftet brud på ledningsnettet, hvor der ved brud helst ikke må lukkes helt ned, da det øger risikoen for dannelse af vacum og dermed indtrængen af forureninger (se forbedringsmulighed).

Grubbemølleværket:
Set udtagning af vandprøver til egenkontrol, som udføres af en medarbejder fra Team Vand.

Drøftet sikkerhed og fødevaresikkerhed, herunder at der er åbne filtre og regnvandsbassin, hvor lågen er forsynet med hængelås, men uden alarm. Inspektion foretages 1-2 gange ugentlig, samt drøftet, at dette er risikovurderet af DDS-Teamet.

Gennemgået indre af værket, som bl.a. indeholder filtersal med 6 åbne filtre med kvartssand og antracit.
Skylning foretages på basis af gennemløbne m3 eller antal dage og er forprogrammeret i SRO systemet.
Værket er gammelt, og skal lukkes indenfor 2-3 år, men det fremtræder i pæn orden og ryddelig stand samt god hygiejnisk og rengjort tilstand.

Drøftet kalibrering og set mærkning af målerkontrol af GR Z2 fra ABB målerkontrol.

Gennemgået de ydre forhold og herunder set de to tilhørende boringer, bl.a. DGU nr. 164.949, som forsyner det enstrengede værk.

Set to låger med hængelås til råvandstank, som er inddelt i 4 rum og drøftet renholdelse af det ydre område, som er udliciteret til Forstas A/S (se observation).

Sørupværket:
Set vel nok Danmarks flotteste ("Fremtidens vandværk")og nyeste vandværk, som blev indviet i april 2018.
Nøgleordet fleksibilitet betyder, at værket er særdeles godt forberedt på evt. udvidelser og allerede forsynet med UV anlæg, som kan anvendes til vandbehandling.

Værket er opdelt i to afsnit, hvor zone 1 får vand fra Kildeplads Byen og leverer tilbage til den lave trykzone, som højdebeholder Ovinehøj i dag leverer til. Zone 2 får vand fra Hvidkilde og skal levere til højdebeholderen på Helagervej.

De to råvandstanke er på hver ca. 540 m3 og forsynet med hver to sandfiltre. Alt sammen udført af rustfrit stål og med belysning og skuehuller i råvandstankene. Råvandsledningerne er forsynet med hver sit iltningsanlæg, hvor ilt komprimeres fra den atmosfæriske luft og anvendes til beluftning i to cylinderbeholdere.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	25-06-2018	Højdebeholder	ISO 22000:2005	Per Hansen Gry Tully

Noter

Gennemgået området på Ovinehøj, hvor der er to bygninger med afgang til beholderen, som er i pæn og ryddelig tilstand samt god hygiejnisk og rengjort tilstand. Faldstammer fra tagvand er dog ført ind i bygningen, men delvis renoveret, og er i begge bygninger placeret på et sted, hvor der er ca. 10 under niveau af højdebeholderens overkant.

Drøftet procedure for slukning af pumper, som er nødvendig ved prøveudtagning på Grubbemølleværket, og set tilslutning af pumper efter dagens prøveudtagning, som foretages i SRO anlægget ved brug af on-line forbindelse på Ipad.

Drøftet udstyr og vedligeholdelse og at to overførselspumper er ude af drift, idet den ene bl.a. er utæt. Pumperne har alene været brugt til overførsel af vand fra zone 1 til zone 2, hvilket ikke længere er aktuelt, og pumperne er ikke blevet fjernet, idet højdebeholderen skal nedlægges indenfor 2-3 år.

Set midlertidige affugtere, som er i drift mens de normale er til reparation.

3.2 Auditresumé pr. standard ISO 22000:2005

Kravelementer	Afdeling / Aktivitet / Proces								Total
	Kvalitetsfunktion	Vandkvalitet og analyser	Projekter og anlægsarbejder	Ledelse	Økonomi, administration, salg og kundecenter	Indkøb af varer, udstyr og tjenesteydelser	Vandværk med tilhørende boringer	Højdebeholder	
2K-BVC 1 Nye produkter/Nye processer/Nye kunde/-myndighedsk									
2K-4/4.1 Ledelsessystem for fødevaresikkerhed / Generelle k...									
2K-4.2 Dokumentationskrav									
2K-5/5.1 Ledelsens ansvar/Ledelsens forpligtelse									
2K-5.2 Fødevaresikkerhedspolitik				1					1
2K-5.3 Planlægning af ledelsessystemet for fødevaresikkerhe...									
2K-5.4 Ansvar og beføjelser	1								1
2K-5.5 Teamleder for fødevaresikkerhed									
2K-5.6/5.6.1 Kommunikation/Ekstern kommunikation									
2K-5.6.2 Intern kommunikation									
2K-5.7 Nødberedskab og afværgeforanstatninger									
2K-5.8 Ledelsens evaluering				1					1
2K-6/6.1 Styring af ressourcer/Tilvejebringelse af resssour...									
2K-6.2 Menneskelige ressourcer									
2K-6.3/6.4 Infrastruktur/Arbejdsforhold									
2K-7/7.1 Planlægning og frembringelse af sikre produkter/Ge...									
2K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er)	1								1
2K-7.3/7.3.1 Indledende trin til brug for risikofaktoranaly...									
2K-7.3.2 Fødevaresikkerhedsteam									
2K-7.3.3 Produktkarakteristika									
2K-7.3.4 Tilsigtet anvendelse									
2K-7.3.5 Flowdiagrammer, procestrin og styrende foranstaltn...									
2K-7.4/7.4.1 Risikofaktoranalyse/Generelt	1								1
2K-7.4.2 Identifikation af risikofaktorer og fastlæggelse a...									
2K-7.4.3 Risikofaktorvurdering									
2K-7.4.4 Udvælgelse og vurdering af styrende foranstaltning...									
2K-7.5 Fastlægggelse af de operationelle basisprogrammer (O...									
2K-7.6/7.6.1 Fastlæggelse af HACCP-planen/HACCP-plan									
2K-7.6.2/7.6.3 Identifikation af CCP'er/Fastlæggelse af kri...									
2K-7.6.4 System til overvågning af kritiske styringspunkter									
2K-7.6.5 Handlinger, når overvågningsresultater overskrider...									
2K-7.7 Opdatering af indledende informationer og dokumenter...									
2K-7.8 Verifikationsplanlægning									
2K-7.9 Sporbarhedssystem									
2K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner		1							1
2K-7.10.2 Korrigerende handlinger									

	Afdeling / Aktivitet / Proces								
	Kvalitetsfunktion	Vandkvalitet og analyser	Projekter og anlægsarbejder	Ledelse	Økonomi, administration, salg og kundecenter	Indkøb af varer, udstyr og tjenesteydelser	Vandværk med tilhørende boringer	Højdebeholder	Total
:2K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter									
:2K-7.10.4 Tilbagetrækninger	–			–	–		–		
:2K-8/8.1/8.2 Validering., verifikation og forbedring.../Gen...	–	–				–			
:2K-8.3 Styring af overvågning og måling									
:2K-8.4/8.4.1									
:2K-8.4.2/8.4.3 Evaluering af indiv. verifikationsresultater...									
:2K-8.5 Forbedring	–		–	–	–	–	–	–	
:2K-BVC 2 Brug af logo									
'otal	**3**	**1**		**2**					**6**

Udeladelser	Begrundelse for udeladelser
	Ingen udeladelser

3.3 Afvigelsesrapport

Virksomheden skal behandle de rejste afvigelser med relevante korrektioner og korrigerende handlinger i overensstemmelse med standardens krav og i overenstemmelse med virksomhedens procedure for korrigerende handlinger.

Herunder vil du finde Bureau Veritas Certification krav for:

- Forventede tidsfrister ved behandling af afvigelserne (a)
- Forventninger til virksomhedens besvarelser og indhold (b)

Forventet tidsfrist til behandling af afvigelserne (a)

De korrigerende handlinger til afhjælpning af større (major) afvigelser skal foretages snarest muligt. Korrektion, årsagsanalyse og plan for korrigerende handlinger **samt** tilfredsstillende beviser for implementering skal indsendes senest **90 dage efter sidste auditdag, med mindre Bureau Veritas Certification og virksomheden er blevet enig om en kortere tidsramme, der vil være fastsat af auditor ud fra afvigelsens karakter.**

Gennemgang af svar på større (major) afvigelser vil blive foretaget på kontoret eller, hvor auditor skønner dette nødvendigt, ved et opfølgningsbesøg for bedømmelse af implementerede handlinger og deres effektivitet. Herefter vil auditor tage stilling til om (re)certificering / hhv. fortsat fortsat certificering kan anbefales.

For mindre (minor) afvigelser skal korrektion, årsagsanalyse og plan for korrigerende handlinger indsendes senest **90 dage efter sidste auditdag** og skal godkendes af auditor. Implementering og effektivitet af de korrigerende handinger vil så blive bedømt ved den efterfølgende audit.

Vi anbefaler virksomheden at indsende materialet i en god tid inden den aftalte tidsfrist, således at auditor om nødvendigt kan rekvirere yderligere dokumentation inden for tidsfristen.

Ved recertificering vil tidsfrist for behandling af afvigelser blive fastsat af auditor for at sikre godkendelse før udløbsdato for eksisterende certifikat.

Alle svar på de rejste afvigelser kan håndteres i papirform eller elektronisk form (foretrukket) og indsendes til Bureau Veritas Certification.

Forventninger til virksomhedens besvarelser og indhold (b)

Virksomhedens svar på afvigelserne vil blive gennemgået af auditor i 3 trin: korrektion, årsagsanalyse og korrigerende handling.

Ved gennemgang af de 3 trin vil auditor evaluere virksomhedens fremsendte dokumentation, planlagte aktioner og beviser for implementering for at bedømme om nedenstående forhold er omfattet:

Korrektion - beskrives i feltet med Korrigerende handling - (Handling for at fjerne en påvist afvigelse)

1. Omfanget af afvigelsen er blevet klarlagt. Det konkrete forhold er blevet rettet og virksomheden har undersøgt systemet for at sikre, at der ikke er tilsvarende forhold, der skal rettes. Eller med andre ord: "Er dette et isoleret tilfælde - eller er der risiko for at tilsvarende gør sig gældende i andre områder / afdelinger / sites ?".

2. Hvis korrektion ikke umiddelbart kan foretages, skal der foreligge en plan med angivelse af ansvarlig og tidsfrist.

3. Bevis for at korrektion er implementeret eller bevis for at planen for korrektion er under implementering - for multiple-site modellen på alle berørte sites.

Årsagsanalyse - (Hvorfor gik det galt)

1. Angivelse af den grundliggende årsag er ikke bare at gentage ordlyden i afvigelsen; den grundliggende årsag er (som regel) ikke den direkte årsag til forholdet.

2. Vel gennemført årsagsanalyse for at finde den sande grundliggende årsag. F. eks er det, at en person ikke fulgte en procedure den direkte årsag, mens fastlæggelsen af hvorfor proceduren ikke blev fulgt, vil føre til den sande grundliggende årsag.

3. Årsagsanalysen skal fokusere på det konkrete forhold og der må ikke efterfølgende være nogle åbenlyse "hvorfor"-spørgsmål. Hvis der kan stilles "hvorfor"-spørgsmål til årsagsanalysen indikerer dette, at den ikke har været tilbundsgående nok. Ved brug af multiple-site modellen tilllige: Omfanget af problemet (findes det også på andre sites).

4. Sørg for, at årsagsanalysen besvarer spørgsmålet, "Hvor svigtede systemet, således at et sådant problem kunne forekomme?"

5. At bebrejde medarbejder(ne) vil ikke blive accepteret som den eneste årsag.
3. Fastlæg i hvilke processer problemet opstod. Fastsæt hvilke overvågningssystemer, der fejlede.

Korrigerende handling - (Hvordan undgås gentagelser)

1. Den korrigerende handling eller plan for korrigerende handlinger skal være rettet mod de(n) grundliggende årsag(er) fundet i årsagsanalysen. Det er ikke muligt at behandle problemet (forhindre gentagelse), hvis den sande årsag ikke er afklaret.

2. For accept af **plan for korrigerendehandlinger** skal den indeholde:
   - a) aktioner, der er rettet mod de(n) grundliggende årsag(er)
   - b) identifikation af ansvarlige
   - c) plan (datoer) for implementering, inkl. for alle berørte sites.
   - d) normalt inkludere ændringer til systemet. Træning og/eller udgivelse af infomeddelelser er generelt ikke ændringer til systemet

3. For accept af **beviserne for implementering** kræves at:
   - a) Der er fremsendt tilstrækkeligt bevis til at vise at handlingsplanen er under implementering (inkl. tidsmæssigt) som indikeret i svaret på afvigelsen
   - b) Note: Fuldt bevis for implementering er ikke krævet for at lukke en afvigelse, yderligere beviser kan bedømmes ved næste audit

Auditering er baseret på stikprøver af tilgængelige informationer, og auditmetoderne, der blev anvendt, inkluderede interviews, observationer, stikprøver udført på aktiviteter og gennemgang af dokumentation samt registreringer.

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.	Rapport nr.
20-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435688	22KSMJEH01

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Kvalitetsfunktion
Standard	ISO 22000:2005
Kravelement	22K-7.4/7.4.1 Risikofaktoranalyse/Generelt
Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Der er mangler i risikoanalysen og haccp (CCP og OPRP) planen, idet der bl.a. mangler referencer, specifikke beskrivelser af risikofaktorer og deres kritiske niveauer samt reaktion når disse overskrides og sammenhæng mellem klassificering (CCP, OPRP og GMP) og hvor ofte verifikation foretages og i henhold til standardens punkt 7.4 skal risikofaktoranalysen gennemføres i henhold til de nævnte detaljer i standarden.

Klassifikation	Ledende auditor	Auditor	Ledelsens repræsentant
Mindre	Jan Hedemand	Jan Hedemand	Gry Tully

Skal afsluttes inden				
28-09-2018	JEH	1-PQIFO3	JEH	1-PQIFO3

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

-

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

-

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

-

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	-
	Ledelsens repræsentant	-

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	Jan Hedemand
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
20-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435688	22KSMJEH02

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Kvalitetsfunktion
Standard	ISO 22000:2005
Kravelement	22K-5.4 Ansvar og beføjelser
Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Der mangler beskrivelse af stedfortræderfunktion for DDS Teamleder samt hvordan sikring af opgaver/ansvarsområder/faglige kompetencer, som alene DDS Team-lederen behersker, varetages under dennes eventuelle fravær og i henhold til standardens punkt 5.4 skal ansvar og beføjelser sikres og kommunikeres.

Klassifikation	Ledende auditor	Auditor	Ledelsens repræsentant
Mindre	Jan Hedemand	Jan Hedemand	Gry Tully

Skal afsluttes inden				
28-09-2018	JEH	1-PQIFO3	JEH	1-PQIFO3

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

-

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

-

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

-

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	-
	Ledelsens repræsentant	-

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.	Rapport nr.
20-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435688	22KSMJEH03

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Kvalitetsfunktion
Standard	ISO 22000:2005
Kravelement	22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er)
Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Der mangler en oversigt/synliggørelse af hvilke PRP'er der bidrager til styring af risikofaktorer samt hvorledes disse er planlagt og hvordan registreringer af verifikationer foretages og i henhold til standardens punkt 7.2 skal der etableres PRP'er som bidrager til styring og hvordan disse aktiviteter dokumenteres og verificeres.

Klassifikation	Ledende auditor	Auditor	Ledelsens repræsentant
Mindre	Jan Hedemand	Jan Hedemand	Gry Tully

Skal afsluttes inden				
28-09-2018	JEH	1-PQIFO3	JEH	1-PQIFO3

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

-

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

-

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

-

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	-
	Ledelsens repræsentant	-

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
20-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435688	22KSMJEH04

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Vandkvalitet og analyser
Standard	ISO 22000:2005
Kravelement	22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner
Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Der er ikke oprettet en afvigelse i relation til udtagning af vandprøve på forkert adresse på Vemmenæs 42 (privat installation), som dels forsynes fra et andet forsyningsselskab, og dels har overskredet grænseværdien på coliforme og i henhold til standardens punkt 7.10 skal afvigelser styres og registreres.

Klassifikation	Ledende auditor	Auditor	Ledelsens repræsentant
Mindre	Jan Hedemand	Jan Hedemand	Gry Tully

Skal afsluttes inden				
28-09-2018	JEH	1-PQIFO3	JEH	1-PQIFO3

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

-

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

-

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

-

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	-
	Ledelsens repræsentant	-

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
21-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435688	22KSMJEH05

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Ledelse
Standard	ISO 22000:2005
Kravelement	22K-5.8 Ledelsens evaluering
Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Der er mangler i ledelsesevaluering vedrørende verifikationsaktiviteter og effektivitet af ledelsessystemet og i henhold til standardens punkt 5.8.3 skal dette indgå.

Klassifikation	Ledende auditor	Auditor	Ledelsens repræsentant
Mindre	Jan Hedemand	Jan Hedemand	Gry Tully

Skal afsluttes inden				
28-09-2018	JEH	1-PQIFO3	JEH	1-PQIFO3

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	–
	Ledelsens repræsentant	–

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
21-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435688	22KSMJEH06

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Ledelse
Standard	ISO 22000:2005
Kravelement	22K-5.2 Fødevaresikkerhedspolitik
Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Der mangler konkret beskrivelse af fødevaresikkerhedspolitik samt kommunikation heraf og i henhold til standardens punkt 5.2 skal fødevaresikkerhedspolitikken dokumenteres og kommunikeres.

Klassifikation	Ledende auditor	Auditor	Ledelsens repræsentant
Mindre	Jan Hedemand	Jan Hedemand	Gry Tully

Skal afsluttes inden				
28-09-2018	JEH	1-PQIFO3	JEH	1-PQIFO3

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

-

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

-

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

-

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	-
	Ledelsens repræsentant	-

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	
Bemærkning			

4 Oversigt over afvigelser

Indeværende audit er recertificerings audit i henhold til ISO 22000:2005 standarden og på indeværende audit, som blev gennemført den 20., 21. og 25. juni 2018 er der rejst 6 mindre afvigelser, beskrevet 4 observationer og 2 forbedringsmuligheder. Standarden er særdeles godt implementeret i virksomheden og der er en god bevidsthed om kravene i standarden og ligeledes de løbende forbedringer, som er en naturlig del af den fortsatte udvikling af kvalitetsledelsessystemet.

Rapport nr.	Afvigelse	Proces	Standard	Kravelement	Klassifikation	Udstedelsesdato	Afslutningsdato	Verifikation af korrigerende handlinger
22KSMJEH01	Der er mangler i risikoanalysen og haccp (CCP og OPRP) planen, idet der bl.a. mangler referencer, specifikke beskrivelser af risikofaktorer og deres kritiske niveauer samt reaktion når disse overskrides og sammenhæng mellem klassificering (CCP, OPRP og GMP) og hvor ofte verifikation foretages og i henhold til standardens punkt 7.4 skal risikofaktoranalysen gennemføres i henhold til de nævnte detaljer i standarden.	Kvalitetsfunktion	ISO 22000:2005	22K-7.4/7.4.1 Risikofaktoranalyse/Generelt	Mindre	20-06-2018	–	–
22KSMJEH02	Der mangler beskrivelse af stedfortræderfunktion for DDS Teamleder samt hvordan sikring af opgaver/ansvarsområder/faglige kompetencer, som alene DDS Team-lederen behersker, varetages under dennes eventuelle fravær og i henhold til standardens punkt 5.4 skal ansvar og beføjelser sikres og kommunikeres.	Kvalitetsfunktion	ISO 22000:2005	22K-5.4 Ansvar og beføjelser	Mindre	20-06-2018	–	–
22KSMJEH03	Der mangler en oversigt/synliggørelse af hvilke PRP'er der bidrager til styring af risikofaktorer samt hvorledes disse er planlagt og hvordan registreringer af verifikationer foretages og i henhold til standardens punkt 7.2 skal der etableres PRP'er som bidrager til styring og hvordan disse aktiviteter dokumenteres og verificeres.	Kvalitetsfunktion	ISO 22000:2005	22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er)	Mindre	20-06-2018	–	–

Rapport nr.	Afvigelse	Proces	Standard	Kravelement	Klassifikation	Udstedelsesdato	Afslutningsdato	Verifikation af korrigerende handlinger
22KSMJEH04	Der er ikke oprettet en afvigelse i relation til udtagning af vandprøve på forkert adresse på Vemmenæs 42 (privat installation), som dels forsynes fra et andet forsyningsselskab, og dels har overskredet grænseværdien på coliforme og i henhold til standardens punkt 7.10 skal afvigelser styres og registreres.	Vandkvalitet og analyser	ISO 22000:2005	22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner	Mindre	20-06-2018	–	–
22KSMJEH05	Der er mangler i ledelsesevaluering vedrørende verifikationsaktiviteter og effektivitet af ledelsessystemet og i henhold til standardens punkt 5.8.3 skal dette indgå.	Ledelse	ISO 22000:2005	22K-5.8 Ledelsens evaluering	Mindre	21-06-2018	–	–
22KSMJEH06	Der mangler konkret beskrivelse af fødevaresikkerhedspolitik samt kommunikation heraf og i henhold til standardens punkt 5.2 skal fødevaresikkerhedspolitikken dokumenteres og kommunikeres.	Ledelse	ISO 22000:2005	22K-5.2 Fødevaresikkerhedspolitik	Mindre	21-06-2018	–	–

5 Overordnet resumé

5.1 Auditkonklusioner

Auditering er baseret på stikprøver af tilgængelige informationer, og auditmetoderne, der blev anvendt, inkluderede interviews, observationer, stikprøver udført på aktiviteter og gennemgang af dokumentation samt registreringer.

Der er gennemført audit over 3 dage af 1 auditor, og der er auditeret efter ISO 22000:2005 standarden. Der er rejst 6 mindre afvigelser, beskrevet 4 observationer og 2 forbedringsmuligheder. Der har været et særdeles godt samarbejde mellem alle virksomhedens medarbejdere og auditoren om at få planlagt og gennemført audit. Det indstilles at virksomheden recertificeres, når korrigerende handlinger er afsluttet tilfredsstillende.

5.2 Oversigt over auditresultater

	Kritisk	Større	Mindre
Antal afvigelser noteret	0	0	6

5.3 Ledelsessystemets effektivitet

1. Systemdokumentation
Kvalitetsledelsessystemet er godt struktureret og alle systemdokumenterne har en høj standard i kvalitet hvad angår både beskrivelser, detaljer og sproglige formuleringer.

2. Effektiv implementering og vedligeholdelse
Systemet er godt implementeret og fungerer særdeles tilfredsstillende og de enkelte aktører er godt inde i processer og arbejdsfunktioner. Systemet bliver løbende vedligeholdt og opdateringer for forbedringer er gennemført umiddelbart forud for recertificeringen.

3. Forbedring
Der arbejdes løbende på forbedringer og der investeres årligt for at fremme de strategiske beslutninger.

4. Væsentlige mål og målsætninger og overvågning af opnåelse
Der er opstillet relevante mål til efterlevelse af produktkrav, som er målbare. Der har i mange år ikke været brug for kogeanbefalinger.

5. Intern audit plan/program
Virksomheden har en auditplan og audit gennemføres af kvalificerede og kompetente personer under hensyntagen til integritet med hensyn til de auditerede områder/personer.

6. Ledelsens evaluering
Ledelsens evaluering foretages overordnet set i henhold til standardens krav.

7. Korrigerende og forebyggende handlinger
Afvigelser og reklamationer styres i et system, som er overskueligt til at se hvor mange afvigelser og reklamationer der har været og hvor mange der stadig er i proces, samt hvilke korrigerende handlinger der er iværksat. Der er en hurtig og effektiv behandling, som er veldokumenteret.

5.4 Best practice

Der er et særdeles godt engagement og vilje fra ledelse og medarbejdere til at leve op til standardens krav.

Der er en meget høj grad af faglighed kompetence for alle kategorier af medarbejdere på et solidt erfaringsmæssigt grundlag.

Ledelsen og kvalitetsfunktionen er særdeles kompetent, engageret og effektiv i udvikling af og implementering af forbedringer.

Vandværker, vandtårne og boringer er alle steder i pæn vedligeholdelsesmæssig og hygiejnisk stand og der er virkelig fin orden og ryddelighed.

Kvalitetsledelsessystemet er godt struktureret og alle systemdokumenterne har en høj standard i kvalitet hvad angår både beskrivelser, detaljer og sproglige formuleringer.

5.5 Forbedringsmuligheder

Nummer	Proces	Forbedringsmuligheder
1	Kvalitetsfunktion	Overvej hvordan en produktspecifikation alternativt kunne se ud for at være mere brugervenlig i forhold til mere specifikke og konkrete detaljer.
2	Vandværk med tilhørende boringer	Overvej om det ville være en idé, at lade nogle studerende få udfordringen med at finde en god teknisk løsning til at udføre brud reparationer, uden at der lukkes helt for vandforsyningen, for at undgå vacum, og uden at det vanskeliggør grave- og reparationsarbejdet.

5.6 Observationer

Nummer	Proces	Kravelement
Observationer		
1	Vandkvalitet og analyser	22K-8.3 Styring af overvågning og måling
Vær opmærksom på om den analyse der udføres af Agro Lab er akkrediteret for analyse af 1,2,4 Triazol.		
2	Vandkvalitet og analyser	22K-4.2 Dokumentationskrav
Overvej om procedurerne for udførelse af BQ og Tecta analyserne er tilstrækkelig sikret.		
3	Vandværk med tilhørende boringer	22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er)
Overvej om fjernelse af emner på det ydre areal på Grubbemølleværket er tilstrækkelig (eks. Saltsæk og gl. raket).		
4	Vandværk med tilhørende boringer	22K-8.3 Styring af overvågning og måling
Overvej om der skal være en mere præcis beskrivelse af hvordan der skal reageres på A og B alarmer, henholdsvis i normal arbejdstid og under vagttjeneste.		

5.7 Uløste punkter på divergerende holdninger

Uløste punkter vedrørende divergerende meninger omkring beviser og

observationer

Ingen

5 Team leaders anbefalinger

Standard	Akkreditering	Antal kopier af certifikat	Sprog
ISO 22000:2005	DANAK	1	Engelsk

Standard	ISO 22000:2005
Anbefaling	Godkend certificering efter tilfredsstillende korrigerende handlinger er accepteret og afsluttet.
Årsag til udstedelse eller ændring af certifikat	
Er opfølgningsbesøg påkrævet	N
Opfølgningsbesøg startdato	
Varighed (dage)	

Plan for overvågningsaudit

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	Kvalitetsfunktion	22K-BVC 1 Nye produkter/Nye processer/Nye kunde/-myndighedskrav 22K-4/4.1 Ledelsessystem for fødevaresikkerhed / Generelle krav 22K-4.2 Dokumentationskrav 22K-5.3 Planlægning af ledelsessystemet for fødevaresikkerhed 22K-5.4 Ansvar og beføjelser 22K-5.5 Teamleder for fødevaresikkerhed 22K-5.6/5.6.1 Kommunikation/Ekstern kommunikation 22K-5.6.2 Intern kommunikation 22K-5.7 Nødberedskab og afværgeforanstatninger 22K-5.8 Ledelsens evaluering 22K-6/6.1 Styring af ressourcer/Tilvejebringelse af resssourcer 22K-6.2 Menneskelige ressourcer 22K-7/7.1 Planlægning og frembringelse af sikre produkter/Generelt 22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er) 22K-7.3/7.3.1 Indledende trin til brug for risikofaktoranalyse/Generelt 22K-7.3.2 Fødevaresikkerhedsteam 22K-7.3.3 Produktkarakteristika 22K-7.3.4 Tilsigtet anvendelse 22K-7.3.5 Flowdiagrammer, procestrin og styrende foranstaltninger 22K-7.4/7.4.1 Risikofaktoranalyse/Generelt 22K-7.4.2 Identifikation af risikofaktorer og fastlæggelse af acceptable niveauer 22K-7.4.3 Risikofaktorvurdering 22K-7.4.4 Udvælgelse og	X	X	X	X	X				

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
		vurdering af styrende foranstaltninger 22K-7.5 Fastlægggelse af de operationelle basisprogrammer (OPRP'er) 22K-7.6/7.6.1 Fastlæggelse af HACCP-planen/HACCP-plan 22K-7.6.2/7.6.3 Identifikation af CCP'er/Fastlæggelse af kritiske grænser for CCP'er 22K-7.6.4 System til overvågning af kritiske styringspunkter 22K-7.6.5 Handlinger, når overvågningsresultater overskrider kritiske grænser 22K-7.7 Opdatering af indledende informationer og dokumenter ..... 22K-7.8 Verifikationsplanlægning 22K-7.9 Sporbarhedssystem 22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner 22K-7.10.2 Korrigerende handlinger 22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter 22K-7.10.4 Tilbagetrækninger 22K-8/8.1/8.2 Validering., verifikation og forbedring.../Generelt/Validering af komb....									

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
Skovmølleværket	Vandværk med tilhørende boringer	22K-4.2 Dokumentationskrav 22K-5.3 Planlægning af ledelsessystemet for fødevaresikkerhed 22K-5.4 Ansvar og beføjelser 22K-5.6/5.6.1 Kommunikation/Ekstern kommunikation 22K-5.6.2 Intern kommunikation 22K-6.2 Menneskelige ressourcer 22K-6.3/6.4 Infrastruktur/Arbejdsforhold 22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er) 22K-7.9 Sporbarhedssystem 22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner 22K-7.10.2 Korrigerende handlinger 22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter 22K-7.10.4 Tilbagetrækninger 22K-8.3 Styring af overvågning og måling 22K-8.5 Forbedring			X						

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
Lunde Vandværk	Vandværk med tilhørende boringer	22K-4.2 Dokumentationskrav 22K-5.3 Planlægning af ledelsessystemet for fødevaresikkerhed 22K-5.4 Ansvar og beføjelser 22K-5.6/5.6.1 Kommunikation/Ekstern kommunikation 22K-5.6.2 Intern kommunikation 22K-6.2 Menneskelige ressourcer 22K-6.3/6.4 Infrastruktur/Arbejdsforhold 22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er) 22K-7.9 Sporbarhedssystem 22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner 22K-7.10.2 Korrigerende handlinger 22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter 22K-7.10.4 Tilbagetrækninger 22K-8.3 Styring af overvågning og måling 22K-8.5 Forbedring	X								

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
Landet Vandværk	Vandværk med tilhørende boringer	22K-4.2 Dokumentationskrav 22K-5.3 Planlægning af ledelsessystemet for fødevaresikkerhed 22K-5.4 Ansvar og beføjelser 22K-5.6/5.6.1 Kommunikation/Ekstern kommunikation 22K-5.6.2 Intern kommunikation 22K-6.2 Menneskelige ressourcer 22K-6.3/6.4 Infrastruktur/Arbejdsforhold 22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er) 22K-7.9 Sporbarhedssystem 22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner 22K-7.10.2 Korrigerende handlinger 22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter 22K-7.10.4 Tilbagetrækninger 22K-8.3 Styring af overvågning og måling 22K-8.5 Forbedring		X							

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
Stenodden Vandværk	Vandværk med tilhørende boringer	22K-4.2 Dokumentationskrav 22K-5.3 Planlægning af ledelsessystemet for fødevaresikkerhed 22K-5.4 Ansvar og beføjelser 22K-5.6/5.6.1 Kommunikation/Ekstern kommunikation 22K-5.6.2 Intern kommunikation 22K-6.2 Menneskelige ressourcer 22K-6.3/6.4 Infrastruktur/Arbejdsforhold 22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er) 22K-7.9 Sporbarhedssystem 22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner 22K-7.10.2 Korrigerende handlinger 22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter 22K-7.10.4 Tilbagetrækninger 22K-8.3 Styring af overvågning og måling 22K-8.5 Forbedring					X				
Højdebeholder Heldagervej	Højdebeholder	22K-5.4 Ansvar og beføjelser 22K-5.6.2 Intern kommunikation 22K-6.2 Menneskelige ressourcer 22K-6.3/6.4 Infrastruktur/Arbejdsforhold 22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er) 22K-7.9 Sporbarhedssystem 22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner 22K-7.10.2 Korrigerende handlinger 22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter 22K-8.3 Styring af overvågning og måling 22K-8.5 Forbedring				X					

Manddage	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	

Vedligeholdelsesplan udarbejdet/modificeret af	Jan Hedemand	Dato	27-06-2018
Bemærkning			

8 Audit program ISO 22000:2005

Sites	Audits						
	Initial	Main	Surv1	Surv2	Surv3	Surv4	Surv5
Højdebeholder Heldagervej		0,25					
Sørupværket		0,25					
Grubbemølleværket		0,25					
Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald) - Hovedkon	0,5	0,75	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Skovmølleværket					0,25		
Lunde Vandværk			0,25				
Landet Vandværk				0,25			
Stenodden Vandværk							0,25
Højdebeholder Ovinehøj						0,25	
Manddage	0,5	1,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50

Foreløbige dage for recertificering

Dato	27-06-2018	Audit program udarbejdet af	Jan Hedemand
Bemærkning			

9 Program for næste audit

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
-				

Dato for udarbejdelse af auditprogram	25-06-2019
Bemærkning	Det er ønskeligt, at der under de kommende overvågnings audit, kan auditeres anlægsarbejder (bedst mellem klokken 8 og 14). Ved audit af indkøbsfunktionen, som foretages af SamAqua i Odense er det bedst, at der er en medarbejder derfra tilstede under audit eller, at denne proces auditeres i Odense.

0 Bilag

Hovedkontor

Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)
Adresse	Ryttermarken 21 EAN-nr. 5798006929948
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Andre sites

Site navn	Højdebeholder Heldagervej
Adresse	Heldagervej 1A
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Sørupværket
Adresse	Ryttermarken 21
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Grubbemølleværket
Adresse	Rødkilde Møllevej 5
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Skovmølleværket
Adresse	Skovmøllevej 35
By	Skårup Fyn
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5881

Site navn	Lunde Vandværk
Adresse	Bobjergvej 3 B
By	Stenstrup
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5771

Site navn	Landet Vandværk
Adresse	Skovballevej 15
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Stenodden Vandværk
Adresse	Sommerlandsalleen 9, Tåsinge
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Højdebeholder Ovinehøj
Adresse	Enemærket 11

By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

1 Certifikate information

11.1 ISO 22000:2005 - DANAK - Engelsk

Certifikate information

Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)
Adresse	Ryttermarken 21 EAN-nr. 5798006929948
By	Svendborg
Postnr.	5700
Amt	-
Land	Denmark
Scope	Production of drinking water based on extraction of ground water which is aerated and filtrated at six water works and finally distributed via pipelines and underground service reservoirs
Antal certifikater	1

Auditrapport

Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

10435687

BV Certification Denmark

Recertificering / DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 - ISO 9001:2015 - ISO 14001:2015

Denne rapport er fortrolig og distribution er begrænset til auditteamet, virksomheden og Bureau Veritas Certification.

Indeks

1 Generel information

1.1 Virksomhedsinformation
1.2 Kontaktinformation

2 Audit information

2.1 Auditstandarder
2.2 Certificeringens gyldighedsområde
2.3 Auditorinformation
2.4 Audit scope
- Målsætning for audit
- Auditprogram
- Auditkriterier - Love, normer og standarder

3 Auditproces

3.1 Auditornoter
3.2 Manualgennemgang
3.3 Auditresumé pr. standard
3.4 Afvigelsesrapport

4 Oversigt over afvigelser

5 Overordnet resumé

5.1 Auditkonklusioner
5.2 Oversigt over auditresultater
5.3 Ledelsessystemets effektivitet
5.4 Forbedringsmuligheder
5.5 Observationer

6 Team leaders anbefalinger

7 Audit program

Denne rapport er fortrolig og distribution er begrænset til auditteamet, virksomheden og Bureau Veritas Certification.

1 Generel information

1.1 Virksomhedsinformation

Virksomhedsnavn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		
Adresse	Ryttermarken 21 EAN-nr. 5798006929948		
By	Svendborg		
Postnr.	5700		
Amt	-		
Land	Denmark		
Telefonnr.	4563215520	FAX nr.	
Kontrakt nr.:	10435687		

1.2 Kontaktinformation

Kontaktperson	Finn Kallehauge		
Email	fka@vandogaffald.dk	Telefonnr.	4563215520

2 Audit information

2.1 Auditstandarder

Auditstandard(er)	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 - ISO 9001:2015 - ISO 14001:2015

2.2 Certificeringens gyldighedsområde

Sprog	Standard	Site navn	Hovedkontor	Gyldighedsområde
Engelsk	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	☐	Levering af varer og serviceydelser inden for vandforsyning,spildevand samt renovation og genbrug
Engelsk	ISO 9001:2015	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	☐	Levering af varer og serviceydelser inden for vandforsyning,spildevand samt renovation og genbrug
Engelsk	ISO 14001:2015	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	☐	Levering af varer og serviceydelser inden for vandforsyning,spildevand samt renovation og genbrug

Antal sites	25
Antal medarbejdere	77
Hovedkontor	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

Hvis dette er en "multi-site" audit vil der til auditrapporten være vedhæftet en liste over alle de relevante sites

Audit type	Recertificering				
Audit fra dato	20-06-2018	Audit til dato	27-06-2018	Varighed (number) manddage	7,6

2.3 Auditorinformation

Ledende auditor	Initialer	Auditor	Initialer
Asger Lorentzen	AHLDK	Jan Hedemand	JEH
		Ole Linnemann	OLIDK

2.4 Audit scope

Målsætning for audit

1. at bekræfte, at ledelsessystemet opfylder alle kravene i de(n) auditerede standard(er);
2. at bekræfte, at virksomheden effektivt har implementeret de planlagte foranstaltninger;
3. at bekræfte, at ledelsessystemet er i stand til at opfylde virksomhedens politikker, mål og målsætninger samt evaluering af ledelsessystemets evne til at sikre virksomhedens overholdelse af relevante lovkrav og kontraktmæssige krav;
4. hvis relevant at identificere områder for løbende forbedringer af ledelsessystemet.
5. Formålet med Auditfase 2 er at evaluere implementeringen, og herunder effektiviteten, af virksomhedens ledelsessystem;

Dette skal som minimum omfatte følgende:
a) oplysninger og vidnesbyrd om overensstemmelse med alle krav i den relevante ledelsessystemstandard eller andet normativt dokument
b) overvågning, måling, rapportering og gennemgang af præstationer i forhold til centrale målsætninger og mål (i overensstemmelse med forventningerne i den relevante ledelsessystemstandard eller andet normativt dokument)
c) virksomhedens ledelsessystem og præstation, hvad angår lovmæssig overensstemmelse
d) driftsstyring af virksomhedens processer
e) intern auditering og ledelsens evaluering
f) ledelsens ansvar for virksomhedens politikker
g) sammenhæng mellem normative krav, politik, målsætning og mål for præstation (i overensstemmelse med forventningerne i den relevante ledelsessystemstandard eller andet normativt dokument), eventuelt gældende lovkrav, ansvarsområder og kompetence for personale, drift, procedurer, præstationsdata og resultater af interne audit samt konklusioner.

Auditprogram

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
20-06-2018 - 09:00 Åbningsmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	-	AHLDK, JEH	Præsentation af deltagere. Gennemgang af program, afrapportering og rammer og vilkår for audit.
20-06-2018 - 09:30 Audit	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	ISO 22000 - se program	JEH	

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
20-06-2018 - 09:30 Audit	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	Systemansvarlig	AHLDK	Opfølgning på fase 1
	Kravelement : DPB-4.2 Arbejdsmiljøpolitik DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav DPB-4.5.2 Evaluering af overholdelse DPB-4.5.4 Styring af registreringer DPB-Bek. 1191-1 Medarbejderinddragelse DPB-BVCERT 0 Brug af logo 9K-4.2 Forståelse af interessenters behov og forventninger 9K-4.4 Kvalitetsledelsessystemet og dets processer 9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem 9K-8.4 Styring af processer, produkter og ydelser leveret udefra 9K-8.4.2 Type og omfang af styring 9K-8.5 Produktion samt tilvejebringelse af ydelser 9K-8.5.2 Identifikation og sporbarhed 9K-8.5.4 Bevarelse 9K-9.1.1 Generelt 9K-9.1.3 Analyse og evaluering 9K-10.1 Forbedring generelt 9K-10.3 Løbende forbedring 14K-4.1 Forståelse af organisationen og dens rammer og vilkår 14K-4.3 Fastlæggelse af miljøledelsessystemets omfang 14K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder 14K-6.1.2 Miljøforhold 14K-6.1.4 Planlægning af handlinger 14K-9.1.1 Generelt 14K-9.2 Intern audit 14K-10.2 Afvigelse og korrigerende handling 14K-Brug af BV logo	DPB-4.1 Generelle krav DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger DPB-4.3.3 Målsætninger og program(mer) DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigerende handlinger og forebyggende handlinger DPB-4.5.5 Intern audit DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljøproblemer). 9K-4.1 Forståelse af organisationen og dens rammer og vilkår 9K-4.3 Fastlæggelse af kvalitetsledelsessystemets omfang 9K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder 9K-6.3 Planlægning af ændringer 9K-8.4.1 Generelt 9K-8.4.3 Information til eksterne leverandører 9K-8.5.1 Styring af produktion samt tilvejebringelse af ydelser 9K-8.5.3 Ejendom tilhørende kunder eller eksterne leverandører 9K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering 9K-9.1.2 Kundetilfredshed 9K-9.2 Intern audit 9K-10.2 Afvigelse og korrigerende handling 9K-Brug af BV logo 14K-4.2 Forståelse af interessenters behov og forventninger 14K-4.4 Miljøledelsessystem 14K-6.1.1 Generelt 14K-6.1.3 Bindende forpligtelser 14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering 14K-9.1.2 Evaluering af overholdelse 14K-10.1 Forbedring generelt 14K-10.3 Løbende forbedring		
20-06-2018 - 12:00 Frokost	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, JEH	Frokost og kort teammøde
20-06-2018 - 12:45 Audit	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	ISO 22000 - se program	JEH	Vandkvalitet og analyse.

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
20-06-2018 - 12:45 Audit	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	Anlæg - ledelse	AHLDK	
	Kravelement : DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav 9K-7.1.6 Organisatorisk viden 9K-8.3.2 Udviklingsplanlægning 9K-8.3.4 Styring af udvikling 9K-8.3.6 Udviklingsændringer 14K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen 14K-6.1.3 Bindende forpligtelser 14K-7.2 Kompetencer	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger 9K-5.1 Lederskab og forpligtelse 9K-7.2 Kompetencer 9K-8.3.3 Input til udvikling 9K-8.3.5 Output fra udvikling 9K-8.5.6 Styring af ændringer 14K-6.1.2 Miljøforhold 14K-6.1.4 Planlægning af handlinger		
20-06-2018 - 14:00 Audit	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	Projekter og nyanlæg	AHLDK, JEH	Tale med projektledere.
	Kravelement : DPB-4.4.3 Kommunikation, deltagelse og konsultation 9K-7.1.6 Organisatorisk viden 9K-7.3 Bevidsthed 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 9K-8.3.1 Generelt 9K-8.3.3 Input til udvikling 9K-8.3.5 Output fra udvikling 14K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder 14K-6.1.3 Bindende forpligtelser 14K-7.4.3 Ekstern kommunikation	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger 9K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen 9K-7.2 Kompetencer 9K-7.4 Kommunikation 9K-8.3 Udvikling af produkter og ydelser 9K-8.3.2 Udviklingsplanlægning 9K-8.3.4 Styring af udvikling 9K-8.3.6 Udviklingsændringer 14K-6.1.2 Miljøforhold 14K-7.2 Kompetencer		
20-06-2018 - 15:30 Auditorforberelse til statusmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, JEH	
20-06-2018 - 16:00 Statusmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, JEH	Slut kl. 16.30
21-06-2018 - 09:00 Åbningsmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, JEH	Dagens program og opsamling fra 1. dag.

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
21-06-2018 - 09:30 Audit	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	Topledelsen	AHLDK, JEH	
	Kravelement : DPB-4.4.1 Ressourcer, roller, ansvar, ansvarlighed og beføjelser 9K-5.1 Lederskab og forpligtelse 9K-5.1.2 Kundefokus 9K-5.2.1 Udarbejdelse af kvalitetspolitikken 9K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen 9K-9.3.1 Generelt 9K-9.3.3 Output fra ledelsens evaluering 14K-5.2 Miljøpolitik 14K-9.3 Ledelsens evaluering		DPB-4.3.3 Målsætninger og program(mer) DPB-4.6 Ledelsens evaluering 9K-5.1.1 Generelt 9K-5.2 Politik 9K-5.2.2 Kommunikation af kvalitetspolitikken 9K-9.3 Ledelsens evaluering 9K-9.3.2 Input til ledelsens evaluering 14K-5.1 Lederskab og forpligtelse 14K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen	
21-06-2018 - 11:00 Audit	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	Økonomi/administration	AHLDK, JEH	
	Kravelement : DPB-4.4.2 Kompetence, uddannelse/træning og bevidsthed DPB-4.4.6 Driftsstyring DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljøproblemer). 9K-7.1 Ressourcer 9K-7.2 Kompetencer 9K-7.5 Dokumenteret information 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser 9K-8.2.2 Fastlæggelse af krav knyttet til produkter og ydelser 9K-8.2.4 Ændringer af krav til produkter og ydelser 9K-8.5.3 Ejendom tilhørende kunder eller eksterne leverandører 14K-7.1 Ressourcer 14K-7.5 Dokumenteret information 14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger		DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger DPB-4.4.4 Dokumentation DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger 9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem 9K-7.1.6 Organisatorisk viden 9K-7.3 Bevidsthed 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 9K-8.2.1 Kommunikation med kunden 9K-8.2.3 Gennemgang af krav knyttet til produkter og ydelser 9K-8.5.2 Identifikation og sporbarhed 9K-9.2 Intern audit 14K-7.2 Kompetencer 14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring	
21-06-2018 - 12:00 Frokost	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, JEH	Frokost og kort teammøde

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
21-06-2018 - 12:45 Audit	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	Indkøb, lager	JEH	
	Kravelement : DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljøproblemer). 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 9K-8.5.2 Identifikation og sporbarhed 9K-10.1 Forbedring generelt 14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger 9K-7.3 Bevidsthed 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser 9K-8.5.3 Ejendom tilhørende kunder eller eksterne leverandører 14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring		
21-06-2018 - 12:45 Audit	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	Kommunikation og Kunder	AHLDK	
	Kravelement : 9K-5.1.2 Kundefokus 9K-8.2.1 Kommunikation med kunden 14K-7.4.3 Ekstern kommunikation	DPB-4.4.3 Kommunikation, deltagelse og konsultation 9K-5.2.2 Kommunikation af kvalitetspolitikken 9K-9.1.2 Kundetilfredshed		
21-06-2018 - 14:00 Auditorforberelse til statusmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, JEH	
21-06-2018 - 14:30 Statusmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, JEH	Slut kl. 15.00
25-06-2018 - 09:00 Åbningsmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, OLIDK	Præsentation af Ole og dagens program.
25-06-2018 - 09:00 Audit	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	ISO 22000 - se program	JEH	

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
25-06-2018 - 09:30 Audit	Svendborg Centralrenseanlæg	Produktion - team rens	OLIDK	Frokost på site
	Kravelement : DPB-4.4.6 Driftsstyring DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigerende handlinger og forebyggende handlinger 9K-7.1.3 Infrastruktur 9K-7.1.5 Ressourcer til overvågning og måling 9K-7.2 Kompetencer 9K-7.4 Kommunikation 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-6.1.2 Miljøforhold 14K-7.4.3 Ekstern kommunikation 14K-7.5.1 Generelt 14K-7.5.3 Styring af dokumenteret information 14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger 14K-9.1.1 Generelt		DPB-4.4.3 Kommunikation, deltagelse og konsultation DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger 9K-7.1.2 Medarbejdere og andre personer underlagt organisationens ledelse 9K-7.1.4 Miljø for drift af processer 9K-7.1.6 Organisatorisk viden 9K-7.3 Bevidsthed 9K-7.5 Dokumenteret information 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser 14K-7.4.2 Intern kommunikation 14K-7.5 Dokumenteret information 14K-7.5.2 Udarbejdelse og opdatering 14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering 14K-9.1.2 Evaluering af overholdelse	
25-06-2018 - 09:30 Audit	Genbrugsstation Svendborg	Produktion - team affald	AHLDK	Frokost på site
	Kravelement : DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger DPB-4.5.5 Intern audit 9K-6.3 Planlægning af ændringer 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser 9K-9.2 Intern audit 14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-9.2 Intern audit		DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger DPB-4.4.6 Driftsstyring DPB-4.5.1 Måling og overvågning af præstationer 9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 9K-8.2.1 Kommunikation med kunden 14K-6.1.3 Bindende forpligtelser 14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger	

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
25-06-2018 - 14:00 Audit		Arbejdsmiljøudvalget	AHLDK	
	Kravelement : DPB-4.2 Arbejdsmiljøpolitik DPB-4.3.3 Målsætninger og program(mer) DPB-4.4.2 Kompetence, uddannelse/træning og bevidsthed DPB-4.4.4 Dokumentation DPB-4.5.2 Evaluering af overholdelse DPB-Bek. 1191-1 Medarbejderinddragelse	DPB-4.1 Generelle krav DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger DPB-4.4.1 Ressourcer, roller, ansvar, ansvarlighed og beføjelser DPB-4.4.3 Kommunikation, deltagelse og konsultation DPB-4.5.1 Måling og overvågning af præstationer DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigerende handlinger og forebyggende handlinger DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljøproblemer).		
25-06-2018 - 15:00 Auditorforberelse til statusmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	-	AHLDK, OLIDK	
25-06-2018 - 16:00 Statusmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	-	AHLDK, OLIDK	Slut kl. 16.30
26-06-2018 - 09:00 Åbningsmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, OLIDK	
26-06-2018 - 09:30 Audit	Genbrugsstation Hesselager	Produktion - team affald	AHLDK	
	Kravelement : DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger DPB-4.5.5 Intern audit 9K-6.3 Planlægning af ændringer 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser 9K-9.2 Intern audit 14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-9.2 Intern audit	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger DPB-4.4.6 Driftsstyring DPB-4.5.1 Måling og overvågning af præstationer 9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 9K-8.2.1 Kommunikation med kunden 14K-6.1.3 Bindende forpligtelser 14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger		

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
26-06-2018 - 09:30 Audit	Skovmølleværket	produktion - team vand	OLIDK	
	Kravelement : DPB-4.4.3 Kommunikation, deltagelse og konsultation DPB-4.4.5 Styring af dokumenter DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljøproblemer). 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser 9K-8.2.2 Fastlæggelse af krav knyttet til produkter og ydelser 9K-8.2.4 Ændringer af krav til produkter og ydelser 14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering	DPB-4.4.2 Kompetence, uddannelse/træning og bevidsthed DPB-4.4.4 Dokumentation DPB-4.4.6 Driftsstyring DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigerende handlinger og forebyggende handlinger 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 9K-8.2.1 Kommunikation med kunden 9K-8.2.3 Gennemgang af krav knyttet til produkter og ydelser 14K-6.1.2 Miljøforhold 14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger		
26-06-2018 - 12:00 Frokost	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, OLIDK	
26-06-2018 - 12:45 Audit	Grubbemølleværket	produktion - team vand	AHLDK	
	Kravelement : DPB-4.4.3 Kommunikation, deltagelse og konsultation DPB-4.4.5 Styring af dokumenter DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljøproblemer). 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser 9K-8.2.2 Fastlæggelse af krav knyttet til produkter og ydelser 9K-8.2.4 Ændringer af krav til produkter og ydelser 14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering	DPB-4.4.2 Kompetence, uddannelse/træning og bevidsthed DPB-4.4.4 Dokumentation DPB-4.4.6 Driftsstyring DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigerende handlinger og forebyggende handlinger 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 9K-8.2.1 Kommunikation med kunden 9K-8.2.3 Gennemgang af krav knyttet til produkter og ydelser 14K-6.1.2 Miljøforhold 14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger		

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
26-06-2018 - 12:45 Audit	Hovedværket	produktion - team vand	OLIDK	
	Kravelement : DPB-4.4.3 Kommunikation, deltagelse og konsultation DPB-4.4.5 Styring af dokumenter DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljøproblemer). 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser 9K-8.2.2 Fastlæggelse af krav knyttet til produkter og ydelser 9K-8.2.4 Ændringer af krav til produkter og ydelser 14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering	DPB-4.4.2 Kompetence, uddannelse/træning og bevidsthed DPB-4.4.4 Dokumentation DPB-4.4.6 Driftsstyring DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigerende handlinger og forebyggende handlinger 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 9K-8.2.1 Kommunikation med kunden 9K-8.2.3 Gennemgang af krav knyttet til produkter og ydelser 14K-6.1.2 Miljøforhold 14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger		
26-06-2018 - 15:00 Auditorforberelse til afslutningsmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, JEH	
26-06-2018 - 16:00 Statusmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, OLIDK	Slut kl. 16.30
27-06-2018 - 09:00 Åbningsmøde			AHLDK, OLIDK	

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
27-06-2018 - 09:15 Audit	Egebjerg Syd Renseanlæg	Produktion - team rens	OLIDK	
	Kravelement : DPB-4.4.6 Driftsstyring DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigerende handlinger og forebyggende handlinger 9K-7.1.3 Infrastruktur 9K-7.1.5 Ressourcer til overvågning og måling 9K-7.2 Kompetencer 9K-7.4 Kommunikation 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-6.1.2 Miljøforhold 14K-7.4.3 Ekstern kommunikation 14K-7.5.1 Generelt 14K-7.5.3 Styring af dokumenteret information 14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger 14K-9.1.1 Generelt		DPB-4.4.3 Kommunikation, deltagelse og konsultation DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger 9K-7.1.2 Medarbejdere og andre personer underlagt organisationens ledelse 9K-7.1.4 Miljø for drift af processer 9K-7.1.6 Organisatorisk viden 9K-7.3 Bevidsthed 9K-7.5 Dokumenteret information 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser 14K-7.4.2 Intern kommunikation 14K-7.5 Dokumenteret information 14K-7.5.2 Udarbejdelse og opdatering 14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering 14K-9.1.2 Evaluering af overholdelse	
27-06-2018 - 09:15 Audit	Lunde Vandværk	produktion - team vand	AHLDK	
	Kravelement : DPB-4.4.3 Kommunikation, deltagelse og konsultation DPB-4.4.5 Styring af dokumenter DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljøproblemer). 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser 9K-8.2.2 Fastlæggelse af krav knyttet til produkter og ydelser 9K-8.2.4 Ændringer af krav til produkter og ydelser 14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering		DPB-4.4.2 Kompetence, uddannelse/træning og bevidsthed DPB-4.4.4 Dokumentation DPB-4.4.6 Driftsstyring DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigerende handlinger og forebyggende handlinger 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 9K-8.2.1 Kommunikation med kunden 9K-8.2.3 Gennemgang af krav knyttet til produkter og ydelser 14K-6.1.2 Miljøforhold 14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger	
27-06-2018 - 12:00 Frokost	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, OLIDK	
27-06-2018 - 12:30 Auditorforberelse til afslutningsmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, OLIDK	

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
27-06-2018 - 13:30 Afslutningsmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, OLIDK	Slut kl. 14.00

Dato for udarbejdelse af auditprogram	04-06-2018
Bemærkning	

Auditkriterier - Love, normer og standarder

Miljølovgivningen.
Arbejdsmiljølovgivningen.

ISO 9001 og 14001.
OHSAS 18001 og bek. 1191.

For de respektive rensningsanlæg.
Slambekendtgørelsen.
CLP forordningen.

Bek. om tekniske hjælpemidler.

3 Auditproces

3.1 Auditornoter

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	20-06-2018	Systemansvarlig	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Finn Morten

Noter
Ledelsessystemet gennemgået og tjeklister opdateret. Se bilag med tjeklister på 9001 og 14001. P numre fremsendes af Finn - modtaget under audit. Dokumenthåndtering. Lovmæssige grundlag - aftale med kemikontrol - Lawdex - intern afvigelse. Sat i stå - set -TINE udarbejder papirmodel. 09.juni 2017 vejledning i lovkrav og andre krav. Afvigelse - Arbejdsmiljøpolitik og håndbog for ledelsessystemet og andre politikker skal være tilgængelige i opdateret udgave - fx hjemmesiden Afvigelse -Talt om risikovurdering og processer. Der ligger ikke flow diagrammer og input og output. Risikovurdering perspektiv er uklart. Styrke Elektronisk system som alle har adgang til. Der kan styres opgaver i systemet - oprettes - overvåges og allokeres til rette person.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	20-06-2018	Anlæg - ledelse	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Gry

Noter

Der er 9 ansatte i Team anlæg.

Teamet opgaver blev præsenteret fx projekter - udbygning rev af plan, renovering af ledningsnet - og meget andet. inddragelse af egen vandafd. i projekter er værdifuldt.

Præsentation af kompetencer i afdelingen fx vand - Mona og Stinna - og vand Lone og Linne.

Lovkrav
Relevant lovgivning:
Set liste med evaluering i 2015 og 2016.

Koordinatoruddannelse - ses i AX. Fleste projektledere har.

APV risikovurdering- ADM repræsentant.
3 forhold er risikovurderet/kortlagt.

Rundering - flere gange årligt.

Organisatorisk viden:
Systemisk ledelses uddannelsesforløb -6 dage over periode - kommunikation.
MUS - værdisamtaler.
Færdigheder kortlægges i AX. Ses hos Michael HR modul.

Karakter på projekt - specifikation - håndbog for projekter - kompleksitet bestemmer mængden af styring. Dokument til oplæg. VØN beskrivelse - set projekteringsværktøj og proces - handlingsplan mangler.

Processer og sammenhænge kan forbedres, så der er forbindelse mellem. Se OBS 1.

Styrke:
Stor organisatorisk viden og lederudvikling.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	20-06-2018	Projekter og nyanlæg	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Lone Linne

Noter
Samtale om opgaver. Kvalitet: Møder med drift hvor daglige opgaver vendes og anlæg bidrager. Ved større projekter er der input fra 2 procesfolk fra fx pumpestation, som sammen med projektgruppen aftaler input. Eksempel kloak Tåsinge. AM PSS udarbejdes til entreprenører - spildevand, gravearbejde. Eksempel tværvejen og Gl. Sognevej. Miljø Jord flytte - håndteringsplan - kommunalt behandling og ansøgninger. Talt om miljøberedskab i projekter - kunne med fordel indskrives. Støjgener og borgere tages også i betragtning i projekter. Projektspecifikationer foreligger. Styrke: Anlægsmøder - hvor der er videndeling. Der har været deltagelse i kursus om livscyklusanalyse og program er indkøbt til beregning og data bearbejdning. Kvalificere CSR og beslutningsgrundlag i fremtiden.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	21-06-2018	Topledelsen	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Ole Steensberg Øgelund Finn

Noter

Samtale med Ole:
Se også noter i ISO 22000 rapporten.
Præsentation af:
Strategiplan - Vores liv - vores fælled - 2030.

Overfladevand - skal helst sive ned - skader på systemerne - spildevand.

Tar vandet tilbage i en virksomhed og få tilslutningsafgiften tilbage x 800 m2.

Marsterplan på spildevand og herunder regnvand. Separering på egen grund.

45 boliger ved Kogtved eksisterende boliger. Informationer og mange aktiviteter om lokal afledning. 13 konverteret - selv.
Interessenter - fremgår af tegningen.

Strategi: Proces i 2016-2017. Bestyrelse i august 2017 - workshop - vigtige forhold.
Jan 2018 - medarbejder inddragelse .
Endelig præsenteret 11.05.18 - version 23.04.2018.
Set strategisk målopfyldelse 2018. Se observation.

Opgradering af anlæg - fx Sørupanlægget.
Beskytte grundvandet.

Drøftet personale og ressourcer og at der er ansat en kommunikationsmedarbejder (tidligere journalist) - grøn omstilling - spildevand.

Lovgivning og nationale strategier - hvordan:
- Samarbejde med landbrug
- Købe jord og skovrensning
- Arealer med solceller og får.

Samtale om ansvar og tillid og kontrol af aktiviteter og medarbejdere samt kontrahenter.

Gennemgået ledelsesevaluering fra 1. kvartal 2018 og sidste års CSR rapport.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	21-06-2018	Økonomi/administration		Michael Jørgensen Lene Rechnagel Per Wichmann Annette Beckmann

Noter
Økonomi/administration Agenda fra audit er fulgt auditeret. Auditeret: Organisering i afdelingen gennemgået med funktionerne, reception, kommunikation og forretningsudvikling, bogholderi, afregning og andre. Samtale om etiske regler - og at gaver fra eksterne deles til fx jul. Arbejdsmiljø Talt og uddannelse af arbejdsmiljøorganisationen fx Annette med Arbejdsmiljøuddanelse og 3 dage i fagforeningen med psykisk arbejdsmiljø. Gennemført risikovurdering på genbrugspladser og rundering 28.05.2017. Adm. og renseanlæg er tilsvarende gennemgået. Der holdes møde hver 2. måned - set referater fra møder. Set risikovurdering Affald - containerbilen 15.02.2018. Lovgivning: Input fra nyhedsmails fra Niras og Arbejdstilsynet - tages op på møder. Kompetencer: Set registrering i database - færdighedstype. Set kurser og registreringer på AMU og flere medarbejdere, fx Laus, vejen som arbejdsplads. MUS ses på kommende audit. Kommunikation: Set renoweb demonstreret og kundeforespørgsel på mindre beholder. Slamsugning udføres af 1 mand og registrering set. Facebook anvendes til strategiformidling. Handlingsplaner: Set opgavestyringssystem - AMU liste i VØN. Medlemmer er oprettet og kan oprette ærinder. Set afvigelser - 69 stk. Alle er oprettet også fra ekstern audit. Data Der er mange data registreret som anvendes og kan ses i CSR rapporten. Stømforbrug overvåges og afrapporteres. CTS anlæg styrer anlæg og overvåger.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	21-06-2018	Projekter og nyanlæg	ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Mona Wulf Nielsen

Noter
Set Opgavetjekliste ledningsprojekter 2018 med beskrivelse af opgave pr. sted og markeret med farver afhængig af hvem der er tilknyttet opgaven. Fint. Drøftet tjek af forurenet jord så der skal bruges anden rørtype og set områder med jordforurening på miljøportalen på kommunens hjemmeside. Set beskrivelse og registreringer på anlægsarbejde i Vestergade i Svendborg, som udføres i samarbejde med afdelingerne for kloak, el og Cowi. Pga. jordforurening skal der relines med diffusionstætte rør med ekstra stål/alu kappe. I ovenstående sammenhæng drøftet kommunikation om et ubenyttet stik og om midlertidig afbrydelse i forbindelse med arbejdet. Set beskrivelse og registreringer på anlægsarbejde på Struebjerg med fine rene forhold, som det er dokumenteret på de registrerede fotos. Set Gant kort over 12 vandprojekter, som mest omfatter renovering men også lidt nyanlæg, nye boringer og nye råvandsledninger. Drøftet leverandører, hvor der overvejende anvendes to entreprenører: J. Clausen ApS til grave og relinings arbejder og ETS (Tommy Sørensen, Årslev) til arbejder som kræver styret eller cracker boringer. Gennemgået anlægsplan for 2017 i project på s-drevet. Gennemgået opmåling af Struebjerg med visning af anboringer med xyz koordinater i Microstation programmet, som ligger i Kortviser som Lifa laver.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	21-06-2018	Kommunikation og Kunder		Se noter under Økonomi og Adm.

Noter
Se noter under Økonomi og Adm.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	21-06-2018	Indkøb, lager	ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Michael Jørgensen Dorte Dolleris (SamAqua, Odense pr. tlf.) Peer Wichmann

Noter
Auditeret proces for indkøb, som foretages via SamAqua i Odense og baseres på udbudsopgaver med krav i relation til miljø og egnethed. Evaluering af varer, tjenesteydelser og kontrakter oprettes i kontrolstyringsmodulet, og der foretages løbende opfølgning hver 3. måned. Indkøbsaftaler ligger i RAKAT. Set for Nordisk Wavin A/S i Hammel. Drøftet afvigelser og set registreringer for 3 ordrer som er modtaget. Auditeret indkøbte varer og set specifikation for Wavin PE 80 Vandtrykrør, spolede rør fra februar 2012 samt erklæring på DK-VAND godkendte produkter fra Wavin fra 21-4-2016 og kravspecifikation for ledningsmateriel på 9 sider, med bl.a. krav om migrationstest for vand.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	25-06-2018	Produktion - team affald		Niels Finn Per - Renobil Allan Bo Jan Kaj Ole

Noter

Præsentation af dages opgaver og funktioner på Svendborg Genbrugsplads.

Udover genbrugspladsen med containere, kemirum og kompostområde - udføres også opgave på 100 stationer, der er placeret ude i kommunen. De vedligeholdes og der bestilles tømning.

Medarbejderne roterer mellem opgaverne efter kompetencer. Åbningstiden gør at nogle møder tidligt og andre lukker.

Organisering:
Selvstyrende TEAM med reference til Morten. Niels er arbejdsmiljørepræsentant. Vagtplan udarbejdes af Team.

Miljøbil:
Set miljøbil BW 88005.
Set udstyr, kemiske stoffer og højtryksrenser med afkast fra motor til det fri.
Bekendtgørelse på kørehviletid - 2007 opbevares i førekabine.
Der er håndfri telefon i biler.
Se afvigelse på kemi.

Udstyr på pladsen:
Set truck - eftersyn 01/2019 næste gang.
Der anvendes cap hatte på pladsen (hård kasket).
Se afvigelse på udstyr.

Olieudskiller tømmes årligt på pladsen. Motas-syd.dk. INJA miljøteknik - beskrivelse af udskiller er ophængt.
Der er alarm på oliebeholdere.
Beredskabsplan marts 2018.
Lys i hallen tænder automatisk - lysstyring.
MOTAS er sikkerhedsrådgiver.

I kemimodtagelse er der udsugning på beholdere og rumventilation. Handsker og nødbruser er tilgængelig.

Set containerområde og lagerbygning:
Hede Danmark fejer pladsen med fejemaskine.
Salt er i 25 kilo sække - risikovurderes?
Pallereoler er efterset.

Set APV af 23.05 og 16.06 for affald. Miljøbilen foretaget 15.02.2018.
Løft/bæring - set farver på løft i APV.
Nærved hændelse - fald ved papcontainer - affødt ramper og rækværk.
Ventilation serviceres fast omkring jul.
Talt om kompetence og manglende svejsekursus - se afvigelse.
Lovgivning - tjekkes ved sikkerhedsrunderinger . overholdelse.
Styrke
Kran til 100 kilo tager med anhugningsklemme - hårde hvidevare - til placering i container.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	25-06-2018	Arbejdsmiljøudvalget	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	Lars Pedersen - AMR Morten

Noter
Samtale om arbejdet i AMU. Arbejdsmiljøudvalget har arbejdet med Psykisk arbejdsmiljø - meget. Stemningen på arbejdspladsen er der arbejdet med og der har været ekstern hjælp i fx rens. Arbejdsmiljøuddannelsen er gennemført og suppleret med ATEX med CRECEA. Talt om mål, som taget op på møder. Psykisk arbejdsmiljø, sygefravær, sikkerhedsrunderinger o.a. tages op. Talt om proaktive aktiviteter og risikovurdering af ændringer før de foretages. Styrke Der gennemføres kurser og deltages i konferencer om arbejdsmiljø.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Ole Linnemann	25-06-2018	Produktion - team rens	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Anette Hoff Lars Pedersen Ole Madsen Morten Schytte

Noter
Auditeret iht. fremsendte audit program. Auditeret og set: Under audit blev Centralrenseanlægget i Egsmade besøgt. Gennemgang af vandets vej fra indløb til udløb. Laboratoriets arbejde - se forbedrings forslag. Der foretages både interne- samt eksterne prøver. Kemikalie håndtering - se afvigelse. Nødberedskab set fint håndteret under rundturen. H2S målere bæres af de forskellige medarbejdere. Alle målere beder selv om kalibrering, hvilket kan gøres på rensningsanlægget Egebjerg Syd. Godkendelse: Revideret udledningstilladelse set fra 05/12-2002. Vedr. udledningstilladelse for Bjerreby - se observation. Afvigelsesbehandling - Krav overskridelse på Egebjerg Syd af COD og SS, 20190607 Proces for forslag til løbende forbedring i SharePoint. Vedligeholdelse styrres i virksomhedens SRO system - se observation. Lovpligtige eftersyn foretages mere eller mindre alle sammen af Intego. Alt set under audit ses fint håndteret. Mål for sitet: Der arbejdes generelt med de overordnede mål. Der kunne ses en fin sammenhæng mellem de faktisk forhold på sitet, herunder miljø forhold, holdt op imod mål & strategi. Styrker: Pænt vedligeholdt anlæg, med tanke på at anlægget er 25+år så holdes det rigtig flot. Dette tyder på at der på anlægget bliver taget ejerskab på processerne givet det sete resultat.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	26-06-2018	Produktion - team affald		Bo Niels Morten

Noter
Set containerplads og gennemgang med ledelse og medarbejdere. Genbrugsstationer og containerplads er rydelig. Den er beliggende i bynært område og der er fokus på støv og oprydning samt støj. Auditeret: Talt om adgangsveje og gelænder på ramper. Nogle mangler gelænder ved trapper. Beredskabsplan er fra 30.10.2017. Drift af genbrugsstationer af 12.03.2018 er opslået. Olieudskiller på pladsen - alarm går til telefon. Set miljørum hvor der er udsugning. Talt om flugtvej og ATEX i kemi modtagelse. Truckeftersyn foretaget 10.2017. APV set. El aflæse 1 gang pr. måned og rapporteres til kontoret. Rundering foretages af AMU 1 x årligt. Set intranet med dokumentation. Se afvigelser. Styrke Driftsjournal på vedligeholdelsesdatoer - styres godt. Rendegraver er et godt hjælpemiddel. Trapper er repareret.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	26-06-2018	produktion - team vand		Poul Erik Morten

Noter
Set vandværket og boringer på adressen. Auditeret Set boring. Talt om filterskift. Stiger er efterset - 3.2019 næste eftersyn. Talt om test af vandkvalitet og udtagning af prøve til eget lab. Set plan for egenkontrol 3/1-2018. Set kompressor - 5/ 2018 næste eftersyn - se afvigelse.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Ole Linnemann	26-06-2018	produktion - team vand	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Per Hansen Poul Erik

Noter
Auditeret iht. fremsendte audit program. Auditeret og set: Om formiddagen blev Skovmølleværket besøgt, 3 borringer samt værkstedet tilknyttet team vand på Ryttervænget. Om eftermiddagen blev det nye Sørupværket gennemgået. Begge værker blev gennemgået af vandets vej. Nødberedskab set fint håndteret. Medarbejdernes vagtordning - skifter på ugentligbasis mellem de 6 medarbejdere. Lovpligtige eftersyn - se afvigelse. Proces for foretagelse af målinger. Risikovurdering for arbejdsopgaver i team vand. Test proces. Kompetencer i afdelingen. Intern kommunikation Miljøforhold: Energi forbrug. Der arbejdes løbende på forbedring ifm. afdelingens energi performance. Internkommunikation. Kemikaliehåndtering - se afvigelse. Indretning af kemi rum - se forbedringsforslag. Miljø for drift af processer.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	27-06-2018	produktion - team vand		Per Hansen - tilsyn med vandværk og elektrikker

Noter

Besøgt vandværk og set lokalitet, samt dokumentation.

Auditeret efter agenda.

Kommunikation og konsultation:
Der er kæde for indkørsel så der ikke er lokal samlingsplads og hundeluftning på området. Der er ikke indhegning af matriklen - kun levende hegn.
Der er hjertestarter på bygningen og skilt på kæden der angiver tilladelse til at tilgå hjertestarter.

Nødberedskab
Beredskabsplan for vandforsyningssikkerhed er forevist. 2 øvelser er afholdt i overskridelser med deltagelse af kommune, embedslæge, beredskab og andre.
Set dokumentation i mappe dokumenter af 20.09.2017. Navneliste er gennemgået af fødevareauditor og kommenteret her.
Bil indeholder plan for bredskab - vagtbil.

Beredskabsplan på bygningen kunne ikke forevises med angivelse af flugtveje - se afvigelse.

Rengøring af slamtank.
Slamtank for filterskyl rengøres 1 gang årligt. der er 2 åbninger og der nedstiges via stiger. Der anvendes skrabere. Der er ikke overvejelser om beredskab ved arbejdet i form af evakueringsudstyr fx til løft af person fra tanken.
Risikovurdering kunne ikke forevises. - se afvigelse.

Stiger efterses næste gang 3/2019.
Brandslukker bør fastgøres og ikke stå frit i forrum.

Set kælder med pumper. Der er ingen åbning til tranport af reservedele.

Kvalitet:
Set låg og åbnet ned til låg for renvandstank - udvendigt. Filter er skiftet og ingen dyr er trængt ind.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Ole Linnemann	27-06-2018	Produktion - team rens	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Flemming Pedersen Martin Clausen Marco Cirelli Pelle Hansen Morten Schytte

Noter
Auditeret iht. fremsendte audit program. Auditeret og set: Under audit blev Egebjerg syd samt Hørup renseanlægget besøgt. Gennemgang af vandets vej fra indløb til udløb. Ongoing vedligehold af klaringstank. Vedligehold af anlæg. Indretning og miljø - se afvigelse. Kalibreret måleudstyr - udstyr set kalibreret og kontrolleret. Ledelses engegement. Roller og ansvar. Godkendelse: Spildevandstilladelse set fra 08/12-1977. Service af kalibrereret udstyr til kalibrering af H2S. Udvælgelsesproces for lærlinge samt oplæring af disse (der er pt. 2 lærlinge på Egebjerg syd). Miljøforhold: Energi

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	27-06-2018	Afslutningsmøde	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Se ovenfor

Noter
Åbningsmøde: Deltagere Finn, Gry og Morten. Afslutningsmøde: Fremlæggelse af resultat af audit. Deltagere, topledelse, ledere, ansatte og auditerede. Ole, Finn, Morten, Gry, + flere.

3.2 Manualgennemgang

Dokumentgennemgang emne n	)verensstemmend	Bemærkninger
DPB-4.1 Generelle krav	X	Der er et system opdateret 30.10.2017.
DPB-4.2 Arbejdsmiljøpolitik	X	Politik er elektronisk tilgængelig. Overholdelse af lovgivningen - fremgår ikke OBS. Drikkevand og arbejdsbetingede påvirkninger - fokus på løsning. 20.06 Lovoverholdelse tilføjet i intern vejledning. OK
DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger	X	Spildevand - risikovurdering . APV fra 2017. RV foreslås opdateret. OBS. 20.06 opdateret 15.05.18 - Morten med til revision. Risikovurdering tales med AM udvalget.
DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav	X	Tilsendt ny lovgivning, rådgiver sender.
DPB-4.3.3 Målsætninger og program(mer)	X	Nærved hændelser, psykisk arbejdsmiljø, synlighed, sygefravær. OBS Kun sygefravær fremgår af mål 2018. 20.06.18 ledelsesrapporten - stadig kun sygefravær. Under arbejdsmiljø 3 temaer - psykisk arbejdsmiljø, synlig sikkerhed på månedsmøder , sygefravær. - se senere på amu.
DPB-4.4.1 Ressourcer, roller, ansvar, ansvarlighed og beføjelser	X	AMU - organisation består af 4 stk AMR + Morten. Ingen angivelse af ansvar og beføjelser. Møde hver 2 måned.
DPB-4.4.2 Kompetence, uddannelse/træning og bevidsthed	X	Kursus i Skanderborg - DANVA - arbejdsmiljø. Ulykker i anlægsbranche 1 dag. 1 har været på ATEX kursus, og 1 på psykisk arbejdsmiljø
DPB-4.4.3 Kommunikation, deltagelse og konsultation	X	Entreprenører vand - møder. Projektledere - skilteplaner. Folder til spildevand. SAMaqua udbyder projekter.
DPB-4.4.4 Dokumentation	X	Intra sherepoint løsning. Politikker APV, referater, TTU,
DPB-4.4.5 Styring af dokumenter	X	Intra sherepoint løsning
DPB-4.4.6 Driftsstyring	X	Lovpligtigt eftersyn ekstern - registreringer, alt. RV affaldsområdet.
DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger	X	Beredskabsplaner. Krisehjælp via psykolog. Aftaler med behandlere, coach.
DPB-4.5.1 Måling og overvågning af præstationer	X	Dashbord angiver opgaver status. Fokus på psykisk arbejdsmiljø. Sikkerhedsrundering 1 x årligt. Måleudstyr - gasdetektorer. TTU vurderes på 2 måneders møder.
DPB-4.5.2 Evaluering af overholdelse	X	Punkter fra medarbejderne går til AMU. Runderinger og daglig kontrol.
DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigerende handlinger og forebyggende handlinger	X	Nærved og ulykker anmeldes på formular og AM gruppen overvåger, hvor opslag er synlige.
DPB-4.5.4 Styring af registreringer	X	Set registreringer.
DPB-4.5.5 Intern audit	X	Finn har plan. - set oversigt med forbedringer til ledelelsen.
DPB-4.6 Ledelsens evaluering	X	Forefindes. - 20.06 - 1 kvartal forelægger.
DPB-Bek. 1191-1 Medarbejderinddragelse	X	Gennem AMU og månedsmøder / morgenmøder i fx vand.

Dokumentgennemgang emne n	)verensstemmend	Bemærkninger
DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljøproblemer).	X	Selvledende grupper og psykisk arbejdsmiljø. Selv løse konflikter. - fokusområde. Nedslidning i vand. Inddrivelse i adm.
DPB-BVCERT 0 Brug af logo	X	Nyt certifikat.
9K-Dokumentation som viser gyldighedsområdet (scopet) for ledelsessystemet		
9K-Hvis tilgængeligt, dokumentation vedrørende fastlæggelse af konteksten, de relevante interessenter og deres relevante krav til ledelsessystemet		
9K-En detaljeret beskrivelse af de fastlagte processer til ledelsessystemet		
9K-Kvalitetspolitikken, kvalitetsmålene og information om tilknyttede handlingsplaner		
9K-Referat fra seneste ledelsens evaluering		
9K-Liste over koder, standarder og lovmæssige krav gældende for produkter og serviceydelser		
14K-Dokumentation som viser gyldighedsområdet (scopet) for miljøledelsessystemet		
14K-Hvis tilgængeligt, dokumentation vedrørende fastlæggelse af konteksten, de relevante interessenter og deres relevante krav til miljøledelsessystemet		
14K-Beskrivelse af overvejede risici og muligheder og de fastlagte processer til miljøledelsessystemet		
14K-Dokumentation vedrørende de miljømæssige aspekter og påvirkninger, kriterierne til at bestemme de væsentlige forhold og listen over de væsentlige miljømæssige aspekter		
14K-Dokumentation vedrørende miljømæssige forpligtelser (juridiske og lovgivningsmæssige krav, lokale myndighedskrav, andre krav ...) vedrørende aktiviteterne og produkterne		

Dokumentgennemgang emne n	)verensstemmend	Bemærkninger
14K-Miljøpolitikken, miljømålene og information om tilknyttede handlingsplaner		
14K-Referat fra seneste ledelsens evaluering		
Dokumentgennemgang og Auditfase 1 kommentarer		

Manual Systemdato/revison	30.10.2017	Dokumentgennemgang afsluttet den	09-05-2018

3.3 Auditresumé pr. standard DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191-ISO 9001:2015-ISO 14001:2015

Kravelementer	Afdeling / Aktivitet / Proces																		
	Systemgennemgang af ISO 9001 + 14001:2015	Systemgennemgang af OHSAS 18001 og 1191	Topledelsen	Afslutningsmøde	Projekter og nyanlæg	Anlæg - ledelse	Produktion - ledelse	produktion - team vand	Produktion - team transport	Produktion - team rens	Produktion - team affald	Økonomi/administration	Drift, overvågning	Kommunikation og Kunder	Vedligehold og service	Indkøb, lager	Systemansvarlig	Arbejdsmiljøudvalget	Samtale med 3 medarbejdere og arbejdsmiljø, mil
DPB-4.1 Generelle krav																	☐	☐	
DPB-4.2 Arbejdsmiljøpolitik			1														☐	☐	
DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering...					☐	☐		1		☐	1	☐				☐	☐	☐	
DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav						☐					1						☐		
DPB-4.3.3 Målsætninger og program(mer)			☐														☐	☐	
DPB-4.4.1 Ressourcer, roller, ansvar, ansvarlighed og beføje...			☐															☐	
DPB-4.4.2 Kompetence, uddannelse/træning og bevidsthed								☐				☐						☐	
DPB-4.4.3 Kommunikation, deltagelse og konsultation					☐			☐		☐				☐				☐	
DPB-4.4.4 Dokumentation								☐		☐		☐					☐	☐	
DPB-4.4.5 Styring af dokumenter								☐											
DPB-4.4.6 Driftsstyring								1		1	1	☐					1		
DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger								☐		☐	☐	☐							
DPB-4.5.1 Måling og overvågning af præstationer											☐						☐	☐	
DPB-4.5.2 Evaluering af overholdelse																	☐	☐	
DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigeren...								☐		☐							☐	☐	
DPB-4.5.4 Styring af registreringer																	☐		
DPB-4.5.5 Intern audit											☐						☐		
DPB-4.6 Ledelsens evaluering			1																
DPB-Bek. 1191-1 Medarbejderinddragelse										☐							☐	☐	
DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljø...								☐				☐				☐	☐	☐	
DPB-BVCERT 0 Brug af logo																	☐		
9K-4.1 Forståelse af organisationen og dens rammer og vilkår																	☐		
9K-4.2 Forståelse af interessenters behov og forventninger																	☐		
9K-4.3 Fastlæggelse af kvalitetsledelsessystemets omfang																	☐		
9K-4.4 Kvalitetsledelsessystemet og dets processer																	☐		
9K-5.1 Lederskab og forpligtelse			☐			☐				☐									
9K-5.1.1 Generelt			☐																
9K-5.1.2 Kundefokus			☐											☐					
9K-5.2 Politik			☐																
9K-5.2.1 Udarbejdelse af kvalitetspolitikken			☐																
9K-5.2.2 Kommunikation af kvalitetspolitikken			☐					☐						☐					
9K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen			☐		☐					☐									
9K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder								☐		☐							☐		
9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem											☐	☐					☐		
9K-6.3 Planlægning af ændringer										☐	☐						☐		
9K-7.1 Ressourcer								☐		☐		☐							

	Afdeling / Aktivitet / Proces																	
	Systemgennemgang af ISO 9001 + 14001:2015	Systemgennemgang af OHSAS 18001 og 1191	Topledelsen	Afslutningsmøde	Projekter og nyanlæg	Anlæg - ledelse	Produktion - ledelse	produktion - team vand	Produktion - team transport	Produktion - team rens	Produktion - team affald	Økonomi/administration	Drift, overvågning	Kommunikation og Kunder	Vedligehold og service	Indkøb, lager	Systemansvarlig	Arbejdsmiljøudvalget	Samtale med 3 medarbejdere og arbejdsmiljø, mil
9K-7.1.1 Generelt								□		□									
9K-7.1.2 Medarbejdere og andre personer underlagt organisati...								□		□									
9K-7.1.3 Infrastruktur								□		□									
9K-7.1.4 Miljø for drift af processer								□		□									
9K-7.1.5 Ressourcer til overvågning og måling								□		1									
9K-7.1.6 Organisatorisk viden					□	□		□		□		□							
9K-7.2 Kompetencer					□	□		□		□		□							
9K-7.3 Bevidsthed					□			□		□		□				□			
9K-7.4 Kommunikation					□			□		□									
9K-7.5 Dokumenteret information								□		□		□							
9K-7.5.1 Generelt								□											
9K-7.5.2 Udarbejdelse og opdatering								□											
9K-7.5.3 Styring af dokumenteret information								□											
9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring					□			□		□	□	□				□			
9K-8.2 Krav til produkter og ydelser								□		□	□	□				□			
9K-8.2.1 Kommunikation med kunden								□			□	□		□					
9K-8.2.2 Fastlæggelse af krav knyttet til produkter og ydels...								□				□							
9K-8.2.3 Gennemgang af krav knyttet til produkter og ydelser								□				□							
9K-8.2.4 Ændringer af krav til produkter og ydelser								□				□							
9K-8.3 Udvikling af produkter og ydelser					□														
9K-8.3.1 Generelt					□														
9K-8.3.2 Udviklingsplanlægning					□	□													
9K-8.3.3 Input til udvikling					□	□													
9K-8.3.4 Styring af udvikling					□	□													
9K-8.3.5 Output fra udvikling					□	□													
9K-8.3.6 Udviklingsændringer					□	□													
9K-8.4 Styring af processer, produkter og ydelser leveret ud...																	□		
9K-8.4.1 Generelt																	□		
9K-8.4.2 Type og omfang af styring																	□		
9K-8.4.3 Information til eksterne leverandører																	□		
9K-8.5 Produktion samt tilvejebringelse af ydelser										□							□		
9K-8.5.1 Styring af produktion samt tilvejebringelse af ydel...										□							□		
9K-8.5.2 Identifikation og sporbarhed												□				□	□		
9K-8.5.3 Ejendom tilhørende kunder eller eksterne leverandør...												□				□	□		
9K-8.5.4 Bevarelse										□							□		
9K-8.5.5 Aktiviteter efter levering																			
9K-8.5.6 Styring af ændringer						□				□									
9K-8.6 Frigivelse af produkter og ydelser										□									
9K-8.7 Styring af afvigende output																			
9K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering																	□		
9K-9.1.1 Generelt																	□		

	Afdeling / Aktivitet / Proces																	
	Systemgennemgang af ISO 9001 + 14001:2015	Systemgennemgang af OHSAS 18001 og 1191	Topledelsen	Afslutningsmøde	Projekter og nyanlæg	Anlæg - ledelse	Produktion - ledelse	produktion - team vand	Produktion - team transport	Produktion - team rens	Produktion - team affald	Økonomi/administration	Drift, overvågning	Kommunikation og Kunder	Vedligehold og service	Indkøb, lager	Systemansvarlig	Arbejdsmiljøudvalget	Samtale med 3 medarbejdere og arbejdsmiljø, mil
9K-9.1.2 Kundetilfredshed														□			□		
9K-9.1.3 Analyse og evaluering																	□		
9K-9.2 Intern audit											□	□					□		
9K-9.3 Ledelsens evaluering			□																
9K-9.3.1 Generelt			□																
9K-9.3.2 Input til ledelsens evaluering			□																
9K-9.3.3 Output fra ledelsens evaluering			□																
9K-10.1 Forbedring generelt										□						□	□		
9K-10.2 Afvigelse og korrigerende handling																	□		
9K-10.3 Løbende forbedring										□							□		
9K-Brug af BV logo																	□		
14K-4.1 Forståelse af organisationen og dens rammer og vilkå...										□							□		
14K-4.2 Forståelse af interessenters behov og forventninger										1							□		
14K-4.3 Fastlæggelse af miljøledelsessystemets omfang										□							□		
14K-4.4 Miljøledelsessystem																	□		
14K-5.1 Lederskab og forpligtelse			□							□									
14K-5.2 Miljøpolitik			□																
14K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen			□			□				□									
14K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder					□					□							□		
14K-6.1.1 Generelt																	□		
14K-6.1.2 Miljøforhold					□	□		1		□							□		
14K-6.1.3 Bindende forpligtelser					□	□		□		□	□						□		
14K-6.1.4 Planlægning af handlinger						□		□		□							□		
14K-6.2 Miljømål og plan for at opnå dem																	□		
14K-6.2.1 Miljømål																	□		
14K-6.2.2 Planlægning af handlinger med henblik på at nå mil...																			
14K-7.1 Ressourcer								□		□		□							
14K-7.2 Kompetencer					□	□		□		□		□							
14K-7.3 Bevidsthed								□		□									
14K-7.4 Kommunikation								□		□									
14K-7.4.1 Generelt								□		□									
14K-7.4.2 Intern kommunikation								□		□									
14K-7.4.3 Ekstern kommunikation					□			□		□				□					
14K-7.5 Dokumenteret information								□		□		□							
14K-7.5.1 Generelt								□		□									
14K-7.5.2 Udarbejdelse og opdatering								□		□									
14K-7.5.3 Styring af dokumenteret information								□		□									
14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring								□		□	□	□				□			
14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger								1		□	□	□				□			
14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering								□		□							□		
14K-9.1.1 Generelt										□							□		

	Afdeling / Aktivitet / Proces																	
	Systemgennemgang af ISO 9001 + 14001:2015	Systemgennemgang af OHSAS 18001 og 1191	Topledelsen	Afslutningsmøde	Projekter og nyanlæg	Anlæg - ledelse	Produktion - ledelse	produktion - team vand	Produktion - team transport	Produktion - team rens	Produktion - team affald	Økonomi/administration	Drift, overvågning	Kommunikation og Kunder	Vedligehold og service	Indkøb, lager	Systemansvarlig	Arbejdsmiljøudvalget	Samtale med 3 medarbejdere og arbejdsmiljø, mil
14K-9.1.2 Evaluering af overholdelse										☐							☐		
14K-9.2 Intern audit											☐						☐		
14K-9.2.1 Generelt																			
14K-9.2.2 Internt auditprogram																			
14K-9.3 Ledelsens evaluering			☐																
14K-10.1 Forbedring generelt										☐							☐		
14K-10.2 Afvigelse og korrigerende handling																	☐		
14K-10.3 Løbende forbedring								☐		☐							☐		
14K-Brug af BV logo																	☐		
Total			**2**					**4**		**3**	**3**						**1**		

Udeladelser	Begrundelse for udeladelser

3.3 Auditresumé pr. standard DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191-ISO 9001:2015-ISO 14001:2015

Kravelementer	Afdeling / Aktivitet / Proces																			
	-	ISO 22000 - se program																		Total
DPB-4.1 Generelle krav																				
DPB-4.2 Arbejdsmiljøpolitik																				1
DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering...																				2
DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav																				1
DPB-4.3.3 Målsætninger og program(mer)																				
DPB-4.4.1 Ressourcer, roller, ansvar, ansvarlighed og beføje...																				
DPB-4.4.2 Kompetence, uddannelse/træning og bevidsthed																				
DPB-4.4.3 Kommunikation, deltagelse og konsultation																				
DPB-4.4.4 Dokumentation																				
DPB-4.4.5 Styring af dokumenter																				
DPB-4.4.6 Driftsstyring																				4
DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger																				
DPB-4.5.1 Måling og overvågning af præstationer																				
DPB-4.5.2 Evaluering af overholdelse																				
DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigeren...																				
DPB-4.5.4 Styring af registreringer																				
DPB-4.5.5 Intern audit																				
DPB-4.6 Ledelsens evaluering																				1
DPB-Bek. 1191-1 Medarbejderinddragelse																				
DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljø...																				
DPB-BVCERT 0 Brug af logo																				
9K-4.1 Forståelse af organisationen og dens rammer og vilkår																				
9K-4.2 Forståelse af interessenters behov og forventninger																				
9K-4.3 Fastlæggelse af kvalitetsledelsessystemets omfang																				
9K-4.4 Kvalitetsledelsessystemet og dets processer																				
9K-5.1 Lederskab og forpligtelse																				
9K-5.1.1 Generelt																				
9K-5.1.2 Kundefokus																				
9K-5.2 Politik																				
9K-5.2.1 Udarbejdelse af kvalitetspolitikken																				
9K-5.2.2 Kommunikation af kvalitetspolitikken																				
9K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen																				
9K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder																				
9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem																				
9K-6.3 Planlægning af ændringer																				
9K-7.1 Ressourcer																				

	Afdeling / Aktivitet / Proces																		Total
	-	ISO 22000 - se program																	
9K-7.1.1 Generelt																			
9K-7.1.2 Medarbejdere og andre personer underlagt organisati...																			
9K-7.1.3 Infrastruktur																			
9K-7.1.4 Miljø for drift af processer																			
9K-7.1.5 Ressourcer til overvågning og måling																			1
9K-7.1.6 Organisatorisk viden																			
9K-7.2 Kompetencer																			
9K-7.3 Bevidsthed																			
9K-7.4 Kommunikation																			
9K-7.5 Dokumenteret information																			
9K-7.5.1 Generelt																			
9K-7.5.2 Udarbejdelse og opdatering																			
9K-7.5.3 Styring af dokumenteret information																			
9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring																			
9K-8.2 Krav til produkter og ydelser																			
9K-8.2.1 Kommunikation med kunden																			
9K-8.2.2 Fastlæggelse af krav knyttet til produkter og ydels...																			
9K-8.2.3 Gennemgang af krav knyttet til produkter og ydelser																			
9K-8.2.4 Ændringer af krav til produkter og ydelser																			
9K-8.3 Udvikling af produkter og ydelser																			
9K-8.3.1 Generelt																			
9K-8.3.2 Udviklingsplanlægning																			
9K-8.3.3 Input til udvikling																			
9K-8.3.4 Styring af udvikling																			
9K-8.3.5 Output fra udvikling																			
9K-8.3.6 Udviklingsændringer																			
9K-8.4 Styring af processer, produkter og ydelser leveret ud...																			
9K-8.4.1 Generelt																			
9K-8.4.2 Type og omfang af styring																			
9K-8.4.3 Information til eksterne leverandører																			
9K-8.5 Produktion samt tilvejebringelse af ydelser																			
9K-8.5.1 Styring af produktion samt tilvejebringelse af ydel...																			
9K-8.5.2 Identifikation og sporbarhed																			
9K-8.5.3 Ejendom tilhørende kunder eller eksterne leverandør...																			
9K-8.5.4 Bevarelse																			
9K-8.5.5 Aktiviteter efter levering																			
9K-8.5.6 Styring af ændringer																			
9K-8.6 Frigivelse af produkter og ydelser																			
9K-8.7 Styring af afvigende output																			
9K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering																			
9K-9.1.1 Generelt																			

	Afdeling / Aktivitet / Proces																		
	-	ISO 22000 - se program																	Total
9K-9.1.2 Kundetilfredshed																			
9K-9.1.3 Analyse og evaluering																			
9K-9.2 Intern audit																			
9K-9.3 Ledelsens evaluering																			
9K-9.3.1 Generelt																			
9K-9.3.2 Input til ledelsens evaluering																			
9K-9.3.3 Output fra ledelsens evaluering																			
9K-10.1 Forbedring generelt																			
9K-10.2 Afvigelse og korrigerende handling																			
9K-10.3 Løbende forbedring																			
9K-Brug af BV logo																			
14K-4.1 Forståelse af organisationen og dens rammer og vilkå...																			
14K-4.2 Forståelse af interessenters behov og forventninger																			1
14K-4.3 Fastlæggelse af miljøledelsessystemets omfang																			
14K-4.4 Miljøledelsessystem																			
14K-5.1 Lederskab og forpligtelse																			
14K-5.2 Miljøpolitik																			
14K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen																			
14K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder																			
14K-6.1.1 Generelt																			
14K-6.1.2 Miljøforhold																			1
14K-6.1.3 Bindende forpligtelser																			
14K-6.1.4 Planlægning af handlinger																			
14K-6.2 Miljømål og plan for at opnå dem																			
14K-6.2.1 Miljømål																			
14K-6.2.2 Planlægning af handlinger med henblik på at nå mil...																			
14K-7.1 Ressourcer																			
14K-7.2 Kompetencer																			
14K-7.3 Bevidsthed																			
14K-7.4 Kommunikation																			
14K-7.4.1 Generelt																			
14K-7.4.2 Intern kommunikation																			
14K-7.4.3 Ekstern kommunikation																			
14K-7.5 Dokumenteret information																			
14K-7.5.1 Generelt																			
14K-7.5.2 Udarbejdelse og opdatering																			
14K-7.5.3 Styring af dokumenteret information																			
14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring																			
14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger																			1
14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering																			
14K-9.1.1 Generelt																			

	Afdeling / Aktivitet / Proces																		
	-	ISO 22000 - se program																	Total
14K-9.1.2 Evaluering af overholdelse																			
14K-9.2 Intern audit																			
14K-9.2.1 Generelt																			
14K-9.2.2 Internt auditprogram																			
14K-9.3 Ledelsens evaluering																			
14K-10.1 Forbedring generelt																			
14K-10.2 Afvigelse og korrigerende handling																			
14K-10.3 Løbende forbedring																			
14K-Brug af BV logo																			
Total																			**13**

Udeladelser	Begrundelse for udeladelser
	Ingen udeladelser

3.4 Afvigelsesrapport

Virksomheden skal behandle de rejste afvigelser med relevante korrektioner og korrigerende handlinger i overensstemmelse med standardens krav og i overenstemmelse med virksomhedens procedure for korrigerende handlinger.

Herunder vil du finde Bureau Veritas Certification krav for:

- Forventede tidsfrister ved behandling af afvigelserne (a)
- Forventninger til virksomhedens besvarelser og indhold (b)

Forventet tidsfrist til behandling af afvigelserne (a)

De korrigerende handlinger til afhjælpning af større (major) afvigelser skal foretages snarest muligt. Korrektion, årsagsanalyse og plan for korrigerende handlinger **samt** tilfredsstillende beviser for implementering skal indsendes senest **90 dage efter sidste auditdag, med mindre Bureau Veritas Certification og virksomheden er blevet enig om en kortere tidsramme, der vil være fastsat af auditor ud fra afvigelsens karakter.**
Gennemgang af svar på større (major) afvigelser vil blive foretaget på kontoret eller, hvor auditor skønner dette nødvendigt, ved et opfølgningsbesøg for bedømmelse af implementerede handlinger og deres effektivitet. Herefter vil auditor tage stilling til om (re)certificering / hhv. fortsat fortsat certificering kan anbefales.
For mindre (minor) afvigelser skal korrektion, årsagsanalyse og plan for korrigerende handlinger indsendes senest **90 dage efter sidste auditdag** og skal godkendes af auditor. Implementering og effektivitet af de korrigerende handinger vil så blive bedømt ved den efterfølgende audit.
Vi anbefaler virksomheden at indsende materialet i en god tid inden den aftalte tidsfrist, således at auditor om nødvendigt kan rekvirere yderligere dokumentation inden for tidsfristen.
Ved recertificering vil tidsfrist for behandling af afvigelser blive fastsat af auditor for at sikre godkendelse før udløbsdato for eksisterende certifikat.
Alle svar på de rejste afvigelser kan håndteres i papirform eller elektronisk form (foretrukket) og indsendes til Bureau Veritas Certification.

Forventninger til virksomhedens besvarelser og indhold (b)

Virksomhedens svar på afvigelserne vil blive gennemgået af auditor i 3 trin: korrektion, årsagsanalyse og korrigerende handling.
Ved gennemgang af de 3 trin vil auditor evaluere virksomhedens fremsendte dokumentation, planlagte aktioner og beviser for implementering for at bedømme om nedenstående forhold er omfattet:

Korrektion - beskrives i feltet med Korrigerende handling - (Handling for at fjerne en påvist afvigelse)

1. Omfanget af afvigelsen er blevet klarlagt. Det konkrete forhold er blevet rettet og virksomheden har undersøgt systemet for at sikre, at der ikke er tilsvarende forhold, der skal rettes. Eller med andre ord: ”Er dette et isoleret tilfælde - eller er der risiko for at tilsvarende gør sig gældende i andre områder / afdelinger / sites ?”.

2. Hvis korrektion ikke umiddelbart kan foretages, skal der foreligge en plan med angivelse af ansvarlig og tidsfrist.

3. Bevis for at korrektion er implementeret eller bevis for at planen for korrektion er under implementering - for multiple-site modellen på alle berørte sites.

Årsagsanalyse - (Hvorfor gik det galt)

1. Angivelse af den grundliggende årsag er ikke bare at gentage ordlyden i afvigelsen; den grundliggende årsag er (som regel) ikke den direkte årsag til forholdet.

2. Vel gennemført årsagsanalyse for at finde den sande grundliggende årsag. F. eks er det, at en person ikke fulgte en procedure den direkte årsag, mens fastlæggelsen af hvorfor proceduren ikke blev fulgt, vil føre til den sande grundliggende årsag.

3. Årsagsanalysen skal fokusere på det konkrete forhold og der må ikke efterfølgende være nogle åbenlyse ”hvorfor”-spørgsmål. Hvis der kan stilles ”hvorfor”-spørgsmål til årsagsanalysen indikerer dette, at den ikke har været tilbundsgående nok. Ved brug af multiple-site modellen tilllige: Omfanget af problemet (findes det også på andre sites).

4. Sørg for, at årsagsanalysen besvarer spørgsmålet, "Hvor svigtede systemet, således at et sådant problem kunne forekomme?"
5. At bebrejde medarbejder(ne) vil ikke blive accepteret som den eneste årsag.
6. Fastlæg i hvilke processer problemet opstod. Fastsæt hvilke overvågningssystemer, der fejlede.

Korrigerende handling - (Hvordan undgås gentagelser)

1. Den korrigerende handling eller plan for korrigerende handlinger skal være rettet mod de(n) grundliggende årsag(er) fundet i årsagsanalysen. Det er ikke muligt at behandle problemet (forhindre gentagelse), hvis den sande årsag ikke er afklaret.

2. For accept af **plan for korrigerendehandlinger** skal den indeholde:
- a) aktioner, der er rettet mod de(n) grundliggende årsag(er)
- b) identifikation af ansvarlige
- c) plan (datoer) for implementering, inkl. for alle berørte sites.
- d) normalt inkludere ændringer til systemet. Træning og/eller udgivelse af infomeddelelser er generelt ikke ændringer til systemet

3. For accept af **beviserne for implementering** kræves at:
- a) Der er fremsendt tilstrækkeligt bevis til at vise at handlingsplanen er under implementering (inkl. tidsmæssigt) som indikeret i svaret på afvigelsen
- b) Note: Fuldt bevis for implementering er ikke krævet for at lukke en afvigelse, yderligere beviser kan bedømmes ved næste audit

Auditering er baseret på stikprøver af tilgængelige informationer, og auditmetoderne, der blev anvendt, inkluderede interviews, observationer, stikprøver udført på aktiviteter og gennemgang af dokumentation samt registreringer.

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
21-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	DPBSMAHLDK01

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Topledelsen
Standard	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191
Kravelement	DPB-4.2 Arbejdsmiljøpolitik
Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Politikker - der kunne ikke demonstreres klare politikker på Miljø, Kvalitet og arbejdsmiljø.

Vidnesbyrd:
Der forelægger i Håndbog for ledelsessystemet - overordnede målsætninger og politik.
De enkelte politikker fremstår ikke klart.
Alle krav fra standarder er ikke indeholdt i Overordnede målsætninger og politik.
Ikke alle medarbejder kan finde politikker og ind i systemet.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Asger Lorentzen		Finn Kallehauge
Skal afsluttes inden					
27-09-2018	AHLDK	1-15S0R5A	AHLDK	1-15S0R5A	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	–
	Ledelsens repræsentant	–

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	Asger Lorentzen

Bemærkning	

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
21-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	DPBSMAHLDK02

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Topledelsen
Standard	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191
Kravelement	DPB-4.6 Ledelsens evaluering
Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Ledelsens evaluering:
Ikke alle krav til input og output er behandlet i ledelsens evaluering.

Vidnesbyrd:
Eksempler er:
Kommunikation og konsultation - 18001
Interessenter og rammer og vilkår - 14001+9001
Klar konklusion - egnet, fyldestgørende og effektivitet.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Asger Lorentzen		Finn Kallehauge
Skal afsluttes inden					
27-09-2018	AHLDK	1-15S0R5A	AHLDK	1-15S0R5A	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	–
	Ledelsens repræsentant	–

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	Asger Lorentzen

Bemærkning	

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
21-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	DPBSMAHLDK03

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Produktion - team affald
Standard	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191
Kravelement	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger
Site navn	Genbrugsstation Svendborg

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Asbest
Asbest - det er ikke klart om branchekrav og lovgivning overholdes. Risikovurdering/APV og faktiske forhold kunne ikke dokumentere, at der ikke sker udsættelse for asbest.

Vidnesbyrd:
Der afleveres plader i containere, som køres til deponi, hvor der sker aflæsning.
Borgerne må maksimalt aflevere 15 plader dagligt.

Der er 2 container på begge pladser.
Der er ikke vand til befugtning og forebyggelse af støv.
Der stå kost og skovl ved containere.
Der sker ikke støvsugning.
Anbefalingen fra KL, RenoSam og Affald Danmark er ikke indarbejdet.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Asger Lorentzen		Finn Kallehauge
Skal afsluttes inden					
27-09-2018	AHLDK	1-15S0R5A	AHLDK	1-15S0R5A	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	–
	Ledelsens repræsentant	–

Skal udfyldes af BV Certification

Verifikation af korrigerende handlinger	Dato	Status	Auditor
		Afventer forslag til korrigerende handling	Asger Lorentzen
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
25-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	DPBSMAHLDK04

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Produktion - team affald
Standard	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191
Kravelement	DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav
Site navn	Genbrugsstation Svendborg

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Svejsning - ingen dokumentation på gennemført uddannelse §26/17

Vidnesbyrd:
På genbrugspladsen er lille værksted med en svejser. Personalet kunne ikke fremvise eller forklare uddannelse.

(På Ryttermarken er værksted hvor uddannelse er på plads).

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Asger Lorentzen		Finn Kallehauge
Skal afsluttes inden					
27-09-2018	AHLDK	1-15S0R5A	AHLDK	1-15S0R5A	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	–
	Ledelsens repræsentant	–

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	Asger Lorentzen
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
25-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	DPBSMAHLDK05

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Produktion - team affald
Standard	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191
Kravelement	DPB-4.4.6 Driftsstyring
Site navn	Genbrugsstation Svendborg

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Tekniske hjælpemidler kunne ikke dokumenteret efterset og godkendt - anhugningsgrej

Vidnesbyrd:
Genbrugsstation Svendborg:
- Gaffelforlænger til truck
- kost til truck
- Løfteudstyr til container.

Genbrugsstation Hesselager.
Der er anhugningsgrej til brøndringe og kæder, der ikke kunne dokumenteres efterset.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Asger Lorentzen		Finn Kallehauge
Skal afsluttes inden					
27-09-2018	AHLDK	1-15S0R5A	AHLDK	1-15S0R5A	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	–
	Ledelsens repræsentant	–

Skal udfyldes af BV Certification

Verifikation af korrigerende handlinger	Dato	Status	Auditor
		Afventer forslag til korrigerende handling	Asger Lorentzen
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
27-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	DPBSMAHLDK08

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	produktion - team vand
Standard	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191
Kravelement	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger
Site navn	Lunde Vandværk

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Rengøring af slamtank - APV og risikovurdering samt beredskab - kunne ikke dokumenteres.

Vidnesbyrd:
Slamtank for filterskyl rengøres 1 gang årligt. Der er 2 åbninger og der nedstiges via stiger. Der anvendes skrabere.
APV på processen og risikovurdering kunne ikke forevises - farligt arbejde.
Der er ikke overvejelser om beredskab ved arbejdet i form af evakueringsudstyr fx til løft af person fra tanken.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Asger Lorentzen		Finn Kallehauge
Skal afsluttes inden					
27-09-2018	AHLDK	1-15S0R5A	AHLDK	1-15S0R5A	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	–
	Ledelsens repræsentant	–

Skal udfyldes af BV Certification

Verifikation af korrigerende handlinger	Dato	Status	Auditor
		Afventer forslag til korrigerende handling	Asger Lorentzen

Bemærkning	

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
26-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	DPBSMOLIDK01

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Systemansvarlig
Standard	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191
Kravelement	DPB-4.4.6 Driftsstyring
Site navn	Svendborg Vand A/S

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Faremærkede kemiske stoffer ses ikke styret effektivt:
Virksomheden skal sikre, at der haves den fornødne kontrol for at sikre at mærkningen af kemikalier er efter den gældende CLP ordning, samt at medarbejderne har den tilstrækkelige adgang til sikkerhedsdatablade.

Vidnesbyrd:
I forbindelse med audit af Team Rens på Centralrenseværket - Egsmade:
Der kunne under audits ses at der ikke var sikret tilstrækkelig styrring af kemikalier, da der både i laboratoriet samt i kemikaliskabet på sitet kunne findes kemikalier der ikke var mærket efter CLP forordningen.
Derudover kunne der ikke fremvises sikkerhedsdatablade på de opbevarede kemikalier, der forefindes i kemikalieskabe
I laboratoriet kunne der forevises sikkerhedsdatablade på kemikalier, men de ældre kemikalier var med den gamle faremærkning.

I forbindelse med audit af Team Vand:
Der kunne under audits ses at der ikke var sikret tilstrækkelig styrring af kemikalier da der både i den auditeredes varevogn samt i værkstedet ved hovedkontoret kunne findes kemikalier der ikke var mærket efter CLP forordningen.
Derudover kunne der af den auditerede ikke fremvises sikkerhedsdatablade på de opbevarede kemikalier der forefindes

I forbindelse med audit af Team Rens på Egebjerg & Hørup renseanlægget:
Der kunne under audits ses at der ikke var sikret tilstrækkelig styrring af kemikalier i kemikalieskabe samt værksteder på sites, da der kunne findes kemikalier der ikke var mærket efter CLP forordningen.

I forbindelse med audit af Team Affald på Svendborg genbrugsstation:
Manglende original mærkning af kemikalier i varevogn samt manglende sikkerhedsdatablad for graffitirens.
Grundrent 1:20 påskrevet dunk, stod i varerummet.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Ole Linnemann		Morten Schytte
Skal afsluttes inden					
27-09-2018	AHLDK	1-15S0R5A	OLIDK	1-23VTFKB	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)		
–		
Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	–
	Ledelsens repræsentant	–

Skal udfyldes af BV Certification

Verifikation af korrigerende handlinger	Dato	Status	Auditor
		Afventer forslag til korrigerende handling	Ole Linnemann
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
26-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	DPBSMOLIDK04

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	produktion - team vand
Standard	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191
Kravelement	DPB-4.4.6 Driftsstyring
Site navn	Hovedværket

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Årshjul for vedligehold opdateres ikke effektivt.

Organisationen skal sikre at ved ændringer og ny indkøb udstyr, der kræver eftersyn og vedligehold, kommer med ind i årshjulet.

Vidnesbyrd:
I Sørupværket blev følgende observeret:
2 x faldsikringsliner ovenpå de to rent vandstanke har næste eftersyn januar 2017.
Kran i pumperum på udpumpningssiden, hvor næste eftersyn var 01/07-2017.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Ole Linnemann		Morten Schytte
Skal afsluttes inden					
27-09-2018	AHLDK	1-15S0R5A	OLIDK	1-23VTFKB	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	–
	Ledelsens repræsentant	–

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	Ole Linnemann

Bemærkning	

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
27-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	DPBSMOLIDK05

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Produktion - team rens
Standard	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191
Kravelement	DPB-4.4.6 Driftsstyring
Site navn	Egebjerg Syd Renseanlæg

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Der kunne under audit ikke ses installeret flowvagt ved procesudsugning ved svejsning i værkstedet.

Virksomheden skal sikre at arbejdsstedets indretning er indrettet efter gældende krav og vejledninger.

Vidnesbyrd:
Observeret i værkstedet på Egebjerg Syd.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Ole Linnemann		Morten Schytte
Skal afsluttes inden					
27-09-2018	AHLDK	1-15S0R5A	OLIDK	1-23VTFKB	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	–
	Ledelsens repræsentant	–

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	Ole Linnemann
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
26-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	14KSMAHLDK06

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	produktion - team vand
Standard	ISO 14001:2015
Kravelement	14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger
Site navn	Svendborg Vand A/S

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Beredskabsplan er ikke effektiv implementeret.

Vidnesbyrd
Beredskabsplan i Grubemølleværket kunne ikke forevises.

Beredskabsplan i lagerhal for vand er ikke synlig og implementeret - Ryttervænget 21.
- Beredskabsplan ligger ovenpå slangeruller.
- Beredskabsplanen angiver flugtveje - men der er ikke synlige skilte ved udgange.
- Flugtvej er spærret af materialer.

Genbrugsplads Hesselager:
Der er ikke 2 flugtveje fra miljørum.

Lunde Vandværk
Beredskabsplan for bygningen kunne ikke forevises.
Brandslukker står på gulvet og er ikke sikret mod væltning.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Asger Lorentzen		Finn Kallehauge
Skal afsluttes inden					
27-09-2018	AHLDK	1-15S0R5A	AHLDK	1-15S0R5A	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	–
	Ledelsens repræsentant	–

Skal udfyldes af BV Certification

Verifikation af korrigerende handlinger	Dato	Status	Auditor
		Afventer forslag til korrigerende handling	Asger Lorentzen
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
26-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	14KSMAHLDK07

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	produktion - team vand
Standard	ISO 14001:2015
Kravelement	14K-6.1.2 Miljøforhold
Site navn	Svendborg Vand A/S

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Afledning fra kompressorer ses ikke styret effektivt.

Vidnesbyrd:

Grubbemølleværket - Kompressor FF ILM i kælder - angiver næste eftersyn 5/2018. Eftersyn kunne ikke dokumentere efterset.
Vand fra kompressor ledes til afløb uden udskiller af olie inden rist.

Lunde Vandværk - 2 kompressorer i kælder - angiver næsteeftersyn 5/2018. eftersyn kunne ikke dokumenteres efterset.
Vand fra kompressorer opsamles i plastspand.

Sørupværket - Vand fra kompressor og køletørre ledes i rustfri rør i gulvet. Det kunne ikke dokumenteres om der er olieudskiller.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Asger Lorentzen		Finn Kallehauge
Skal afsluttes inden					
27-09-2018	AHLDK	1-15S0R5A	AHLDK	1-15S0R5A	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	–
	Ledelsens repræsentant	–

Skal udfyldes af BV Certification

Verifikation af korrigerende handlinger	Dato	Status	Auditor
		Afventer forslag til korrigerende handling	Asger Lorentzen
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
25-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	14KSMOLIDK02

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Produktion - team rens
Standard	ISO 14001:2015
Kravelement	14K-4.2 Forståelse af interessenters behov og forventninger
Site navn	Svendborg Centralrenseanlæg

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Der kunne under audit ikke ses en udledningstilladelse for rensningsanlægget i Bjerreby.

Organisationen skal have adgang til de bindende forpligtelser der vedrører dens miljøforhold.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Ole Linnemann		Morten Schytte
Skal afsluttes inden					
27-09-2018	AHLDK	1-15S0R5A	OLIDK	1-23VTFKB	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	–
	Ledelsens repræsentant	–

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	Ole Linnemann
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
25-06-2018	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	9KSMOLIDK03

Afvigelse noteret ved	Auditfase 2
Proces	Produktion - team rens
Standard	ISO 9001:2015
Kravelement	9K-7.1.5 Ressourcer til overvågning og måling
Site navn	Svendborg Centralrenseanlæg

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Laboratorieudstyr er ikke styret effektivt.

Organisationen skal sikre at måleudstyr bliver vedligeholdt for at sikre at de fortsat er egnet til formålet.

Vidnesbyrd:
Der blev under audit observeret at der i virksomheden SRO vedligeholdelsessystem var en række laboratoriets udstyr, herunder pipetter, der stod til kontrol i april 2018, men som endnu ikke var blevet udført. Kontrol intervallet stod til hver anden måned.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Ole Linnemann		Morten Schytte
Skal afsluttes inden					
27-09-2018	AHLDK	1-15S0R5A	OLIDK	1-23VTFKB	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	–
	Ledelsens repræsentant	–

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	Ole Linnemann

Bemærkning	

4 Oversigt over afvigelser

Virksomheden har været certificeret gennem længere periode.

Der er ikke åbne afvigelser fra tidligere certificeringsbureau - blev oplyst.

Virksomhedens strategiarbejde og optimering af ydelser og faciliteter - viser løbende forbedringer gennem forrige periode.

Udskiftning i organisationen har betydet forandringer og etablering af team struktur, hvor ansvar er ført ud i organisationen. Der er sammenhæng mellem strategi og oplevet ansvarlighed og inddragelse i organisationen.

Rapport nr.	Afvigelse	Proces	Standard	Kravelement	Klassifikation	Udstedelsesdato	Afslutningsdato	Verifikation af korrigerende handlinger
DPBSMAHLDK01	Politikker - der kunne ikke demonstreres klare politikker på Miljø, Kvalitet og arbejdsmiljø. Vidnesbyrd: Der forelægger i Håndbog for ledelsessystemet - overordnede målsætninger og politik. De enkelte politikker fremstår ikke klart. Alle krav fra standarder er ikke indeholdt i Overordnede målsætninger og politik. Ikke alle medarbejder kan finde politikker og ind i systemet.	Topledelsen	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	DPB-4.2 Arbejdsmiljøpolitik	Mindre	21-06-2018	–	–
DPBSMAHLDK02	Ledelsens evaluering: Ikke alle krav til input og output er behandlet i ledelsens evaluering. Vidnesbyrd: Eksempler er: Kommunikation og konsultation - 18001 Interessenter og rammer og vilkår - 14001+9001 Klar konklusion - egnet, fyldestgørende og	Topledelsen	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	DPB-4.6 Ledelsens evaluering	Mindre	21-06-2018	–	–

Rapport nr.	Afvigelse	Proces	Standard	Kravelement	Klassifikation	Udstedelsesdato	Afslutningsdato	Verifikation af korrigerende handlinger
	effektivitet.							
DPBSMAHLDK 03	Asbest Asbest - det er ikke klart om branchekrav og lovgivning overholdes. Risikovurdering/APV og faktiske forhold kunne ikke dokumentere, at der ikke sker udsættelse for asbest. Vidnesbyrd: Der afleveres plader i containere, som køres til deponi, hvor der sker aflæsning. Borgerne må maksimalt aflevere 15 plader dagligt. Der er 2 container på begge pladser. Der er ikke vand til befugtning og forebyggelse af støv. Der stå kost og skovl ved containere. Der sker ikke støvsugning. Anbefalingen fra KL, RenoSam og Affald Danmark er ikke indarbejdet.	Produktion - team affald	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger	Mindre	21-06-2018	–	–
DPBSMAHLDK 04	Svejsning - ingen dokumentation på gennemført uddannelse §26/17 Vidnesbyrd: På genbrugspladsen er lille værksted med en svejser. Personalet kunne ikke fremvise eller forklare uddannelse. (På Ryttermarken er værksted hvor uddannelse er på plads).	Produktion - team affald	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav	Mindre	25-06-2018	–	–

Rapport nr.	Afvigelse	Proces	Standard	Kravelement	Klassifikation	Udstedelsesdato	Afslutningsdato	Verifikation af korrigerende handlinger
DPBSMAHLDK05	Tekniske hjælpemidler kunne ikke dokumenteret efterset og godkendt - anhugningsgrej Vidnesbyrd: Genbrugsstation Svendborg: - Gaffelforlænger til truck - kost til truck - Løfteudstyr til container. Genbrugsstation Hesselager. Der er anhugningsgrej til brøndringe og kæder, der ikke kunne dokumenteres efterset.	Produktion - team affald	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	DPB-4.4.6 Driftsstyring	Mindre	25-06-2018	–	–
14KSMAHLDK06	Beredskabsplan er ikke effektiv implementeret. Vidnesbyrd Beredskabsplan i Grubemølleværket kunne ikke forevises. Beredskabsplan i lagerhal for vand er ikke synlig og implementeret - Ryttervænget 21. - Beredskabsplan ligger ovenpå slangeruller. - Beredskabsplanen angiver flugtveje - men der er ikke synlige skilte ved udgange. - Flugtvej er spærret af materialer. Genbrugsplads Hesselager: Der er ikke 2 flugtveje fra miljørum. Lunde Vandværk Beredskabsplan for bygningen kunne ikke forevises.	produktion - team vand	ISO 14001:2015	14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger	Mindre	26-06-2018	–	–

Rapport nr.	Afvigelse	Proces	Standard	Kravelement	Klassifikation	Udstedelsesdato	Afslutningsdato	Verifikation af korrigerende handlinger
	Brandslukker står på gulvet og er ikke sikret mod væltning.							
14KSMAHLDK07	Afledning fra kompressorer ses ikke styret effektivt. Vidnesbyrd: Grubbemølleværket - Kompressor FF ILM i kælder - angiver næste eftersyn 5/2018. Eftersyn kunne ikke dokumentere efterset. Vand fra kompressor ledes til afløb uden udskiller af olie inden rist. Lunde Vandværk - 2 kompressorer i kælder - angiver næsteeftersyn 5/2018. eftersyn kunne ikke dokumenteres efterset. Vand fra kompressorer opsamles i plastspand. Sørupværket - Vand fra kompressor og køletørre ledes i rustfri rør i gulvet. Det kunne ikke dokumenteres om der er olieudskiller.	produktion - team vand	ISO 14001:2015	14K-6.1.2 Miljøforhold	Mindre	26-06-2018	–	–
DPBSMAHLDK08	Rengøring af slamtank - APV og risikovurdering samt beredskab - kunne ikke dokumenteres. Vidnesbyrd: Slamtank for filterskyl rengøres 1 gang årligt. Der er 2 åbninger og der nedstiges via stiger. Der anvendes skrabere. APV på processen og risikovurdering kunne ikke forevises - farligt arbejde. Der er ikke overvejelser om beredskab ved arbejdet i form af evakueringsudstyr fx til løft af	produktion - team vand	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger	Mindre	27-06-2018	–	–

Rapport nr.	Afvigelse	Proces	Standard	Kravelement	Klassifikation	Udstedelsesdato	Afslutningsdato	Verifikation af korrigerende handlinger
	person fra tanken.							
DPBSMOLIDK01	Faremærkede kemiske stoffer ses ikke styret effektivt: Virksomheden skal sikre, at der haves den fornødne kontrol for at sikre at mærkningen af kemikalier er efter den gældende CLP ordning, samt at medarbejderne har den tilstrækkelige adgang til sikkerhedsdatablade. Vidnesbyrd: I forbindelse med audit af Team Rens på Centralrenseværket - Egsmade: Der kunne under audits ses at der ikke var sikret tilstrækkelig styrring af kemikalier, da der både i laboratoriet samt i kemikaliskabet på sitet kunne findes kemikalier der ikke var mærket efter CLP forordningen. Derudover kunne der ikke fremvises sikkerhedsdatablade på de opbevarede kemikalier, der forefindes i kemikalieskabet. I laboratoriet kunne der forevises sikkerhedsdatablade på kemikalier, men de ældre kemikalier var med den gamle faremærkning. I forbindelse med audit af Team Vand: Der kunne under audits ses at der ikke var sikret tilstrækkelig styrring af kemikalier da der både i den auditeredes varevogn samt i værkstedet ved hovedkontoret kunne findes kemikalier der ikke var mærket efter CLP forordningen. Derudover kunne der af den auditerede ikke fremvises sikkerhedsdatablade på de	Systemansvarlig	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	DPB-4.4.6 Driftsstyring	Mindre	26-06-2018	–	–

Rapport nr.	Afvigelse	Proces	Standard	Kravelement	Klassifikation	Udstedelsesdato	Afslutningsdato	Verifikation af korrigerende handlinger
	opbevarede kemikalier der forefindes. I forbindelse med audit af Team Rens på Egebjerg & Hørup renseanlægget: Der kunne under audits ses at der ikke var sikret tilstrækkelig styrring af kemikalier i kemikalieskabe samt værksteder på sites, da der kunne findes kemikalier der ikke var mærket efter CLP forordningen. I forbindelse med audit af Team Affald på Svendborg genbrugsstation: Manglende original mærkning af kemikalier i varevogn samt manglende sikkerhedsdatablad for graffitirens. Grundrent 1:20 påskrevet dunk, stod i varerummet.							
14KSMOLIDK02	Der kunne under audit ikke ses en udledningstilladelse for rensningsanlægget i Bjerreby. Organisationen skal have adgang til de bindende forpligtelser der vedrører dens miljøforhold.	Produktion - team rens	ISO 14001:2015	14K-4.2 Forståelse af interessenters behov og forventninger	Mindre	25-06-2018	–	–
9KSMOLIDK03	Laboratorieudstyr er ikke styret effektivt. Organisationen skal sikre at måleudstyr bliver vedligeholdt for at sikre at de fortsat er egnet til formålet. Vidnesbyrd: Der blev under audit observeret at der i virksomheden SRO vedligeholdelsessystem	Produktion - team rens	ISO 9001:2015	9K-7.1.5 Ressourcer til overvågning og måling	Mindre	25-06-2018	–	–

Rapport nr.	Afvigelse	Proces	Standard	Kravelement	Klassifikation	Udstedelsesdato	Afslutningsdato	Verifikation af korrigerende handlinger
	var en række laboratoriets udstyr, herunder pipetter, der stod til kontrol i april 2018, men som endnu ikke var blevet udført. Kontrol intervallet stod til hver anden måned.							
DPBSMOLIDK04	Årshjul for vedligehold opdateres ikke effektivt. Organisationen skal sikre at ved ændringer og ny indkøb udstyr, der kræver eftersyn og vedligehold, kommer med ind i årshjulet. Vidnesbyrd: I Sørupværket blev følgende observeret: 2 x faldsikringsliner ovenpå de to rent vandstanke har næste eftersyn januar 2017. Kran i pumperum på udpumpningssiden, hvor næste eftersyn var 01/07-2017.	produktion - team vand	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	DPB-4.4.6 Driftsstyring	Mindre	26-06-2018	_	_
DPBSMOLIDK05	Der kunne under audit ikke ses installeret flowvagt ved procesudsugning ved svejsning i værkstedet. Virksomheden skal sikre at arbejdsstedets indretning er indrettet efter gældende krav og vejledninger. Vidnesbyrd: Observeret i værkstedet på Egebjerg Syd.	Produktion - team rens	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	DPB-4.4.6 Driftsstyring	Mindre	27-06-2018	_	_

5 Overordnet resumé

5.1 Auditkonklusioner

Auditering er baseret på stikprøver af tilgængelige informationer, og auditmetoderne, der blev anvendt, inkluderede interviews, observationer, stikprøver udført på aktiviteter og gennemgang af dokumentation samt registreringer.

Ledelsessystemet er fundet fyldestgørende på ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 og OHSAS 18001 og Bek .1191.

Auditering er baseret på stikprøver af tilgængelige informationer, og auditmetoderne, der blev anvendt, inkluderede interviews, observationer, stikprøver udført på aktiviteter og gennemgang af dokumentation samt registreringer.

Audit er gennemført efter planlagte agenda og scope.

Der er 13 afvigelser på denne audit. Der er 5 observationer.

Miljø
Projekter der demonstrerer energibesparelse fx
Producere egen varme på Fx Egebjerg S renseanlæg.
Skift af pumper på Lunde Vandværk giver 25000 kw besparelse årligt.
Livscyklus beregning er igangsat.

Kvalitet
SRO styrer fint - data og vedligehold.
Prøvetagning på renseanlæg:
Egenkontrol og overvågning i forhold på renseanlæg følges konstant ved online målinger.
Test af vand er også demonstreret ved egenkontrol og metode til evt. ekstern måling.

Arbejdsmiljø
Ingen udeståender med miljø eller arbejdsmiljømyndigheder. Kronesmiley siden 08.06.15 fremgår af Arbejdstilsynets hjemmeside.

Pænt lokaliteter og anlægsområder.
Medarbejder inddragelse ved ansættelse af nye medarbejder fx på renseanlæg - eller Sørupværket.
Strategiarbejdet er med fuld medarbejderinddragelse.
Engagerede medarbejdere.
TEAM organisering plejes.
Gode data og beslutningsgrundlag.

Udviklingspotentiale:
Arbejde mere med APV og risikovurdering - samt sammenhæng med lovgivning.
Mål mangler konkrete handlingsplaner.
Udvikling af TEAM - hvad er næste step?
Mere proaktiv perspektiv - planlægningsfase.

5.2 Oversigt over auditresultater

	Større	Mindre
Antal afvigelser noteret	0	13

5.3 Ledelsessystemets effektivitet

Obligatorisk gennemgang af:
1. Systemdokumentation
Håndbog for ledelsessystemet - revideret 15.06.2018. Med tilhørende elektroniske dokumenter.

2. Effektiv implementering og vedligeholdelse
Ledelsessystemet er kendt og tilstede på sites. Der holdes møder, hvor der formidles mål og resultater.
Ledelsessystemet er i forandring med udvikling i strategiarbejdet for kommende periode.

3. Forbedring
Der sker løbende forbedringer. Der er bygget nyt vandværk der indeholder miljø, kvalitet og arbejdsmiljøperspektiv.

4. Væsentlige mål og målsætninger og overvågning af opnåelse
Mål 2018 foreligger og overvåges.

5. Intern audit plan/program
Internt audit gennemført i marts 2018. Auditresume præsenteret. Plan foreligger.

6. Ledelsens evaluering
Ledelsesrapport fra 1. kvartal 2018 gennemgået - se afvigelse.

7. Korrigerende og forebyggende handlinger
CSR rapporten angiver data på strategipunkter og hvor "vi øger nytten".
Afvigelser og reklamationer styres i et system, som er overskueligt til at se hvor mange afvigelser og reklamationer der har været og hvor mange der stadig er i proces, samt hvilke korrigerende handlinger der er iværksat. Der er en hurtig og effektiv behandling, som er veldokumenteret.

5.4 Forbedringsmuligheder

Nummer	Proces	Forbedringsmuligheder
1	Projekter og nyanlæg	Nødberedskab i projekter foreslås indarbejdet i PSS på miljøforhold. På opstartsmøder foreslås aftalt beredskabet og eventuel afprøvning på arbejdsstedet.
2	Systemansvarlig	Der er interne auditorer og Per kunne ikke dokumentere gennemført kursus af Jesper Hejl. Der er tillid til at kurset er gennemført, men indhold og kursusbevis kan være relevant dokumentation. Dokumentation på gennemførte vaccinationer er placeret i Rens. På kommende audit ses på tilgængeligheden af denne dokumentation.
3	Systemgennemgang af ISO 9001 + 14001:2015	Lyd i miljørum kan overvejes dæmpet, så der ikke er unødig fløjtetone.
4	produktion - team vand	På hegnet er planche med logo fra DS Certificering og indendørs certifikat fra DNV. Det foreslås at opdatere skiltning, så den er retvisende.
5	produktion - team vand	Forlængerledning godkendt af Intego 03.2018 har ikke jordstik monteret i hanstik. Hunstikket er med jord.
6	Produktion - team affald	I baderum foreslås monteret mekanisk ventilation med fugtstyring fremfor manuel ventil.
7	Produktion - team rens	Vedr. prøvetagningen på laboratoriets på Centralrenseanlægget: Virksomheden kan med fordel overveje om man kan digitalisere processen for prøvetagning yderligere for at undgå at der opstår tastefejl i processen.
8	produktion - team vand	Vedr. indretningen af kemirum på Sørupværket: Virksomheden kunne med fordel overveje at hænge en dedikeret beskyttelsesskærm til brug ved skift af palletank. Virksomheden kan med fordel overveje om den bruser, der er installeret i kemi rummet, kan opfylde det behov som virksomheden har.

5.5 Observationer

Nummer	Proces	Kravelement
Observationer		
1	Systemgennemgang af ISO 9001 + 14001:2015	9K-4.3 Fastlæggelse af kvalitetsledelsessystemets omfang 14K-4.3 Fastlæggelse af miljøledelsessystemets omfang
Processer og sammenhænger er lidt uklart. Input og output.		
2	Topledelsen	9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem
Handlingsplaner - med baggrund i strategiarbejdet og strategisk målopfyldelse - efterlyses risikovurderinger og sammenhæng til mål og aktiviteter.		
3	Produktion - team affald	DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigerende handlinger og forebyggende handlinger
Nærvedregistreringer. Skemaet indeholder ikke analyse/årsagsanalyse, handlingsplan og evaluering af effekten af tiltaget. Der handles på registreringer og på næste audit ses på analyse og evaluering/læring.		
4	Produktion - team affald	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav
ATEX på genbrugsstation Hesselager er ikke foretaget som i Svendborg. På kommende audit ses på ATEX vurderinger.		
5	Systemansvarlig	DPB-4.5.2 Evaluering af overholdelse 9K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering 14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering
Runderunderinger er foretaget på 3 sites. På kommende audit ses på gennemførelse og effekt af runderinger.		

6 Team leaders anbefalinger

Standard	Akkreditering	Antal kopier af certifikat	Sprog
DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	DANAK	1	Engelsk
ISO 9001:2015	DANAK	1	Engelsk
ISO 14001:2015	DANAK	1	Engelsk

Standard	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191-ISO 9001:2015-ISO 14001:2015
Anbefaling	Godkend certificering efter tilfredsstillende korrigerende handlinger er accepteret og afsluttet.
Årsag til udstedelse eller ændring af certifikat	Auditfase 2
Er opfølgningsbesøg påkrævet	N
Opfølgningsbesøg startdato	
Varighed (dage)	

7 Audit program DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191-ISO 9001:2015-ISO 14001:2015

Sites	Audits						
	Initial	Main	Surv1	Surv2	Surv3	Surv4	Surv5
Lunde Vandværk		0,3					
Svendborg Centralrenseanlæg		0,95					
Genbrugsstation Svendborg		0,8					
Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald) - Hovedkor	1,5	2,65	0,45	1,2	0,45	1,3	0,55
Skovmølleværket		0,45			0,35		
Egebjerg Syd Renseanlæg		0,95					
Hovedværket		0,45					
Grubbemølleværket		0,45					
Genbrugsstation Hesselager		0,6					
Stenodden Vandværk							0,35
Genbrugsstation Drejø			0,4				
Genbrugsstation Skarø							0,4
Genbrugstation Hjortø					0,4		
Højdebeholder Ovinehøj						0,4	
Strandgården Renseanlæg							0,4
Hørup Renseanlæg					0,5		
Gudme Renseanlæg				0,5			
Bjerreby Renseanlæg			0,45				
Svendborg VE A/S			0,4				
Manddage	1,5	7,60	1,70	1,7	1,70	1,7	1,70

Foreløbige dage for recertificering	

Dato	06-07-2018	Audit program udarbejdet af	Asger Lorentzen

Bemærkning	

Svendborg skal sortere i to spande med fire rum

Borgerne i Svendborg skal om halvandet år sortere affaldet i fire fraktioner: Organisk affald, papir og pap, metal og glas samt restaffald.

Ole Grube
olgr@faa.dk

Borgerne har i flere forsøgsområder sorteret deres affald i flere typer, og nu bliver sorteringen rullet ud over hele kommunen, hvor alle borgere får to spande med fire rum. Arkivfoto: Robert Wengler

SVENDBORG: Svendborg hænger i bremsen, når det handler om at genanvende husholdningsaffald, men nu er der lagt en plan, der skal sikre øget sortering og genanvendelse af affaldet.

Den nye plan bliver rullet ud over hele kommunen i slutningen af 2019 eller starten af 2020, og den betyder blandt andet, at borgerne skal sortere deres affald i to spande med hver to rum.

Den ene beholder har et rum til organisk affald og et andet til restaffald, mens den anden har et rum til papir og pap og et til metal og glas. Plastik skal fortsat afleveres på genbrugsstationen eller ved storskraldindsamlingen.

Ring efter Genbrugsbilen

Indsamlingen af storskrald ændrer også karakter. I dag kommer storskraldebilen forbi samtlige adresser i kommunen en gang om måneden, men nu bliver den ændret til en såkaldt "ringeordning", hvor borgerne selv ringer efter Genbrugsbilen, når de har behov for at få hentet storskrald.

I øjeblikket får entreprenøren betaling for hver adresse i kommunen, men da mange ikke bruger ordningen, mener man, at der vil være penge at spare ved i stedet at lave en "ringeordning".

Det er også en del af den nye affaldsplan, at borgerne får mulighed for mod betaling af få hentet deres haveaffald i sække, bundter eller godkendte affaldsbeholdere. Det er muligt at få hentet haveaffald 12 gange om året, og prisen for at være med bliver ca. 1100 kroner om året.

Når den nye ordning træder i kraft, bliver de velkendte miljøstationer til indsamling af glas og papir nedlagt, og samtidig er det slut med ugetømning om sommeren.

Den nye affaldsordning skulle egentlig have trådt i kraft i starten af 2017, men den er blevet forsinket, fordi man har afventet resultaterne af forsøgsprojekterne, Frontløberprojektet og Syfre II. Ordningen er godkendt af et enig Miljø- og Naturudvalg, og sagen bliver nu sendt videre til byrådet til endelig politisk behandling.

Det er et nationalt mål, at 50 procent af alt husholdningsaffald skal genanvendes i 2022. I følge afdelingsleder i Vand og Affald, Finn Kallehauge, genanvendte Svendborg Kommune i 2017 knap 37 procent af husholdningsaffaldet.

NYHEDER

Dato: Fredag 18. May. 2018

Borgere i Svendborg Kommune skal sortere deres affald fra 2020

Borgerne i Svendborg Kommune skal bidrage til øget sortering og genanvendelse af deres husholdninsaffald, hvis kommunen skal leve op til målet om at genanvende 50 % af alt husholdningsaffald før 2022.

Kommunens Miljø- og Naturudvalg anbefaler derfor en ny affaldsordning, hvor borgerne skal sortere deres affald i fire beholdere til henholdsvis organisk affald, restaffald, papir og pap samt metal og glas.

Til gengæld nedlægges de små, lokale miljøstationer til papir og glas samt den månedlige afhentning af storskrald og i stedet indføres en ordning hvor man bestiller afhentning af storskrald efter behov og som noget nyt også kan få afhentet haveaffald.

Ordningen skal endeligt godkendes i Byrådet og ventes at træde i kraft senest i starten af 2020.

Hvad skal der ske under køkkenvasken?

Der skal gøres plads til flere spande i boligen og i haven, når svendborgenerne skal til at sortere deres affald på en ny måde. Vand & Affald gør klar til at hjælpe og inspirere

Gitte Gedde
gige@faa.dk

SVENDBORG: Det bliver en stor omvæltning for svendborgenserne, når de om halvandet år skal til at sortere husholdningsaffald i fire kategorier.

Det forudser administrerende direktør i Vand & Affald Ole Steensberg Øgelund, som også ser en større opgave i at vejlede og inspirere borgerne til at finde de rigtige løsninger til forskellige typer af boliger.

- Vi vil gerne inspirere til at ændre nogle vaner og noget adfærd, og når vi kommer lidt længere frem, har vi en kæmpe kommunikationsopgave i det, siger han.

- Erfaringer andre steder fra viser dog, at når først spandene er der, så husker man også at sortere. Mange gør det jo allerede, så for dem bliver det ikke så meget anderledes.

Ole Steensberg Øgelund mener, at de fleste borgere allerede er motiverede.

- Vi er tit blevet spurgt om, hvornår svendborgenserne skal til at sortere affald, ligesom man jo gør så mange andre steder. Det har der længe været en efterspørgsel på, siger han.

Den nye affaldsordning bliver klar til start om cirka halvandet år. Forudsat det vedtages i byrådet, som det netop er blevet det i Miljø- og Naturudvalget.

Og erfaringerne fra andre kommuner gode.

- Erfaringen alle andre steder fra er, at man bliver mindet om at sortere, når først spandende er der, siger Øgelund.

Plastic venter lidt

Ude ved vejen skal man have to store spande med hver to rum. De leveres af Vand & Affald og tømmes af skraldebiler.

Den ene af spandene har et rum til organisk affald og et andet rum til restaffald. Den anden spand har et rum til papir og pap og et til metal og glas. Der er ikke et særskilt rum til plastic - det skal fortsat afleveres på genbrugsstationen eller ved storskraldindsamling.

Det forklarer Ole Steensberg Øgelund med, at man afventer en undersøgelse af, om man i fællesskab på Fyn skal investere i et eftersorteringsanlæg.

- Der er ingen tvivl om, at plastic er et problemområde. Der findes så meget forskelligt materiale, men i Norge har man et anlæg, der er rigtig godt kørende, og som kan sortere de forskellige typer fra hinanden. Det er planen, at vi på sigt også skal have sådan et, siger han.

Sammenholdt med, at udgifterne til en tredje spand til plastic ville blive for store, så er løsningen foreløbig at køre større plasticstykker på genbrugsstationen eller få det hentet af storskraldsbilen.

- Man kan også spørge, hvorfor der ikke er pant på plasticflasker. Det spørgsmål har EU fat i, og Tyskland har allerede truffet deres egne beslutninger om krav af den art. Så det kan også blive en mulighed, siger Ole Steensberg Øgelund.

Indendørs skal man finde en løsning, som passer til den enkelte bolig. Om det er fire spande under køkkenvasken, et posesystem i bryggerset eller måske en af de utallige løsninger, som allerede i dag er opfundet af enten professionelle køkkenfirmaer eller private borgere, vil Vand & Affald ikke blande sig i.

- Vi leverer de to store spande, der skal stå ved vejen. Vi leverer også plasticposer til den køkkenspand, der skal indeholde det organiske affald. Men resten skal borgeren selv finde en løsning på. Der er jo mange, der allerede har et sorteringssystem i dag, og hvordan man lige får plads til det i boligen, er der flere modeller for.

- Vi vil dog gerne lave noget inspirationsmateriale, som kan være en hjælp til den enkelte, siger Ole Steensberg Øgelund.

Fremover skal man have to spande stående ved vejen, hvor skraldebilen kører.
Arkivfoto: John Fredy

Prisen næsten uændret

Prismæssigt bliver der næppe den store ændring for borgeren.

- De endelige takster er selvfølgelig op til politikerne at fastsætte, men selve omkostningen på at gå fra 37 procent til 55 procent genanvendelse bliver kun på to procent. Nogle får et lille plus på deres regning, andre et lille minus, forklarer Ole Steensberg Øgelund.

- Men udbudspriser fra vognmænd, der har en særlig type biler, som kan håndtere sorteringssystemet, er først klar om halvandet år, så det er svært at sige, hvad det præcist ender med.

Vand & Affald står for at købe de store spande ind. De afskrives over ti år, hvilket betyder, at forbrugeren også har ti år til at betale dem i. Der bliver altså ingen større engangsudgift til de store spande i starten.

Klimaet har noget at glæde sig til

Miljøet, klimaet og fremtidens svendborgensere har noget at glæde sig til.

For alt tyder på, at et flertal i Svendborgs byråd omsider er parat til at veksle skåltalernes mange pæne ord om miljøvenlig og fremtidssikret affaldshåndtering til politisk handling.

Hvis byrådet konfirmerer den beslutning, et flertal i kommunens miljø- og naturudvalg traf forleden, skal borgerne snart sortere langt mere husholdningsaffald, end tilfældet er i dag.

Og dagene for byens store kraftvarmeværk er talte, hvis et flertal i byrådet tilslutter sig udvalgets principbeslutning om at lukke det.

DET ER GODT at se politikerne i Svendborg ride med på den grønne bølge.

For klokken nærmer sig som bekendt hastigt 12, når det gælder fristen for at gøre noget ved de til stadighed mere påtrængende og mærkbare miljø- og klimaforandringer.

Det, Svendborg Kommune nu bidrager med, kan ganske vist syne af meget lidt i den store, globale sammenhæng.

Men de beslutninger, byrådet står for at skulle træffe, er ikke desto mindre både vigtige og helt nødvendige.

Svendborg har hængt for længe i en affaldssortering, der bremser for genanvendelsen af borgernes husholdningsaffald.

Og kommunen har - set i bagklogskabens klare lys - været lidt for langmodige med et kraftvarmeværk, der ud over at brænde de lokale borgeres ellers genanvendelige affald af også må hente affald udefra for overhovedet at få økonomien til at hænge sammen.

DEN MODEL FOR affaldssortering, miljø- og naturudvalget nu går efter, er ikke nødvendigvis den bedst mulige.

Den såkaldte "ringeordning", hvor borgerne selv skal huske at bestille en genbrugsbil til storskrald, kan føre til, at for mange ikke får det gjort.

Og så kan det i værste fald blive svært at opfylde den nationale ambition om genanvendelse af mindst 50 procent af husholdningsaffaldet.

Det er heller ikke optimalt, at plastikaffald fortsat skal afleveres på genbrugsstationen eller til den genbrugsbil, som borgerne så selv skal huske at rekvirere.

Og ordningen, hvor der skal betales særskilt for afhentning af haveaffald, kan muligvis også få nogle til at falde for fristelsen til at spare de rundt regnet 1100 kroner om året, det vil koste.

Men det er ikke desto mindre indvendinger mod den nye måde at sortere affaldet på, som ikke bør slå skår i glæden.

DE BESLUTNINGER, BYRÅDET i Svendborg efter alt at dømme snart vil træffe, skærper den lokale miljøbevidsthed.

Og eftersom de alt andet lige også vil bringe kommunen tættere på målet for genanvendelse, er der grund til at glæde sig.

Og som man jo siger: Bedre sent end aldrig.

Det er godt at se politikerne i Svendborg ride med på den grønne bølge.

CHEFREDAKTØR
CARSTEN OLSEN

Læserne har stemt om affaldssortering: "Også på tide" og "brænder det i haven"

18. maj 2018 kl. 17:30

De fleste er positive for de nye affaldsplaner - mens andre ikke ønsker mere arbejde med skraldet.

Svendborg: Afstemningsresultatet - og et hav af kommentarer på fynsamtsavis.dk og avisens Facebooksider - er ikke til at tage fejl af:

Borgerne i Svendborg er klar til mere affaldssortering - og en del mener, at man skulle have været i gang for længst.

Torsdag kunne Fyns Amts Avis fortælle nyheden om, at det store kraftvarmeværk i Svendborg lukker i 2024, og allerede fra 2019/2020 skal borgerne til at sortere deres affald i to skraldespande med hver to rum.

Det har fået knap 1000 brugere og læsere til afstemningsknappen, hvor 64 procent fredag middag har svaret ja til, at de nye affaldsplaner er en god idé.

"Det var da også på tide. I gamle Gudme Kommune var vi vant til at sortere", konstaterer eksempelvis Hanne Bering Jensen i en kommentar i en af debattrådene.

Mens brugeren Kim Laursen næsten ikke kan vente:

"Det var da også på tide. Synes stadig, det er for lang tid at vente 1,5 år. Kom nu i gang.

Borgerne i Svendborg skal fra 2019/2020 sortere affaldet i fire rum. Er det en god idé?

1325 stemmer i alt

Ja, jeg vil gerne gøre en ekstra indsats for at forbedre miljøet

Nej tak, det er for besværligt, og det tager for lang tid

Det har jeg ikke taget stilling til endnu

Svendborg Kommune har planer om at øge andelen af det genbrugte affald fra i dag 37 procent til det nationale mål på 50 procent for genbrug af husholdningsaffald.

Og det bliver ifølge flere af kommentarerne en let sag for nogen at efterleve at inddele sit skrald i fire dele: Et rum til organisk affald såsom madrester. Et andet til papir og pap. Og et tredje og fjerde til metal og glas samt restaffald.

"Det har vi gjort i mange år; papir/pap - glas - plastik - dåser er sorteret fra det, der kommer i affaldsspanden", skriver Pia Bylov Larsen, og Lisbeth Rasmussen følger op:

"Vi sorterer meget her, sætter også ud til storskrald, har købt kompostbeholder, så det er nemt".

Nej tak - det bliver uden mig

Det bliver Svendborg Kommune, der om halvandet år leverer de to nye skraldespande, hvis byrådet nikker ja til den nye affaldsplan, som Miljø- og Naturudvalget forleden nikkede ja til.

Flere er dog ikke helt tilfredse med den nye ordning. Eksempelvis svarer 28 procent i afstemningen nej tak til at sortere mere end i dag.

Og enkelte kommer med en direkte begrundelse i kommentarsporene:

"Det bliver uden mig. Jeg brænder det i haven", skriver Henrik Møller Poulsen.

Tommy Hansen er endnu mere klar i mælet:

"Sgu godt, man bor på landet og kan brænder af. Jeg synes sgu, det er nok, jeg skal slæbe min skraldespand ned ad 200 meter markvej, da den skal stå i skel. Skal jeg nu til at have to og sikkert større og køre ned. Nej tak...!

Indlæg på Debat-siderne - maks.-længder:
Replik: Fem sætninger
Indlæg: 2000 anslag inkl. mellemrum *)
Synspunkt: 4500 anslag inkl. mellemrum
FAA-kronik: 6500 anslag inkl. mellemrum

*) lokalsider dog 1500 anslag inkl. mellemrum

Pia Dam, Per Nykjær Jensen, Henrik Buchwald, Ove Engstrøm, Jesper Ullemose, Hans Jordan Kroman og Gry Tully, afgående bestyrelse for Vand og Affald, Svendborg

Vand.

Husk fællesskabet, også når det regner

De seneste somres regnvejr har gjort det tydeligt, at handling er nødvendig, hvis vi vil hindre overløb af regn og spildevand fra kloaksystemet i forbindelse med kraftige regnskyl. Hos Vand og Affald arbejder vi hele tiden på at løse de dilemmaer og udfordringer, de øgede regnmængder giver. Men regn- og spildevandsproblemer er ikke længere noget, vi kan løse alene og i ubemærkethed. En god løsning kræver, at vi står sammen i fællesskab.

Normalt tænker vi ikke ret meget over, hvad der egentlig sker, når vi trækker ud i toilettet, eller det drypper lidt fra oven. Men når det regner voldsomt eller meget længe, kan vi både se, mærke og nogle gange også lugte, hvad der sker i kloakken. For på et tidspunkt bliver kloaksystemet fyldt op med regn og spildevand, og der er ikke længere plads til det.

BADEGÆSTER VED SVENDBORGSUND kan derfor efter kraftige regnskyl opleve overløb af regn- og spildevand fra vores kloaksystemer. En oplevelse vi helst vil være foruden, men som desværre ikke helt kan undgås med vores nuværende spildevandssystemer, der oprindeligt er designet til at løse andre problemer.

Da byens første kloakker blev anlagt i midt/slutningen af 1800-tallet, udsprang det blandt andet af sundhedshensyn. Byens åbne rendestene var et sundhedsmæssigt problem, og de nye kloakker skulle blandt andet hindre spredningen af smitsomme sygdomme som kolera. Dengang som nu blev arbejdet med kloakkerne varetaget af det offentlige, i et ønske om at gøre mest mulig nytte for det fælles bedste.

I BEGYNDELSEN BLEV spildevandet i kloakkerne ikke renset, men ledt direkte ud i havnen, der dengang var et industriområde, hvor det derfor ikke voldte synlige problemer. Men op gennem 1980erne gjorde blandt andet fiskedød det klart, at udledning af spildevand i havene ikke var en god idé. I 1991 fik Svendborg sit første moderne renseanlæg, Egsmade, og i dag har Svendborg seks renseanlæg, hvor affaldsstoffer, bakterier og næringssalte bliver fjernet fra spildevandet, inden det pumpes ud i vandløb eller hav. Undtagen de dage, hvor regnmængderne er så massive, at kloaksystemet ikke kan følge med og laver overløb for at undgå, at byen svømmer over.

DET MESTE AF det vand, der ryger ud i vandløb og hav ved overløb, er regnvand. Men overløb er absolut sidste udvej og noget, vi i årevis har arbejdet for at minimere. Problemet er, at vi konstant bliver indhentet af klimaforandringerne og de øgede regnmængder.

Samtidig har danskerne fået et andet forhold til vores vandmiljø. Havnen er ikke længere kun industriområde, men også rekreativt område. Vi vil kunne bade, sejle og fiske hele året, og vi glemmer nogle gange, at man indtil 1991 ikke kunne bade ved eksempelvis ved Christiansminde på grund af forurening.

I dag viser analyser af vores badevand, at strandene i Svendborg har en rigtig fin badevandskvalitet. Men da vi aldrig kan forhindre overløb fuldstændigt, har vi netop sammen med Svendborg Kommune udviklet en app, der kan advare badegæster i tide, hvis der er risiko for forurening af vandet.

VI ARBEJDER HELE tiden på at forbedre kloaksystemet, så der kommer mindre forurening, færre overløb og højere livskvalitet for alle. Siden 1970erne har vi separeret nye kloakker så regn- og spildevand løber i hvert sit rør. Her er det kun regnvand, der løber ud i vandet, mens spildevandet fortsætter til renseanlægget, og den løsning giver sjældent anledning til miljøproblemer.

Men der, hvor kloakken stadig er den oprindelige fælleskloak, giver overløbene anledning til midlertidig forurening af vandmiljøet. Derfor bygger vi forsinkelsesbassiner, som kan holde rigtig meget regn- og spildevand tilbage under skybrud, og vi renoverer og optimerer løbende kloaksystemet.

HÅNDTERINGEN AF DE store mængder regnvand giver en række udfordringer og dilemmaer, og der findes ikke kun én rigtig løsning. Klimaudfordringerne skal løses med en kombination af forskellige systemer og tiltag - og ved fælles hjælp og klare politiske prioriteringer.

Nogle steder kan vi være nødt til at investere i rør, der er så store, at de kan holde store mængder af regn- og spildevand tilbage. Det er en dyr løsning, men den kan være nødvendig. Andre steder kan en bedre løsning være at separere kloakker, så regnvand og spildevand ikke længere blandes sammen. Som det er i dag, står kloakfællesskabet for udgifter til separatkloakering på offentlige områder, mens det er grundejeren, der skal betale for at separere på sin egen grund. Det er en udgift på cirka 50.000 kroner, som spildevandsselskabet i dag hverken kan eller må tage sig af.

EN LØSNING KAN også være at etablere skybrudsveje, som kan håndtere store regnmængder på overfladen under skybrud, og lave lokal afledning af regnvandet (LAR), både på offentlige og private områder.

Fremtidens regnvandshåndtering bliver formentlig en kombination af ovenstående systemer, afhængig af lokale forhold. I bestyrelsen for Vand og Affald ser vi derfor gerne, at lovgivningen tilpasses de nye klimaudfordringer, så spildevandsselskabet får mulighed for at finansiere de rigtige, lokale klimaløsninger alt efter hvilken metode til håndtering af regnvand, der egner sig bedst i et givet område.

I SVENDBORG HAR vi kørt et forsøgsprojekt i Kogtved om Lokal Afledning af Regnvand (LAR), hvor grundejeren opfordres til at etablere nedsivningsanlæg, regnbede og små lavninger i haven til opsamling af regnvand, i stedet for at lade det løbe i kloakken. En husejer i et fælleskloakeret område (hvor regnvand og spildevand løber i samme rør) kan i dag få sin tilslutningsafgift for regnvand på cirka 25.000 kroner tilbage ved at lave en LAR-løsning på sin grund. Et beløb, der i mange tilfælde kan finansiere selve løsningen.

Som det er lige nu, er LAR i Svendborg Kommune frivilligt, og andelen af grundejere, der har valgt at lave eget LAR-anlæg er (som i mange andre kommuner) desværre ikke ret høj. Vi opfordrer til, at hvis man allerede nu kan gøre en forskel for fællesskabet ved at etablere et LAR-anlæg på sin grund, så skal man gøre det.

DER ER BRUG for alle, når vi skal løse de problemer, de øgede regnmængder giver. Svendborg Kommune vedtog i 2016 en masterplan for regn- og spildevand, som peger på, at der er behov for at fortsætte den løbende og nøje koordinering mellem Svendborg Kommune og Vand og Affalds projekter, den enkelte grundejer og private aktører med større projekter.

Spildevandsforsyningen blev i sin tid skabt af fællesskabet for fællesskabet. I mange år har kommune og forsyning alene drevet håndteringen af spildevand, men det er ikke længere noget, der kan foregå "i det skjulte" uden andres involvering.

DET KRÆVER NOGET af os alle - af Vand og Affald, af kunderne og af politikerne. En ny spildevandsplan er inden længe på vej for Svendborg Kommune. En spildevandsplan, hvor der skal tages politisk stilling til dilemmaerne ved håndtering af regn- og spildevand. Skal vi leve med overløb af kloakvand til vandløb og hav? Skal vi lave investeringer i store kloakrør, opdele regnvand og spildevand yderligere og lave lokale afledningsløsninger? Skal udgifter pålægges den enkelte forbruger eller fællesskabet? Hvilke krav og servicemål kan og vil politikerne stille til grundejerne?

Imens kan du også spille en rolle ved at tænke i lokale regnvandsløsninger på din egen grund eller i fællesskab med dine naboer. Sammen med Vand og Affalds øvrige indsatser kan lokale regnvandsløsninger være med til at hindre de store oversvømmelser ved skybrud og bevare kvaliteten af vores badevand, til gavn og glæde for miljø, trivsel - og lokale fællesskaber.

FRA DEN 5. juni kan du hente app'en "Badevand", hvis du vil holde øje med forureningsrisici ved badestranden.

Kontakt Vand og Affald, hvis du vil bidrage til fællesskabet og tage ansvar for dit eget regnvand gennem en LAR-løsning. Læs mere på www.vandogaffald.dk/spildevand/lar-lokal-afledning-af-regnvand.

“Skal vi leve med overløb af kloakvand til vandløb og hav? Skal vi lave investeringer i store kloakrør, opdele regnvand og spildevand yderligere og lave lokale afledningsløsninger? Skal udgifter pålægges den enkelte forbruger eller fællesskabet? Hvilke krav og servicemål kan og vil politikerne stille til grundejerne?

Stranden i Christiansminde er den ene af de strande, man fra 19. juni kan få oplysninger om i appen Badevand. Foto: Kim Rune

Ny app guider badende uden om beskidt badevand

Svendborg Kommune er kommet med i app, der kan give varsler, når der som følge af skybrud kommer spildevand i vandet ved badestrandene.

Julie Ruby Bødiker
jurb@faa.dk

SVENDBORG: Kloakvand i badevand er en rigtig skidt cocktail. Næsten bogstaveligt talt. Ikke desto mindre kan den være svær at undgå, når sommeren er højsæson for både havdukkerter og skybrud, der bringer rensningsanlæggene på mere overarbejde, end de kan følge med til.

Svendborg Kommune og Vand og Affald er derfor nu gået sammen om at søsætte et varslingssystem via en gratis app, som alle kan hente til deres telefoner.

- Vi arbejder hele tiden på at mindske risikoen for overløb, men med klimaforandringer og store regnmængder er det ikke altid, vi kan undgå det. Og da er appen "Badevand" en god løsning til at undgå en dårlig oplevelse, siger Ole Steensberg Øgelund, direktør i Vand og Affald, i en pressemeddelelse.

Appen er udviklet til formålet og til, at alle kommuner kan blive koblet op på den. Og meningen er, at de otte største badestrande i Svendborg Kommune skal være at finde på appen. De er udvalgt, fordi de enten har det blå flag eller har øget risiko for overløb i forbindelse med skybrud.

Varslingerne er baseret på komplekse beregninger af, hvad der sker i kloakkerne under regnskyl, og hvordan et overløb vil sprede sig og påvirkes af blæst og vand-, strøm- og temperaturforhold. På baggrund af det vil strandene således enten være udstyrret med et grønt eller et rødt flag.

Desuden vil man i appen kunne se oplysninger om faciliteter ved den pågældende strand, vand- og lufttemperaturer og vind- og strømforhold.

Badevandsappen kan hentes allerede nu, men først fra 19. juni vil der ligge oplysninger om de otte strande i Svendborg Kommune. Lige nu er strandene bare markeret med gule flag, hvilket man altså ikke skal lægge noget i. 19. juni er også dagen, hvor Svendborg Kommunes indtog på appen vil blive markeret af Vand og Affald med en fællesbadetur med Bruno Hansen (SF), formand for Miljø- og Naturudvalget, ved stranden i Christiansminde.

FAKTA

STRANDENE

I appen Badevand kan man fra 19. juni finde oplysninger om otte strande i Svendborg Kommune. Det er Christiansminde, Smørmosen, Slotshagen, Lundeborg, Ballen, Vindebyøre, Færgegården og Øreodden ved Strandhuse.

Svendborg Kommune er den første fynske kommune, der kommer med i appen udviklet af DHI Water and Invironment.

Appen kan hentes til både Android og Iphone, men man kan også finde oplysningerne på www.badevand.dk

Ny affaldsordning uden ugentlig sommertømning

Fra på mandag og tre måneder frem får alle hentet skrald en gang om ugen, men når ny affaldsordning træder i kraft, er det slut med sommertømning.

På mandag starter sommeren med ugetømning af skraldespandene i Svendborg, men når en ny affaldsordning træder i kraft, er det slut. Arkivfoto: Jan Christensen

Ole Grube
olgr@faa.dk

SVENDBORG: Renovationsselskabet HCS sætter fra på mandag yderligere tre biler og ni mand i sving, når sommertømningen indledes og skraldespandene tømmes en gang om ugen.

Men når den nye affaldsordning træder i kraft med sortering i forskellige fraktioner, er det slut med at få hentet skraldet en gang om ugen i sommervarmen.

Det har fået flere borgere til at reagere og frygte for både stanken og tiltrækning af rotter og andre dyr.

Projektleder i Vand og Affald, Finn Kallehauge, forsikrer dog, at der er taget højde for risikoen for, at affaldet vil lugte i sommervarmen. Han forklarer, at borgerne vil få udleveret poser med snører, som kan holde lugten inde og mider ude.

- Man vil få udleveret poser, som er i en kvalitet, hvor vi kan være sikre på, at der ikke går hul på dem, og som ikke vil lugte, hvis der bliver slået en ordentlig knude på dem, siger Finn Kallehauge.

Misbrug af ordning

Der er flere årsager til, at sommertømningen afskaffes, når den nye affaldsordning træder i kraft om halvandet år. Finn Kallehauge forklarer, at det først og fremmest er svært at skaffe det nødvendige antal skraldebiler med dobbeltkammer.

- Desuden har det vist sig, at der er mange, der misbruger ordningen og lægger aviser og haveaffald i skraldespanden, når der er mere plads om sommeren. Vi kan se, at papirmængderne falder i de tre måneder, hvor vi har sommertømning, og det gør det sværere at nå vores mål om at genbruge mere, siger Finn Kallehauge.

Det er også dyrere at få hentet skrald en gang om ugen i sommermånederne, men selvom det nu falder væk, når den nye ordning træder i kraft, skal forbrugerne ikke vente lavere priser.

- Vi sparer selvfølgelig penge ved at afskaffe sommertømning, men de bruges til nyt materiel og dyrere biler med to-kammerspande, forklarer Finn Kallehauge.

Prisstigning til to ud af tre

En beregning viser, at to ud af tre husstande må se frem til en prisstigning, når den nye ordning træder i kraft, og alle skal have de samme affaldsspande.

I dag kan man vælge mellem fire forskellige størrelser, og når den mulighed falder bort, vil dem, der i dag har en lille affaldssæk eller -spand, opleve en prisstigning. Omkring 7000 husstande har i dag en affaldssæk på 110 liter, og de vil få en prisstigning på omkring 357 kroner om året.

Til gengæld vil husstande, der i dag har en 240 liter stor affaldsspand, opleve, at det bliver 53 kroner billigere at få hentet skrald i fremtiden.

Den nye affaldsordning sendes i udbud efter sommerferien og træder i kraft omkring årsskiftet 2019/2020. Når det tager så lang tid, før ordningen kan starte, skyldes det, at der er lang leveringstid på skraldebiler med to kamre.

FAKTA

DET KOSTER DET

Når den nye affaldsordning træder i kraft omkring årsskiftet 2019/2020, vil alle ifølge foreløbige beregninger komme til at betale 2532 kroner om året for at få hentet affald.

I dag betaler borgerne forskellige priser:

110-litersæk (ca. 7000 husstande): 2175 kroner (prisstigning på 357 kroner om året)

140-literspand (ca. 1600 husstande): 2300 kroner (prisstigning på 232 kroner om året)

190-literspand (ca. 5000 husstande): 2425 kroner (prisstigning på 107 kroner om året)

240-literspand (ca. 7000 husstande): 2565 kroner (prisfald på 53 kroner om året).

Ingen rum til plastik i nye affaldsspande

Plastik skal blandes med restaffald i ny affaldsordning, men planen er at udskille plastik på nyt fynsk sorteringsanlæg.

Ole Grube
olgr@faa.dk

SVENDBORG: Borgerne skal om halvandet år lære at sortere deres affald i to spande med fire rum, men der bliver ikke et separat rum til plastik.

Plastik skal blandes sammen med restaffaldet, og det skyldes blandt andet, at ordningen vil blive for dyr, hvis der skal en ekstra spand til. I stedet er det planen, at plastik skal sorteres fra restaffaldet, når et nyt fælles fynsk sorteringsanlæg står klar. Det forklarer Finn Kallehauge, der er projektleder i Vand og Affald i Svendborg.

- Vores undersøgelser viser, at vi opnår den bedste økonomi og den bedste genbrugsprocent ved at sende affaldet til et sorteringsanlæg, der mekanisk kan frasortere plastik fra restaffaldet, siger Finn Kallehauge.

Det var også muligt at opdele de to spande med fem rum i stedet for fire, men da plastik er let og fylder relativt meget, er man gået væk fra den tanke. Frygten er, at rummet med plastik vil være proppet.

- Det har vist sig andre steder, at det ikke er til at få ud af spanden. Det kiler sig fast, og på grund af den store volumen og ringe vægt tager det frygtelig lang tid at tømme det op i skraldebilen, forklarer Finn Kallehauge.

Plastik kan dog stadig afleveres i separate containere på genbrugsstationen eller samles i plastikposer og afleveres til den nye såkaldte genbrugsbil, der erstatter den nuværende storskraldsordning. Den mulighed anbefaler Finn Kallehauge.

- Store dunke og flasker fylder utrolig meget, og mange vil opleve, at de får problemer med at have det hele i en 240-literspand, hvor der er et rum på 150 liter til plastik og restaffald. For den store familie vil det give god mening at sortere de store plastikemner fra, siger Finn Kallehauge.

Der bliver ikke et separat rum til plastik i de nye spande, der indføres, når borgerne i Svendborg Kommune om halvandet år skal begynde at sortere deres affald. Arkivfoto: Joan Karlsen

Når den nye ordning træder i kraft, skal affaldet sorteres i fire fraktioner: Organisk affald, papir og pap, metal og glas samt restaffald, som altså også omfatter plastik.

FREMTIDENS VAND LØBER UD AF SVENDBORGS HANER

Svendborg Kommunes forsyningsselskab Vand og Affald har netop indviet fremtidens vandværk: Sørupværket. ***Vandværket er bygget med den nyeste teknologi*** og med gennemtænkte hensyn til arbejdsmiljø og vandkvalitet. Dertil er værket udført som et partnering-projekt.

TEKST OG FOTO /
HELLE JUDITH THOMASEN
Freelancejournalist

Sørupværket sprang ud som ny leverandør af frisk vand fra to kildepladser i april 2018.
Sørupværket er egentlig to vandværker under samme tag, idet bygningen fungerer som klima-skal for to parallelle procesanlæg. Hermed sikres forsyningssikkerhed og fuld fleksibilitet. Det ene spor henter råvand fra boringer ved Hvidkilde, mens det andet henter råvand fra Svendborg by. De to parallelle anlæg består af to iltningskolonner, fire sandfiltre samt to store 740 kubikmeter vandbeholdere.
- Den ene del leverer vand til den nedre del af Svendborg, mens den anden leverer til den øvre del af Svendborg, forklarer anlægschef Gry Tully.

FREMTIDSVAND

Sørupværket leverer vand til to tredjedele af Svendborgs borgere, og de kan nu glæde sig over at være fremme i skoene.
- I forvejen har vi frisk, godt vand, og med Søupværket har vi sikret os, at der også i fremtiden er godt drikkevand, forklarer Gry Tully.
Også arbejdsforholdene er tænkt ind i det nye værk. I modsætning til mange ældre vandværker har man nemlig i partnering-gruppen nøje gennemtænkt anlæggets udformning.
- Hele procesanlægget er opført i ét plan, så der fx ikke mere er pumper nede i kælderen. Det ser vi i ældre værker, forklarer Gry Tully.
Hun fortsætter:
- Pumper, som typisk støjer, er

Anlægschef Gry Tully kigger ind på det rene vand i beholderen.

Sørupværket er passet ind i terrænet og er holdt i farver – bl.a. den mørke bundfarve - som falder naturligt ind i omgivelserne. I forgrunden ses et LAR-anlæg, så regnvand fra taget tilbageholdes på grunden.

indkapslet og dermed lyddæmpet. Vi har også tænkt i tilgængelighed, så man nemt og praktisk kan komme hen til ventiler og beholdere, hvis sandfiltre fx skal tjekkes. Fordi vi har haft driftsfolkene med fra starten, har vi fået skabt et godt og operationelt vandværk, der lever op til høje hygiejnestandarder og de nyeste arbejdsmiljøregler, understreger hun.

FLEKSIBELT VÆRK

Sørupværket er indrettet fleksibelt, så elementer kan fjernes, hvis der bliver behov for det. Fx kan nye sandfiltre kan bugseres ind.

- Vi kan indrette os og installere nyt, hvis der kommer nye behov til behandling af råvandet i forhold til den

Her kan man tjekke, om sandfiltrene gør, som de skal, fortæller anlægschef Gry Tully.

De gamle vandværker er driftstunge og for dyre at vedligeholde. Vi ønsker at forbedre arbejdsmiljøet, leve op til hygiejne-kravene og skære ned på omkostningerne

Citat: Gry Tully, Anlægschef

Den 6. august for tre år siden tog en halv snes børnehavebørn de første spadestik til Fremtidens vandværk. "Det er de små børn, der er fremtidens kunder. De skal sikres en høj vandkvalitet", udtaler anlægschefen Gry Tully.

> *I forvejen har vi frisk, godt vand, og med Søupværket har vi sikret os, at der også i fremtiden er godt drikkevand*
>
> **Citat:** Gry Tully, Anlægschef

simple rensning, vi praktiserer i dag, siger Gry Tully.
Drikkevand betragtes i dag som en fødevare på lige fod med eksempelvis mælk. Der er særlige krav til hygiejne, og man skal derfor tage blå "futter" på, når man bevæger sig ind i vandværket.
Det gjorde flere 100 svendborgensere, da forsyningsselskabet i april fejrede åbningen af Sørupværket og samtidig fejrede, at det er 150 år siden, at Svendborg fik sin første vandforsyning.
Det store antal besøgende tager Gry Tully som et klart udtryk for, at borgerne godt ved, at drikkevand ikke er en selvfølgelighed, men noget vi alle skal passe på og tage vare om.

FARVEL TIL VANDVÆRKER

Med åbningen af Sørupværket lukkede et af de gamle værker, nemlig Hovedværket på Vandværksvej. Det er en konsekvens af den masterplan, som Vand og Affald har lavet for vandforsyningen i Svendborg.
- Mange ældre vandværker er bygget med betonbeholdere under jorden. Men betonen kan slå revner, og det kan på sigt gå ud over vandkvaliteten. Mange er også bygget med åbne vandoverflader, og det vil vi gerne undgå i fremtiden. Derfor har vi lavet en masterplan for 'Fremtidens Vand', som bl.a. betyder, at vi etablerer lukkede systemer, som sikrer forbrugerne, at de får den bedste vandkvalitet efter fødevareforskrifterne, siger anlægschef Gry Tully.
Hovedværket, som er lukket nu, får formentlig snart følge af endnu et gammelt vandværk, der enten skal renoveres eller opføres på ny.
I alt skal Vand og Affald i de kommende år lukke tre ældre vandværker for at leve op til målet: At sikre fortsat god kvalitet af drikkevandet til byens borgere.
- De gamle vandværker er driftstunge og for dyre at vedligeholde. Vi ønsker at forbedre arbejdsmiljøet, leve op til hygiejne-kravene og skære ned på omkostningerne, forklarer Gry Tully.

BØRNEHAVEBØRN KLIPPEDE SNOREN

Første spadestik blev taget i august 2015 af en halv snes lokale børnehavebørn. De samme børn klippede snoren ved indvielsen af Sørupværket i april i år.
- Det er de små børn, der er fremtidens kunder. De skal sikres en høj vandkvalitet, siger siger Gry Tully.

I SAMARBEJDETS ÅND

Sørupværket er udført som et partnering-projekt. Det betyder, at de

involverede instanser forpligter sig på lige fod og efter en økonomisk fordelingsnøgle og arbejder med et fælles mål om, at opgaven lykkes.
- Alle faggrupper har været i tæt samarbejde med hinanden, så vi har fået skabt en helhed. Det har været en rigtig god proces, og vi har ønsket partnering-modellen for at opnå det bedste resultat, siger Gry Tully.
Det er i øvrigt for første gang i Vand og Affalds historie, man har benyttet denne model.
Partnerne i Sørupværket er Per Aarsleff A/S, Vand og Teknik A/S, Ginneruparkitekter A/S og Rambøll A/S med Vand og Affald som bygherre og Niras som bygherre-rådgiver.
Det har kostet 45 millioner kroner at opføre værket, som efter tidsplanen skulle have været indviet i sommeren 2017. Der skulle gå et lille års tid mere, inden man var klar til at lade vandet flyde.
- Indkøringen tog lang tid. Udfordringen var blandt andet at få ammoniumfjernelsen i sandfiltrene til at virke, forklarer Gry Tully.
Nu er Sørupværket klar og toptunet til at forsyne Svendborg med rent drikkevand nu og i fremtiden. ⬢

Der kan fyldes 14,8 millioner flasker som denne med vand fra beholderen, der rummer 740 kubikmeter vand - det svarer til 740.000 liter.

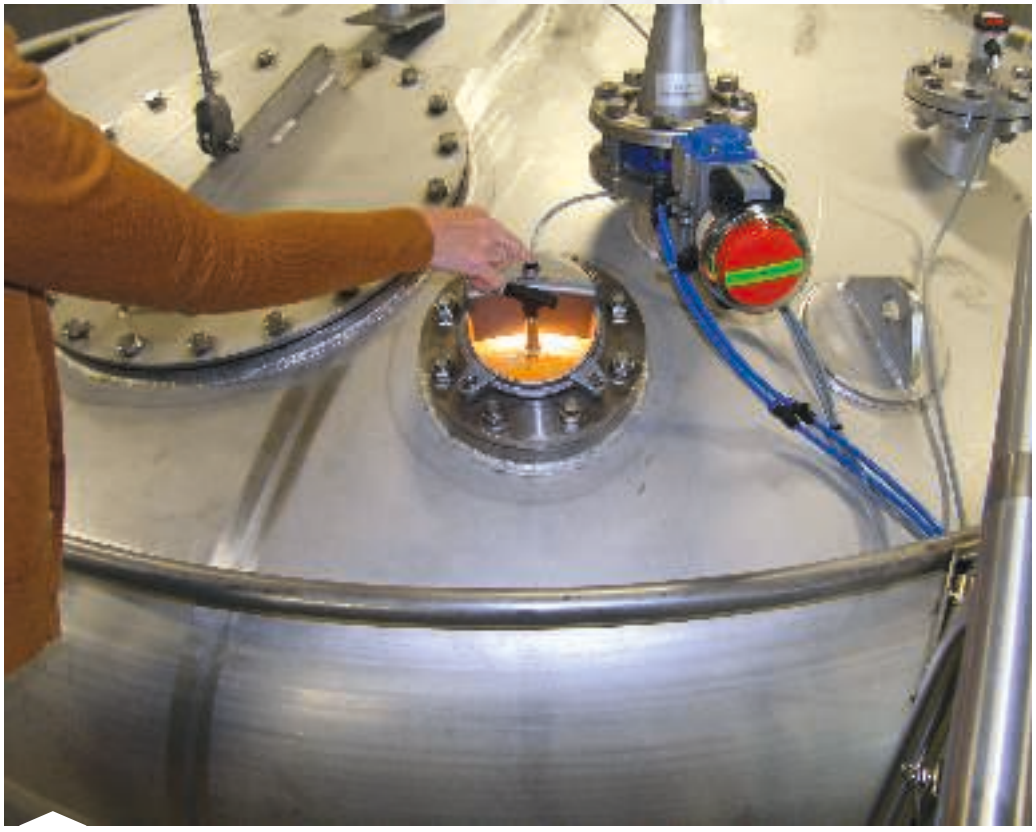

I tilfælde af en bakteriologisk forurening kan man tænde for UV-anlægget her, efter at kommunen har givet tilladelse.

KUBEN MANAGEMENT

Din strategiske partner i udviklingen af det byggede miljø

www.kubenman.dk

Fyns Amts Avis, 18. juni 2018

Ny applikation advarer mod forurenet badevand

Som det første sted på Fyn lancerer Svendborg Kommune en applikation, der advarer mod risiko for forurenet badevand.

Kenneth Skipper
kesk@foa.dk

Svendborg Kommune lancerer i samarbejde med Vand og Affald en applikation, der advarerer mod risiko for forurenet badevand. Arkivfoto: Terkel Broe Christensen

SVENDBORG: I en tid med tørke kan en badetur i sommervarmen være dejligt kølende og en tiltrængt forfriskning, men det kræver, at vandet er rent.

Derfor lancerer Svendborg Kommune nu i samarbejde med Vand og Affald en applikation, som advarer mod risiko for forurenet badevand, oplyser kommunen på sin hjemmeside.

I periode med voldsom regn er der nemlig risiko for, at store regnmængder presser kloakkerne, så der nogle gange løber urenset regn- og spildevand ud i havet, oplyser direktør i Vand og Affald, Ole Steensberg Øgelund.

- Vi arbejder hele tiden på at mindste risikoen for overløb, men med klimaforandringer og større regnmængder er ikke altid, vi kan undgå overløb, udtaler han.

Den nye app informerer om kvaliteten af badevandet på otte strande i Svendborg, og den informerer ligeledes om blandt andet vand- og lufttemperatur og vind og giver en beskrivelse af stranden og dens faciliteter.

De otte strande er udvalgt, enten fordi de er blå flagstrande, eller fordi der er øget risiko for overløb i forbindelse med skybrud.

Applikationen hedder Badevand og lanceres på tirsdag.

Den kan hentes til Iphone og Android og er desuden tilknyttet hjemmesiden www.badevand.dk.

De otte strande, den informerer om, er Christiansminde, Smørmosen, Slotshagen, Lundeborg, Balle, Vindebyøre, Færgegården og Øreodden ved Strandhuse.

Tidligere dækkede ordet affald over de visne blade, der faldt af træerne ved efterårstide. Nu dækker begrebet langt bredere, og Bruno Hansen og Søren Kongegaard håber, vi kan blive bedre til at genanvende affaldet. Arkivfoto: Jette Østergaard Danielsen

Fyns Amts Avis, 20. juni 2018

Genanvendelse.
En ny forståelse af affald

Bruno Hansen, formand for Miljø- og Naturudvalget, Svendborg Kommune, Rolf Krakes Vej 3, Svendborg og Søren Kongegaard, bestyrelsesformand for Vand og Affald, Rantzausmindevej 146 A, Svendborg

SYNSPUNKT: Når vi i dag taler om affald, taler vi som regel om et udtjent produkt; noget vi ikke længere kan bruge, og som vi derfor vil skaffe os af med. Men oprindeligt var ordet affald udtryk for noget helt andet, nemlig træernes blade, der falder til jorden om efteråret, bliver spist af orme og insekter og dermed indgår i en ny cyklus.

Med vores tids klima-, miljø- og råstofkriser er det på tide at vende tilbage til den gamle forståelse af affald som en ressource og grundlag for nyt liv. Meget af det affald, vi i dag brænder, kan i virkeligheden bruges igen. Metal, plast, papir, pap, mad, glas - alt sammen kan med vores nuværende teknologi bruges til nye produkter eller (for madaffalds vedkommende) til produktion af energi og gødning.

Derfor giver det rigtig meget mening, at Svendborg Kommune stiller krav om, at vi fra 2020 skal sortere og genanvende meget mere affald. Med de nuværende affaldsordninger genanvender vi i Svendborg Kommune omkring 37 procent af vores husholdningsaffald. EU kræver, at vi 2022 skal genanvende minimum 50 procent, og kravene bliver ikke mindre i fremtiden. Derfor er vi nødt til at lave affaldsordninger, der opmuntrer til mere sortering.

Både Svendborg Kommune og Vand og Affald er optaget af at lave løsninger, der kombinerer hensyn til miljø og klima med tilfredshed i den enkelte husholdning, og der er gjort et stort forarbejde i samarbejde med blandt andet andre kommuner, affaldsselskaber og SDU for at finde de bedste løsninger.

Mange har - blandt andet i læserbreve i avisen - udtrykt bekymring for, at vi fra 2020 skal have to spande ved husstanden i stedet for den nuværende spand eller sæk, og spørgsmålene til de nye affaldsløsninger er mange: Hvor meget fylder spandene? Er der risiko for maddiker og lugtgener, når vi sammen med de nye ordninger afskaffer ugetømning om sommeren? Hvad bliver prisen for de nye ordninger?

Vand og Affald og Svendborg Kommune har samlet de mest gængse spørgsmål og svar på hjemmesiden www.svendborg.dk/affald, og vi kan kun opfordre alle til at orientere sig om de nye affaldsordninger.

Vi glæder os til at komme i gang med at sortere meget mere affald til genanvendelse, og vi håber, at vi alle med tiden får en ny forståelse af affald - ikke som noget, vi bare "skal af med", men som grundlaget for nyt liv og nye produkter.

> “Vi glæder os til at komme i gang med at sortere meget mere affald til genanvendelse, og vi håber, at vi alle med tiden får en ny forståelse af affald - ikke som noget, vi bare "skal af med"

SVENDBORG. SVENDBORG . LANGELAND . ÆRØ

Hotelgade gravet op lige før højsæsonen

Vrede på Hotel Ærø og Restaurant Ærø, fordi Vand og Affald har sat et gravearbejde i gang lige op til turisthøjsæsonen med store gener til følge.

Finn Eriksen
fier@faa.dk

Hele den del af Brogade, der løber fra Gåsetorvet og ned til havnen, er gravet op. Det er hoteldirektør, Ellen Sandal og restaurantejer, Käthe Nielsen ret utilfredse med. Her er sidstnævnte i diskussion med det gravende folk. Foto: Katrine Becher Damkjær

SVENDBORG: Det er en kamp at komme ind på parkeringspladsen, gæsterne bliver vækket af tunge maskiner tidligt om morgenen, og på tirsdag kan de ikke komme i bad eller få børstet tænder.

Det er billedet på Hotel Ærø, fordi Vand og Affald er gået i gang med at renovere vandledningsnettet.

Det har fået hotelchef Ellen Sandal til at skrive et indlæg på Facebook, og fredag ved middagstid står hun ved, at hun ikke er tilfreds.

- Det er totalt latterligt og dårligt planlagt, at de går i gang med sådan et arbejde lige op til højsæsonen, siger Ellen Sandal, der oplyser, at hun har modtaget et brev med besked om, at arbejdet ville gå i gang.

- Men jeg havde aldrig forestillet mig, at de ville grave hele gaden op, siger hun.

Konsekvenserne er til at få øje på.

- Folk betaler for at sove, men de bliver vækket af larm klokken 7.15. Desuden har vi lige fået at vide, at der vil blive lukket for vandet fra klokken 8 til 14 på tirsdag, og så kan gæsterne hverken komme i bad eller få børstet tænder, siger Ellen Sandal, der også kan berette om andre afledte effekter.

- Det er rent kaos, fordi gæsterne ikke kan komme ind og ud fra vores parkeringsplads. Jeg kan ikke forstå, at man ikke lægger sådan noget uden for højsæsonen, siger hun.

Ingen rene tallerkener

Käthe Nielsen, der driver Restaurant Ærø, kan også godt holde begejstringen over Vand og Affald stangen.

- Jeg har lige haft montør på, fordi kalkanlægget til vores vaskemaskine ikke kan tåle, at vandtrykket hele tiden stiger og falder, siger Käthe Nielsen.

Nyheden om, at der bliver lukket for vandet tirsdag, er heller ikke populær.

- Vi har en stor begravelse klokken 13, og hvis vi ikke har vand, har vi heller ingen rene tallerkener, siger restauratøren, som vurderer, at Vand og Affald har valgt det helt forkerte tidspunkt.

- Det er helt håbløst. De skulle have gravet i marts eller september i stedet for i højsæsonen. Det er nu, vi og de andre restauranter i gaden skal tjene vores penge, siger Käthe Nielsen, som intet havde hørt om gravearbejdet, før det var sat i gang.

Flere ting at lære

Hos Vand og Affald oplyser direktør Ole Øgelund, at der er flere ting at lære af sagen, og han forklarer, at der for halvanden måned siden blev sendt brev ud med besked om, at gravearbejdet var på programmet - og at der ingen klager kom.

Men der er alligevel er grund til selvransagelse.

- Vi sendte det til ejerne af bygningerne i forventning om, at de ville give lejerne besked. Men det skete ikke i alle tilfælde, så det vi har lært, er, at det er vigtigt, at vi orienterer lejerne også, siger han.

Også hvad selve budskabet i brevet angår, er der plads til forbedring, erkender Ole Øgelund.

- Når man ikke har set et ledningsprojekt før, har man ikke en forestilling om, hvor omfattende det er. Og her er det meget omfattende, fordi ledningerne er så dårlige, at vi er nødt til at skifte stikledningerne også og derfor skal grave på begge sider af vejen, og det skulle vi nok have været bedre til at fortælle siger han.

Endelig vedgår Vand og Affald-direktøren, at der er endnu en vigtig ting at lære.

- Vi skulle klart have forholdt os til, at det er højsæson, og lagt det på et andet tidspunkt. Så det vil vi tilstræbe fremadrettet, hvis det kan lade sig gøre, siger Ole Øgelund.

Kollektivt ansvar

Søren Bach-Hansen, der er chef for Center for Ejendomme og Teknisk Service i Svendborg Kommune, oplyser, at det er afdelingen, der skal give tilladelsen, når nogen vil i jorden.

Det sker på møder hen over året, og hvis kommunen har vægtige grunde til at nægte tilladelse på et givent tidspunkt, kan den gøre det, oplyser han.

- Det kunne vi også have gjort i Brogade, og jeg vil sige, at her kunne vi godt have taget en bedre beslutning. Så vi og Vand og Affald har et kollektivt ansvar, og derfor vil jeg tage en snak med medarbejderne om, hvordan vi kan blive bedre til at koordinere i fremtiden, siger Søren Bach-Hansen.

I kontakt med hotellerne

Og så oplyser Ole Øgelund i øvrigt, at Vand og Affald har været i kontakt med både hotelchef Ellen Sandal og restauratør Käthe Nielsen, efter at vi på avisen har talt med dem.

- Vores projektleder har aftalt med dem, at vi håndterer hotellet først, og at vi kun lukker for vandet i to timer tirsdag. Og på det tidspunkt, der passer dem bedst, siger han.

Gravearbejdet forventes at vare seks uger.

Med drone står Svendborg smukt i solen: Men skybrud og stormflod lurer

De danske kystbyer forsøger at sikre sig mod det uvejr, der følger med klimaforandringerne.

26. JUN. 2018 KL. 21.55

MAIL TWITTER FACEBOOK

Når en drone i disse dage sendes over den sydfynske by Svendborg, fanger kameralinsen både havn, Svendborgsundbroen og byens centrum i fuld sol.

Zoomer man ned mod havnen, sidder turister og lokale i deres lystbåde eller ved fiskerestauranten og nyder sommervejret.

Men med klimaforandringerne kommer ikke kun sol og høje temperaturer. Svendborg Kommune er et af de områder i Danmark, der de seneste år har mærket bagsiden.

Skruer vi tiden tilbage til 4. januar 2017 ville en dronevideo af byen se noget anderledes ud. Svendborg var ramt af stormflod, og de store mængder vand oversvømmede havnen og flere områder i byen.

Havnen skal sikres

Efter flere skybrud og oversvømmelser de seneste år har Svendborg Kommune arbejdet på at fremtidssikre havneområdet.

Tilbage i Middelalderen lå Svendborg by hævet over vandet, men med tiden spredte byen sig tættere mod havet og havneområdet, og det har gjort uvejr til en større problematik. Derfor har man blandt andet lavet flere dæmninger ved skråninger, der fører vand ned til byområdet.

LÆS OGSÅ: Gør jer klar til flere strandture, is og lune nætter: Solskinsvejret fortsætter

Men fordi der er så store dele af centrum og havneområdet, der er udfordret, har den sydfynske kommune afsat 24 millioner kroner.

- Svendborg Havn er det mest udsatte område i hele kommunen. Vand finder vej dertil, og det er vi nødt til at løse. Det overordnede mål er at få skabt et godt byrum på havnen, hvor man samtidig får håndteret og integreret de udfordringer der er med klimaforandringerne, fortæller Anna Als, der er udviklingskonsulent i Svendborg Kommune.

Torsdag bliver det offentliggjort, hvilken gruppe af arkitekter, ingeniører og klimaeksperter, der skal stå for projektet. Derfor kan Anna Als ikke blive konkret på, hvordan løsningerne præcis skal se ud.

Mangler viden og ressourcer

Det er ikke kun Svendborg Kommune, der arbejder med at få klimasikret byen.

I 2012 indgik Kommunernes Landsforening (KL) og regeringen en aftale om, at alle kommuner ved udgangen af 2013 skulle udarbejde en klimatilpasningsplan med fokus på, hvordan man sikrer byer og kyster mod blandt andet stigende vandstand, stormflod og voldsomme skybrud.

Men ikke alle kommuner har fået implementeret konkrete løsninger endnu.

LÆS OGSÅ: Klimaforsker: "Jeg frygter, at der skal lig på bordet i Danmark"

I en rapport fra sidste år udarbejdet af tænketanken Concito gøres der status over, hvordan 67 kommuner har håndteret opgaven, siden den blev stillet for omkring fem år siden.

Rapporten tegner et billede af, at kommunerne forstår nødvendigheden af at håndtere de udfordringer, et ændret klima bringer med sig, men en del magter ikke at løfte opgaven. De mangler viden såvel som penge.

DR Vejret har ramt Svendborg Havn på den fem uger lange tur langs Margueritruten. I morgen sender Vores Vejr fra Kerteminde og torsdag fra Bogense.

HVEM BETALER FOR KLIMAPROJEKTERNE?

Fra 2013 til 2016 er der lavet 104 klimatilpasningsprojekter, hvor forsyningsselskaberne skulle betale 100 procent af klimatilpasningen, mens kommunerne blot stod for eksempelvis bænke og træer til parker, der kunne oversvømmes, når det regnede.

Siden marts sidste år er reglerne ændret. Forsyningsselskaberne skal betale 75 procent af klimatilpasningerne, mens kommunerne betaler 25 procent.

Vi sparer på vandet i tørken

Fyns Amts Avis, 2. august 2018

Svendborg Vand og Affald oplever ingen udsving på forbruget af vand trods tørken, men Haveselskabet anbefaler, at man begynder at vande de planter og buske, man er mest glad for.

Ole Grube
olgr@faa.dk

SVENDBORG: Det er højsæson for opfyldning af store badebassiner, stauderne hænger med bladene og skriger efter vand, men trods den historiske tørke bruger vi ikke mere vand end på en almindelig sommer.

Det viser tal fra Svendborg Vand og Affald, der har vandmålere tilsluttet 16.000 husstande og virksomheder.

Tal for vandbruget i maj, juni og juli viser ingen udsving i forhold til 2017, og det overrasker Morten Schytte, der er produktionschef i Svendborg Vand og Affald.

- Jeg havde en forventning om, at der blev brugt mere vand i denne her varme, men folk er tilsyneladende flinke til ikke at overforbruge ved at vande græsplæner og haver, siger Morten Schytte, der fastslår, at der er masser af vand i undergrunden.

- Men selvom der er rigeligt med vand, så skal folk stadig betale for det vand, de bruger, og derfor tænker de sig nok lidt om, inden man begynder at vande græsplænen, siger produktionschefen.

En god investering

Prisen for en kubikmeter vand er 58 kroner, og da man kan tappe omkring 600 liter vand i timen fra en almindelig vandhane, koster det 35 kroner at lade vandslangen ligge i staudebedet i en time.

Om det er en god investering, er svært at svare på. Rie Birk Lauridsen, der er rådgivninger i foreningen Haveselskabet, anbefaler, at man vander de planter og buske, som man er mest glad for.

- Hvis det har været en dyr investering og man gerne vil have sine planter til at overleve, så vil jeg bestemt synes, det er en god investering at begynde at vande, hvis der ikke er vandingsforbud eller andre restriktioner, siger hun.

Rie Birk Lauridsen forudser, at ikke kun planter og buske men også store træer i skovene vil dø i den historiske tørke. Hvis man begynder at vande haven, er det vigtigt at grundvande.

- Man skal vande sjældent og meget. Gerne 10, 20 eller 30 liter pr. busk en gang om ugen, og så skal man sikre sig, at vandet kommer helt ned og gør hele rodvolumen vådt. Hvis man sjatvander, vil rødderne søge op, og det gør dem ekstra udsatte for at dø, forklarer Rie Birk Lauridsen.

Græsplænen skal man til gengæld ikke begynde at vande, med mindre man er træt af den gule farve.

- Nej, den skal nok klare det. Lige så snart der kommer vand, så går der en uge, og så er den grøn igen, siger rådgiveren i Haveselskabet.

Hvis man skal tro prognoserne fra DMI, er der sandsynlighed et enkelt dryp lørdag aften.

KLIMA

I 2012 lagde et skybrud store dele af Svendborg under vand. PR-foto

Vandtrappen er en billig måde at opsamle og regulere store mængder regnvand på. PR-foto

Vandporten er en af Danmarks bedste klimaløsninger

Vandporten i Carolinelundskoven i Svendborg er både økonomisk og effektfuld i forhold til regulering af regnvand.

MILJØ

Express
express1@jfmedier.dk

SVENDBORG: De 100 bedste klimaløsninger fra 80 kommuner i hele landet blev i sidste uge præsenteret på Klima100-konference. Klima100 er finansieret af Realdania og udarbejdet af Sustainia, der er et globalt partnerskab for bæredygtige løsninger med Ugebrevet Mandag Morgen i spidsen.

En af de 100 klimaløsninger var Vandporten i Carolinelundskoven i Svendborg, fordi den begrænser oversvømmelser i bymidten og kombinerer tekniske løsninger med naturhensyn. Vandporten regulerer regnvandet, når der er kraftig regn, og så er den tilmed billig, enkel og naturvenlig.

- Vandporten er opstået i samarbejde mellem Svendborg Kommune og Vand og Affald, og det er et godt eksempel på, hvordan vi sammen kan lave intelligente løsninger på de udfordringer, som klimaforandringerne giver, siger afdelingsleder Birgitte Kring Frederiksen fra Natur og Miljø, Svendborg Kommune, i en pressemeddelelse.

Økonomisk løsning

Ideen til vandporten kom efter et skybrud i 2012, hvor Svendborg Havn stod under vand, fordi Trappebækken førte alt for meget regnvand med sig ned mod byen, og hvor butikker, kældre, servicestationer og veje blev oversvømmet.

Vandporten kan tilbageholde vandet i bunden af Carolinelund, hvor Trappebækken løber igennem, for langsomt at lade det løbe videre ud i havnen, når skybruddet er ovre. Vandporten har også en indbygget fiskepassage, så ørreden kan svømme igennem bygværket for at gyde.

Samtidig er den billig og miljøvenlig i forhold til andre typer af regnvandsreguleringer, der tit holder regnvand tilbage i store betonbassiner under jorden og kan være op til 15 gange dyrere end løsningen i Carolineskoven.

- Med vandporten kan vi sikre byen mod oversvømmelser på en økonomisk fordelagtig måde – samtidig med at vi bevarer biodiversiteten i Trappebækken, siger anlægschef Gry Tully fra Vand og Affald.

Klima100 skal øge videndelingen og den grønne omstilling i kommunerne inden for 12 forskellige kategorier af klimaløsninger.

Når du har brug for os, er vi tæt på – også søn- og helligdage

Anita Grundahl og Morten Bytoft

Den lokale bedemand®
Valdemarsgade 50, Svendborg – Telefon **6221 9909**
www.dlbg.dk

Min sidste vilje
– for ikke at stille mine pårørende i tvivl
Kan rekvireres hos:
Svendborg Begravelsesforretning A/S
Familiefirmaet Erik Pedersen Siden 1944
Peter Honoré Jens Kabel Niels K. Pedersen
Kullinggade 16 • 5700 Svendborg • Tel: 62 21 06 51 • www.svbg-beg.dk

INDLAND 22.08.2018 KL. 17:38

Endnu et tilfælde af gift i drikkevandet: 40 gange grænseværdien fundet i Svendborg

Gift fra pesticider dukker op i drikkevandet rundt i Danmark og er nu også skyld i, at Vand og Affald lukker boring i Svendborg Kommune.

Giften fra pesticidet DMS er fundet i flere boringer og truer drikkevandet i hanen. Det betyder lukning af boring i Svendborg Kommune. Foto: Cathrine Ertmann.

MILJØ FØDEVARESTYRELSEN

GHITA NIDAM MØLLER | FØLG

Det danske drikkevand er under mistanke for at være blevet forurenet med pesticidet DMS. Det fører til kontrol med landets vandværker. Det har betydet, at en boring ved Skovmøllerværket ved Skårup i dag har måttet lukke ned efter fund af giftstoffet DMS.

Ifølge Miljøstyrelsen kan DMS være et nedbrydningsprodukt fra pesticidet tolylfluanid, der indtil 2007 blev brugt til at bekæmpe svampe i en lang række frugter. I vandet fra fra Skovmølleværket blev der fundet 4 mikrogram pr. liter i drikkevandet, som er 40 gange over grænseværdien på 0,1 mikrogram.

Der er dog ikke grund til panik. I en pressemeddelelse oplyser Vand & Affald, der står bag boringerne, at afgangsvandet ikke overskrider grænseværdien. Det er dermed sikkert at drikke vandet fra sin vandhane i Svendborg Kommune.

Alle vandværker i kommunen har fået besked om at få undersøgt drikkevandet for DMS.

Fundet af DMS i vandboringerne er bekymrende, lyder det.

”Vand er en livsbetingelse, og det er stærkt bekymrende, når vi finder pesticidrester i vores drikkevand. Vi tester rutinemæssigt vandet for en række forskellige pesticider og deres nedbrydningsprodukter, og desværre bliver listen over stoffer, der potentielt forurener vores drikkevand, hele tiden længere”, siger direktør for Vand og Affald, Ole Steensberg Øgelund.

Gift i grundvandet bekymrer også geolog hos Svendborg Kommune Jakob Nørby.

”Fundet af DMS i grundvandet står desværre ikke alene. Der er de seneste år fundet flere og flere uønskede stoffer i vores drikkevand, og hvis vi vil være sikker på at have rent grundvand i fremtiden, skal grundvandet beskyttes”, siger han.

For at sikre, at det i fremtiden er muligt at drikke ubekymret af hanen, kræver det en fælles indsat også af privatpersoner. Det siger Ole Steensberg Øgelund i en pressemeddelelse, hvor han opfordrer til at dyrke sin have uden sprøjtegifte.

Miljø- og Fødevarestyrelsen har krævet kontrol med stoffet i boringer over hele landet, efter at DMS blev fundet hos otte københavnske vandværker.

Endnu et vandværk lukker boring efter fund af pesticidrester

Efter fund af pesticidresten dimethylsulfamid har Vand og Affald i Svendborg valgt at tage en vandboring ved Skovmølleværket ud af drift.

22. aug 2018 kl. 13:53

AF SØREN STJERNE SCHMIDT | @sorenstjerne

Endnu et vandværk har måtte lukke boringer efter fund af pesticidrester i drikkevandet.

I juli måtte Vand og Affald i Svendborg Kommune tage to boringer ved Skovmølleværket ud af drift, da analyseresultater viste indhold af pesticidresten dimethylsulfamid (DMS), der lå over grænseværdien.

Den ene boring er åbnet igen, mens den anden fortsat indeholder en for høj mængde af DMS.

- Vand er en livsbetingelse, og det er stærkt bekymrende, når vi finder pesticidrester i vores drikkevand. Vi tester rutinemæssigt vandet for en række forskellige pesticider og deres nedbrydningsprodukter, og desværre bliver listen over stoffer, der potentielt forurener vores drikkevand, hele tiden længere, siger direktør for Vand og Affald (VA), Ole Steensberg Øgelund.

DMS kan ifølge Miljøstyrelsen være et nedbrydningsprodukt fra pesticidet tolylfluanid, der indtil 2007 blev brugt til at bekæmpe svampe i en lang række frugter.

40 gange grænseværdien

Grænseværdien for indhold af pesticider og deres nedbrydningsprodukter i drikkevandet er 0,1 mikrogram per liter vand, og vandet i den lukkede boring indeholder 4 mikrogram pr. liter vand – altså 40 gange over grænseværdien.

Vand og Affald har i nye målinger fundet spor af DMS i det vand, der forlader Skovmølleværket, men indholdet af pesticidresten DMS er under grænseværdien.

I vandet, der bliver sendt ud til forbrugerne fra de fem andre af VA's vandværker, har de ikke fundet spor af DMS.

Udover DMS er også nedbrydningsprodukter som desphenyl-chloridazon og 1,2,4-triazol dukket op i flere fynske vandboringer i løbet af det seneste års tid.

- VA har ikke fundet spor af 1,2,4-triazol i vores boringer, men vi har som omtalt i efteråret 2017 fundet spor af desphenyl-chloridazon, alle under grænseværdien, i cirka halvdelen af vores boringer, skriver VA i en pressemeddelelse.

Pesticidindholdet i Bjerreby Vandværks vand var næsten 10 gange højere end grænseværdien, så nu er brugerne koblet til

Gift fundet i Bjerreby Vandværks vand

Der er konstateret indhold af pesticidet dimethylsulfamid i en prøve fra Bjerreby Vandværk.

Finn Eriksen
fier@faa.dk

BJERREBY: Det er ikke længere Bjerreby Vandværk, der leverer vand til borgerne i nærområdet.

Omkring klokken 14 tirsdag blev de i stedet koblet til Svendborg Vand, efter at en prøve havde vist spor af pesticidet N,N-dimethylsulfamid - også kendt som DMS - i Bjerreby Vandværks vand.

Ifølge en pressemeddelelse fra Svendborg Kommune var indholdet i prøven 0,97 mikrogram pr. liter, hvilket er næsten 10 gange højere end grænseværdien på 0,1 mikrogram.

Vandværksformand Ole Jørgensen oplyser, at resultatet overrasker, da DMS formodes at komme fra et svampemiddel, som typisk blev brugt i frugtavl, inden det blev forbudt i 2007.

- Vi havde ikke forventet at finde det, for det er mange år siden, der var nogle få og ganske små frugtplantager over de grundvandsmagasiner, hvor vi henter vores vand. Men vi kan ikke løbe fra, at prøven viser et indhold, der ligger 10 gange over grænseværdien, siger Ole Jørgensen.

Ikke sundhedsfarligt

Det er fund af DMS hos otte københavnske vandværker, der har fået Miljø- og Fødevareministeriet til at kræve, at der bliver kontrolleret for stoffet over hele landet.

Og da man ikke tidligere har testet for DMS, ved ingen, hvor længe det har været i Bjerreby Vandværks vand.

Men grund til panik skulle der alligevel ikke være.

For ifølge pressemeddelelsen fra Svendborg Kommune er den sundhedsmæssige drikkevandsgrænse for børn er 10 mikrogram pr. liter, mens den for voksne er 60 mikrogram pr. liter - altså henholdsvis godt 10 og 60 gange højere end de værdier, der er målt hos Bjerreby Vandværk.

Pessimisme

Ole Jørgensen fortæller i øvrigt, at Svendborg Vand, som altså nu forsyner Bjerreby Vandværks 352 kunder, har to boringer på Tåsinge. Og han har fået at vide, at prøver har vist, at ingen af dem indeholder DMS.

Bjerreby Vandværk henter vand fra to boringer, og det skal nu undersøges, om pesticidet kun findes i den ene af dem.

- Men jeg er pessisimistisk, for de ligger meget tæt, siger Ole Jørgensen, som ydermere oplyser, at vandværket pusler med planer om at lave en boring 100 meter fra værket. Og at de nu må sættes i bero.

- Det er samme grundvandsmagasin, som vi henter fra i dag, så det kan ikke nytte at bruge en halv million kroner på en boring, der er lige så dårlig. Så vi må lige klappe hesten, siger han.

Ifølge pressemeddelelsen leverer Svendborg Vand vand til omkring 60 procent af kommunens borgere. Private vandværker er der 15 af, og så er der omkring 650 ejendomme, som har egen vandforsyning.

Tirsdag var den gal på Bjerreby Vandværk, og nu har endnu et værk lukket en boring på grund af fund af pesticidrester.

Gift i drikkevandet ved Skårupøre

Skovmølleværket ved Skårupøre har lukket en vandboring, fordi der er fundet for store mængder pesticidrester i drikkevandet. Ingen forbrugere har dog fået vand med for høje værdier, forsikrer Vand og Affalds direktør. Tirsdag var det Bjerreby Vandværk, der måtte tage samme skridt.

Finn Eriksen
fier@faa.dk

SKÅRUP: Vand og Affald i Svendborg Kommune lukkede onsdag en drikkevandsboring ved Skovmølleværket i Skårup - og med god grund.

Ifølge en pressemeddelelse fra Svendborg Kommune blev beslutningen taget i kølvandet på en test, som viste, at en liter af vand fra boringen indeholdt fire mikrogram af det såkaldte DMS - hvilket er 40 gange over grænseværdien på 0,1 mikrogram pr. liter.

Umiddelbar grund til panik er der dog ikke, understreger Vand og Affalds direktør, Ole Øgelund.

Han forklarer, at Skovmølleværket har i alt ni boringer, og at vandet fra dem bliver blandet, inden det bliver sendt ud til forbrugerne.

Vand og Affald har så valgt at måle på både vandet, der bliver sendt ud af værket, samt på hver enkelt boring.

- Målingerne var under grænseværdierne på vandet, der forlader værket, så der er ingen brugere, der har fået vand med et for højt indhold DMS. Men vi har konstateret, at vandet i den ene boring havde en for høj værdi, så den har vi lukket, siger han.

Bekymrende

DMS kan ifølge Miljøstyrelsen være et nedbrydningsprodukt fra pesticidet tolylfluanid, som frem til 2007 blev brugt til at bekæmpe svamp i en lang række frugter, og det er anden gang på to dage, at det bliver fundet i drikkevand i Svendborg.

Tirsdag var det Bjerreby Vandværk, der måtte indstille pumperiet og i stedet koble brugerne på Svendborg Vands net, og Ole Øgelund vedgår, at situationen ikke er optimal.

- Vand er en livsbetingelse, og det bekymrer os og alle andre vandværker, at vi på kun et år er gået fra at analysere på 36 til 39 stoffer, siger han og oplyser, at Vand og Affald sammen med Svendborg Kommune er i gang med at lave en strategi for, hvordan grundvandet kan beskyttes.

- Fortiden kan vi ikke gøre noget ved, men fremtiden har vi indflydelse på. Og en mulighed kan være at indgå aftaler med landmænd og frugtavlere om enten at plante skov over vores grundvandsmagasiner eller dyrke jorden uden brug af pesticider, siger han.

Også den enkelte kan gøre en indsats, vurderer Ole Øgelund.

- Man kan finde hakkejernet frem i stedet for at sprøjte med gift. Alt har betydning, siger han.

Det er fund af DMS hos otte københavnske vandværker, der har fået Miljø- og Fødevarestyrelsen til at kræve, at der bliver kontrolleret for stoffet over hele landet.

SF kræver undersøgelse af drikke vandet

I kølvandet på den senere tids fund af pesticidrester i drikkevandet skal det kortlægges, hvilke stoffer landbruget har brugt de seneste tre årtier. Og så skal det måles, om de findes i drikkevandet, mener Bruno Hansen (SF), der er formand for Miljø- og Naturudvalget.

Finn Eriksen
fier@fao.dk

SVENDBORG: Det er på tide at få det helt store overblik over drikkevandets tilstand.

Det mener Bruno Hansen (SF), der er formand for Miljø- og Naturudvalget.

Tirsdag måtte Bjerreby Vandværk standse pumperne, fordi der var fundet for store mængder af pesticidstoffet DMS, og onsdag var det så Skovmølleværket ved Skårupøre, der måtte lukke en boring af samme årsag.

Dermed føjede de to værker sig til Oure Vandværk, hvor der blev fundet DMS i juli, og nu skal politikerne i sving, oplyser Bruno Hansen.

- Jeg har dagsordensat sagen på næste møde. Jeg mener, at vi skal have undersøgt drikkevandet, siger han og forklarer, at der efter hans opfattelse skal gås mere end almindeligt grundigt til værks.

30 års gift

Som det er nu, skal de danske vandværker teste for i alt 39 stoffer - hvilket ifølge Vand og Affald-direktør Ole Øgelund er tre flere end for bare et år siden.

Men det er alligevel utilstrækkeligt, mener Bruno Hansen.

- Vi skal have undersøgt, hvilke gifte der er brugt i de seneste 30 år. Det går jeg ud fra, at vi kan, da landmændene og frugtavlerne altid har skullet oplyse det, siger Bruno Hansen, der mener, at der med den sydfynske tradition for drift af frugtplantager givetvis er brugt mange sprøjtegifte, som ikke er på listen med de 39 stoffer, som der testes for i dag.

- Så når vi har fået overblikket, skal vi i gang med at teste, om stofferne findes i drikkevandet. Vi skal ikke vente på, at der kommer et dekret fra Miljø- og Fødevarestyrelsen om, at nu skal vi teste for et nyt stof. Vi skal selv tage hånd om det, siger han.

Undersøg, hvilke plantegifte frugtavlerne har brugt, og test så drikkevandet for stofferne. Sådan lyder et forslag fra Miljø- og Naturudvalgsformand Bruno Hansen (SF).
Foto: Kasper-Emil Tornfeldt

Skaden er sket

Bruno Hansen bilder sig ikke ind, at skaderne efter fortidens synder kan udbedres.

- Vi kommer ikke til at se helt rent drikkevand igen. Så når vi skal løse problemerne, er det ved at blande det forurenede vand med rent eller ved at lukke boringer, siger Bruno Hansen, der ikke kender prisen på sit forslag - og lever fint med det.

- Prisen er ligegyldig. Vi er nødt til at have det her synliggjort, så vi kan sætte ind ved at lukke boringer eller finde nye steder at bore, når vi finder pesticidrester, siger han.

Klar til forbud

Det er fundet af DMS hos otte københavnske vandværker i juni, der har fået Miljø- og Fødevarestyrelsen til at sætte stoffet på listen med stoffer, der skal testes for.

Og Bruno Hansen har haft fokus på drikkevandet i et stykke tid, fortæller han.

- Først på året rejste jeg en diskussion i kommunens organisation om, hvordan vi sikrer rent drikkevand, og vi har talt om at plante skov over grundvandsmagasinerne eller lave aftale med jordbrugerne om ikke at sprøjte der, siger udvalgsformanden og tilføjer, at der efter hans mening skal mere til.

- Jeg er klar til at gå et skridt videre og forbyde brug af sprøjtemidler på privat område, og kan jeg skaffe politisk flertal, vil det blive gennemført. Men i første omgang skal vi have undersøgt, hvad vi har med at gøre her, siger Bruno Hansen.

Næste møde i Miljø- og Naturudvalget bliver holdt tirsdag den 31. august.

Styrelse: Ingen fare ved forurenet vand

Selv om der konstateret pesticidrester langt over grænseværdierne hos flere sydfynske vandværker, har der ikke været helbredsfare, oplyser overlæge ved Styrelsen for Patientsikkerhed.

Finn Eriksen
fier@fyn.dk

SVENDBORG: Er du en af dem, der får vand fra Oure Vandværk, Skovmølleværket eller Bjerreby Vandværk og ligefrem har drukket af det, så vær ikke bekymret.

For selv om der den seneste tid er konstateret et indhold af DMS, der formodes at være et restprodukt af svampebekæmpelsesmidlet dimethylsulfamid, på langt over den tilladte grænseværdi, har dit helbred ikke været i fare.

Det oplyser Anne Hempel Jørgensen, der er overlæge ved Styrelsen for Patientsikkerhed.

- Grænseværdierne er ikke sundhedsbaserede. De er vedtaget politisk og er udtryk for en målsætning om, at man slet ikke vil have pesticider i drikkevandet. Det er en nultolerancegrænse, som gælder for drikkevand, men ikke for eksempelvis frugt og grønt, siger hun.

40 gange over er ufarligt

Seneste fund af DMS blev gjort på Skovmølleværket ved Skårupøre onsdag i denne uge - og det var også her, koncentrationen var højest.

I en af værkets boringer blev der målt et indhold på fire mikrogram pr. liter vand, hvilket er 40 gange mere end grænseværdien på 0,1 mikrogram.

Så høj har værdien dog ikke været, når vandet har forladt værket, eftersom det bliver bliver blandet med vand fra andre boringer.

Under alle omstændigheder erkender Anne Hempel Jørgensen, at 40 gange umiddelbart lyder af meget.

- Men det er ikke farligt. Det betyder ikke, at man skal være ligeglad, men man skal bare ikke være bekymret. Grænseværdierne er sat meget, meget lavt, siger hun med adresse til, at der ifølge Miljøstyrelsen først er fare forbundet med at drikke vand, hvis indholdet af DMS er mere end 60 mikrogram pr. liter for voksne og 10 mikrogram for små børn. Altså henholdsvis 15 og 2,5 gange mere end de værdier, der er målt hos Skovmølleværket.

Målingen fik Skovmølleværket til at lukke boringen, og også Oure vandværk har taget en boring ud af drift som følge af en dårlig måling.

Hos Bjerreby Vandværk ved man ikke, fra hvilken af værkets to boringer det forurenede vand stammer, og derfor har værket helt slukket for pumperne.

Det er nu Svendborg Vand, der leverer vand til værkets 352 kunder.

Direktør for Vand og Affald i Svendborg, Ole Steensberg Øgelund, kalder på en fælles national handleplan for at sikre drikkevandet.
Foto: Katrine Becher Damkjær

Vanddirektør vil se fremad efter pesticidfund

Efter ugens fund af pesticidrester i drikkevandet i Skårup og Bjerreby vil direktør for Svendborg Vand og Affald i Svendborg, Ole Øgelund, se fremad. Han peger blandt andet på nationale løsninger som vejen frem.

Martin Ytting Rask
maytr@jfmedier.dk

SVENDBORG: Pumperne brummer lidt, og der er en del køligere, når man – efter at have iført sig et par blå skoovertræk – træder ind i den store hal. To tanke på hver 350 liter optager en del af pladsen i Sørupværket, hvor direktør for Svendborg Vand og Affald, Ole Øgelund, byder indenfor.

- Vand er for os en fødevare ligesom så meget andet. Derfor skal tingene være i orden – og derfor skal vi have skoovertræk på, fortæller han.

Det har været et par travle dage for Ole Øgelund, efter man i tirsdags slukkede for pumperne hos det private vandværk i Bjerreby, ligesom Vand og Affald onsdag måtte lukke en boring i Skårupøre - begge steder efter af fund af DMS, som formodes at være et nedbrydningsprodukt fra pesticidet tolylfluanid.

Og fundet ærgrer direktøren.

- Det er bekymrende, at man finder det her i vandet. Selv om det ikke er i nærheden af grænseværdien, når det kommer ud til forbrugerne, så skal det ikke være der, siger han.

Svendborg Vand og Affald er først for nylig begyndt at teste for pesticidet DMS i de 21 boringer, der er fordelt på de seks vandværker, selskabet råder over. Det sker, efter man i Hovedstadsområdets Forsyning, Hofor, i foråret fandt DMS på otte ud af Hofors 14 vandværker. Og der bliver testet på livet løs, fortæller Ole Øgelund.

- Vi tager hele tiden vandprøver for at sikre kvaliteten. Vi tester oftere, end kravet der siger hvert tredje år.

Vil se fremad

Selv om fundet af pesticidrester er bekymrende for Ole Øgelund, så opfordrer han nu til, at man ser fremad og fokuserer på løsningerne.

- Vi kan ikke ændre på fortiden, men vi kan se fremad. Og det er vigtigt for at beskytte vores grundvandsressourcer. Jeg vil ikke bebrejde eller pege fingre af nogen for hele det her. Folk har jo handlet i god tro på det tidspunkt, man brugte de ting her, siger han.

En af løsningerne kan ifølge direktøren være, at man fra nationalt hold tager fat på problemet.

- Den værktøjskasse med tilladelser og regler, som vi opererer ud fra, fastsætter politikerne, så det er derfra, det skal komme, siger han og peger blandt andet på, at tilladelse til at bruge kulfiltre kunne være en ting, der kunne skrues på.

- Der skal en løsning til, for vi kan ikke blive ved med at flytte boringerne rundt til jomfruelige steder, siger han.

Finder mere i fremtiden

Ole Øgelund har været hos Svendborg Vand siden 2007 og fra 2010 også Svendborg Affald. Men udviklingen de senere år med fund af pesticidrester og i alt tre nye stoffer, der bliver testet for, er gået hurtigere, end han havde regnet med. Men det er ikke nødvendigvis en dårlig ting, mener han.

- Udviklingen har skærpet fokusset på vand, og der er kommet skrappere krav, mere viden på området og mere grundige tests, siger Ole Øgelund.

Han peger dog på, at et samlet overblik over mulige giftstoffer, der kan findes i vandet, stadig mangler.

- Vores brancheorganisation Danva har foreslået flere gange, at man får udarbejdet et komplet overblik over de stoffer, der kan være, og så kan vi teste ud fra det. Det vil gøre det nemmere, siger Ole Øgelund og spår, at man i fremtiden vil finde flere stoffer.

- Det kunne man godt forestille sig, efterhånden som man tester for mere og mere, siger han.

- Vi kan ikke ændre på fortiden, men vi kan se fremad, siger direktør for Vand og Affald i Svendborg, Ole Øgelund, efter de seneste pesticidfund i drikkevandet i Svendborg Kommune. Foto: Katrine Becher Damkjær

FAKTA

VANDFORSYNINGEN

Det kommunalt ejede Svendborg Vand har 6 vandværker med i alt 21 boringer.

Selskabet leverer vand til i alt omkring 60 procent af borgerne.

Omkring 650 husstande har egen vandforsyning.

Kommunen har desuden 15 private vandværker.

Der er gjort fund af pesticidet N,N-dimethylsulfamid - DMS - over de tilladte grænseværdier hos de private værker Bjerreby Vandværk og Oure Vandværk samt hos Vand og Affalds Skovmølleværket ved Skårupøre.

DMS kan ifølge Miljøstyrelsen være et nedbrydningsprodukt fra pesticidet tolyfluanid, der blev forbudt herhjemme i 2007.

Til da havde det især været brugt til svampebekæmpelse hos frugtavlere.

KILDE: SVENDBORG KOMMUNE

Svendborg på vej med sprøjtefrie zoner for at redde drikkevandet

Nu skal det undersøges, hvor galt det står til med sprøjtemidler i grundvandet hos vandværkerne i kommunen, har politikerne i Miljø- og Naturudvalget besluttet. Og når politikerne har overblikket, vil de tage stilling til muligheden for at indføre sprøjtefri zoner.

I et forsøg på at redde drikkevandet kan Svendborg Kommune være på vej mod sprøjtefrie zoner i de områder, hvor drikkevandet indvindes. Arkivfoto: C. Torp

Andreas Wraae Nielsen
anwni@fyn.dk

SVENDBORG: Efter det kom frem, at der hos flere af vandværkerne i Svendborg Kommune er konstateret pesticidrester, har man i kommunens Miljø- og Naturudvalg sat gang i en proces, der kan ende med, at man indfører såkaldte sprøjtefrie zoner i de områder, hvor drikkevandet indvindes.

Sagen blev drøftet på Miljø- og Naturudvalgets møde i sidste uge, hvor det blev foreslået at iværksætte en screening af kommunens 14 almene vandværker, at forsyningsselskabet Vand og Affald også foretager screening af pesticider i det vand, som selskabet leder til sine forbrugere, og at administrationen udarbejder forslag til at håndtere eventuelle overskridelser af pesticidgrænseværdier.

Samtlige punkter blev godkendt af et enigt udvalg, mens det sidste punkt, hvor Enhedslisten foreslår at undersøgelserne skal munde ud i et sprøjteforbud på udvalgte områder, delte politikerne.

Et flertal bestående af Socialdemokratiet, SF og Enhedslisten stemte for, mens Konservative, Venstre og løsgængere Jens Munk stemte imod, at der potentielt skal laves sprøjtefrie områder.

- Vi har til hensigt at få lavet sprøjtefri zoner, og så skal vi selvfølgelig have belyst, hvordan man så gør det, lyder det fra Jesper Kiel (EL) om beslutningen.

- Hvis vi skal garantere, at vores børn og børnebørn har drikkevand uden pesticider i, så er vi nødt til at få stoppet ulykken nu, konstaterer han.

Jesper Kiel (EL) medlem af Miljø- og Naturudvalget i Svendborg Kommune arbejder for, at kommunen indfører sprøjtefrie zoner. Arkivfoto: Katrine Becher Damkjær

> Hvis vi skal garantere, at vores børn og børnebørn har drikkevand uden pesticider i, så er vi nødt til at få stoppet ulykken nu.
>
> **JESPER KIEL, BYRÅDSMEDLEM (EL)**

Kompensation

På trods af den borgerlige modstand i udvalget var der altså flertal for at gå videre med planerne om muligvis at indføre sprøjtefrie zoner i områder, hvor drikkevand indvindes.

- Nu får vi lavet et overblik, og så skal vi jo sige til dem, der indvinder vandet, at de skal lave nogle aftaler med lodsejerne de pågældende steder om, at de ikke må sprøjte. Man kan eksempelvis rejse skov, udlægge arealerne til vedvarende græs, som ikke bliver sprøjtet, dyrke økologisk eller for den sags skyld etablere solceller, hvis man vel at mærke ikke sprøjter mellem solcellerne. Der er mange muligheder, siger Jesper Kiel.

Gratis er det dog ikke.

- Dem, der har jorden, skal jo have en eller anden form for kompensation for, at de ikke må bruge pesticider. Det er sådan, det hænger sammen, og så kommer vi til at betale for fremtidens drikkevand over vandregningen. Det er de redskaber, vi som kommune har, siger Jesper Kiel.

Han kan ikke oplyse om, hvornår politikerne kan tage stilling til forvaltningens overblik over områder og muligheder for at etablere sprøjtefrie zoner.

- En helt simpel øvelse er det jo ikke, så det er ikke noget, jeg regner med, at vi får overblikket over allerede på udvalgets næste møde, siger han.

I Svendborg Kommune har man indtil videre fundet pesticidrester i vand fra Skovmølleværket, Oure og Bjerreby Vandværker.

Miljø- og
Fødevareministeriet
Miljøstyrelsen

Vand og Affald A/S
Svendborg Spildevand A/S
Ryttermarken 21
5700 Svendborg

Vandforsyning
J.Nr. MST-420-00057
Ref. JOEHA
Den 10. juli 2018

Sendt til mail: post@vandogaffald.dk

Kontrol med forsyningsselskabets renseanlæg

Bekendtgørelse nr. 1469 af 12/12/2017 om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4 fastlægger, at Miljøstyrelsen kontrollerer om krav til udledning fastsat i en tilladelse efter Miljøbeskyttelseslovens § 28 er overholdt.

Svendborg Spildevand A/S har i 2017 foranlediget prøver udtaget fra forsyningsselskabets renseanlæg samt indlæst analyseresultaterne i PULS. Miljøstyrelsen har efterfølgende behandlet data i henhold til DS 2399, statistisk kontrol af afløbsdata.

Kontrollen omfatter følgende renseanlæg:

- Bjerreby
- Egebjerg Syd
- Egsmade
- Gudme
- Hørup
- Strandgården

Bemærkninger til kontrolperioden 2017

Miljøstyrelsen har følgende bemærkninger til kontrollen på renseanlæggene:

Bjerreby, Egebjerg Syd, Egsmade, Gudme og Strandgården Renseanlæg:
Alle egenkontrolprøver er udtaget og alle gældende udlederkrav er overholdt.

Hørup Renseanlæg:
Alle prøver er udtaget og bindende udlederkrav er opfyldt, men det vejledende minimumskrav til pH er *ikke* opfyldt, idet der den 8. marts 2017 foreligger en enkelt måling på 6,09.

Overskridelsen tillægges ingen betydning, idet Svendborg Spildevand A/S i en mail af 9. april 2018, har kunnet sandsynliggøre at resultatet skyldes en fejl på det anvendte måleudstyr(elektrode).

Egenkontrol i 2018

Egenkontrollen på forsyningsselskabets renseanlæg foretages af forsyningsselskabet, der ligeledes foranstalter, at måle- og analyseresultater indlægges og efterfølgende kvalitetssikres i den fælles offentlige spildevandsdatabase PULS.

Eventuelle spørgsmål kan rettes til undertegnede.

Med venlig hilsen

John Ejvind Hansen
Miljøtekniker
Tlf.: 72 54 25 49
joeha@mst.dk

Kopi til: Svendborg Kommune – mail: svendborg@svendborg.dk

Budgetopfølgning for

Svendborg Vand A/S
Svendborg Spildevand A/S
Svendborg Affald A/S
Svendborg Forsyningsservice A/S

jun-18

Budgetopfølgning - Koncern sammendrag

Resultatopgørelse 30. juni 2018

i 1.000 kr.	Prod. & dist. omk.* Budget	Prod. & dist. omk.* Realiseret	Administrationsomk. Budget	Administrationsomk. realiseret	Omsætning Budget	Omsætning realiseret
Svendborg Vand A/S	4.991	5.075	1.485	1.540	13.547	13.401
Svendborg Spildevand A/S	17.890	18.517	1.394	1.357	47.117	46.705
Svendborg Affald A/S	25.031	25.479	1.337	1.288	27.574	27.858
Svendborg Forsyningsservice A/S	18.074	18.319	5.193	5.103	24.200	25.399
I alt	**65.986**	**67.389**	**9.410**	**9.288**	**112.438**	**113.363**

** FADO er anvendt (FADO = Faktiske driftsomkostninger, dvs. uden afskrivninger)*

Koncerneliminering, realiserede FADO ift. budget (i 1.000 kr.)

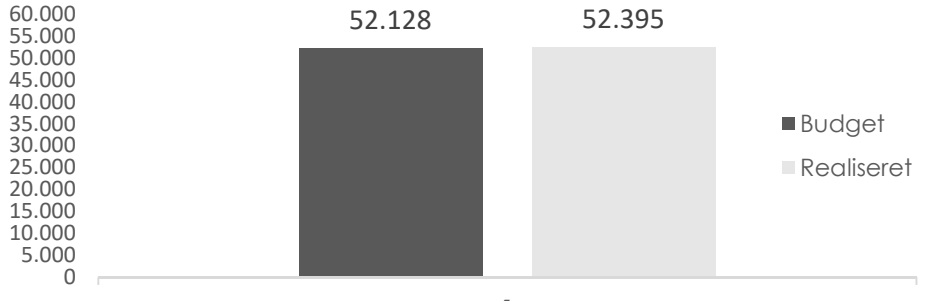

Projektinvesteringer i perioden

i 1.000 kr.	Budget for 2018	ÅTD	Forbrug i %
Svendborg Vand A/S	36.510	7.625	21%
Svendborg Spildevand A/S	40.430	9.862	24%
Svendborg Affald A/S	1.715	693	40%
Svendborg Forsyningsservice A/S	3.303	539	16%
Investeringsbudget, total	**81.958**	**18.719**	**23%**

Koncernlikviditet (i 1.000 kr.)

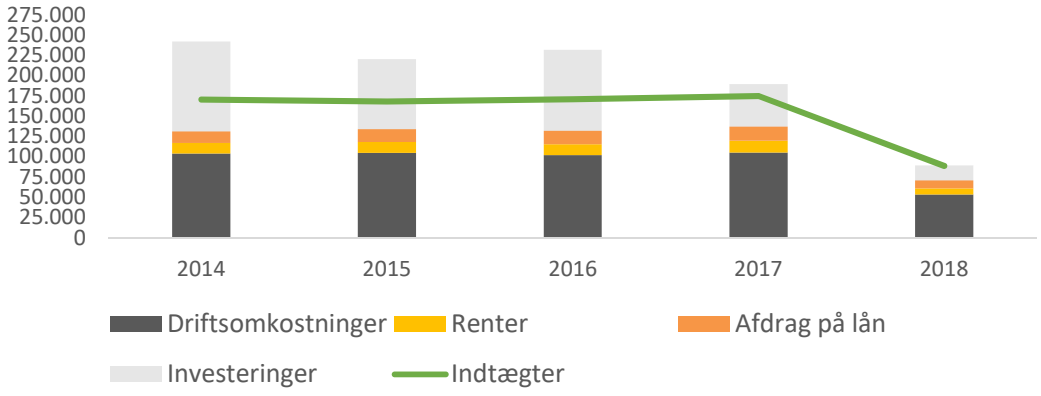

Langfristet koncerngæld kontra Investeringer

i 1.000 kr.	2014	2015	2016	2017	2018
Rentebærende gæld (KommuneKredit)	384.911	422.642	470.489	472.468	490.026
Anlægsinvesteringer pr. år	111.039	86.553	99.908	52.470	18.733

Ovenstående indikerer, at der i VA er akkumuleret rentebærende gæld (netto), svarende til **29%** af de samlede investeringer fra 2014 - d.d.

Budgetopfølgning - Svendborg Vand A/S

Resultatopgørelse 30. juni 2018

i 1.000 kr.	Budget	Resultat	Afvigelse	Afv. i %	
Omsætning					
Vandbidrag - variabel	8.708	8.526	-182	-2%	
Vandbidrag - fast	4.687	4.742	55	1%	
Tilslutningsbidrag	73	77	4	5%	
Andre indtægter	80	56	-24	-30%	
Omsætning i alt	***13.547***	***13.401***	**-147**	**-1%**	
Produktionsomkostninger					
Boringer	-219	-247	-28	13%	
Vandværker	-1.590	-1.497	93	-6%	
Afskrivninger produktion	-1.050	-953	97	-9%	
Produktionsomkostninger i alt	**-2.859**	**-2.697**	**162**	**-6%**	
Distributionsomkostninger					
Ledningsnet, trykf. og stik	-3.182	-3.331	-149	5%	
Afskrivninger distribution	-2.243	-2.351	-108	5%	
Distributionsomkostninger i alt	**-5.425**	**-5.682**	**-257**	**5%**	
Resultat af primær drift	**5.263**	**5.022**	**-241**	**-5%**	
Administrationsomkostninger	-1.485	-1.540	-55	4%	
Afskrivninger administration	-297	-296	1	0%	
Finansielle poster, netto	-1.332	-1.354	-22	2%	
Periodens resultat før skat og regulering	**2.150**	**1.832**	**-317**	**-15%**	

Likviditet og indtægtsramme (i 1.000 kr.)

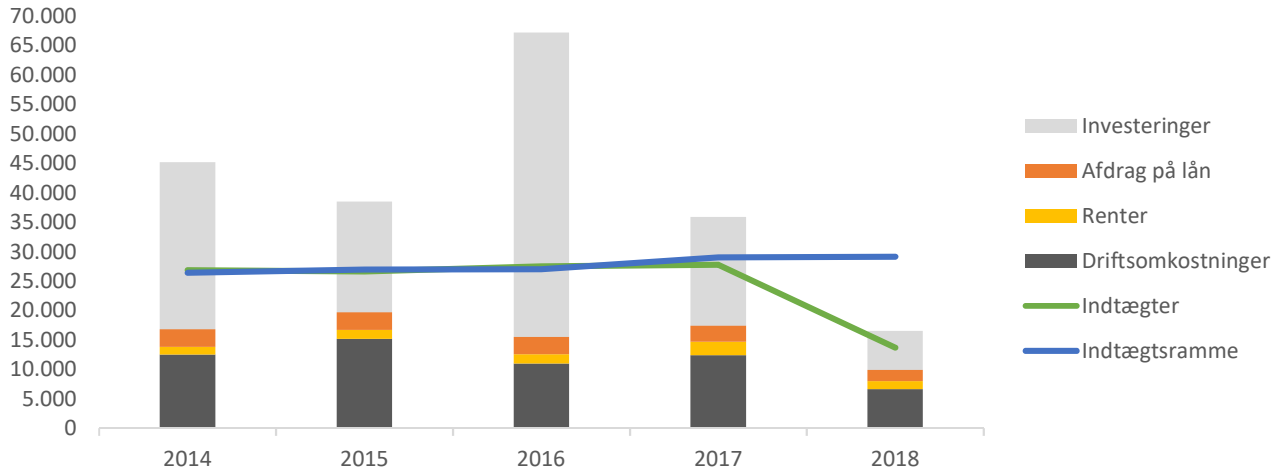

Projektinvesteringer i perioden

i 1.000 kr.	Budget for 2018	ÅTD	Forbrug i %
Projektinvesteringer	36.510	6.655	18%

Budgetopfølgning - Svendborg Spildevand A/S

Resultatopgørelse 30. juni 2018

i 1.000 kr.	Budget	Resultat	Afvigelse	Afv. i %	
Omsætning					
Vandafledning - variabel	38.770	38.199	-572	-1%	
Vandafledning - fast	5.551	5.592	41	1%	
Vejafvandingsbidrag	859	930	71	8%	
Tilsl., filterskv. og særbidrag	976	1.078	102	10%	
Andre indtægter	961	906	-54	-6%	
Omsætning i alt	**47.117**	**46.705**	**-412**	**-1%**	
Produktionsomkostninger					
Rens- og slambehandling	-11.260	-11.873	-613	5%	
Afskrivninger produktion	-2.818	-2.623	194	-7%	
Produktionsomkostninger i alt	**-14.077**	**-14.496**	**-419**	**3%**	
Distributionsomkostninger					
Ledningsnet og stik	-2.064	-1.808	256	-12%	
Pumpestationer og bassiner	-4.566	-4.836	-270	6%	
Afskrivninger distribution	-13.573	-13.780	-206	2%	
Distributionsomkostninger i alt	**-20.204**	**-20.424**	**-220**	**1%**	
Resultat af primær drift	**12.836**	**11.786**	**-1.050**	**-8%**	
Administrationsomkostninger	-1.394	-1.357	37	-3%	
Afskrivninger administration	-296	-250	46	-16%	
Finansielle poster, netto	-5.461	-5.557	-96	2%	
Periodens resultat før skat og regulering	**5.686**	**4.622**	**-1.063**	**-19%**	

Likviditet og indtægtsramme (i 1.000 kr.)

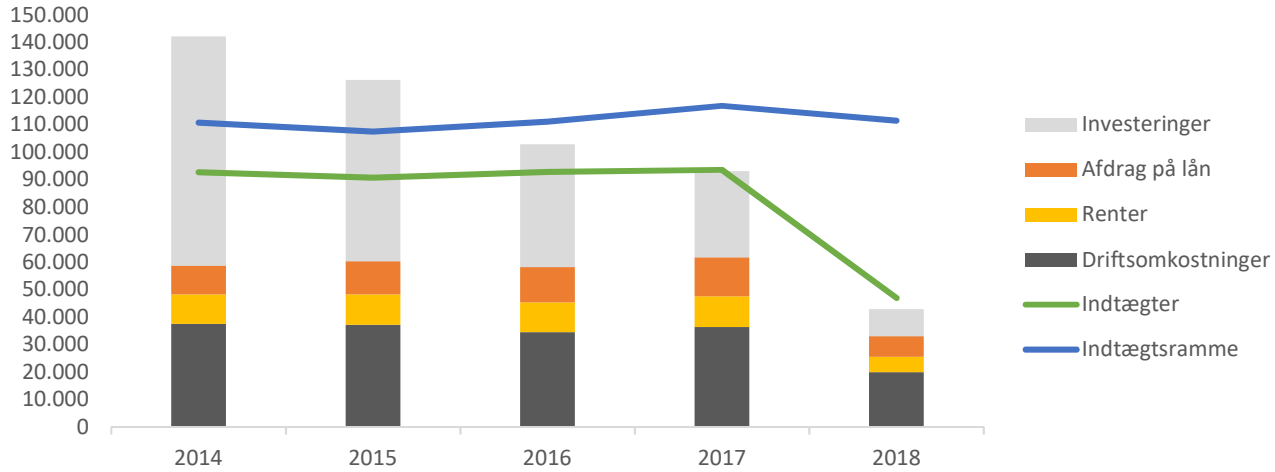

Projektinvesteringer i perioden

i 1.000 kr.	Budget for 2018	ÅTD	Forbrug i %
Projektinvesteringer	40.430	9.862	24%

Budgetopfølgning - Svendborg Affald A/S

Resultatopgørelse 30. juni 2018

i 1.000 kr.	Budget	Resultat	Afvigelse	Afv. i %	
Omsætning					
Dagrenovation (tømninger)	11.918	12.169	251	2%	●
Boligbidrag	14.819	14.845	26	0%	●
Erhvervsordninger	274	272	-2	-1%	●
Andre indtægter fra affaldsordninger	563	572	9	2%	●
Omsætning i alt	**27.574**	**27.858**	**284**	**1%**	●
Produktionsomkostninger					
Dagrenovation	-11.030	-10.861	169	-2%	●
Genbrugsstationer	-11.247	-11.736	-490	4%	●
Andre affaldsordninger	-2.755	-2.881	-126	5%	●
Afskrivninger produktion	-814	-793	22	-3%	●
Produktionsomkostninger i alt	**-25.846**	**-26.272**	**-426**	**2%**	●
Resultat af primær drift	**1.728**	**1.587**	**-142**	**-8%**	
Administrationsomkostninger	-1.337	-1.288	49	-4%	●
Afskrivninger administration	-191	-191	0	0%	●
Finansielle poster, netto	-414	-409	6	-1%	●
Periodens resultat før skat og regulering	**-214**	**-301**	**-87**	**40%**	

Likviditet (i 1.000 kr.)

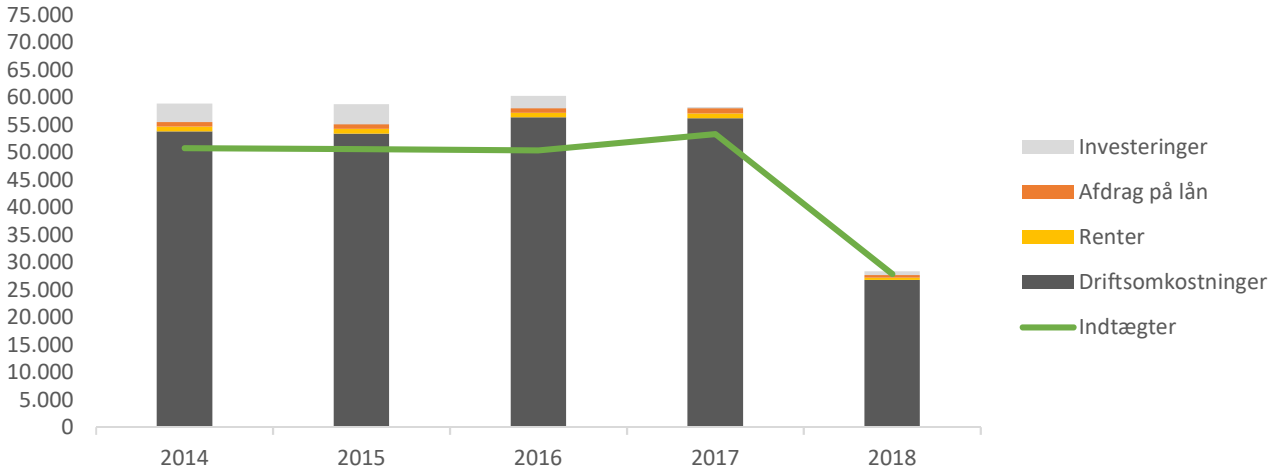

Projektinvesteringer i perioden

i 1.000 kr.	Budget for 2018	ÅTD	Forbrug i %
Projektinvesteringer	1.715	693	40%

Budgetopfølgning - Svendborg Forsyningsservice A/S

Resultatopgørelse 30. juni 2018

i 1.000 kr.	Budget	Resultat	Afvigelse	Afv. i %	
Omsætning					
Svendborg Spildevand A/S	10.750	11.332	582	5%	●
Svendborg Vand A/S	5.750	5.920	170	3%	●
Svendborg Affald A/S	7.700	8.147	447	6%	●
Omsætning i alt	**24.200**	**25.399**	**1.199**	**5%**	●
Produktionsomkostninger					
Løn og personaleomkostninger	-17.331	-17.563	-232	1%	●
Ejendomsomkostninger	-668	-691	-23	3%	●
Autodrift	-75	-66	9	-12%	●
Afskrivninger produktion	-391	-391	0	0%	●
Produktionsomkostninger i alt	**-18.465**	**-18.710**	**-245**	**1%**	●
Resultat af primær drift	**5.735**	**6.688**	**953**	**17%**	
Administrationsomkostninger	-5.193	-5.103	90	-2%	●
Afskrivninger administration	-468	-444	24	-5%	●
Finansielle poster, netto	-290	-281	9	-3%	●
Periodens resultat før skat og regulering	**-216**	**860**	**1.076**	**-498%**	

Likviditet (i 1.000 kr.)

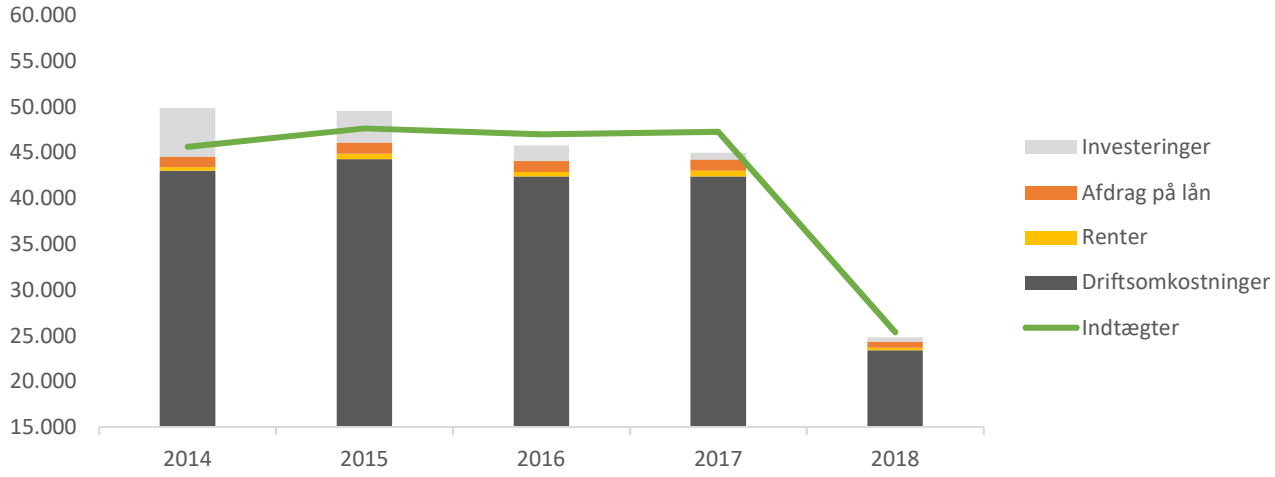

Projektinvesteringer i perioden

i 1.000 kr.	Budget for 2018	ÅTD	Forbrug i %
Projektinvesteringer	3.303	539	16%

Status 2. kvartal 2018 - Svendborg Vand A/S
Investeringer i kr.

	Baggrund	Projektkategori	Samlet budget	Korrigeret samlet budget	Saldo pr. 31.12.2017	Saldo pr. 30.06.2018	Forbrug i 2018	Status: Tid	Status: Økonomi	Bemærkninger
Bygninger og Grunde:										
Strategi for Grundvandsbeskyttelse	**Fremtidens Vand**	**A**	**500.000**		**618.897**	**694.737**	**75.839**			**Der udarbejdes en Strategi for grundvandsbeskyttelse med henblik på at sikre ressourcen nu og i fremtiden.**
To nye boringer i Holmdrup	Fremtidens Vand		1.500.000		41.555	41.555	**0**			Projektet er udskudt til 2018-2019, men pga. ny regulering er beløbet fra strukturanalysen fordelt ud på de kommende anlægsprojekter indenfor Fremtidens Vand og derfor har der været udgifter i 2016.
Dokumentation af grundvandsressourcen	Myndighed		360.000		125.532	167.592	**42.060**			Projektet er forsinket fordi staten p.t. udarbejder ny grundvandsmodel, som skal anvendes som grundlag for arbejdet. Statens model ventes nu klar primo 2019.
Renovering pejleboringer samt indvindingsboring Vestergade	DDS		200.000		21.489	21.489	**0**			Indvindingsboringen i Vestergade er renoveret - jf. plan for renovering af boringer. Afsluttes i 2018 da det har afventet Sørupværket
Heldagervej højdebeholder	**Fremtidens Vand**	**A**	**20.000.000**		**1.323.476**	**2.853.329**	**1.529.853**			**Er i fuld gang og forventes færdig april 2019.**
Skovmølleværket	Fremtidens Vand		29.200.000		360.058	397.578	**37.520**			Projektering forventes påbegyndt ultimo 2018; afhænger af rekruttering af ny projektleder
Hovedværket afvikling	Fremtidens Vand		300.000		0	81.500	**81.500**			Rømning og klargøring til salg - afventer Sørupværket
Indvindingsboringer - renovering	Tilstand		1.200.000		572.940	665.906	**92.967**			Renovering af boringer på hovedværket. Udføres når Sørupværket er idriftsat og afsluttes Q3 2018. Udføres som en del under entreprisen for Sørupværket.
Fremtidig forsyningsstruktur på Tåsinge	Myndighed			350.000	251.267	251.267	**0**			Jf. revision af vandforsyningsplan skal den fremtidige forsyningssituation på Tåsinge afklares
Samlede investeringer Bygninger og grunde							**1.859.739**			
Investering i ledningsnet - Renovering:										
H C Ørstedsvej m.fl	Tilstand		2.330.000		26.279	26.279	0			Igangsættes Q3 2018 (Niels Bohrs Vej, Tycho Brahes Vej, HC Ørsteds Vej 2-32)
Overgade	Tilstand/koordinering		345.000		14	781.834	781.820			Udført, var budgetteret alt for lavt grundet meget svære forhold.
Hyrdebjerg	Tilstand/koordinering		360.000		2.199	465.080	462.881			Udført, ikke afsluttet økonomisk
Struebjerg	Tilstand/koordinering		350.000		17	80.532	80.515			Udført, ikke afsluttet økonomisk
Brogade	Tilstand/koordinering		285.000	400.000	0	81.185	81.185			Udført, ikke afsluttet økonomisk. Projektet var mere kompliceret end forventet, bla. skærpet hensyn til erhvervsdrivende
Præstevænget	Tilstand/koordinering		1.000.000	1.500.000	0	745.758	745.758			Udført, ikke afsluttet økonomisk. Projektet havde en del fordyrende forhold, bl.a udfordringer under svendborgsundbroen m.v.
Vestergade - fra Enghavevej til Belvedere	Tilstand/koordinering		875.000		0	78.299	78.299			Projektet er udskudt til 2019 grundet koordinering m. Svendborg Kommune
Øvrige koordinerede ledningsprojekter	Tilstand/koordinering		1.800.000				0			
Tværgående projekter					0	984.705	984.705			Fordeles ultimo året
Renovering af stik	Tilstand		100.000		0		0			
Hovedværket - omlægning af ledninger	Fremtidens Vand		700.000		132.630	820.771	688.140			Ledningsomlægninger som følge af lukning af Hovedværket - afventer Sørupværket
Havnepladsen	Tilstand/koordinering		380.000		3.265	3.265	0			Projektet afventer afklaring af klimaprojekt v. Havnepladsen/Frederiksgade - forventes udskudt til 2020
Skarø og Drejø - afbrydelse af beholder	DDS				4.134	23.939	19.805			Beholder afbrydes - udskudt til 2019
Vandvæksvej	Tilstand			550.000	0	298.044	298.044			Udført
Slidlag - vand						643	643			Fordeles ultimo året
Sandalsvej	Tilstand/koordinering			990.000		51.115	51.115			Koordinering med Svendborg Spildevand A/S
Lundby - trykforhold						2.109	2.109			Undersøgelse af trykforhold i Lundby
Samlede investeringer Ledningsnet renovering							**4.275.020**			
Ledningsnet Nyanlæg										
Sektionering	UR-plan		1.635.000		79.083	127.861	48.778			I gang
Målerudskiftning 2018	Sikkerhedsstyrelsen		800.000		0	343.278	343.278			Målerudskiftning iforb. Med stikprøvekontroller og udskiftning af store målere
Stik 2018	Nytilslutninger		200.000		0	125.307	125.307			
Høje Dong 6	Nytilslutninger				0	2.530	2.530			Mulig nytilslutning
Tidligt opstartede projekter	Fremtidens Vand				93.159	93.159	0			Projekter igangsat i 2016 som reelt først opstartes senere, som følge af ny regulering.
Samlede investeringer Ledningsnet nyanlæg							**519.893**			
Samlede investeringer Svendborg Vand A/S							**6.654.651**			

Som planlagt
OBS på ændrede forhold
Skærpet fokus

Samlet forbrug Q2 2018 6.654.651 kr.
Budgetramme 2018 36.510.000 kr.

Status 1. halvår 2018 - Svendborg Spildevand A/S
Investeringer i kr.

	Baggrund	Projektkategori	Samlet budget	Korrigeret samlet budget	Saldo pr. 31.12.2017	Saldo pr. 30.06.2018	Forbrug i 2018	Status: Tid	Status: Økonomi	Bemærkninger
Ledningsnet nyinvestering:										
Kloakering - spildevandsplan (2013-2024)										
Kloakering Lehnskov Strand og Klintholm Strand 4 (5 ejendomme)	Spildevandsplan 2013-2024		400.000	600.000	194.953	579.012	384.059			4 ejendomme er blevet kloakeret. Kloakering af en ejendom afventer tilbagemelding fra Svendborg Kommune.
Spildevandsplan 2018 - 2030	Spildevandsplan / krav i vandplaner		600.000	1.000.000	336.719	751.923	415.204			Særskilt notat vedr. metoder til afkobling af regnvand og konsekvenser blev gennemgået på bestyrelsesmødet den 13. marts 2018. Bestyrelsen besluttede at videresende notatet til Udvalget for Miljø og Natur. Notatet forventes at blive forelagt på MNU-mødet medio maj 2018. Mødet blev udskudt til 14. august 2018, og indstillingen vedtaget. Det samlede budget er forhøjet fra 600.000 kr. til 1.000.000 eftersom vi er i gang med et stort arbejde med at rette op på tidligere Spildevandsplan i GIS-systemet. Opgaven har været mere omfattende end oprindeligt forudset. Mange rettelser og tilføjelser er blevet foretaget, men arbejdet er ikke færdigt endnu. Der forestår ud over korrektionerne en tilføjelse af projekter, der er lavet i forrige spildevandsplanperiode samt oplæg til hvad der skal ske i næste spildevandsplanperiode (dvs. fra 2018-2030).
Kontraktligt medlemskab 2017_Gudbjerg m.m.	Spildevandsplan 2013-2024		200.000		4.406	4.406	0			Ingen ejendomme i Gudbjerg har pt. valgt kontraktligt medlemskab
Samlede investeringer - ledningsnet nyinvestering							**799.263**			
Ledningsnet renovering:										
Renovering af ledninger										
Kloakfornyelse Bratenvej, Bregningevej og Vindeby Birkevej	Klimatilpasning		4.000.000		817.944	940.825	122.881			Projekteringen blev påbegyndt i 2017. Svendborg Kommune har givet udledningstilladelse. Afventer fortsat tilladelser fra kystdirekoratet. Anlægsarbejdet forventes derfor først udført i 2019
Flytning af oppumpningsbrønd Gl. Havn Drejø	Driftsoptimering		500.000		202.294	217.155	14.861			Projekteringen er igangsat. Projektet er blevet forsinket. Arbejdet forventes afsluttet 1. december 2018
Regnvandsafledning Niels Juuls Vej	Klimatilpasning		1.200.000		1.098.869	1.098.869	0			Etablering af overløbskanal i slippen ned til kysten er afsluttet.
Regnvandsafledning Frederiksgade/Havnepladsen	**Klimatilpasning**	**A**	**1.150.000**		**124.950**	**124.950**	**0**			**Særskilt notat ang. en evt. midlertidig løsning blev gennemgået på bestyrelsesmødet den 7. november 2017. Projektet afventer koordinering med Blå Kant samt projektet Liv i min by.**
Punktreparationer Grønnevej og Rolf Krakesvej med sidevej	Fornyelsesplan		2.300.000		1.563.933	1.825.381	261.448			Anlægsarbejdet er udført.
Kloakfornyelse Skelmosevej-Storkehavevej	Fornyelsesplan / Klimatilpasning		600.000		64.819	136.894	72.076			Ledningen er i meget dårlig stand. Underhåndsbud er indhentet. Anlægsarbejdet er opstartet medio august 2018
Punktreparationer Egebjerg Syd	Fornyelsesplan		600.000	775.000	355.285	737.087	381.802			Anlægsarbejdet er udført. Entreprisen blev udvidet med renovering af flere ledningsstrækninger
Punktreparationer Kogtved og Rantzausminde	Fornyelsesplan		700.000		314.149	483.238	169.088			Udførelse af reparationsarbejder er afsluttet.
Punktreparationer Hesselager	Fornyelsesplan		300.000		166.273	251.176	84.903			Anlægsarbejdet er udført.
Strømpeforing 2018	Fornyelsesplan		2.500.000		15.847	167.861	152.014			Ca. 50 % er udført. Forsinkelse vedr. arbejder i Vestergade grundet fjernvarmearbejderne. Der er ikke betalt nogen fakturaer endnu.
Plan regnvandshåndtering Ryttervej/Wandallsvej	Klimatilpasning		200.000		13.978	115.335	101.357			Rapport fra rådgiver forventes i september 2018
Omlægning af trykledning fra Sundbrovej 110 ved Lunkerisvej 5	Driftsoptimering		350.000		0	26.358	26.358			Omkobling af trykledningen fra Sundbrovej 110 så den ikke pumper til Lunkerisvej 5, men direkte til Bjerreby Rensningsanlæg. Herved spares start strøm m.m. Planlægningen er i gang.
Kloakfornyelse Herman Nielsens Vej	Fornyelsesplan / Klimatilpasning		1.750.000		238.868	241.237	2.369			Regnvandet fra det separatkloakerede område ved Elinevej, Magnavej og den nordlige del af Herman Nielsens Vej er i dag tilsluttet fællessystemet. Der etableres en separat regnvandsledning fra Herman Nielsens Vej via Rantzausmindevej til det eksisterende regnvandsudløb i Svendborg Sund ved lystbådehavnen. Desuden forberedes den sydlige del af Herman Nielsens Vej til en fremtidig separatkloakering. Projekteringen er igangsat.
Kloakfornyelse Stenten	Fornyelsesplan		400.000			21.278	21.278			Kloakledningen er i meget dårlig stand. Anlægsarbejdet er opstartet medio august 2018
Kloakfornyelse Sanddalsvej	Fornyelsesplan / Klimatilpasning		2.500.000			147.702	147.702			I forbindelse med fornyelse af ledningen i Sanddalsvej kobles vejvandet på den nye regnvandsledning og regnvandsstik føres frem til ejendomsskellene. Området forberedes til en eventuel separatkloakering. Anlægsarbejdet forventes påbegyndt i oktober 2018.
Regnvandsledning Gl. Sognevej til bassin Nordre Ringvej 53	Klimatilpasning		1.000.000			5.507	5.507			Planlægning er påbegyndt.
Udskiftning af stikledninger 2018	Vedligeholdelse		200.000		0	106.145	106.145			
Opsamling afsluttede projekter 2018			150.000		0	120.792	120.792			
Udskiftning af dæksler 2018	Kommunens program for asfaltarbejder		500.000		0	57.507	57.507			Afhængig af kommunens asfaltarbejder.
Kloakfornyelse Tværvej og Gammel Sognevej, Stenstrup	Fornyelsesplan / Klimatilpasning		2.300.000		1.509.954	1.442.072	-67.882			Anlægsarbejdet er afsluttet. Vejvandet er tilsluttet den nye separate regnvandsledning. Indtægten skyldes overførsel af penge fra vejafdelingen for udskiftning af vejbrønde m.m.
Renovering af pumpestationer										
Tilstandsvurdering af pumpestationer 2016 -2019	Tilstandsvurdering pumpestationer		2.650.000		832.552	920.904	88.352			Gennemgang af tilstandsvurderingen har udmøntet sig i en økonomisk opgørelse og en prioriteringsliste for renovering af pumpestationer, der løbende vil blive ajourført. SamAqua har igangsat nyt EU-udbud af dæksler og sikkerhedsriste, uopsættelige projekter udbydes særskilt til udvalgte entreprenører. Udbudet er udvidet til også at omhandle pumper m.m.
Renovering pumpestation Porthusvej 124	Tilstandsvurdering pumpestationer		250.000		49.577	55.614	6.037			Projektering er startet. Forsinket af andre projekter, færdiggøres i løbet af 2. halvår 2018
Fornyelsesplaner										
Fornyelsesplan Hesselager	Temaplan for kloakfornyelse		500.000		10.574	10.574	0			Fornyelsesplanen for Hesselager er udskudt til 2019.
Tv-inspektion Stenstrup og Kirkeby	Temaplan for kloakfornyelse		100.000		72.490	72.490	0			Udført tv-inspektion i Kirkeby Sand. Samlet budget for tv-inspektion i Kirkeby Sand forventes at blive 100.000 kr.

Som planlagt
OBS på ændrede forhold
Skærpet focus

Status 1. halvår 2018 - Svendborg Spildevand A/S **Investeringer i kr.**	**Baggrund**	**Projektkategori**	**Samlet budget**	**Korrigeret samlet budget**	**Saldo pr. 31.12.2017**	**Saldo pr. 30.06.2018**	**Forbrug i 2018**	**Status**		**Bemærkninger**
								Tid	**Økonomi**	
LAR (Lokal afledning af regnvand)										
Pilotprojekt LAR Kogtved, opfølgning	Klimatilpasning	**A**	**150.000**		**0**	**126.189**	**126.189**			**Der er afholdt informations-/evalueringsmøde den 21. marts 2018 med deltagelse af ca. 40 borgere. Desuden har vi i marts 2018 interviewet 11 boligeejere i området for at få deres gode råd til fremtidige offentlige LAR-projekter. Tilbagemeldingerne fra borgerne er bla., at regntrugene langs vejene kan håndtere regnvandet, og at de private LAR-anlæg virker.**
LAR-refusioner 2018	Klimatilpasning		1.000.000		6.742	341.654	334.912			I 1. halvår af 2018 har 7 ejendomme etableret private LAR-anlæg, og dermed frakoblet regnvandet fra kloaksystemet. Derudover har 1 ejendom delvist frakoblet regnvandet fra kloaksystemet.
Ledningsregistrering, MOUSE og Sambamodeller										
Ledningsregistrering 2018			500.000		0	201.999	201.999			Løbende ajourføring af projekter i ledningsdatabasen
Mouse og Samba modeller 2018			100.000		0	1.682	1.682			Løbende ajourføring af Mouse og Samba modeller.
Samlede investeringer Ledningsnet renovering							**2.539.376**			
Bassiner:										
Regnvandsbassiner										
Udvidelse af regnvandsbassin Landevejen 1C, Vejstrup	Klimatilpasning		1.000.000		117.373	168.054	50.681			Køb af jord er aftalt. Udbud i september måned. Budget skønnet, ajourføres efter licitationen.
Samlede investeringer bassiner							**50.681**			
Byggemodninger:										
Stik 2018			500.000		0	517.413	517.413			Etablering af stik i forbindelse med byggemodninger i 2018
Samlede investeringer byggemodninger							**517.413**			
Øvrige projekter:										
Masterplaner, øvrige maskiner, energioptimering mv.										
Planlægning af ny hovedpumpestation Svendborg Havn	**Tilstandsvurdering pumpestationer / Helhedsplan for havneområdet**	**A**	**1.500.000**		**1.794.411**	**1.811.943**	**17.532**			**Omkostninger på dette projekt er akkummuleret over de seneste år, og udgør omkostninger til udarbejdelse af div. analyser vedr. pumpestationen, kobberbækken samt havneplaner.Særskilt notat vedrørende planlægning af ny Hovedpumpestation på Svendborg Havn er udsendt til bestyrelsen**
Ren. af styring af hovedpumpestation TP01 Havnen	Tilstandsvurdering pumpestationer		5.900.000	6.400.000	5.567.316	6.031.111	463.795			Arbejdet med at udskifte frekvensomformer, styretavlen og andre vigtige komponenter for at sikre stabil drift af eksisterende Hovedpumpestation på Svendborg Havn indtil den nye Hovedpumpestation er etableret, er næsten færdigt. Tilretning af SRO-delen har været dyrere end forventet. Der arbejdes med at lave en komplet dokumentation med tegninger og vejledninger til driften. En del af dokumentationen skal også indeholde en opdatering af trykstødsberegningen af trykledningen fra Havnen til Egsmade, dette arbejde har vist sig mere kompliceret end forudsat, afslutning forventes inden 1. oktober 2018.
Indkøb af transportabel rist	Driftsoptimering		600.000		622.562	585.298	-37.264			Der er udført forsøg med en transportabel rist til fjernelse af klude og sten fra septic slam for at minimere omkostninger til pumpereparationer mm. på de renseanlæg, der får dette slam tilført. Projektet er blevet udvidet med tilslutningsmuligheder på både Egebjerg Syd og Strandgården. Der har været en skade på risten, som forsikringen dækker. Nyere erstatningsrist er leveret og taget i brug, og mindre fejl i styringen er ved at blive rettet. Indtægten i 2018 skyldes udbetaling af penge fra forsikringsselskab
Udskiftning af el P020, Drejø gammel havn	Driftsoptimering		1.725.000		871.741	1.405.010	533.269			Projektet er blevet udvidet med udvikling af en automatisk rensegrisafsender, så man kan rense trykledningen efter pumpestationen blot ved at fjernbetjene styringen af pumperne. Denne udvikling har været meget mere tidskrævende end forudsat, men forventes at give store fordele for driften. I forbindelsen med udskiftning af el-delen i pumpestationen sikres den mod højvande til kote 3,0. Arbejdet på Drejø har været mere besværligt og tidskrævende end forudsat p.g.a. transport med færge m.m. Arbejdet på øen forventes afsluttet inden udgang 2018.
Rensemulighed for trykledning ved pumpestation Drejø og Skarø	Driftsoptimering		240.000		177.655	189.845	12.190			Projektering er igangsat. Anlægsarbejdet er udskudt til 2019 på grund af manglende mandskabsressourcer
Slamcontainerplads for tømning af slamsuger	Driftsoptimering		350.000		76.051	121.951	45.900			Planlægningen er i gang
Tilbagestrømssikring af pumpestationer	Tilstandsvurdering pumpestationer		750.000		152.029	654.892	502.863			Der er nedlagt de planlagte tappesteder og arbejdet med opgradering at tappesteder til kl. 4 og 5 er igeng. Arbejdet fortsætter i 2019.
Flytning af olieudskiller Ryttermarken 21	Sørupværket		150.000		34.790	48.499	13.709			Flytning af olieudskiller på Ryttermarken i forbindelse med bygning af Sørupværket. Projektering er i gang og entreprenørarbejdet forventes udført i 2018
Kvalitetssikring af database til Livs Cyklus Vurdering	Krav til ledelsessystem		600.000		358.121	477.631	119.510			Indkøbt IT-program SimaPro samt ExioBase til livscyklusperspektivering ift. ISO 14001:2015. Gencertificering af ISO 14001:2015 i juni 2018 og LCA arbejdet blev godkendt af certifikator. Database er i gang med at blive finjusteret, så kategorierne svarer til konkrete VA-aktiviteter.
Badevand APP			540.000		35.481	553.176	517.695			IT-programmet Badevandsudsigten (Badevand APP) til kommunikation omkring badevandskvalitet i havet er idriftsat
Datatilpasning SRO	Driftsoptimering		365.000	800.000	0	567.752	567.752			Tilpasninger af overløbsbygværkerne på Havnen, Niels Juels Vej, Øreodden, Braten og Præstemosen til dataleverance til SRO-systemet til brug for Badevand APP. Indkøb af niveaumålere, hardware m.v. Timer til projektleder og elektriker m.fl. er indeholdt. Efter idriftssætningen af Badevand APP har vi måttet tilknytte flere kilder for at højne nøjagtigheden af Badevand APP ift. oprindelige udgangspunkt. 2 ekstra bassiner ved Stokkebækken tilføjes og bassin på Thurø (Mejerivej) kobles på. Desuden foregår analyse på Ballen Strand, der har haft divergens imellem Badevand APP og badevandsanalyser. Vi er ved at undersøge, om der er kilder, der alligvel kan nå om til Ballen Strand, som ikke oprindeligt blev vurderet til at have en påvirkning. 3 pumpestationer i Rantzausminde og Ballen er ved at blive undersøgt af DHI.

Som planlagt
OBS på ændrede forhold
Skærpet focus

Status 1. halvår 2018 - Svendborg Spildevand A/S **Investeringer i kr.**	**Baggrund**	**Projektkategori**	**Samlet budget**	**Korrigeret samlet budget**	**Saldo pr. 31.12.2017**	**Saldo pr. 30.06.2018**	**Forbrug i 2018**	**Status**		**Bemærkninger**
								Tid	**Økonomi**	
Implementering af Masterplan	Masterplan for regn- og spildevand / Klimatilpasning		750.000		407.399	568.154	160.755			Masterplan for regn- og spildevand er godkendt som retningsgivende i MKT-udvalget. Arbejdet med implementeringen er i gangsat.
Tværgående projektarbejde 2018			1.300.000		0	1.055.128	1.055.128			Omkostningerne dækker forbrug som ikke kan konteres på enkelte projekter, bl.a. er timeforbrug i forbindelse med deltagelse i SamAqua udbud indenfor rådgiverydelser, strømpeforinger og kloakreparationer/nyanlæg af stik er konteret på dette projekt. Fordeles ultimo året ud på relevante projekter.
Samlede investeringer øvrige projekter							**3.972.835**			
Renseanlæg:										
Egsmade										
MUDP vedr. mikroplastik og forfiltrering af organisk stof	Udviklingsprojekt		81.900		39.447	89.447	50.000			Projektet er endnu ikke fuldt startet i Vand og Affald. Det forventes dog at ske i løbet af 2018
Struktur, energi- og ressourceoptimering Renseanlæg	**Energioptimering**	**A**	**400.000**		**320.589**	**322.389**	**1.800**			**Projektet er startet i det små. Der er bl.a. iværksat undersøgelse af, om der kan produceres yderligere biogas på Egebjerg Syd Renseanlæg. Yderligere er der afholdt en workshop af Niras og Danva, hvor flere forskellige leverandører har været på besøg på Egsmade Renseanlæg. Den endelig rapport fra Niras, som skal samle tiltag der kan bidrage til yderligere energioptimering foreligger nu. Dette projekt er støttet af SVANA og projektet hedder "Nettoenergiproduktion i vandsektoren" og er 3 del i SVANAs arbejde med Vandmissionen indenfor "Partnerskab til fremme af nettoenergiproduktion i vandsektoren". På Egesmade er der allerede igangsat en ny procedure for håndtering af den eksterne slam, som er et udspring fra workshoppen.**
Nye pumper koncentreringstank Egsmade Renseanlæg	Vedligeholdelse		150.000		75.043	156.018	80.975			De nye pumper er købt og installeret. Projektet er afsluttet
Optimering af slamafvanding Egsmade	Driftsoptimering		350.000			380.296	380.296			Afsluttet
Renovering af indløb Egsmade Renseanlæg	Vedligeholdelse		200.000			92.695	92.695			Afsluttet, mangler afregning
Renovering af tag og maling af sandfangsbygning, Egsmade	Vedligeholdelse		300.000			56.413	56.413			Mangler maling af facader
Ny tavlebygning Egsmade	Driftsoptimering		9.500.000	9.750.000	9.223.288	9.671.208	447.920			Den nye tavlebygning er opført og installering af el-delen er afsluttet. Der pågår justering af styringen. Det har været nødvendigt med nogle tillægsydelser på op- igravning af nye fiberledninger samt øvrige tillægsydelser på kabelføring. Det har ligeledes vist sig, at rådgiverydelsen omkring selve el- og omkoblingsplaner fra gammel til ny installation har været mere omfattende, hvormed rådgiver er nødsaget til at bidrage yderligere for at hjælpe os igennem hele processen. Projektet er ved at være afsluttet (mangler ks mapper)
Egebjerg Syd										
Gasmotor og omlægning af varmesystemet, Egebjerg Syd	Energioptimering		160.000		1.200	104.234	103.034			Skitseprojektet foreligger, afventer skitseprojekt om nedlæggelse af Hørup rensningsanlæg mm.
Forundersøgelser ny procestank 3, Egebjerg Syd	Driftsoptimering		240.000		1.200	139.970	138.770			Skitseprojektet foreligger.
Forbedret indløb i efterklaringstank 3, Egebjerg Syd	Driftsoptimering		350.000			85.800	85.800			Er opstartet og forventes afsluttet i 2018
Tømning af procestanke Egebjerg Syd	Vedligeholdelse		350.000			60.112	60.112			Afsluttet, mangler afregning
Sand- og fedtfang Egebjerg Syd	Driftsoptimering		300.000		15.950	152.836	136.886			Forundersøgelser og udarbejdelse af skitseprojekt er igang. Der ses tydelige spor på anlægget af, at der ikke frasorteres nok sand og fedt. Det resulterer i slid på maskineri og udstyr, og samtidig ses det, at sandet hober sig op i proces og rådnetanke og dermed begrænser anlæggets kapacitet. Budgettallet er kun til skitseprojektet. Skitseprojektet foreligger.
Bjerreby										
Ammonium og ilt målere, Bjerreby Renseanlæg	Driftsoptimering		200.000			69.310	69.310			Montering af målere, i gang
Gudme										
Rist til sandfang Gudme Renseanlæg	Driftsoptimering		300.000		0	2.400	2.400			Rist er etableret.
Hørup										
Renovering af vejen til Hørup Renseanlæg	Vedligeholdelse		450.000		24.352	300.840	276.488			Vejen ned til Hørup renseanlæg er meget medtaget og for smal til lastbiler. Det resulterer i, at de køre med et hjulsæt i rabatten. Projektet er afsluttet, mangler matrikulær sag..
Samlede investeringer renseanlæg							**1.982.900**			

Samlet forbrug i 2018:	**kr.**	**9.862.468**
Budgetramme 2018:	**kr.**	**39.300.000**

Som planlagt
OBS på ændrede forhold
Skærpet focus

Internt notat

26. september 2018

Kort gennemgang af økonomien i Vand og Affald (VA)

Vi har med nærværende notat forsøgt at præcisere relevante forhold, som kan være interessante og relevante i forhold til at vurdere den økonomiske temperatur i VA. Vi har primært valgt at fokusere på de 3 driftsselskaber, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S og Svendborg Affald A/S uden eliminering af interne transaktioner. Vi har ikke medtaget fremtidsforventninger, da disse bliver gennemgået ifm. budget 2019, på bestyrelsesmødet den 13. november 2018.

Notatet er disponeret i 3 afsnit jf. nedenfor:

1) Indledning til økonomisk analyse af VA
2) Analyse via diagrammer med tilhørende tekst
3) Afrunding / konklusion

Indledning til økonomisk analyse af VA

Det er væsentligt at forstå, at det ikke altid er retvisende at sammenligne 2 forsyninger med hinanden, da der kan være stor forskel på hvordan forsyningerne har investeret og vedligeholdt deres aktiver før de blev udskilt i selvstændige selskaber. Med andre ord, så er 2 forsyninger ikke født ens.

Endvidere er det væsentligt, at man ikke vurderer en offentligt ejet virksomhed, som man ville vurdere en privat virksomhed. Der er forskel på hvordan man skal analysere og bruge regnskabsdata i sine betragtninger. F.eks. vil **rentabiliteten** i en privat virksomhed belyse virksomhedens evne til at tjene penge til sine ejere, altså at forrente aktionærernes investering. Formålet i VA er ikke at tjene penge til Kommunen, men derimod, at "producere" vores ydelser så effektivt som muligt. Ligesom med **soliditet**, så er det i en privat virksomhed et udtryk for hvor solid virksomheden er og hermed hvor godt rustet den er til f.eks., at kunne modstå fremtidige tab. I VA er soliditeten et udtryk for hvordan vi får indtægter fra takster til at dække alle omkostningerne. Derved hænger soliditet tillige sammen med indtægtsrammer og takststrategi. **Likviditet** i en privat virksomhed er en nødvendighed for en virksomheds evne til "going concern" / at undgå konkurs. I VA har vi ikke likviditetsmæssige udfordringer. Her er det mere essentielt, at virksomheden operer og forvalter likviditeten korrekt og indenfor rammerne som er defineret af bestyrelse og byråd ifm. budgetvedtagelsen for det enkelte regnskabsår.

Overordnet er der to områder, som er væsentlige ift. at vurdere VA's økonomiske situation. En analyse bør som minimum fokusere på nedenstående 2 områder med hver to underområder:

1) **Regler og rammer ift. målopfyldelse**
    - Takststrategi
    - Indtægtsrammer

2) **Ressourceforvaltning ift. målopfyldelse**.
    - Driftsomkostninger
    - Investeringsudgifter

En analyse af **regler og rammer** skal bl.a. belyse, at virksomheden overholder de udmeldte indtægtsrammer og derved disponerer forsvarligt i overensstemmelse med de fastsatte mål. Under **ressourceforvaltning** er det områder, som ikke direkte er underlagt lovgivning og regler. Det er her indikatorer for effektiv drift skal kunne analyseres og være i overensstemmelse med fastsatte mål.

De fleste andre analyseområder vil oftest være direkte eller indirekte afledt af ovenstående områder, hvorfor de kan virke overflødige i nærværende analysenotat, som ønsker at give et økonomisk overblik og et afsæt til at drøfte et kommende budget 2019.

F.eks., så kan der være et ønske om, at taksten ikke må stige markant, men at den helst skal følge en jævn takstudvikling. Herved vil taksten i nogle tilfælde være låst før vurdering af nødvendige investeringer. I disse situationer, så er det ikke altid muligt at indbringe nødvendig likviditet fra taksterne, hvorfor låneoptag bliver nødvendigt. Herved bliver låneoptag afledt af den valgte takststrategi.

Omvendt, så kan taksten i vand- og spildevandsselskaberne også være låst af indtægtsrammer (lov), som bestemmer hvor meget likviditet der kan indbringes via taksten og derved være årsag til nødvendigheden af låneoptag.

Driftsomkostninger og re- og ny-investeringer i anlæg skal styres og effektiviseres, men uden at gå på kompromis med forsyningssikkerheden, miljøet og vores CSR.

Analyse via diagrammer med tilhørende tekst

I nedenstående er der skitseret forskellige analyseområder af offentligt tilgængelige regnskabsdata for VA. Vi har forsøgt at medtage de områder, som er væsentlige ift. forståelsen af de dispositioner, som har været foretaget de seneste 5 år. Der er således ikke vurderet på den start VA fik ifm. selskabsudskillelsen:

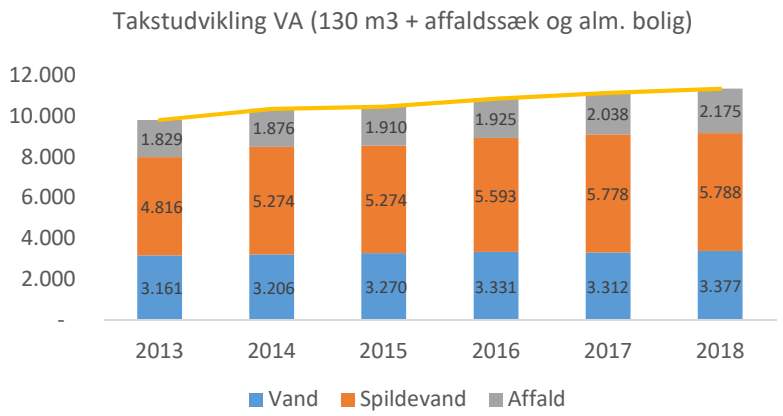

I diagrammet ses en stabil udvikling i taksten fra 2013 til 2018. Der er sket en stigning på i alt ca. 15 %, svarende til ca. 3 % pr. år.
Det er væsentligt at bemærke, at stigningen ikke er foretaget ud fra en maksimal metode iht. indtægtsrammerne for vand og spild, men derimod med en sammenblanding af, at ville have en jævn takstudvikling sammenholdt med forventede drift og investeringsudgifter i VA.

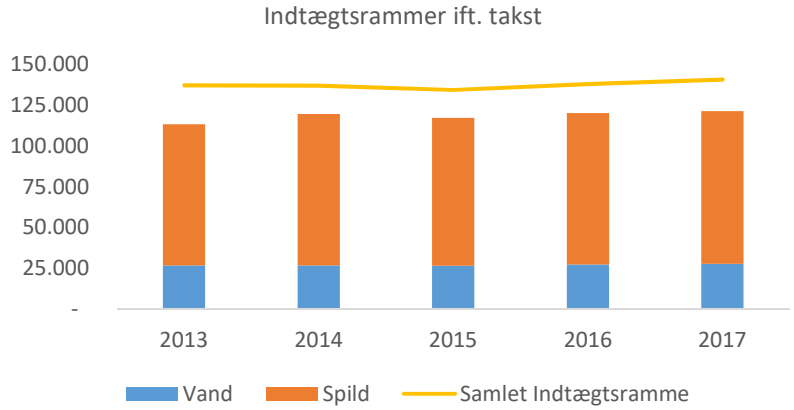

I diagrammet ses, at der i perioden ikke har været opkrævet maksimal vand- og spildevandstakst ift. indtægtsrammen. Der er i perioden 2013 til 2017 opkrævet ca. 100 mio. kr. mindre end hvad det tilladte niveau tillader.

Dette skyldes, at man i VA har valgt en takststrategi, som sikrer en stabil og jævn udvikling, hvilket også har været et ønske fra ejer (ejerstrategien).

Endvidere indikerer det, at VA i perioden har overholdt de udmeldte rammer fra Forsyningssekretariatet.
Der findes ikke en ramme for affaldsselskabet, hvorfor det ikke er med.

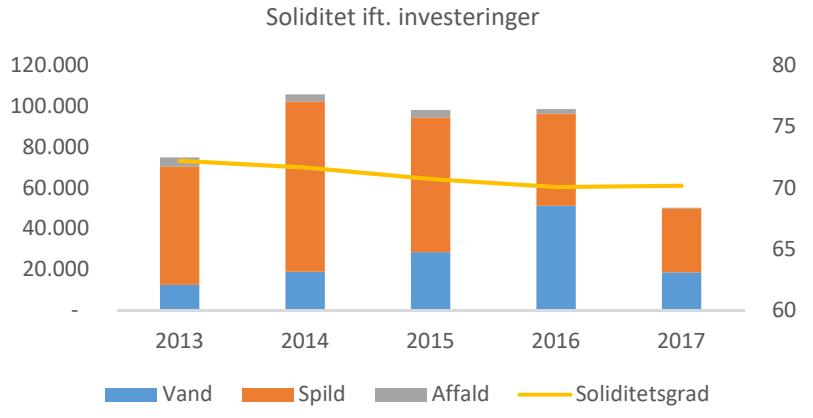

Der har været store investeringer i VA siden 2013 for at sikre, vedligeholde og opretholde VA's forsyningsområder.

I VA ønsker vi, at soliditeten er stabil, så vi over en årrække forvalter takster sammenholdt med investeringer og låneoptag forsvarligt.

Fra 2013 til 2017 har soliditeten været uændret på ca. 70% , hvilket vi vurderer som tilfredsstillende og solidt.
Dette kan også ses af koncernregnskabet Svendborg Forsyning A/S.

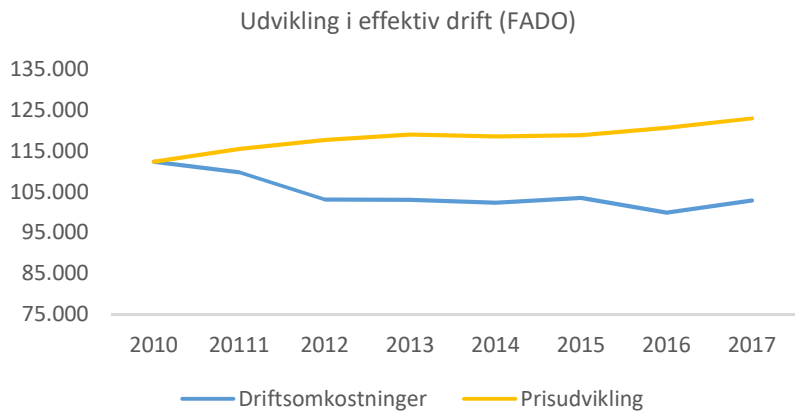

Diagrammet viser VA's effektivitet siden 2010. Det skal bemærkes, at der udelukkende er fokuseret på FADO, som er de faktiske driftsomkostninger. FADO er de omkostninger vi som forsyning bliver benchmarket på af f.eks. Forsyningssekretariatet, DANVA mv.

Siden 2010 har der været et fald i VA's FADO på ca. 9%, hvilket vurderes tilfredsstillende og effektivt i et marked hvor prisudviklingen har været stigende med ca. 9,5%. Forskellen på de ca. 18,5 % beløber sig til ca. 20 mio. kr. i regnskabsåret 2017.

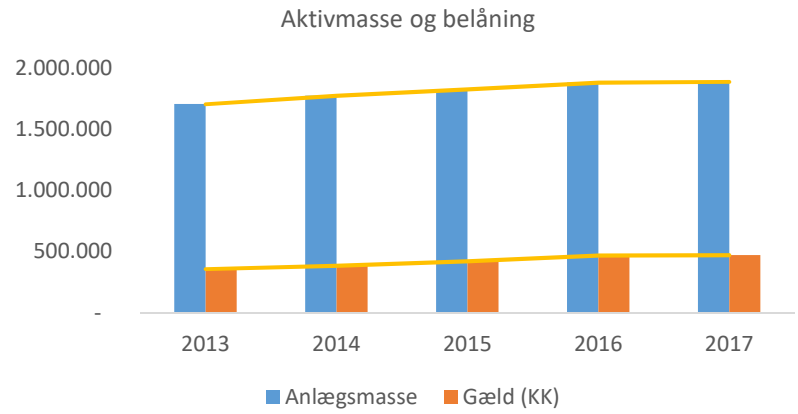

Som det ses af diagrammet, så er langfristet gæld steget i perioden fra 2013 til 2017 med ca. 114 mill. kr., dette til trods for store afdrag i perioden.

Ovenstående skal selvfølgelig ses i lyset af den fastsatte takstpolitik, hvor der kunne være opkrævet ca. 100 mio. kr. yderligere i vand- og spildevandstakster.

Det forventes, at investeringspuklen ifm. "Masterplan for Fremtidens vand" er afsluttet i 2022 og "Masterplan for regn- og spildevand" i efterfølgende år, hvorefter en drift uden låneoptag vurderes realistisk.

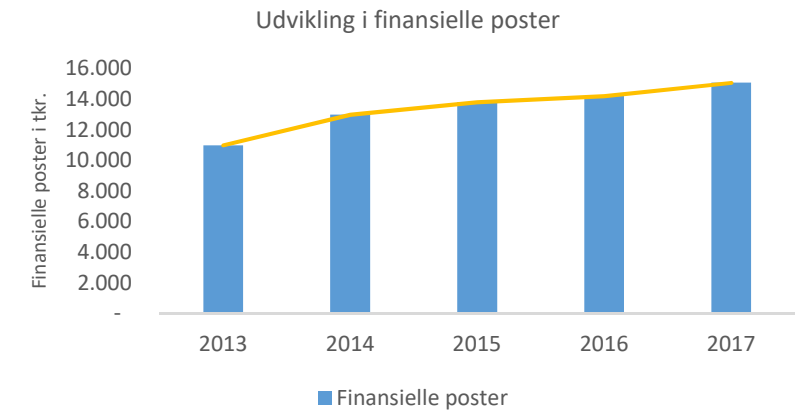

Som det ses af diagrammet, er der sket en negativ udvikling af de finansielle poster for VA.
Dette skyldes store låneoptag som løbende forrentes.
Der er løbende kalkuleret med dette, så virksomheden også i fremtiden har råd til at betale sine afdrag og renter løbende.
Med de nye indtægtsrammer fra 2017, så er det vigtigt, at vi er påpasselige med optagelse af gæld, da indtægtsrammen vil blive indskrænket i tiden fremover.
Ressourceforvaltningen bliver hermed vigtig ift. fortsat effektiv drift og styring af investeringer kontra låneoptag. Også bemærket ovenfor ifm. låneoptag.

Afrunding / konklusion

Af den økonomiske analyse skal fremhæves følgende:

- Det er vigtigt, at en økonomisk analyse af en forsyning ikke medtager sammenligning med andre forsyninger 1:1, da det er meget forskelligt hvordan forsyningerne er startet ud efter selskabsdannelsen i 2010. Der er stor forskel på forsyningers vedligehold af anlægsmasse og sammensætning af samme, hvorfor det sjældent er retvisende at sammenligne forsyninger.

- I VA har vi ikke hævet takst til det maksimale ift. udmeldte indtægtsrammer. Dette er gjort ud fra målet om at have en jævn takstudvikling tæt på forbrugerprisindekset, hvilket er i overensstemmelse med udmeldingen i ejerstrategien. Dog har der i enkelte år, været nødsaget til at hæve taksten yderligere, da VA har haft mistet indtægtsgrundlag, grundet trappemodel, vejbidrag mv.

- Ved budgetlægning vurderes soliditet i VA, som værende en god indikator for fornuftig ressourceforvaltning. I perioden fra 2013 til 2017 er soliditeten stort set uændret.

- Der har været investeret massivt i de seneste par år og vil det fortsat de følgende 2-3 år. Denne proces kræver ekstraordinære låneoptag til finansiering, som skal afdrages over de næste 40 år. Dette har selvfølgelig medført forøget finansielle omkostninger samt yderligere brug af likviditet til afdrag af gæld.

- På den lange bane, så vurderes VA at have en fornuftig likviditet med den nuværende og fremtidige ressourceforvaltning. Vi er dog klar over, at med de nye indtægtsrammer, bliver endnu mere vigtigt, at ressourceforvaltningen fremover bliver væsentlig for god likviditetsstyring.

- Det vurderes, at VA med de allerede foretagne investeringer samt kommende investeringer på den korte bane (3 år) står godt rustet til at imødekomme de nye indtægtsrammer. Endvidere er der stadig effektiviseringsmuligheder at hente ved et endnu mere nærtstående samarbejde i f.eks. SamAqua, SYFRE mv., som der arbejdes på løbende.

- På bestyrelsesmøde den 26. september vil ovenstående notat blive gennemgået. Tillige vil vi præsentere en langtidsprognose for de selskaber, som er underlagt indtægtsrammer (Svendborg Vand A/S og -Spild A/S), så det synliggøres hvordan omkostninger til lån/afdrag, renter, drift og investeringer påvirker vores soliditet på den lange bane, så vi sikrer optimal ressourceforvaltning.

Internt notat

26. september 2018

Likviditet og negative renter i VA

i VA er vi, som mange andre store virksomheder i Danmark, ramt af negative indlånsrenter. Det betyder, at vi betaler en løbende rente til vores bank (Danske Bank), for at have likviditet stående på vores bankkonto.

I dag er denne rente **-0,55%** pa. af alt indestående.

I VA modtager vi de fleste indbetalinger 2 gange årligt (marts og august), hvor vi får tilført netto ca. 80-90 mio. kr., som så efterfølgende bliver anvendt til drift og investeringer mv. Det betyder, at vi over et år har løbende overskudslikviditet.

Der findes enkelte metoder til at imødegå de negative renter, hvilket kan være en fordel for VA?[1]

Ved at investere en del af overskudslikviditeten i værdipapirer, så kan det på sigt give et højere afkast af pengene, dog skal VA være villig til at påtage sig en risiko. Risikoen er ligeledes afhængig af, hvilken investeringsprofil man ønsker.[2]

Nedenstående spørgsmål bør drøftes af bestyrelsen i VA:

1) **Skal VA spekulere i likviditetsmodeller eller blot følge markedsrenten?**

2) **Skal Danske Bank inddrages på et kommende bestyrelsesmøde for at informere yderligere om likviditetsmodeller for VA?**

Som afslutning skal det bemærkes, at renten på de lange lån ved Kommunekredit er tilsvarende lave og forhandles pt. på ca. 1%. Netto vurderes det samlede renteniveau ved den løbende likviditet og de optagne lange lån, som værende god og attraktiv. Dette specielt fordi, at vi i de senere år har investeret mere end hvad der kan og ønskes takstfinansieret, hvorfor låneoptag har været en nødvendighed. Dette har sikret VA gode og lange lån, med en rente på ml. 0,9-1,5%.

[1] Citat: Danske Bank v. Erhvervskundechef Kim Thygesen

[2] https://danskebank.dk/erhverv/loesninger/strategisk-planlaegning/investeringer

NOTAT

OM STRATEGI FOR GRUNDVANDSBESKYTTELSE

Introduktion

Dette interne notat er udarbejdet til bestyrelsen i Svendborg Vand A/S (herefter benævnt Svendborg Vand). Formålet med notatet er at give et kortfattet overblik til de indledende drøftelser for det store og omfattende arbejde, der ligger foran Svendborg Vand i forbindelse med udmøntningen af en strategi til beskyttelse af grundvandsressourcen.

Grundvandet udgør råvaren i drikkevandsproduktionen, og er grundlaget for rent drikkevand af høj kvalitet til Svendborg Vands kunder. Derfor er det væsentligt, at der ydes en målrettet og prioriteret indsats for at sikre, at der både nu og i fremtiden kan indvindes rent grundvand til brug i drikkevandsproduktionen.

En strategi for grundvandsbeskyttelse er et planlægningsværktøj, som netop sikrer en velovervejet, målrettet, og prioriteret indsats for at beskytte grundvandsressourcen. Strategien vil danne grundlag for de investeringer, der fremadrettet skal foretages – investeringer som skal sikre rent drikkevand til nuværende og kommende generationer.

Overordnet handlingsplan

Under hele processen foretages en grundig og omfattende dataindsamling, og der udarbejdes løbende emne specifikke interne notater, som dokumentation for beslutningsgrundlag. Herunder de vigtigste punkter, der skal afklares før en strategi for grundvandsbeskyttelse kan implementeres gradvist henover en periode på 1-30 år. Planperiode afhænger af de valgte tiltag, der skal implementeres:

1. Politik for grundvandsbeskyttelse udarbejdes og vedtages i bestyrelsen
2. Strategi for grundvandsbeskyttelse udarbejdes indenfor rammerne af politikken
3. Handleplaner for kildepladser og indvindingsområder udarbejdes og implementeres

Interesseområder

Strategien, skal indenfor rammerne af politikken for grundvandsbeskyttelse, definere og prioritere, hvor og hvilke indsatser til grundvandsbeskyttelse, der skal udføres. Der opereres med forskellige områdeinddelinger omkring kildepladsernes indvindingsboringer. Zonerne er defineret på baggrund af beregning af transporttid af grundvandets vej frem til indvindingsboringerne:

- De boringsnære beskyttelsesområder (BNBO)
- Indvindingsoplandet
- Det grundvandsdannende opland

Indsatserne vil blive prioriteret og gradueret indenfor de forskellige interesseområder.

Virkemidler
Følgende virkemidler omfatter de tiltag, der kan gennemføres med henblik på at beskytte grundvandet. Nedenstående virkemidler er en bruttoliste, som skal behandles og prioriteres nærmere i strategien:

- Skovrejsning og/eller andre naturtyper – f.eks. ved brug af jordbytning eller jordopkøb
- Dyrkningsaftaler om pesticidfri/økologisk drift
- Dyrkningsaftaler om reduceret nitratudvaskning
- Minimering af udspredning af spildevandsslam og andre affaldsstoffer
- Sløjfning af gamle brønde og boringer
- Sløjfning af nedsivningsanlæg og renovering af utætte kloakker
- Fokus på vaske- og fyldepladser
- Grundvandsrelateret miljøtilsyn
- Landbrugskampagner
- Målrettet informationsindsats
- Samarbejde med Kommunen om planlægning af grundvandsbeskyttende tiltag, ex. Indsatsplanlægning m.v.
- Kompenserende/afhjælpende tiltag i fht. vandindvindingens kvalitative eller kvantitative miljøpåvirkninger

Grundvandets tilstand
Når der arbejdes med grundvandsbeskyttelse, er både den kvalitative og den kvantitative tilstand væsentlig. Den kvalitative tilstand påvirkes af både naturligt forekommende og miljøfremmede stoffer. Den kvalitative tilstand af grundvandet fra kildefelterne i Hvidkilde, Holmdrup og Lunde vurderes som rigtig god, hvorimod den bynære indvinding defineres som en 'ikke sikker ressource'.

Den kvantitative tilstand knytter sig til størrelsen af den udnyttelige grundvandsressource, som er en naturbestemt randbetingelse, der er styret af klimaet. Størrelsen af den udnyttelige ressource er i høj grad politisk bestemt, og de statslige vandplaner har stor fokus på grundvandsindvindingens påvirkning af vådområder og natur i oplandet. Desuden er dræning i landområder og kloakering af regnvand i byerne begge faktorer, som begrænser den udnyttelige grundvandsressource.

I Svendborg by er der samtidig en modsatrettet problemstilling i forhold til den kvantitative tilstand, da det højst sandsynligt vil resultere i periodiske oversvømmelse af lavtliggende områder i Svendborg by, hvis indvindingen fra Hvidkilde og de bynære kildepladser reduceres.

Strategien for grundvandsbeskyttelse skal altså indeholde en vurdering af både den kvalitative og kvantitative tilstand, og skal beskrive og prioritere mulige tiltag for at forbedre og beskytte grundvandsressourcen.

Proces for udvikling af strategi for grundvandsbeskyttelse

For at anskueliggøre sammenhængen mellem de mange relevante parametre er der udarbejdet to illustrationer. I Figur 1 vises den overordnede proces, hvor der tages udgangspunkt i interne og eksterne rammebetingelser. Inden for rammebetingelserne kan man formulere en politik, der definerer hvilke typer løsninger man ønsker undersøgt. Når data er undersøgt kan man udarbejde en strategi for at løse den ønskede politik. Herefter vælges konkrete indsatser for at beskytte grundvandet på en individuel kildeplads.

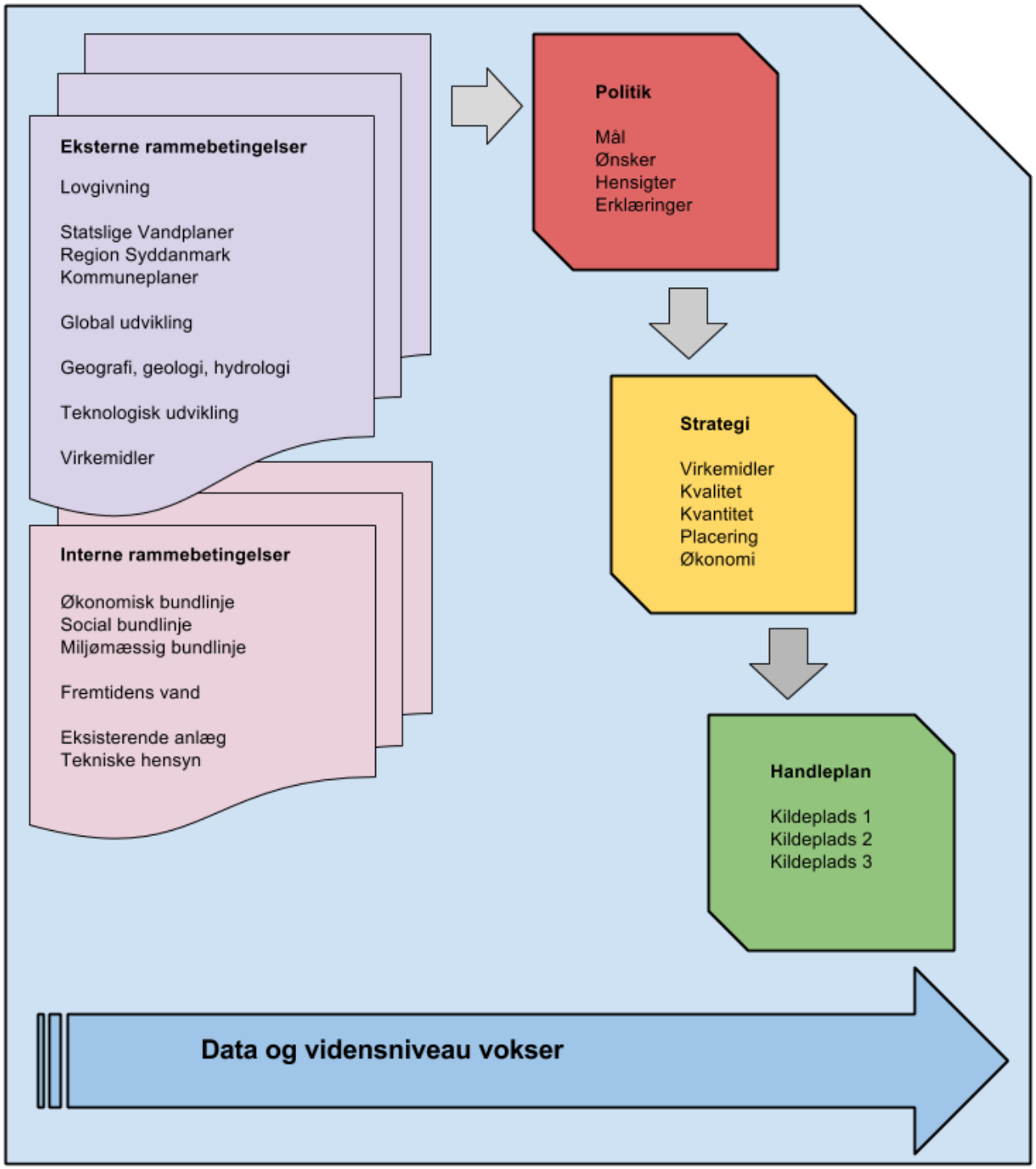

Figur 1 Proces for udvikling af strategi for grundvandsbeskyttelse

I Figur 2 ses en opdeling efter de tre bundlinjer med flere overlappende begreber og fænomener fra både de interne og de eksterne rammebetingelser. For at gennemføre den optimale strategi skal både de menneskeskabte og de naturlige rammebetingelser afstemmes og vægtes i forhold til hinanden.

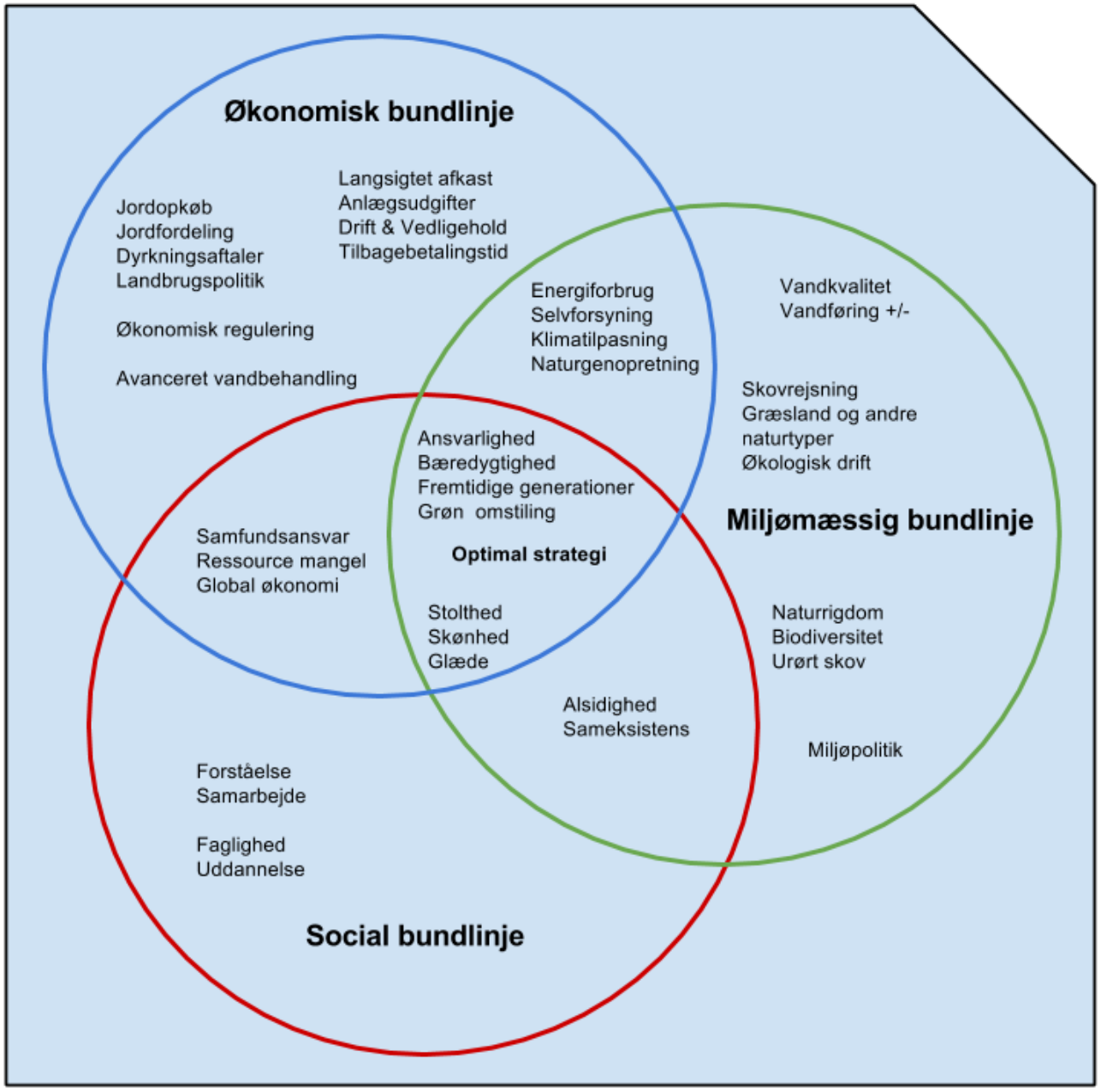

Figur 2 Elementer der skal vægtes i en bæredygtig og optimal strategi for grundvandsbeskyttelse

Politik for grundvandsbeskyttelse
Bestyrelsen i Svendborg Vand A/S (herefter benævnt Svendborg Vand) har med dette notat modtaget følgende oplæg til en politik for grundvandsbeskyttelse opdelt efter de tre bundlinjer virksomheden operer efter. Noterne forsøger meget kort at belyse hvilke implikationer en politik kan have i forhold til nogle af de mere alment kendte begrænsninger i de interne og eksterne rammebetingelser.

Økonomisk bundlinje

- Svendborg Vand vil sikre forbrugerne et optimalt afkast af investeringerne i grundvandsbeskyttelse i form af god drikkevandskvalitet og langsigtet forsyningssikkerhed.
- Svendborg Vand ønsker at vælge en strategi for grundvandsbeskyttelse, der har færrest mulige negative konsekvenser for samfundet.[1]

Social bundlinje

- Svendborg Vand vil være en kompetent og attraktiv samarbejdspartner for myndigheder og interessenter. Grundvandsbeskyttelse kræver samarbejde.
- Svendborg Vand vil have et højt fagligt niveau i arbejdet med grundvandsbeskyttelse for at kunne imødekomme fremtidens udfordringer.
- Svendborg Vand vil via formidling forbedre omverdenens forståelse for, at der er behov for at beskytte grundvandet.
- Svendborg Vand vil arbejde for at forbedre de lovfæstede muligheder for grundvandsbeskyttelse.

Miljømæssig bundlinje

- Svendborg Vand vil basere vandforsyningen på drikkevand produceret af grundvand[2], som kun kræver en simpel vandbehandling. Videregående vandbehandling for at fjerne forurening er sidste udvej og altid en midlertidig løsning.[3]
- Svendborg Vand mener som udgangspunkt, at grundvandsforurening skal bekæmpes ved kilden[4].
- Svendborg Vand vil beskytte grundvandet, så der også i fremtiden kan indvindes rent grundvand på kildepladserne.
- Svendborg Vand vil udnytte grundvandsressourcen således, at der er færrest mulige negative effekter på grundvandskvaliteten.
- Svendborg Vand vil arbejde for en bæredygtig udvikling på kildepladserne som et led i grundvandsbeskyttelsen – bl.a. via virkemidler såsom skovrejsning eller andre naturområder.
- Svendborg Vand vil beskytte natur og miljø, så vandindvindingen ikke forsager kort- eller langsigtede skader på dyre- og planteliv[5].

[1] Svendborg by er afhængig af, at der oppumpes grundvand fra de ældre og centrale kildefelter – uanset om vandet er velegnet til drikkevand – ellers vil store dele af byen være i fare for meget overfladenært grundvand i store mængder.
[2] Der findes også mulighed for at benytte kunstig infiltration, langsom sandfiltrering, behandlet overfladevand, omvendt osmose af havvand, membranfilteranlæg, slutbruger mikrofiltrering, og opsamling af regnvand mv.
[3] Som det også fremgår af Fremtidens Vand, er der flere uafklarede forhold på Tåsinge, hvor bla. videregående vandbehandling foregår på Landet Vandværk, der renser pesticidholdigt vand med et AC/UV anlæg.
[4] Der findes også flere tekniske muligheder for at behandle forureningsfaner *in situ* i grundvandsstrømmen, og derved mere eller mindre passivt medvirke til oprensning af forurenet jord/grundvand.
[5] Såfremt kildepladserne på sigt overudnyttes kan man overveje at etablere brug af sekundavand hos forbrugerne.

Indblik i et eksempel på en strategi for grundvandsbeskyttelse fra Vandcenter Syd

Vandcenter Syd formulerede deres første egentlige strategi for grundvandsbeskyttelse i 2008 efter 2 års arbejde. Strategien fulgte op på erfaringerne samlet sammen i en stor og teksttung teknisk rapport, der opsamlede al den indhentede og tilgængelige viden relevant for at kunne ligge en fornuftig og langsigtet investeringsstrategi i grundvandsbeskyttelse.

Vandcenter Syd (VCS) har en årlig produktion på 11 mio. m3. Indvindingen er fordelt på 7 kildepladser med i alt 42 indvindingsboringer.

Strategien sikrer en investering på ca. 134 mio. kr over en periode på 30 år.

VCS lagde vægt på følgende i deres strategi:

- Fagligt velfunderet
- Risikobaseret
- Omkostningseffektiv
- Enkel at administrere
- Enkel at formidle
- Realistisk

Der opereres med en overordnet generel indsats:

- Samarbejde med myndigheder
- Aktiv rolle som høringspart
- Aktivt arbejde i DANVA
- Formidling af viden
- Grundvandsbeskyttelsesindsats efter akut opstået behov/mulighed

Den specifikke indsats er mere målrettet og geografisk bundet op på kildepladserne:

- Centrale kildepladser
- Bæredygtig indvinding
- Optimal indvindingsstrategi
- Tidssvarende indvindingsanlæg

Tiltag i indsatsprogrammet efter grundig kortlægning af grundvandet:

- Medfinansiering/støtte til skovrejsning
- Opkøb af landbrugsejendomme
- Dyrkningsaftaler (pesticid/nitrat)
- Spildevandsslam/andre affaldsstoffer
- Sløjfning af brønde/boringer/septiktanke
- Vaske-/fyldepladser
- Miljøtilsyn
- Landbrugs- og informationskampagner

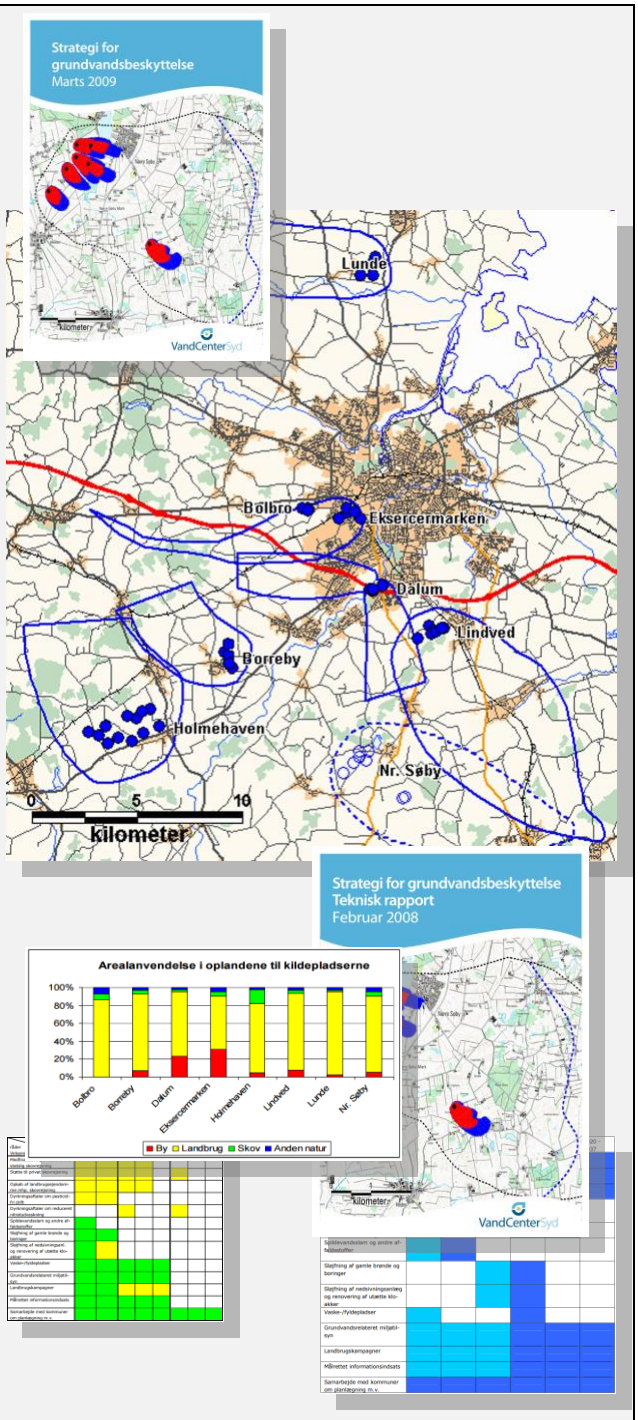

Figur 3 Eksempel på indhold i en strategi.

Indblik i et eksempel på en handleplan fra Vandcenter Syd

Vandcenter Syd har de sidste ca. 10 år med udgangspunkt i en grundlæggende politik og en konkret strategi arbejdet sig hen imod udmøntningen af individuelle handleplaner for deres 7-8 kildepladser. I 2015 blev de første 4 handleplaner endeligt vedtaget. Her gives et indblik i hvad en sådan handleplan kan indeholde.

Borreby kildeplads har 4 indvindingsboringer og en indvindingstilladelsen er på 1,6 mio. m^3/år.

Der produceres ca. 0,9 mio. m^3/år – hvilket er lige under halvdelen af den samlede produktion i Svendborg.

Vandcenter Syd har i deres handleplan for Borreby kildeplads afsat 23,3 mio. kr til gennemførelse af handleplanens aktiviteter henover en planperiode på 23 år. Handleplanen forventes således ikke endeligt gennemført førend i år 2038.

Indsatsen for grundvandsbeskyttelse på denne kildeplads er skovrejsning.

Handleplanen er resultatet af meget lange og grundige undersøgelser af alle forholdene forbundet med grundvandsindvinding. Alle de relevante aspekter er derfor velunderbygget og dokumenteret yderligere i underrapporter.

Der er vist flere illustrationer fra rapporten for at illustrere det store data og vidensniveau nødvendigt for at kunne udvælge det rigtige område for indsatsen.

De 23,3 mio kr omfatter indsats for udvidelse af skovarealet ved privat skovrejsning, tilskud til privat skovrejsning, tilskud til offentlig skovrejsning, og dyrkningsaftaler. Dertil mindre beløb til kommer sløjfning af private brønde og boringer, samt løbende kontrol med kloakledninger.

En sidste, og endnu økonomisk og indholdsmæssigt uafklaret post i handleplanen er målrettede grundvandskampagner til private, landbrug og erhverv.

Handleplanen vil over de næste 23 år rejse skov på det røde område i illustrationen til højre.

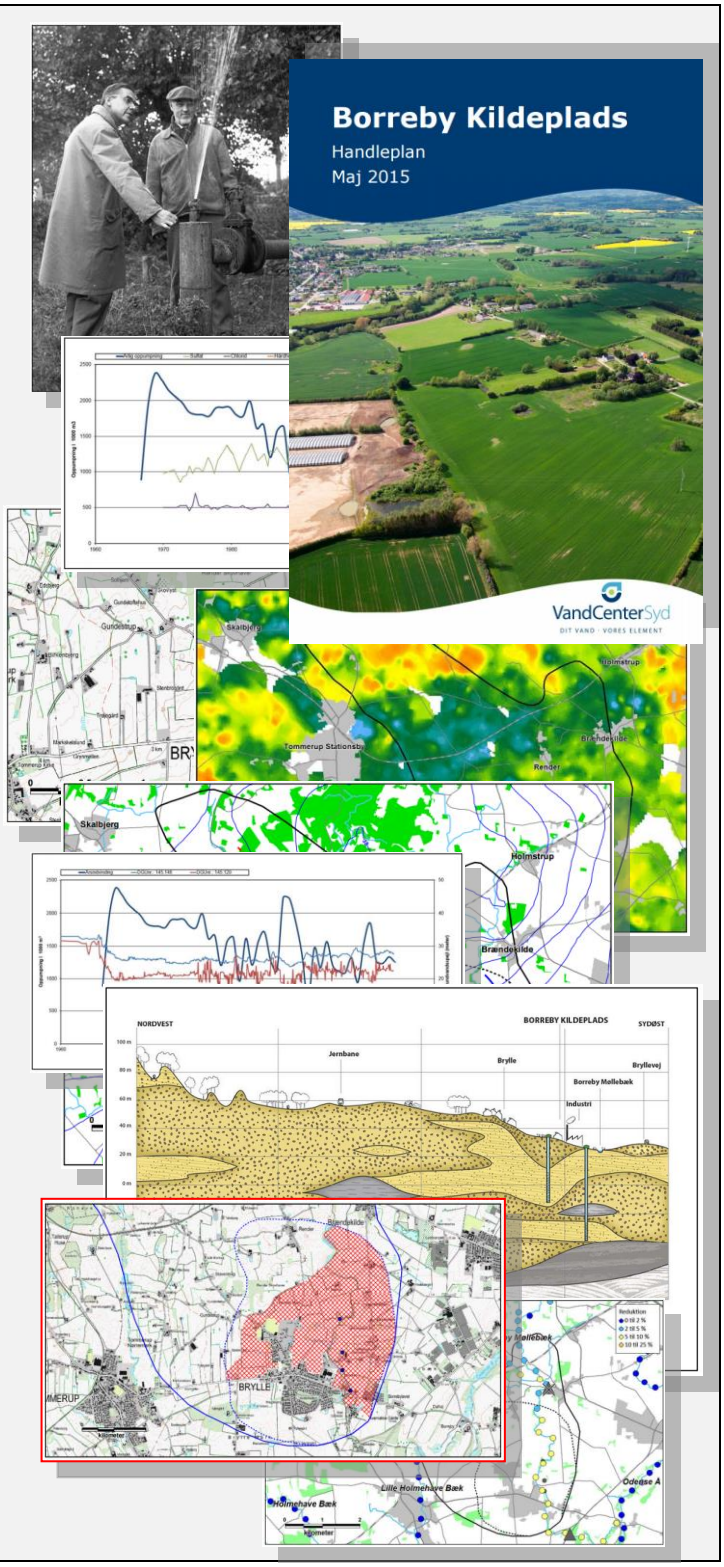

Figur 4 Eksempel på indhold i en handleplan.

Tidsplan

Det foreslås, at der følges en overordnet tidsplan som skitseret i Figur 5 nedenfor. I 2016 udarbejder og vedtager Svendborg Vand A/S en politik for grundvandsbeskyttelse. Efterfølgende i 2017 udarbejdes og vedtages en strategi for grundvandsbeskyttelse. Arbejdet med at udforme konkrete handleplaner for de individuelle kildepladser påbegyndes også i 2017 og afsluttes i løbet af 2018. Planperioden for implementering af handleplanerne afhænger af de valgte tiltag for kildepladserne, og er derfor behæftet med stor usikkerhed – der er herunder indsat en foreløbig planperiode på 20 år. Den lange planperiode skyldes bla., at det erfaringsmæssigt tager 10-15 år, at forhandle gode aftaler på plads ved brug af jordbytning til skovrejsning eller lignende naturtyper.

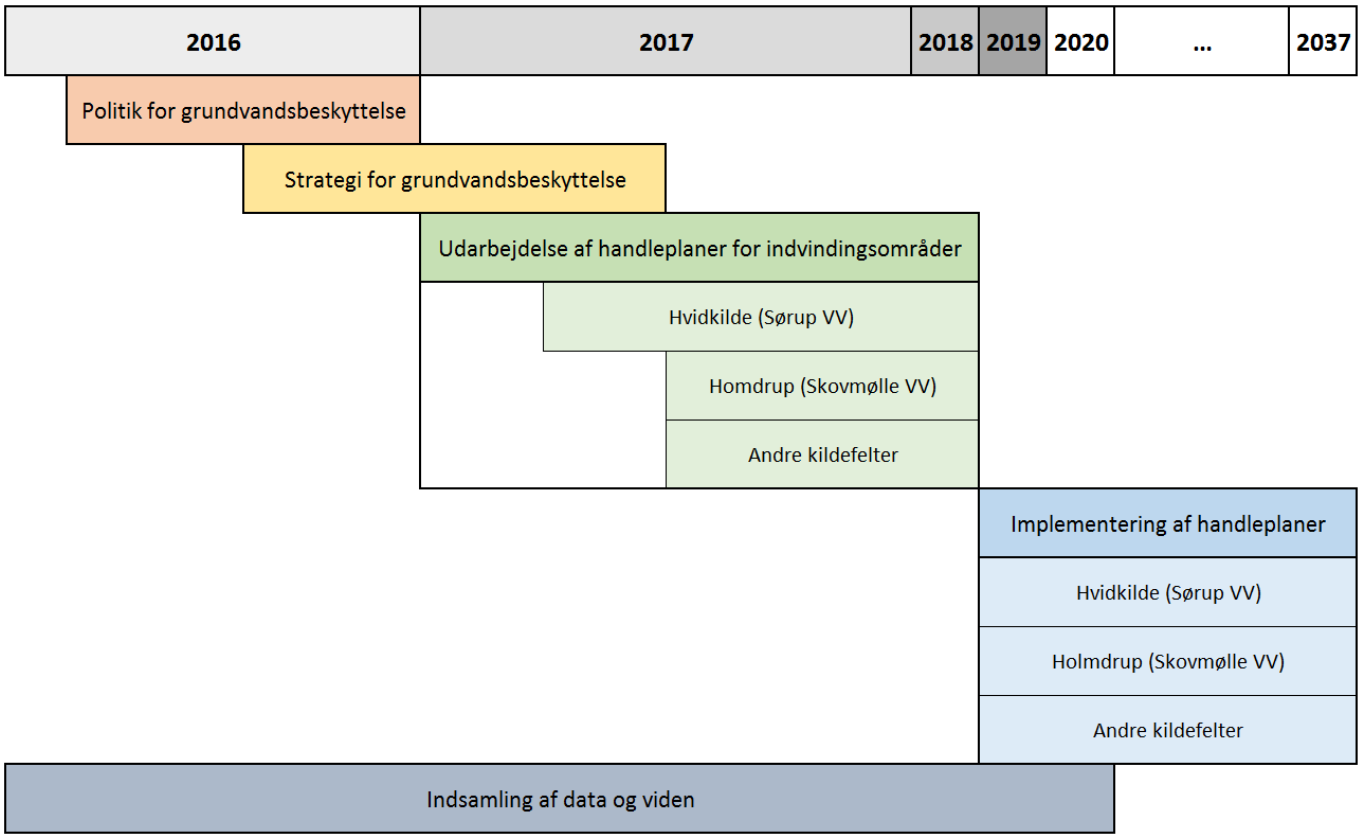

Figur 5 Overordnet tidsplan de næste 20 år. Planperiode afhænger af de valgte tiltag.

Grundvand	Hvidkilde - Sørupværket				Byen - Sørupværket						Grubbemøllen - Sørupværket		Skovmøllen						Holmdrup - Skovmøllen		Landet			Stenodden	Lunde	
	Boring 1	Boring 2	Boring 3	Boring 4	Boring 2, Vestergade	Boring 1	Boring 2	Boring 3	Boring 4	Boring 1, Søgårdsvænge	Boring 4	Boring 5	Boring 7	Boring 10	Boring 11	Boring 12	Boring 13	Boring 15	Boring 16	Boring 1	Boring 2	Boring 1	Boring 2	Boring 3	Boring 3	Boring 1	Boring 2
Anlægeld/DGU nr.	164.334	1.641.796	164.343	164.358	1.641.099	164.183	164.78r	164.182	1.641.094	1.641.095	164.61d	164.949	164.431	165.147	165.150	165.151	165.153	165.170	165.163	1.641.167	1.641.246	172.319	172.332	164.461	173.462	1.551.006	1.551.005
BK+4,10,11,15,16,17					x	x	x	x		x																	
1,2,4-triazol	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	x	x	x	x		x	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
1,2,4-triazol (aug)	<0,01		<0,01								<0,01		<0,01	<0,01	<0,01				<0,01		<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01		<0,01
DMS (juni)	<0,015	<0,015	<0,015	<0,015	x	x	x	x		x	0,052	0,025	0,14	<0,015	<0,015	3,5	0,051	<0,015	0,53	0,1	0,051	0,041	<0,015	<0,015	<0,015	0,021	0,039
DMS (juli)													0,14			4			0,058								
DMS (aug)																			<0,020 (LOD)								
DMS 29.-30. aug.	<0,020		<0,020								0,051(x)		0,16	<0,020	<0,020	5,6	0,039	<0,020	0,042(x)	0,092	0,059(x)	0,048(x)	<0,020	<0,020	0,026(x)		0,038(x)
Desphenyl-Cloridazon (april/juni/aug)	<0,01	0,02	<0,01	<0,01							<0,01	0,2	<0,01	0,04	0,05	0,01	<0,01	<0,01	<0,01	0,04	<0,01	<0,02	<0,02	0,03	0,02(x)	0,02(x)	<0,01
Bemærkninger					Afvent Klarmelding fra Stina - er ikke i drift	Afvent Klarmelding fra Stina - er ikke i drift	Afvent Klarmelding fra Stina - er ikke i drift	Afvent Klarmelding fra Stina - er ikke i drift	Ikke i drift - skal formentlig bruges til afværgeboring	Afvent Klarmelding fra Stina - er ikke i drift			03.07.18 er der bestilt omprøve			03.07.18 er der bestilt omprøve. Indvindingen er stoppet			03.07.18 er der bestilt omprøve. Indvindingen er stoppet. **September - Boringen er taget i drift**								

11.06.2018 - I flg per er de først klar om ca 1 måned
12.07.2018 - i flg. Per bliver de tidligst klar efter sommerferien

DMS kvantificeringsgrænsen = 0,06
Påvisningsgrænsen = 0,02

*(x) betyder at indholdet er imellem påvisningsgrænsen og kvantificeringsrgænsen

	Sørupværket	Grubbemølleværket	Skovmølleværket	Landet – afgang	Stenodden Vandværk	Lunde Vandværk
Anlægsid/DGU nr.	187183	82545	82548	82551	82552	81132
	rentvandafgang	rentvandafgang	rentvandafgang	rentvandafgang	rentvandafgang	rentvandafgang
1,2,4-triazol (juni)	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
1,2,4-triazol (aug)				<0,01	<0,01	<0,01
DMS 13.16.18	<0,000020	<0,000045	<0,000337	<0,000031	<0,000020	<0,000020
DMS 04.07.18			0,073			
DMS 06.08.18			* 0,060(x)			
DMS 22.08.18/29.08.18			0,08	0,030(x)	<0,02(LOD)	0,035(x)
Desphenyl-cloridazon (marts/aug)	0,03	<0,01	0,04	<0,01(LOD)	<0,02(LOD)	<0,02(LOD)

*(x) betyder at indholdet er imellem påvisningsgrænsen og kvantificeringsrgænsen
(LOD) betyder at stoffet ikke kan detekteres da det ligger under detektionsgrænsen

6. Screening af pesticider i vand fra de private vandværker
09/25219
Beslutningstema:
På baggrund af de seneste pesticidfund fra Skovmølleværket, Oure- og Bjerreby Vandværker anbefaler formanden for Miljø- og Naturudvalget Bruno Hansen, at der foretages en bred screening af pesticider af det vand, der ledes til forbrugerne fra de almene og offentlige vandværker.
Indstilling:
Formanden for Miljø- og Naturudvalget indstiller,
- at der iværksættes en bred screening af pesticider fra de 14 almene vandværker.

Udgifterne til disse analyser afholdes af Svendborg Kommune.
- at Vand og Affald anmodes om at foretage en bred screening af pesticider i det vand, der ledes til forbrugerne fra deres vandværker.
- at udvalget tager stilling til handlingsplan, når analyseresultatet foreligger.

Sagsfremstilling:
På baggrund af flere fund af pesticidnedbrydningsproduktet N,Ndimethylsulfamid (DMS) i drikkevandsboringer og drikkevand har Miljøstyrelsen medio 2018 igangsat en screeningsundersøgelse af tolylfluanid og DMS for at få bedre overblik over stoffernes udbredelse i grundvandet. Resultaterne af screeningen forventes at foreligge i første halvdel af 2019. DMS er et nedbrydningsprodukt af pesticiderne tolylfluanid og dichlofluanid.
DMS er nu blevet omfattet af kontrolkrav ved den nye drikkevandsbekendtgørelsen gældende fra 27. juni 2018. Der vil samtidig blive fastsat analysekvalitetskrav for DMS i bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger.
Svendborg Kommune har p.t. desværre fundet DMS i Skovmølleværket, Oure- og Bjerreby Vandværk, og i andre kommuner findes dette stof også en del steder.
I den almindelige analysekontrol analyseres der for 39 pesticider eller nedbrydningsprodukter. Der har gennem tiderne været anvendt mange flere forskellige pesticider, hvorfor det ikke kan udelukkes, at der kan findes andre stoffer, som nu f.eks. DMS i vores drikkevand.
Svendborg Kommune har på opfordring af formanden for Miljø- og Naturudvalget indhentet tilbud på en udvidet analyse for pesticider og følgestoffer samt nedbrydningsprodukter. Den udvidede analyser omfatter i alt 419 stoffer.
Det foreslås, at Svendborg Kommune afholder udgifterne til analyse af afgangsvandet fra de 14 almene vandværker, og at Vand og Affald selv foranstalter at få foretage denne udvidede pesticidanalyse på deres vandværker. Svendborg Kommune kan ikke umiddelbart pålægge vandværkerne denne udgift, da der er tale om en screening og ikke en formodet mistanke om påvirkning.
Administrationen vil på mødet give en redegørelse af grundvandsbeskyttelsen i Danmark, da stat, regioner og kommuner har forskellige ansvarsområder mht til grundvandsbeskyttelsen.
Økonomiske og erhvervsmæssige konsekvenser:
Udgifterne forbundet med den udvidede pesticidanalyse på de 14 almene vandværker vil maksimalt udgøre 50.000,- kr.

Udgiften afholdes indenfor Natur og Miljøs budget.

Lovgrundlag:

LBK nr. 118 af 22/02/2018 - Vandforsyningsloven
Bekendtgørelse nr. 1068 af 23/08/2018 - Bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg
Miljø- og Naturudvalget's møde den 04-09-2018
8

Bilag:

Åben - Forvaltningen af grundvandsbeskyttelsen - Notat til Miljø- og Naturudvalgets møde 040918

Beslutning i Miljø- og Naturudvalget den 04-09-2018:

Beslutning:

- at der iværksættes en bred screening af pesticider fra de 14 almene vandværker. Udgifterne til disse analyser afholdes af Svendborg Kommune.

Godkendt

- at Vand og Affald anmodes om at foretage en bred screening af pesticider i det vand, der ledes til forbrugerne fra deres vandværker.

Godkendt

- Administration på baggrund af screeningsresultatet udarbejder et forslag til handlingsplan for at håndtere eventuelle overskridelser af grænse- værdierne.

Godkendt

- med henblik på at kunne træffe beslutning om et sprøjteforbud, bedes administrationen belyse mulighederne for, og konsekvenserne af et sprøjteforbud.

Godkendt, for stemte A,Ø,F imod stemte C,V og Jens Munk (løsgænger)

Status for undersøgelserne for DMS i drikkevandet

Signaturforklaring til Vandværker sv	
	Svendborg Vands vandværker
	Private vandværker

Signaturforklaring til Oversigt_DMS_280818	
	Privat vandværk - Analyse for DMS afventes
	Private vandværk - DMS indholdet er under grænseværdien
	Svendborg Vands forsyningsområder - DMS indholdet er under grænseværdien
	Private vandværk - DMS indholdet var over grænseværdien

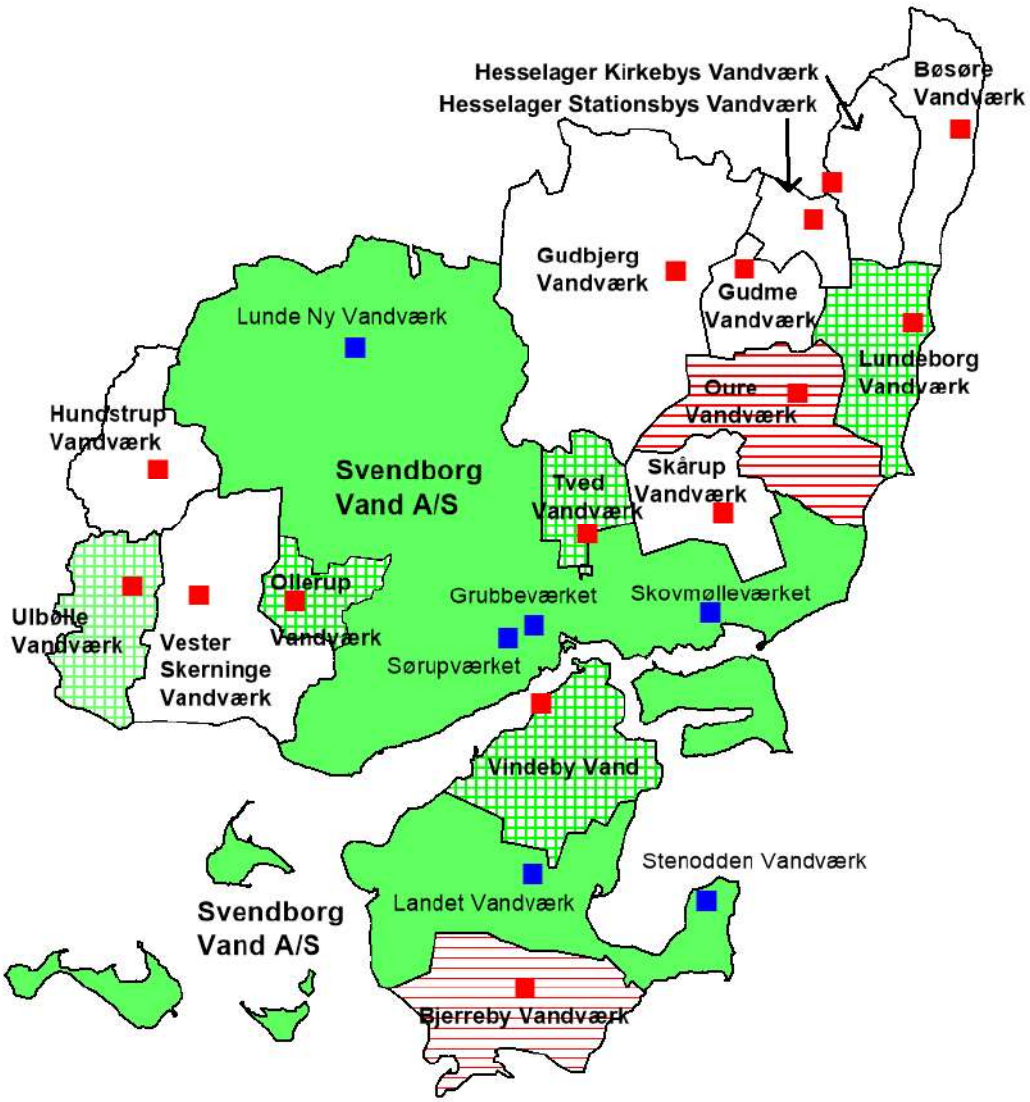

Svendborg Kommune	Desphenyl-chloridazon (DC)	N,N-Dimethylsulfamid (DMS)	
	Afgang vandværk	Afgang vandværk	
Bøsøre	0,1*	Bestilt 270818	*Indvindingsteknikken er ændret, så niveauet af DC nu er under grænsen
Hesselager Kirkeby	0,13**	Bestilt 280818	**Efterfølgende < 0,1 analyse begge boringer undersøgt og tilsynet er skærpet
Hesselager Stationsby	0,044	Taget 220818	
Lundeborg	Ikke spores	<0,02	
Gudbjerg	Ikke spores	Bestilt 180818	
Gudme	På vej	Bestilt 210818	
Oure	Ikke spores	2,9/0,18/0,01#	#Resultat på boringsniniveau. Indvinder nu 40% på 0,18 og 60 % på 0,01
Skårup	Ikke spores	Tages 290818	
Tved	Ikke spores	0,081	
Ollerup	0.018	<0,01	
Vester Skerninge	Ikke spores	Taget 280818	
Ulbølle	Ikke spores	<0,01	
Hundstrup	Ikke spores	Lukkes 290818	
Vindeby	Ikke spores	<0,01	
Bjerreby	Ikke spores	0,96##	## Får vand fra Landet Vandværk, Svendborg Vand

Status for fund af pesticidrestet DMS i Svendborg Kommune

Dimethylfluanid, som forkortes DMS, er et nedbrydningsprodukt af stoffet Dichlorfluanid eller Tolylfluanid. Begge stoffer er blevet brug som svampemidler, og de blev henholdsvis forbudt i 1974 og 2007. Tolylfluanid var godkendt i Danmark i perioden fra 1973 til 2007 som svampemiddel i en række frugter fra jordbær over tomat til frugttræer mf., og det må stadig indgå som et konserveringsmiddel i maling og træbeskyttelse.

Tolylfluanid blev forbudt i Danmark, da det blev anset for sundhedsskadeligt. I EU blev tolylfluanid forbudt i 2010 og i den forbindelse står der, at brugen af stoffet kan medføre et uacceptabelt indhold af DMS i grundvandet.

DMS blev første gang fundet i grundvandet i Danmark i 2014 i forbindelse med, at TREFOR[1] foretog en bredspektret analyse for pesticider af vandet i en række boringer ved Middelfart. Da koncentrationen af DMS i grundvandet var lille, var det først i 2017, at TREFOR igen fik udført analyser, som også omfattede DMS, og stoffet blev fundet i 3 ud af de 4 undersøgte boringer. Da TREFOR efterfølgende undersøgte alle deres boringer resulterede det i at indholdet af DMS blev påvist i så høje koncentrationer, at 2 boringer blev taget helt ud af produktion.

Pga. fundene i TREFOR valgte HOFOR[2] også at undersøge for DMS i deres boringer. Resultatet blev, at to af forsyningens mindre vandværker må lukkes pga. høje koncentrationer og selv boringer inde i de bymæssige områder, indeholdt forholdsvis høje koncentrationer af DMS. Da der ikke umiddelbart har været frugtavl eller andet landbrug i disse områder kommer mistanken om, at maling og træbeskyttelse kan være en medvirkende kilde til disse forureninger.

Fordi resultater af fund af DMS i vandværksboringer, også fra andre steder i Danmark, begynder at dukke op, vælger Miljøstyrelsen at tilføje DMS i den række af pesticider og nedbrydningsprodukter, som vandværkerne skal undersøge for jf. Bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg nr. 1068 af 23/8-18.

På baggrund af udmeldingerne om, at stoffet er på vej ind i lovgivningen, bliver der undersøgt for DMS i Oure Vandværks 3 boringer allerede i juni 2018, og sideløbende har Svendborg Vand også valgt at analysere for DMS samt stoffet 1,2,4 –triazol, som også var på vej ind i bekendtgørelsen grundet fund i grundvandet.

På nuværende tidspunkt har der været målt overskridelser af grænseværdien på det vand, der har været ledt ud til forbrugerne på henholdsvis Oure – og Bjerreby Vandværk. Oure Vandværk fandt 0,7 mikrogram pr. liter og Bjerreby Vandværk 0,97 mikrogram pr. liter.

Svendborg Vand

Svendborg Vand fandt som bekendt DMS i flere af de boringer, der er tilknytning Skovmølleværket. Især én af boringerne havde et meget højt indhold af DMS, op mod 40 gange kvalitetsgrænsen på 0,1 mikrogram pr. liter.

Der blev samtidigt taget en analyse af DMS indholdet i det vand, som sendes ud til forbrugerne og den viste, at grænseværdien ikke var overskredet i forbrugernes vand. Der er efterfølgende blev foretaget endnu to analyser af vandet, der sendes ud til forbrugerne. De viste begge, at indholdet af DMS i drikkevandet var under grænseværdien.

Svendborg Vand vil fortsat holde nøje øje med indholdet af DMS i drikkevandet fra Skovmølle, lige som det vil blive forsøgt at ændre på indvindingsteknikken, så indholdet af DMS om muligt kan bringes endnu længere ned. De seneste analyser har henholdsvist vist et DMS indhold på 0,073 og 0,06 mikrogram pr. l.

---

[1] TREFOR – Trekantsområdets forsyningsselskab

[2] HOFOR – Hovedstadens forsyningsselskab

Oure Vandværk

Oure Vandværks 3 boringer ligger næsten på en linje fra nord mod syd. Oures nordligste boring, havde et meget højt indhold af DMS svarende til 29 gange grænseværdien. Den midterste boring havde et indhold på knap 2 gange grænseværdien, og den sydligste boring ved vandværket have et så lavt indhold af DMS, at det er omkring detektionsgrænsen for stoffet. Dvs. at indholdet var så lavt, at det praktisk talt ikke kunne måles.

Forskellen på indholdet af DMS i de tre boringer kan dels skyldes, at den geologiske beskyttelse af boringerne bliver bedre fra nord mod syd, og dels at der har været meget mere frugtavl ved den nordlige boring.

På baggrund af analyserne indvindes, der kun vand fra de to sydligste boringer, og vandet, der ledes ud til forbrugerne, er under grænseværdien. Oure overvejer en ny boring syd for vandværket og vest for byen.

Det fremgår af kommunes luftfoto, at der har været dyrket vækster på række, i hvert fald siden 1945, hvor vores tidligste luftfoto er fra, og umiddelbart op af den nordlige boring.

Luftfoto fra 1945 og 2017. Der har været dyrket planter på rækker, som kunne være frugt, i hele den mellemliggende perioden.

Bjerreby Vandværk

Analysen fra Bjerreby Vandværk, som viste et indhold af DMS på 0,97 mikrogram pr. liter var, taget på vandet, der sendes ud til forbrugerne.

Da det er teknisk muligt, at få leveret vand fra Landet Vandværk til forbrugerne af Bjerreby Vandværk og at indholdet af DMS i vandet fra Landet Vandværk var målt til <0,015 mikrogram pr. liter blev det til hurtigt sat i værk at koble Landet Vandværk på.

Denne løsning giver dog udfordringer med at opnå et tilstrækkeligt højt tryk på dele af Bjerrebys ledningsnet. Der vil nu blive arbejdet på at få det forbedret hurtigst muligt.

Landet Vandværk har en udfordring med BAM3, og det skal undersøges om det er nødvendigt at aflaste Landet Vandværk fra Vindeby Vand eller Stenodden lige som en ringforbindelse direkte fra Vindeby Vand til Bjerreby Vandværk vil blive overvejet.

---

[3] BAM (2,6-dichlorbenzamid) er et nedbrydningsprodukt af pesticiderne dichlobenil og chlorthiamid, der blev brugt i perioden fra 1965 til 1997 mod ukrudt. Der har været tilladelse til udvidet vandbehandling, kulfiltrering og UV-behandling på Landet Vandværk fra november 1998, og tilladelsen er forlænget af flere omgange, fordi det endnu ikke er muligt at levere drikkevand, der overholder grænseværdien mht. BAM. Senest forlængelse gælder til december 2020. HOFOR har også et vandværk med kulfilter grundet BAM, hvor grundvandet også har vist sig at være forurenet med DMS. Men deres undersøgelse for DMS før og efter kulfilteret har desværre vist at kulfiltret ikke er i stand til at nedbringe indholdet af DMS nævneværdigt.

Vi afventer i øjeblikket resultatet af en ny undersøgelse af Bjerreby Vandværks to aktive vandforsyningsboringer. Med mindre det viser sig, at det nuværende analyseresultatet for DMS i vandet fra Bjerreby Vandværks er fejlbehæftet, er det meget lidt sandsynligt, at Bjerreby Vandværk kan ændre indholdet af DMS i vandet ved at ændre på indvindingsteknikken.

Bjerreby Vandværk har fire boringer, hvor af kun to boringer er aktive og som det ses af billedet til højre, står de lige ved siden af hinanden. Der er ikke umiddelbart en oplagt grund til at der er fundet et højt indhold af DMS i vandet i Bjerreby.

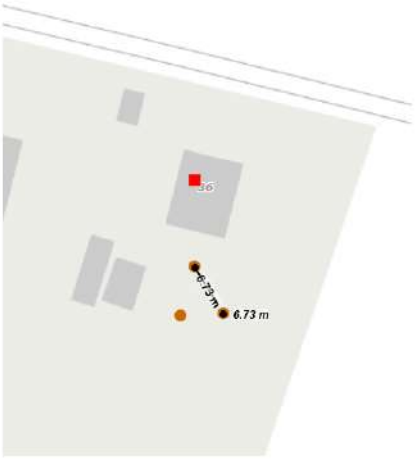

Vandværks formanden er barnefødt i Bjerreby, og det har ikke været dyrket frugt i området siden han var barn. Det er dog kendt at der er en gammel losseplads øst for vandværket inde i Bjerreby og det kan eventuelt være kilden.

Der har været afholdt et møde med Bjerreby Vandværks bestyrelse om situation, og de vil forsøge at undersøge boringer i lokalområdet for DMS for at se om der er et oplagt sted for en evt. ny kildeplads ligesom de overvejer, om de skal have hjælp af et rådgivende ingeniørfirma.

Pesticider i øvrigt

I april 2018 meddelte staten, at pesticid nedbrydningsproduktet 1,2,4 –triazol fremover ville blive indført i det lovpligtige analyseprogram for pesticider, i mellemtiden er DMS kommet i søgelyset, og den er ligeledes blevet indført i programmet.

Svendborg Vand har analyseret for 1,2,4 –triazol, og det er hverken detekteret på afgang vandværk eller boringsniveau. 1,2,4 –triazol er endnu ikke blevet undersøgt ved alle private vandværker, men det er endnu ikke fundet i de vandprøver, der allerede ER analyseret.

I 2017 var det despheyl-chloridazon, DC, som blev indført i det lovpligtige analyseprogram for pesticider, og stoffet blev især fundet i den nordlige del af kommunen. Bøsøre - og Hesselager Kirkebys Vandværk har udfordringer med at levere drikkevand med et indhold af DC under grænsen på 0,1 mikrogram pr. liter. DC er et nedbrydningsprodukt af et ukrudtsmiddel, som især blev brugt til roer.

Før 1,2,4 –triazol og DC, har der været igangsat undersøgelser for de såkaldte PFAS stoffer, som havde været brugt som flammehæmmere i tekstiler, maling og brandslukningsmidler.

I Skårup vandværk kæmper for at holde indholdet af BAM så langt nede som muligt og Landet Vandværk har stadig et kulfilteranlæg for at sikre at niveauet af BAM til hver en tid er under grænseværdien. BAM er et nedbrydningsprodukt af stofferne dichlobenil og chlorthiamid. Chlorthiamid var det aktive stof i totaltukrudsmidlet, Prefix, som blev solgt i danmark frem til 1980, og Dichlobenil var det aktive stof i totaltukrudsmidlerne, som blev solgt som Casoron, Prefix G og Prefix Garden frem til 1997, Miljøstyrelsen: Miljøprojekt nr. 1000, 2005.

FORVALTNINGEN AF GRUNDVANDSBESKYTTELSEN

Forvaltningen af grundvandsområdet og herunder beskyttelsen af grundvandet er dækket af henholdsvis staten, regionerne og kommunerne.

Staten.
Den overliggende kortlægning af grundvandsforekomsterne ligger ved staten. Staten afsluttede i 2015 kortlægningen af Områderne med Særlig Drikkevandinteresse (OSD), og vandværkernes indvindingsoplande uden for disse, i Svendborg Kommune. Før lå kortlægningsopgaven og ansvaret for indsatsplanlægningen i Amterne, og Fyns Amt udarbejde i 2003 Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse på Tåsinge. Staten udsendte i 2007 kortlægningen af det centrale af Svendborg Kommune og senest kom der en kortlægningsrapport for henholdsvis den nordøstlige og vestlige del af kommunen i 2015. Det viste sig efterfølgende, at der var uoverensstemmelse mellem de ældre kortlægninger og de nye. Derfor blev det besluttet, at staten skulle samle alle grundvandskortlægningerne for Fyn til en samlet og enslydende model. På baggrund af kortlægningerne skal staten også udlægge de områder, hvor grundvandet vurderes sårbart, og som kommunerne efterfølgende skal gøre en indsats for at beskytte i indsatsplanerne.

Statens direkte ansvar mht. at beskytte grundvandet ligger bl.a. i den godkendelsesordning, der er for pesticider, hormonstoffer mf. Desuden gennemføres undersøgelse af om allerede godkendte pesticider udviser tegn på at blive nedsivet enten direkte eller via nedbrydningsprodukter ved regelret anvendelse. Sidstnævnte undersøges på særlige marker, hvor der er udført boringer samt lagt dræn, hvor der kan udtages prøver til analyse. Se i øvrigt vedtagne Pesticidstrategi 2017-2021, som er Danmarks nationale handlingsplan for bæredygtig anvendelse af pesticider.

Et af de senest tiltag til grundvandsbeskyttelse er kravet om udlægning af de boringsnære beskyttelsesområder, BNBO'er, som indtil videre er beskyttet mod planmæssige arealudlægninger, som vil øge sandsynligheden for forurening af grundvandet. Der ud over må der ikke etableres nye vaske-/fyldepladser i de boringsnære beskyttelsesområder.

Beskyttelsen af grundvandet ligger også i tilknytning til landbrugsområdet herunder krav om uddannelse af personer, der arbejder med pesticider, regler for opbevaring af pesticider, kontrol med landbrugets anvendelse af pesticider og gødningsstoffer via tilsyn og krav om kvælstof og fosforregnskab, efterafgrøder og regler for udbringning af gødning og forbud mod modning af korn med glyfosat mf.

Regionerne
Regionerne er myndighed på jordforureningsområdet mht. opsporing af punktforureninger, kortlægning og evt. oprydning af grundvandstruende forureningerne indenfor OSD og især vandværkernes indvindingsoplande. Regionerne er i de seneste år begyndt at arbejde mere med pesticidforureninger. Det er som udgangspunkt gartneri og maskinstationer, der er prioriteret og for nuværende ikke direkte frugtavl. Stoffet DMS indgår ikke i deres undersøgelser på nuværende tidspunkt. Som nævnt er det punktforureninger, som regionerne har ansvaret for at kortlægge, mens eventuelle fladeforurening, der kommer fra anvendelse af stoffer på f.eks. marker og i frugtplantager, ikke vil være omfattet.

Kommunerne
Kommunerne er myndighed på den direkte beskyttelse grundvandet, og har mulighed på en saglig baggrund at påbyde restriktion på arealanvendelse for at beskytte grundvandet. Det kan gøres med baggrund i statens udpegning af de sårbare grundvandsressourcerne, og herunder også indenfor BNBO'erne.

I de seneste indsatsplaner, der blev udarbejdet for Svendborg i 2009, er der ikke foretaget indgreb over for arealanvendelsen i områder, der blev vurderet sårbare overfor pesticider herunder nitratfølsomme. De indsatser, der blev iværksat, er af overordnet karakter, så som tilsyn hvert 3. år på landbrug og orientering om "miljøbetinget tilskud" til f.eks. ikke at anvende pesticider.

På daværende tidspunkt i 2009 var der ikke umiddelbart tegn på, at vi skulle se forureninger af grundvandet igen, som vi havde set med BAM. Udgangspunktet var og er, at tilladte landbrugspesticider er designet til at blive nedbrudt under iltrige forhold i pløjelaget.

Beskyttelse skulle derfor ophænges på forsigtighedsprincippet frem for begrundet mistanke, som ellers er den lovmæssighed, som umiddelbart kunne forsvare, at der blev pålagt jordejere dyrkningsrestriktioner. Desuden ville udlægningen af arealrestriktioner skulle betales af de enkelte vandværker, og tvivlen om der måske ikke var nødvendigt, gjorde også, at opbakningen til denne indgriben var begrænset. I Svendborg Kommune er det kun Vindeby Vand, der direkte arbejder med grundvandsbeskyttelse. Deres forbrugere har i mange år betalt 1 kr. pr. kubikmeter til beskyttelse af grundvandet. Pengene er bl.a. brugt til etablering af nye boringer i skovområder og opkøb af jord, da vandværket i årrække har måtte anvende kulfilter pga. BAM i grundvandet.

Forretningsorden for bestyrelsen i

Svendborg Forsyning A/S

1. Forretningsordenens hjemmel

1.1 Nærværende forretningsorden er oprettet i henhold til selskabslovens § 130.

1.2 Originaleksemplaret skal stedse findes i bestyrelsesprotokollen.

2. Bestyrelsens konstitution

2.1 Bestyrelsen vælges af generalforsamlingen for 4 år ad gangen. Generalforsamlingen vælger bestyrelsesformand og næstformand.

2.2 I tilfælde af formandens forfald varetages formandens opgaver af næstformanden.

3. Tiltrædelse af forretningsorden

3.1 Samtlige bestyrelsesmedlemmer lover ved deres underskrift på nærværende forretningsorden, at de i deres arbejde i bestyrelsen alene vil være motiveret af hensyn til selskabets tarv.

3.2 Når nye medlemmer indtræder i bestyrelsen, skal de tiltræde forretningsordenen ved at underskrive den originale forretningsorden.

4. Bestyrelsesmødernes antal og indkaldelse

4.1 Bestyrelsen afholder møde, når formanden skønner det nødvendigt, samt når det begæres af et bestyrelsesmedlem, en direktør eller selskabets generalforsamlingsvalgte revisor, jf. selskabslovens § 123, 2. pkt. Der afholdes normalt 4 ordinære bestyrelsesmøder årligt.

4.2 Formanden indkalder til møderne – almindeligvis med mindst 6 dages varsel – ved brev eller pr. e-mail til alle bestyrelsesmedlemmer. Mødeindkaldelsen til hvert enkelt bestyrelsesmedlem skal indeholde en dagsorden samt så vidt muligt eventuelt bilagsmateriale. Ethvert medlem af ledelsen kan forlange, at spørgsmål optages på dagsordenen.

4.3 Møderne afholdes på selskabets adresse, medmindre formanden i indkaldelsen har angivet andet sted i Danmark.

5. Bestyrelsens afgørelser

5.1 Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når over halvdelen af samtlige medlemmer er til stede, for så vidt der ikke efter vedtægterne stilles større krav. Beslutninger må dog ikke træffes, uden at så vidt muligt samtlige medlemmer har haft adgang til at deltage i sagens behandling.

5.2 Beslutninger træffes ved simpel stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed gør formandens stemme udslaget.

5.3 Bestyrelsen kan ikke delegere sin beslutningskompetence. Undtaget herfra er behandling af standardiserede sager, som kan henlægges til behandling og afgørelse i et udvalg under bestyrelsen, hvis der på forhånd af den samlede bestyrelse er fastlagt retningslinjer for sagernes behandling. Disse retningslinjer samt udvalgets behandling af de pågældende sager skal løbende evalueres af den samlede bestyrelse. Bestyrelsens ansvar for sagernes behandling kan ikke delegeres.

5.4 Væsentlige anliggender, der ikke er optaget på dagsordenen, kan behandles, hvis samtlige medlemmer af bestyrelsen er til stede og tiltræder behandlingen.

Telefoniske og skriftlige bestyrelsesmøder:

5.5 I særlige tilfælde kan formanden beslutte, at en bestyrelsesbeslutning kan træffes ved telefonisk eller elektronisk votering, herunder e-mail, dog skal bestyrelsesmøde fysisk afholdes, såfremt direktionen eller et medlem af bestyrelsen ønsker dette.

5.6 Betingelserne for skriftlig behandling af bestyrelsesanliggender er følgende:

- Bestyrelsen skal på forhånd have besluttet, hvilke typer af emner, der egner sig til skriftlig behandling, og dette skal fremgå af protokollen.
- Det skal være sager af standardmæssig karakter eller presserende sager, hvor der ikke skal tages stilling til væsentlige eller usædvanlige forhold, og hvor en fælles drøftelse ikke er påkrævet.
- Der skal være angivet et tidspunkt for sagens afslutning, så sagen ikke trækker unødigt ud.

5.7 I det omfang en bestyrelsesbeslutning træffes, uden at bestyrelsen er samlet, kræves som minimum en egentlig tilkendegivelse fra de enkelte bestyrelsesmedlemmer, der skal protokolleres. En undladelse af ~~et~~at reagere på fremsendt materiale er ikke tilstrækkelig.

6. Bestyrelsesmedlemmers forfald

6.1 Har et medlem af bestyrelsen forfald, underretter han omgående formanden herom.

6.2 Har et medlem forfald, og er der valgt en suppleant, skal der gives suppleanten adgang til at træde i medlemmets sted, så længe forfaldet varer. Medmindre andet er besluttet af bestyrelsen eller fastsat i vedtægterne, kan et medlem i enkeltstående tilfælde give fuldmagt til at et andet medlem kan give møde i stedet for at indkalde en suppleant, hvis dette er betryggende henset til emnet for drøftelserne.

7. Dagsorden

7.1 Bestyrelsesmøderne ledes af formanden.

7.2 På hvert ordinært bestyrelsesmøde skal dagsordenen mindst indeholde følgende punkter:

1. Meddelelser fra formanden.
2. Forelæggelse og stillingtagen til indholdet af Revisionsprotokollen samt underskrift af denne.
3. Beretning fra direktionen om selskabets virksomhed i den forløbne periode.
4. Opfølgning på budgetter, kvalitets- og miljømål.
5. Dato for næste møde.
6. Eventuelt.

8. Protokol

8.1 Formanden er ansvarlig for, at der føres en beslutningsprotokol over bestyrelsens forhandlinger og beslutninger.

8.2 Det bestyrelsesmedlem eller ~~en~~den direktør, der ikke er enig i bestyrelsens beslutninger, har ret til at fa sin mening indført i protokollen.

8.3 Af forhandlingsprotokollen skal til hver en tid fremgå:

- Hvem der har deltaget.
- Hvem der har ledet mødet.
- Dagsorden samt forhandlinger og beslutninger for hvert enkelt punkt i henhold hertil.
- Hvem der har ført protokollen.

8.4 Protokollatet udarbejdes og tilstilles bestyrelsens medlemmer snarest muligt efter mødets afholdelse.

8.5 Forhandlingsprotokollen underskrives af samtlige de medlemmer, der var til stede på det protokollerede møde.

8.6 Bestyrelsesmedlemmer, der ikke deltager i et bestyrelsesmøde, har pligt til efterfølgende at orientere sig om, hvad der er drøftet og besluttet på mødet. Disse bestyrelsesmedlemmer påtegner protokollen med dato og "læst" som tilkendegivelse af, at de er gjort bekendt med indholdet af denne.

8.7 Protokollen skal indrettes således, at risikoen for efterfølgende tilføjelser, rettelser eller udeladelser er mindst mulig. Protokollen føres som et løsbladssystem.

8.8 Hver side i forhandlingsprotokollen skal være fortløbende nummereret.

8.9 Hvis beslutninger træffes ved elektroniske eller skriftlige bestyrelsesmøder, skal det fremgå af protokollen.

8.10 Såfremt bestyrelsen ønsker, at andre, f.eks. en ekstern rådgiver, en konsulent eller en anden person, skal deltage under et eller flere punkter i dagsordenen, skal det protokolleres, under hvilke punkter den pågældende deltog.

9. Inhabilitet

9.1 Et bestyrelsesmedlem eller en direktør må ikke deltage i behandlingen eller afstemningen af spørgsmål om aftaler mellem selskabet og ham selv eller om selskabets søgsmål mod ham selv~~, eller~~. Dette gælder også spørgsmål om aftale mellem selskabet og tredjemand eller søgsmål mod tredjemand, ~~hvis~~såfremt han har væsentlig interesse deri, der kan være stridende mod selskabets.

9.2 Ethvert bestyrelsesmedlem er forpligtet til af egen drift at give oplysning om sin eventuelle inhabilitet forud for sagernes drøftelse. Opstår der tvivl om et bestyrelsesmedlems habilitet, er det pågældende medlem forpligtet til enten ikke at deltage i behandlingen og afstemningen af det pågældende forhold eller besvare alle de oplysninger, som bestyrelsen måtte kræve for at træffe afgørelse i spørgsmål om inhabiliteten.

10. Direktionen

10.1 Direktionen har ret til at være til stede og udtale sig ved bestyrelsens møder, medmindre bestyrelsen i det enkelte tilfælde bestemmer andet.

10.2 Direktionens løn- og ansættelsesvilkår aftales med bestyrelsen.

10.3 Bestyrelsen ansætter og afskediger direktionen.

10.4 Direktionen varetager, efter nærmere aftale med formanden, forholdet til omverdenen.

10.5 Orientering af personalet om selskabets forhold sker udelukkende gennem direktionen.

11. Direktionens opgaver

11.1 Direktionen forestår den daglige ledelse af selskabets virksomhed og skal herved følge de retningslinjer og anvisninger, som bestyrelsen har givet. Bestyrelsen skal løbende kontrollere, at direktionen følger de udstukne retningslinjer.

11.2 Direktionen har pligt til at holde bestyrelsen underrettet om alle sager af væsentlig betydning for selskabets virksomhed.

11.3 Direktionen skal, hvis der sker ændringer i det til Erhvervsstyrelsen anmeldte, rettidigt foretage de fornødne anmeldelser herom.

11.4 Direktionen skal sørge for, at selskabets bogføring sker under iagttagelse af lovgivningens regler herom, og at formueforvaltningen foregår på betryggende måde. Direktionen skal herudover sikre, at selskabets kapitalberedskab til enhver tid er forsvarligt, herunder at der er tilstrækkelig likviditet til at opfylde selskabets nuværende og fremtidige forpligtelser, efterhånden som de forfalder. Direktionen er således til enhver tid forpligtet til at vurdere den økonomiske situation og sikre, at det tilstedeværende kapitalberedskab er forsvarligt.

11.5 Direktionens daglige ledelse omfatter ikke dispositioner, der efter selskabets forhold er af usædvanlig art eller af stor betydning. Sådanne dispositioner kan direktionen kun foretage efter særlig bemyndigelse fra bestyrelsen, medmindre bestyrelsens beslutning ikke kan afventes uden væsentlig ulempe for selskabets virksomhed. Bestyrelsen skal i så fald snarest muligt underrettes om den trufne disposition.

11.6 De overordnede beslutninger skal træffes af bestyrelsen på bestyrelsesmøderne.

12. Bestyrelsens pligter med hensyn til virksomhedens ledelse

12.1 Bestyrelsen forestår i samarbejde med direktionen ledelsen af selskabet. Bestyrelsen forestår den overordnede ledelse af selskabets anliggender. Bestyrelsen skal sørge for en forsvarlig organisation af selskabets virksomhed.

12.2 Bestyrelsen fører tilsyn med selskabets virksomhed og påser, at den ledes i overensstemmelse med selskabets vedtægter, bestyrelsens forretningsorden, selskabsloven og andre love, der måtte have betydning for selskabet og i øvrigt på forsvarlig måde.

12.3 Bestyrelsen godkender målsætninger, hovedretningslinjer for selskabets drift, regnskaber, årlige budgetter, takster, investeringsplaner og eventuelle lån og kreditter.

12.4 Bestyrelsen skal endvidere påse~~;~~:

- at bogføringen og regnskabsaflæggelsen foregår på en måde, der efter selskabets forhold er tilfredsstillende,
- at der er etableret de fornødne procedurer for risikostyring og interne kontroller,
- at bestyrelsen løbende modtager den fornødne rapportering om selskabets finansielle forhold,
- at direktionen udøver sit hverv på en behørig måde og efter bestyrelsens retningslinjer og
- at selskabets kapitalberedskab til enhver tid er forsvarligt, herunder at der er tilstrækkelig likviditet til at opfylde selskabets nuværende og fremtidige forpligtelser, efterhånden som de forfalder, og bestyrelsen er således til enhver tid forpligtet til at vurdere den økonomiske situation og sikre, at det tilstedeværende kapitalberedskab er forsvarligt.

12.5 Bestyrelsen skal herudover årligt evaluere virksomhedens strategier og vurdere brancheudviklingen samt sikre, at virksomheden er tilstrækkelig forsikret.

12.6 Bestyrelsen sørger for førelse af en ejerbog i henhold til bestemmelserne i selskabslovens~~, §~~ §§ 50 ff. Ejerbogen skal være tilgængelig for offentlige myndigheder.

13. Svendborg Byråd

13.1 Alle meget afgørende beslutninger om selskabets forhold, herunder takster og optagelse af lån, skal godkendes af Svendborg Byråd.

14. Tavshedspligt

14.1 Alle oplysninger, mundtlige som skriftlige, herunder dokumentmateriale, som et bestyrelsesmedlem modtager, er fortrolige. Medlemmerne har tavshedspligt med hensyn til alt, hvad de erfarer i deres egenskab af medlem af bestyrelsen, med mindre der er tale om forhold, der af bestyrelsen er bestemt eller ifølge Selskabslovens regler er genstand for umiddelbar offentliggørelse.

14.2 Hvert enkelt bestyrelsesmedlem er ansvarlig for, at det materiale, han modtager, ikke kommer udenforstående i hænde.

14.3 Brud på tavshedspligten er tidsmæssigt ubegrænset. Overtrædelse af tavshedspligten kan medføre strafforfølgning og erstatningspligt efter dansk rets almindelige regler.

14.4 Fratræder et bestyrelsesmedlem, skal vedkommende makulere eller tilbagelevere alt fortroligt materiale, som er modtaget i egenskab af bestyrelsesmedlem samt eventuelle kopier heraf. Hvis et bestyrelsesmedlem afgår ved døden, påhviler denne pligt boet efter bestyrelsesmedlemmet.

~~14.5~~

15. Revision

15.1 Ethvert medlem af bestyrelsen kan begære revisors tilstedeværelse ved et bestyrelsesmøde.

15.2 Revisor har ret til at deltage i bestyrelsesmøder, hvor årsrapporten m.v. er til behandling, og har pligt til at deltage, hvis blot et medlem af bestyrelsen anmoder herom. Revisor skal herunder blandt andet udtale sig om, hvorvidt årsrapporten efter revisionens opfattelse giver et retvisende billede af selskabets aktiver og passiver, dens økonomiske stilling samt driftsresultatet.

15.3 Revisor skal revidere den af selskabet udarbejdede årsrapport og foretage en kritisk gennemgang af selskabets regnskabsmateriale og dets forhold i øvrigt. Han skal påse, at lovgivningens og vedtægternes krav

til regnskabets materielle og formelle indhold er iagttaget, herunder at regnskabet er opgjort under omhyggelig hensyntagen til tilstedeværende værdier, rettigheder og forpligtelser.

15.4 Bestyrelsen forventer, at revisor foretager revision flere gange om året som led i forberedelsen af årsrapportens revision.

Afgivelse af oplysninger, m.v. til revisor

15.5 Ledelsen i selskabet skal give enhver revisor eller granskningsmand, der er valgt af generalforsamlingen, og som skal erklære sig om selskabets forhold, de oplysninger, som må anses af betydning for bedømmelsen af selskabet, og hvis selskabet er et moderselskab, dets koncern i henhold til årsregnskabsloven.

15.6 Ledelsen i selskabet skal give enhver revisor eller granskningsmand, der er valgt af generalforsamlingen, og som skal erklære sig om selskabets forhold, adgang til at foretage de undersøgelser, denne finder nødvendige, og skal sikre, at revisor eller granskningsmand får de oplysninger og den bistand, som den pågældende anser for nødvendig for udførelsen af sit hverv.

16. Revisionsprotokollens førelse og fremlæggelse

16.1 Revisor fører til brug for bestyrelsen en revisionsprotokol, hvori han skal anføre, hvilke revisionsarbejder der er udført og konklusionerne heraf, og hvilke mangler vedrørende selskabets bogholderi og regnskabsvæsen der måtte være forefundet. Revisionsprotokollen skal være i overensstemmelse med de for revisionen i lovgivningen fastsatte regler og god revisionsskik.

16.2 Revisionsprotokollen skal forelægges på det første bestyrelsesmøde efter foretagen revision og enhver protokoltilførsel underskrives af samtlige bestyrelsesmedlemmer til bekræftelse af, at de er gjort bekendt med indholdet. Revisor skal sende enhver tilførsel direkte til hvert bestyrelsesmedlem inden mødet.

16.3 Et indtrædende bestyrelsesmedlem skal ved indtrædelsen have udleveret revisors seneste protokollat om revisionens formål, udførelse og omfang samt ansvarsfordeling.

17. Årsrapportens udarbejdelse

17.1 Direktionen udarbejder og forelægger udkast til årsrapport til bestyrelsens godkendelse.

17.2 Bestyrelsen skal påse, at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabets økonomiske stilling og resultat og i øvrigt er opgjort og udfærdiget i overensstemmelse med lovgivningen, vedtægterne samt således som god forretnings- og revisionsskik tilsiger.

17.3 Bestyrelsen skal endvidere påse, at årsrapporten kan revideres og godkendes i tide, ligesom bestyrelsen skal påse, at årsrapporten indsendes til Erhvervsstyrelsen inden for de i loven fastsatte frister.

17.4 Årsrapporten underskrives og dateres af bestyrelsen og direktionen i tilknytning til en ledelsespåtegning. Selv om et bestyrelsesmedlem eller en direktør er helt eller delvis uenig i en årsrapport eller har indvendinger mod, at den skal godkendes med det indhold, der er besluttet, kan medlemmet ikke undlade at underskrive årsrapporten. Den pågældende kan dog tilkendegive sine indvendinger med konkret og fyldestgørende begrundelse i tilknytning til sin underskrift og ledelsespåtegningen.

17.5 Bestyrelsen udarbejder forslag om anvendelse af overskud eller dækning af tab i henhold til årsrapporten og forelægger forslaget for den ordinære generalforsamling.

18. Generalforsamlingen

18.1 Formanden indkalder til generalforsamlingen samt udarbejder generalforsamlingens dagsorden under hensyntagen til de i vedtægterne anførte bestemmelser. Indkaldelse til generalforsamling skal foretages tidligst 4 uger og senest 2 uger før generalforsamlingen. Ordinær generalforsamling skal afholdes ~~hver~~hvert år inden udgangen af maj måned. Indkaldelsen offentliggøres på Vand og affalds og Svendborg Kommunes hjemmeside. Samtidig gives der revisor meddelelse om tidspunktet.

19. Ændring og tillæg

19.1 Bestyrelsen skal efter behov og mindst en gang om året vurdere nærværende forretningsorden og om nødvendigt revidere den.

19.2 Ændringer i eller tillæg til forretningsordenen kan ske, såfremt et flertal af bestyrelsens medlemmer stemmer herfor.

****

Således vedtaget af bestyrelsen på bestyrelsesmøde, den [DATO] 201828. april 2014

Bestyrelsen:

_____	_____
Søren Kristian Kongegaard Mortensen	Arne Knudsen
_____	_____
Niels Chr. Nielsen	Jesper Kiel
_____	_____
Birger Møller Jensen	Claus Bøgeskov Mogensen
_____	_____
Per Nykjær Jensen	Hans Jordan Kroman

_____

Peer Munk

Tiltrådt af direktionen, den _____

_____

Ole Steensberg Øgelund

Drøftelse af forventninger til bestyrelsessamarbejdet, den 21. juni 2018

1. **Hvordan håber du, at samarbejdet i bestyrelsen kommer til at forløbe?**
    - Godt. Udnytter hinandens viden og kompetencer
    - Giver plads til hinanden og lytter uden nødvendigvis at være enige
    - Vi håber på et godt og konstruktivt samarbejde, hvor der arbejdes for gode og rigtige løsninger
    - At bestyrelsen er åben for andres ideer og løsninger
    - Konstruktivt arbejde, gode løsninger for selskabet
    - Godt orienteret, "kaster os ind i kampen"
    - Fokus på kunder, økonomi, "Lange briller" og god arbejdsplads
    - Tillid – sige hvad man mener
    - Alle er velforberedte og deltager 100 %

2. **Hvordan kan du bidrage til samarbejdet?**
    - Sætte miljø og klima i fokus. Grøn omstilling
    - Sammenspil med kommunens vedtagne politikker
    - Brugerperspektiv
    - Koordinering mellem forsyning og energivirksomheder
    - Ved at lytte til de øvrige bestyrelsesmedlemmer, som har en lang række kompetencer, der samlet burde give synergi og nye ideer
    - Give sparring, komme med indlæg, indgå i arbejdsgruppe, faglig, kreativt, ideer
    - Skabe en god atmosfære
    - Erfaring, jura, sund fornuft
    - Kemi, bidrage med sammenhold
    - Søge konsensus

3. **Hvad skal der til, for at du lykkes med dit bestyrelsesarbejde?**
    - At bestyrelsen har fælles indsigt i udfordringer og løsningsmuligheder
    - En interesseret bestyrelse, som holder sig opdateret på de behov og problemer vi skal arbejde med, og som er indstillet på at et samarbejde går begge veje
    - At vi bliver hørt, taget med på råd og kan se resultaterne at virksomheden styrkes økonomisk over tid
    - Spiller på samme hold.